การวิจัยปฏิบัติการเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดร้อยเอ็ด

เกษแก้ว เสียงเพราะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)
สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ.2550
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

วิทยานิพนธ์
เรื่อง

การวิจัยปฏิบัติการเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดร้อยเอ็ด

……..……
นางสาวเกษแก้ว เสียงเพราะ
ผู้วิจัย

.....
รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ลีระพันธ์, Ph.D.
ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....
รองศาสตราจารย์ธราดล เก่งการพานิช, พ.ม.
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลักขณา เติมศิริกุลชัย, Ph.D.
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....	.....
ศาสตราจารย์ ม.ร.ว.ชิษณุสรร สวัสดิวัตน์, Ph.D. คณบดี บัณฑิตวิทยาลัย	รองศาสตราจารย์นิรัตน์ อิมามี, Ph.D. ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การวิจัยปฏิบัติการเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดร้อยเอ็ด

ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)

สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์

วันที่ 28 พฤษภาคม 2550

……..……

นางสาวเกษแก้ว เสียงเพราะ

ผู้วิจัย

.....

รองศาสตราจารย์สุรีย์ จันทรโมลี, ส.ด.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ลีระพันธ์, Ph.D.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....	.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลักขณา เติมศิริกุลชัย, Ph.D.	รองศาสตราจารย์ธราดล เก่งการพานิช, พ.ม.
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์	กรรมการสอบวิทยานิพนธ์
.....	.....
ศาสตราจารย์ ม.ร.ว.ชิษณุสรร สวัสดิวัตน์, Ph.D.	รองศาสตราจารย์พิทยา จารุพูนผล,
คณบดี	พ.บ., อ.ว. (ระบาดวิทยา)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล	คณบดี
	คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์หลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ประสิทธิ์ ลีระพันธ์ รองศาสตราจารย์ ธราดล เก่งการพานิช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา เติมศิริชัยกุล และรองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ จันทรโมลี ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาทั้งทางด้านวิชาการและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งให้การสนับสนุนและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ตลอดการศึกษา จนสามารถนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ได้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ นายปรีชา คำภักดี ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีศึกษา ว่าที่ร้อยตรี ทรงศักดิ์ สุวรรณพันธุ์ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ อาจารย์อรพิณ สมประสาน หัวหน้าหมวดสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และอาจารย์เฉลิมชัย ยิ่งรัตนสุข อาจารย์ประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 ที่ได้ร่วมดำเนินงานวิจัย และสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ อาจารย์บรรดาศักดิ์ - อาจารย์นุชนาฏ สีลา ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการเดินทางตลอดเวลาทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณอาจารย์ ธิราวรรณ บุตรบุญชูและครอบครัวที่ให้ความช่วยเหลือที่พักอาศัยในขณะทำวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณ คุณหญิงบุบผา มนตริวัติและครอบครัวที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในระหว่างการศึกษาและทำวิทยานิพนธ์รวมทั้งเป็นกำลังใจอย่างดียิ่ง ตลอดจนขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ วท.ม. สุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์รุ่นที่ 28 ทุกท่าน และเจ้าหน้าที่ภาควิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ และให้กำลังใจในด้านต่างๆ ทุกด้านกับผู้วิจัยเสมอมาจนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จสมบูรณ์ได้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และบุคคลในครอบครัวที่อบรมเลี้ยงดูปลูกฝังการศึกษา เป็นกำลังใจ ให้ความรักและห่วงใยผู้วิจัยตลอดมา รวมทั้งให้ความช่วยเหลือสนับสนุนระยะเวลาการศึกษา และขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ และน้องๆ ตึก 72 ปีชั้น 5 ตะวันตก ร.พ.ศิริราช ทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจและความช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน และผู้ที่ไม่ได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ที่ให้ความช่วยเหลือทุกท่าน

เกษแก้ว เสียงเพราะ

การวิจัยปฏิบัติการเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดร้อยเอ็ด (ACTION RESEARCH FOR MODIFICATION OF SEXUAL HEAITH RISK BEHAVIOR OF FEMALE HIGH SCHOOL STUDENTS IN ROI - ET PROVINCE)

เกษแก้ว เสียงเพราะ 4737474 PHPH/M

วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ประสิทธิ์ ลีระพันธ์, Ph.D., ธราดล เก่งการพานิช, พ.ม., ลักขณา เติมศิริชัยกุล Ph.D.

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อทราบประสิทธิผลในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง และประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น กลยุทธ์สำคัญที่ใช้จัดการเรียนรู้คือ การใช้ปัญหาเป็นหลักและนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และมีส่วนร่วม ในการศึกษาได้ใช้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 พื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 40 คนเป็นตัวอย่าง ผู้ปฏิบัติ และใช้หลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นรวม 12 สัปดาห์ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ โดยมีกระบวนการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนสำคัญ คือ การวิเคราะห์ปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของเด็กนักเรียนหญิง การสร้างหลักสูตรการเรียนรู้ การปฏิบัติการตามหลักสูตร และการประเมินผลการเรียนรู้ แต่ละขั้นตอนการปฏิบัติการได้ใช้วิธีการเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้รับนำมาวิเคราะห์เนื้อหาตามกรอบและประเด็นที่สำคัญที่สะท้อนให้เห็นความหมาย และคุณค่าของกระบวนการจัด การเรียนรู้ ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณที่วัดผลการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน โดยได้นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Paired Sample t-test

ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการเรียนรู้จากหลักสูตรที่กำหนด นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงในทางบวกเรื่องความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีก เลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ โดยเปลี่ยนไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น เป็นไปตามหลักสูตรใหม่ที่ใช้ในการเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์จำนวน 8 แผนการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงกับวัยรุ่น ประสบการณ์ตรงของกลุ่มตัวอย่าง และการนำเสนอตัวแบบจากเรื่องราวชีวิตจริงของปัญหาวัยรุ่นเรื่องเพศสัมพันธ์ และนักเรียนได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้และศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้ อยู่ภายใต้การสนับสนุนและแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิด กระบวนการและรูปแบบดังกล่าวนี้เป็นเครื่องมือสำคัญที่ยืนยันให้เห็นเป็นรูปธรรมได้ว่า การเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นหญิงไปในทิศทางดีขึ้น และมีความเป็นไปได้หากมีกลยุทธและกลวิธีที่เหมาะสม

บทเรียนที่ได้รับจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อสถานศึกษาในการเป็นนวัตกรรมของการจัดการเรียนเรื่องเพศศึกษาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนได้อย่างต่อเนื่องและใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่นได้ด้วย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับโรงเรียนทั่วไปได้ รวมทั้งเป็นบทเรียนทางวิชาการและเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์แนวใหม่ด้วย

คำสำคัญ : การวิจัยปฏิบัติการ/พฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

295 หน้า

ACTION RESEARCH FOR MODIFICATION OF SEXUAL HEAITH RISK BEHAVIOR OF FEMALE HIGH SCHOOL STUDENTS IN ROI - ET PROVINCE

KATEKAEW SEANGPRAW 4737474 PHPH/M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN HEALTH EDUCATION AND BEHAVIORAL SCIENCES

THESIS ADVISORS : PRASIT LEERAPAN, Ph.D., THARADOL KENGGANPANICH, M.A., LAKKHANA TERMSIRIKULCHAI, Ph.D..

ABSTRACT

This action research aimed to assess the effectiveness of a program for modification of sexual health risk behavior of female high school students and the efficiency of a learning model. The important strategies used for organizing the learning were problem-centered and student-centered learning and participation. The sampled group was composed of 40 8th grade students of the Educational Region 1, Muang District, Roi-et Province. A learning program developed by the researcher was implemented with the sampled students for 12 weeks. The learning process was composed of 4 main stages : analyzing the problems regarding sexual health among female students ; developing the curriculum ; implementing the curriculum developed ; and evaluating the curriculum. In each implementation stage qualitative and quantitative methods were used for data collection. For the qualitative data, the content analysis was made according to a framework and key themes that reflected the meanings and values of the learning management process. The quantitative data were analyzed by computing percentage, arithmetic means, standard deviation and Paired Sample t-test, that could reveal the modification of sexual health risk behavior of female students.

The results of the study showed that after participating in the program significant positive changes were found in the sampled students regarding their knowledge about sexual health problems of adolescents, self-efficacy for avoiding sexual health risk behavior, and sexual health risk behavior ($p<.05$). [The learning processes were found to be occurred accordingly with the 8 lesson plans of the sexual health curriculum developed whereby this new curriculum was developed based on the real problems and the direct experience of the sampled students, including the presentation of the role models' life experiences, the exchanging knowledge and experience among students, and the provision of an opportunity for students to study additional information for exchanging in the group. These mentioned processes were closely supported and supervised by the thesis advisors.]

The processes and models were important instruments that were effective in modifying sexual health risk behavior of female adolescents, (with the use of the appropriate strategies and methodologies.) The lessons learned will be directly useful for educational institutions. This innovative sex education program can be applied to students of any grade level. This program not only provided a new academic experience but also suggested a new educational policy on sexual health learning.

KEYWORD : ACTION RESEARCH/ SEXUAL RISK BEHAVIOR

295 pp.

สารบัญ

		หน้า
กิตติกรรมประกาศ		**ค**
บทคัดย่อภาษาไทย		**ง**
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		**จ**
สารบัญตาราง		**ช**
สารบัญแผนภูมิ		**ฌ**
บทที่ 1	**บทนำ**	**1**
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	คำถามการวิจัย	4
	วัตถุประสงค์ในการวิจัย	4
	สมมติฐานการวิจัย	5
	ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	6
	คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย	6
	ขอบเขตของการวิจัย	9
บทที่ 2	**การทบทวนวรรณกรรม**	**10**
	ส่วนที่ 1ความรู้เรื่องเพศของวัยรุ่น	11
	ส่วนที่ 2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัย	31
	ส่วนที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย	59
บทที่ 3	**วิธีดำเนินการวิจัย**	**62**
	กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติการ	62
	รูปแบบงานวิจัย	63
บทที่ 4	**การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง**	**62**
	ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	92
	ส่วนที่ 2 ผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์	105

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 5	กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก	130
บทที่ 6	การอภิปรายผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์	151
บทที่ 7	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	168
บทสรุปสำหรับผู้บริหารภาษาไทย		183
บทสรุปสำหรับผู้บริหารภาษาอังกฤษ		197
บรรณานุกรม		211
ภาคผนวก		219
ประวัติผู้วิจัย		295

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุปการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ การเรียนแบบปฏิบัติการกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	66
2	การดำเนินงานวิจัยตามแผนการสอนแบบปฏิบัติการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์	88
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทั่วไปทางประชากร	93
4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่างๆ	94
5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์ชีวิตสังคมด้านเพื่อนสนิท	96
6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการปฏิบัติหรือการกระทำของเพื่อนสนิท	97
7	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการปรึกษาหารือกับเพื่อนสนิทในกรณีที่นักเรียนมีปัญหา	98
8	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์ชีวิตด้านพฤติกรรมทางเพศ	99
9	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการปฏิบัติตนเมื่อมีความต้องการทางเพศ	100
10	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ก่อนและหลังการเรียนรู้	107
11	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง	107
12	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้	113
13	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง	114
14	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการเรียนรู้	118
15	การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง	118

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	จำนวนร้อยละของนักเรียนจำแนกตามความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ (จำนวน 40 คน)	123
17	จำนวนร้อยละของนักเรียนจำแนกตามความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ (จำนวน 24 คน)	124
18	จำนวนร้อยละของนักเรียนจำแนกตามความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ในกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ (จำนวน 16 คน)	125
19	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ความเข้าใจถูกต้องในปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ก่อนและหลังการเรียนรู้ รายข้อคำถาม	220
20	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ จำแนกตามความรู้ความเข้าใจในปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ก่อนและหลังการเรียนรู้ รายข้อคำถาม	221
21	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ จำแนกตามความรู้ความเข้าใจในปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ก่อนและหลังการเรียนรู้ รายข้อคำถาม	222
22	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้	223
23	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ด้านความเชื่อในความสามารถของตนเองในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้	226
24	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ด้านความเชื่อในความสามารถของตนเองในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้	229
25	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้	232

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	61

บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

"วัยรุ่น" เป็นวัยต่อระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ มีอายุอยู่ระหว่าง 12 ถึง 20 ปี ในวัยนี้เป็นวัยที่มีพัฒนาการอย่างมากและรวดเร็วทางด้านร่างกาย การปรับตัวต่อสังคม การเจริญเติบโตทางด้านอารมณ์ และบุคลิกภาพ เด็กหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นและมีพัฒนาการเร็วกว่าเด็กชายประมาณหนึ่งถึงสองปี การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งก็คือการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนเพศที่เพิ่มขึ้น ทำให้ร่างกายมีความพร้อมที่จะสืบพันธุ์ได้และทำให้วัยรุ่นเริ่มมีความสนใจเพศตรงข้าม คิดถึงความสัมพันธ์ทางเพศจนแสดงพฤติกรรมทางเพศออกมาให้ปรากฏ จุดสุดท้ายของความต้องการตามธรรมชาติก็คือ การมีเพศสัมพันธ์

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าวัยรุ่นไทยอายุ 15-19 ปี มีจำนวนมากถึงร้อยละ 50 ของประชากรทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2547) แต่อุปสรรคสำคัญในการพัฒนาวัยรุ่น คือ วัยรุ่นในปัจจุบันกำลังตกอยู่ในกระแสของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจ การสื่อสารที่รวดเร็ว และการเปลี่ยนจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อพฤติกรรและวิถีการดำรงชีวิตของวัยรุ่น ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพในกลุ่มวัยรุ่นอย่างมาก จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2547 พบว่าวัยรุ่นไทย เริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุ 12-15 ปี พบว่าเป็นวัยรุ่นหญิงในเขตเมือง ร้อยละ 54 มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานร้อยละ 50 และมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนชายโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย ร้อยละ 66 ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การทำแท้งที่ผิดกฎหมาย และการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

จากข้อมูลกองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขได้สรุปสถานการณ์โรคเอดส์ประจำวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ.2548 พบว่ามีจำนวนผู้ป่วยเอดส์และผู้ติดเชื้อเอดส์ที่มีอาการจำนวน 366,888 ราย และร้อยละ 25.17 เป็นผู้ป่วยเอดส์หญิงที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์อายุ 15-49 ปีสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงส่วนใหญ่ติดจากการมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 83.64 และข้อมูลจากกลุ่มโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ สำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้สำรวจ

สถานการณ์โรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ในประเทศไทย ประจำปี 2547 พบว่า มีผู้เป็นโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์จำนวน 13,132 ราย เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุแล้ว พบว่า กลุ่มอายุส่วนใหญ่คือ 20-24 ปี จำนวน 3,052 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.24 รองลงมาคืออายุ 25-29 ปี จำนวน 2,261 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.21 อายุ 15-19 ปี จำนวน 2,189 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.66 และอายุต่ำกว่า15 ปี จำนวน 97 รายคิดเป็นร้อยละ 0.73

จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ที่มีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจมีการสื่อสารและคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว มีศูนย์การค้าสถานเริงรมย์ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ดหลายแห่ง สถานที่เหล่านี้เป็นแหล่งพบปะและรวมตัวของวัยรุ่น เอื้ออำนวยต่อการตอบสนองความอยากรู้อยากลองของวัยรุ่นเป็นอันมาก จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะส่งผลโดยตรงต่อค่านิยมของกลุ่มวัยรุ่น ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อชีวิตของวัยรุ่นอาจส่งผลกระทบต่อการปรับตัว รวมทั้งแบบแผนการดำรงชีวิตของวัยรุ่น และก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา

จากการสำรวจข้อมูลเวชระเบียนห้องคลอดพบว่า ในปี พ.ศ. 2548 พบมารดาตั้งครรภ์วัยรุ่นมาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลร้อยเอ็ด อายุระหว่าง 13-20 ปี จำนวน 452 คน โดยมีมารดาตั้งครรภ์วัยรุ่นมาคลอด จำนวน 312 คน คิดเป็นร้อยละ 69.0 ของผู้มาคลอดทั้งหมด อายุต่ำสุดที่มาคลอดคือ 15 ปี และในจำนวนนี้มีมารดาที่ตั้งครรภ์ขณะที่เป็นนักเรียนจำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 4.8 และมีภาวะแทรกซ้อนในระยะคลอดและระยะหลังคลอดจำนวน 162 คนคิดเป็นร้อยละ 51.9 ปัญหาที่พบส่วนใหญ่คือ ดูแลตนเองก่อนคลอดไม่ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 62.9 คลอดก่อนกำหนดคิดเป็นร้อยละ 15.4 ทารกแรกเกิดมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 15.4 คลอดผิดปกติคิดเป็นร้อยละ 9.2 และ มีภาวะที่รุนแรงที่สุดคือตกเลือดหลังคลอดคิดเป็นร้อยละ3.0

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในสถานศึกษาพื้นที่เขตการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดเขต 1 รวมทั้งการสัมภาษณ์ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และนักเรียนเกี่ยวข้องในเรื่องเพศศึกษาพบว่า ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ โดยเฉพาะเรื่องเพศสัมพันธ์ของเด็กนักเรียนหญิงในสถานศึกษานับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวันอันควร การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ หากไม่รีบเร่งแก้ไขและป้องกันจะนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ตามมา และนักเรียนเห็นว่าประเด็นเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาเป็นเรื่องที่น่าอายทำให้ไม่กล้าที่จะพูดคุยกันอย่างเปิดเผย กระบวนการเรียนการสอนยังขาดการเน้นย้ำถึงเพศศึกษาและการมีเพศสัมพันธ์ รวมถึงความเข้าใจในปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมของตนเองซึ่งไม่สามารถที่จะช่วยให้วัยรุ่นได้เกิด

การพัฒนาการเรียนรู้เท่าที่ควร (ที่มา : การประชุมงานส่งเสริมกิจกรรมพิเศษงานการป้องกันโรคเอดส์ พื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดเขต 1 จังหวัดร้อยเอ็ด, 2549) ซึ่งประเด็นนี้ทำให้เพศศึกษากลายเป็นวิชาที่ไม่น่าสนใจ วิธีการสอนส่วนใหญ่จะเป็นบรรยาย เรียนรู้เฉพาะในห้องเรียนโอกาสในการแสดงความคิดหรือซักถามมีน้อย และรู้สึกว่าเนื้อหามีลักษณะเป็นเชิงวิชาการมากเกินไป รวมทั้งไม่ได้ครอบคลุมถึงประเด็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ นอกจากนั้นมีผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการส่วนหนึ่งให้ความเห็นว่า วัยรุ่นหญิงส่วนมากในสังคมไทยไม่ได้รับการสอนเพศศึกษาที่จริงจัง ทำให้วัยรุ่นหญิงขาดความระมัดระวังและการป้องกันตนเองทำให้เกิดปัญหาต่างๆ เพิ่มขึ้น (วารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ปีที่ 24 ฉบับที่ 4 ต.ค.-ธ.ค. 2544) นอกเหนือจากประเด็นของเพศศึกษาที่มีในหลักสูตรแล้ว นักเรียนส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารบางครั้งไม่มีความสมบูรณ์ชัดเจนและไม่มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้

ดังนั้นสุขภาพวัยรุ่นจึงเป็นประเด็นที่สำคัญอย่างมาก ผู้วิจัยตระหนักดีว่าปัญหาวัยรุ่นส่วนมากยังไม่ได้รับการแก้ไขให้สอดคล้องกับความต้องการของวัยรุ่นโดยเฉพาะวัยรุ่นหญิง เนื่องจากเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ซับซ้อน เกี่ยวพันกับทัศนคติ และค่านิยมที่แต่ละคนยึดถือ แนวคิดในการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศจึงต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ และคิดถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ รวมทั้งให้วัยรุ่นหญิงเรียนรู้อย่างรอบด้านเพื่อนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะทำการวิจัยโดยเน้นที่รูปแบบและวิธีการเรียนสอนในสิ่งที่เขาอยากรู้และให้รู้ในสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ที่มุ่งพัฒนาคน

จากดังกล่าวจะเห็นว่า วัยรุ่นส่วนหนึ่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มีแนวโน้มมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุยังน้อย อัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีแนวโน้มสูงขึ้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในวัยรุ่นตอนต้น ที่กำลังอยู่ระหว่างการศึกษา เพราะหากวัยรุ่นกลุ่มนี้มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร จะนำไปสู่การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปารถนา ผลที่ตามมาคือเกิด ภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์และการคลอด วัยรุ่นต้องสูญเสียอนาคตทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ นอกจากนั้นยังเกิดผลกระทบทางสังคมกับตัวมารดาและบุตรที่จะเกิดได้ ฉะนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษานักเรียนหญิงมัธยมศึกษาปีที่ 2 พื้นที่เขตการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

จากปัญหาข้างต้นผู้วิจัยใคร่ศึกษาปรับปรุงการเรียนการสอนโดยประยุกต์ใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อพัฒนาการเรียนนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้เรียน และให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนด้วยตนเอง จะช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอด ตลอดจนได้ทดลองหรือประยุกต์แนวคิดที่เกิดขึ้น รวมทั้งนำแนวคิดการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมตามสถานการณ์สมมติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีผู้วิจัยและครูมีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือ คอยแนะนำและกระตุ้นให้นักเรียนคิด และได้วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนเพื่อประเมินภาวะความเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนว่าจัดอยู่ในกลุ่มใดเพื่อจะได้จัดกิจกรรมเสริมพิเศษที่เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน รวมทั้งมีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการเรียนรู้ ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาความสามารถของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เข้าใจปัญหา และเห็นความสามารถของตนเองเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และทำให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ให้นักเรียนมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ครอบครัว และชุมชนให้ยั่งยืน (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544, 2545 : 1)

คำถามการวิจัย

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 พื้นที่เขตการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้หรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 พื้นที่เขตการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องเพศศึกษาแบบมีส่วนร่วมนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงในประเด็นต่อไปนี้มากน้อยเพียงใดและอย่างไร

1.1 ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

1.2 ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

1.3 พฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง ได้แก่

1.3.1 การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ การเข้าถึงปัจจัยและแหล่งที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ เช่น สื่อต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ สถานเริงรมย์ งานกลางคืน และเครื่องดื่มของมึนเมา

1.3.2 การหลีกเลี่ยงการสัมผัสร่างกายเพศตรงข้ามในเชิงชู้สาว และหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์

1.3.3 การสร้างเสริมสุขภาพในชีวิตประจำวัน ในเรื่องการเล่นกีฬา การออกกำลังกาย และงานอดิเรกที่สร้างสรรค์

1.4 ความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก

2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาแนวใหม่ในการให้นักเรียนมีส่วนร่วม ด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก

สมมติฐานการวิจัย

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนให้ดีขึ้นในเรื่อง ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง ได้แก่ การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ การเข้าถึงปัจจัยและแหล่งที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ เช่น สื่อต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ สถานเริงรมย์ งานกลางคืนและเครื่องดื่มของมึนเมา การหลีกเลี่ยงการสัมผัส

ร่างกายเพศตรงข้ามในเชิงชู้สาว หลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ และการสร้างเสริมสุขภาพในชีวิตประจำวันในเรื่องการเล่นกีฬา การออกกำลังกาย และงานอดิเรกที่สร้างสรรค์

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก

2.ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

2.2 ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

2.3 พฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง ได้แก่

2.3.1. การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์การเข้าถึงปัจจัย และแหล่งที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ เช่น สื่อต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ สถานเริงรมย์ งานกลางคืน และเครื่องดื่มของมึนเมา

2.3.2. การหลีกเลี่ยงการสัมผัสร่างกายเพศตรงข้ามในเชิงชู้สาว และหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์

2.3.3. การสร้างเสริมสุขภาพในชีวิตประจำวัน ในเรื่องการเล่นกีฬา การออกกำลังกายและงานอดิเรกที่สร้างสรรค์

3. ความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

1. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประยุกต์ใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการจัดกิจกรรม วิธีปฏิบัติการ คือ นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการแบ่งปันประสบการณ์เดิมของผู้เรียน การได้สะท้อนความคิดและถกเถียง การสรุปความคิดรวบยอดและทดลองหรือประยุกต์ใช้แนวคิดที่เกิดขึ้น เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ประกอบด้วย

1.1 การเรียนรู้ตามแผนปฏิบัติการต่อความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น โดยการอภิปรายกลุ่มในเรื่องสาเหตุ อาการ การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ วิธีการเรียนรู้คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์เดิมของนักเรียน และการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้เดิมเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์และการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการดูวีดีทัศน์ เรื่องวัยรุ่นวัยใสใส่ใจสุขภาพ

1.2 การเรียนรู้ตามแผนพัฒนาความเชื่อในความสามารถของตนเอง ในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ โดยการอภิปรายกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย เป็นกิจกรรมที่เน้นเกี่ยวกับการสำรวจความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศ การเรียนรู้จากประสบการณ์เดิมของนักเรียน และประชุมกลุ่มเพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และเพิ่มทักษะที่จำเป็นโดยการแสดงบทบาทสมมุติเกี่ยวกับทักษะการปฏิเสธ

1.3 การเรียนรู้ตามแผนปฏิบัติการการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ วิธีการเรียนรู้คือ การอภิปรายกลุ่ม สาธิต และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของตนเองในเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

2. การเรียนรู้จากปัญหา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนใช้ “ปัญหา” เป็นหัวข้อในการศึกษาค้นคว้า เพื่อใช้ในการแก้ปัญหานั้นๆ การประยุกต์การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมาใช้จัดกิจกรรม วิธีปฏิบัติการคือ การระบุปัญหา การวิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน การแสดงความคิดเห็นแบบ “Brain-storming” การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การตัดสินใจเลือกวิธีแก้ไขปัญหา นำวิธีแก้ไขปัญหาไปวางแผนและประเมินผล และเพิ่มทักษะพิเศษให้กลุ่มตัวอย่างตามสถานการณ์สมมติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิธีการเรียนรู้ประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเองจากวีดีทัศน์ เอกสารที่กำหนดให้ และการอภิปรายกลุ่มย่อยเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมเน้นความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น โดยการพูดคุยในกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย วิธีการเรียนรู้คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์โดยใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงจากการดูวีดีทัศน์รายการ “หลุมดำ” ตอน “ทำแท้ง” สังคมป่วย ศีลธรรมเสื่อมหรือภูมิคุ้มกันความดีบกพร่อง และตอนกว่าจะรู้เดียงสา โดยการวิเคราะห์ ระบุปัญหา และสถานการณ์ที่ทำให้เกิด รวมทั้งการอภิปรายกลุ่ม

2.2 กิจกรรมเน้นความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ โดยการอภิปรายกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องที่เกิดจากประสบการณ์ของตนเอง หรือความรู้ที่นักเรียนมีอยู่เกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ วิธีการเรียนรู้คือ

การค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมทางเพศจากข่าวที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเช่น ข่าวการทำแท้ง ข่าวการข่มขืน เป็นต้น การจัดบอร์ดเรื่องเล่าจากข่าว และเพิ่มทักษะโดยการสาธิตการสวมถุงยางอนามัยที่ถูกวิธี

2.3 กิจกรรมเน้นการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ อภิปรายกลุ่มใหญ่เกี่ยวกับวิธีแก้ไขปัญหาในเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น วิธีการเรียนรู้คือ เรียนรู้ด้วยตนเอง และการลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดขึ้นโดยการเขียนโครงการ

3. การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกหรือการกระทำของ นักเรียนที่สามารถหลีกเลี่ยงปัจจัยที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ เพื่อป้องกันมิให้เกิดหรือมีพฤติกรรมที่จะเสี่ยงในเรื่องเพศสัมพันธ์ ได้แก่ การหลีกเลี่ยงการเข้าถึงปัจจัยและแหล่งที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้เช่น สื่อต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ สถานเริงรมย์ งานกลางคืน และเครื่องดื่มของมึนเมา การหลีกเลี่ยงการสัมผัสร่างกายกับเพศตรงข้ามในเชิงชู้สาว หลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ และการสร้างเสริมสุขภาพในชีวิตประจำวันเช่น การเล่นกีฬา การออกกำลังกาย และการทำงานอดิเรกที่สร้างสรรค์

4. ความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น หมายถึง ความสามารถในการอธิบายสาเหตุปัญหาที่เกิดขึ้นจากการมีเพศสัมพันธ์ การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย และผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยที่ไม่เหมาะสมเช่น การติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ผลกระทบต่อวิถีชีวิตและสังคมของวัยรุ่นในอนาคต วัดได้จากแบบสอบถามที่สร้างขึ้น

5. ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ หมายถึง ความรู้สึกมั่นใจและความเชื่อมั่นในตนเองว่าสามารถที่จะแสดงพฤติกรรมที่ต้องการนั้นจนประสบผลสำเร็จ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากแบบสอบถามนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. นักเรียน หมายถึง นักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 พื้นที่เขตการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เขต 1 จังหวัดร้อยเอ็ด

7. ความพึงพอใจของนักเรียน หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่นักเรียนรู้สึกว่าสนุกสนาน เกิดความสนใจ เห็นประโยชน์และเห็นคุณค่าของความรู้ต่างๆ

ที่ได้รับ พร้อมทั้งให้คำแนะนำแสดงความรู้สึกต่อประสบการณ์จากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก

8. การมีส่วนร่วมของนักเรียน หมายถึง การเรียนรู้ตามหลักสูตรที่จัดขึ้นโดยนักเรียนให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนรู้ การเห็นคุณค่าและเห็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เช่นการซักถามปัญหาข้อสงสัย การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การให้ข้อเสนอแนะอภิปรายร่วมกัน และการแสดงความรู้สึกต่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ได้

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ที่ปฏิบัติการพัฒนาการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ โรงเรียนสตรีศึกษา นักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 พื้นที่เขตการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

บทที่ 2
การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พื้นที่เขตการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาได้กำหนดหัวข้อเรื่องไว้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความรู้เรื่องเพศของวัยรุ่น

1.1 พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

1.2 โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

1.3 เพศศึกษาในโรงเรียน

ส่วนที่ 2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัย

2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้

2.2 การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Perceived Self-Efficacy)

2.3 กลวิธีการเรียนรู้เรื่องสุขภาพเชิงรุก

2.3.1 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning)

2.3.2 การเรียนรู้จากปัญหา (Problem-based Learning)

2.3.3 แนวคิดของการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research)

ส่วนที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

ส่วนที่ 1 ความรู้เรื่องเพศของวัยรุ่น

1.1 พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

1.1.1 พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่น

วัยรุ่น (Adolescence) เป็นวัยที่มีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เริ่มตั้งแต่ช่วงอายุประมาณ 12 หรือ 13 ปี จนกระทั่งถึงอายุประมาณ 20 ปี มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายเป็นสัญญาณสำคัญที่บอกถึงการพ้นระยะการเป็นเด็กคือ การเปลี่ยนแปลงร่างกายภายนอกและการมีวุฒิภาวะทางเพศ เช่น ความสูง น้ำหนัก การเริ่มมีลักษณะทางเพศได้แก่ การมีหน้าอกในวัยรุ่นหญิง การมีหนวดและการเปลี่ยนแปลงของเสียงในวัยรุ่นชาย ขณะเดียวกันก็มีการเปลี่ยนแปลงในพัฒนาการด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ความสนใจในเพศตรงข้าม การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และสังคม เป็นต้น

การแบ่งช่วงของวัยรุ่นนั้น มักจะกำหนดได้จากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและรูปร่างเป็นสำคัญ ซึ่งวัยรุ่นต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ดังจะเห็นได้จากการพัฒนาการในแต่ละช่วงของวัยรุ่น (ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร, 2530 : 44-46) ดังต่อไปนี้

1. วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) เด็กผู้หญิงอยู่ในช่วงอายุ 10-14 ปี เด็กผู้ชายอยู่ในช่วงอายุ 12-16 ปี โดยเป็นช่วงที่เด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งในช่วงนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงต่อสภาพร่างกายที่เปลี่ยนไป พฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นระยะนี้จึงมุ่งเข้าหาตนเอง มีความสนใจในรูปร่างของตน เพ่งพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้จากภายนอกและการเปลี่ยนแปลงร่างกายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเพศ

2. วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence) เด็กผู้หญิงอยู่ในช่วง 14-17 ปี เด็กผู้ชายในช่วงอายุ 16-18 ปี ช่วงนี้เป็นช่วงที่ผ่านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้แล้ว เด็กระยะนี้จะมุ่งความสนใจเพื่อค้นหาเอกลักษณ์แห่งตนเพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นระยะนี้จะชอบอิสระชอบทดลองและต้องการเป็นตัวของตัวเองโดยมีเจตคติและค่านิยมของตัวเองตลอดจนมีการวางแผนในอนาคต นอกจากนี้เด็กยังเริ่มมีความสัมพันธ์กับเพื่อนเพศตรงข้ามอีกด้วย

3. วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence) เด็กผู้หญิงอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 18-20 ปี เด็กผู้ชายอยู่ในช่วง 20-22 ปี ระยะนี้เป็นช่วงสุดท้ายก่อนที่จะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่เป็นระยะที่เด็กเริ่มจัดรูปแบบของตนเองเริ่มมีการฝึกความชำนาญในสายอาชีพของตนเพื่อมุ่งหวังจะทำในอนาคต

เช่น การเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาสาขาอาชีพต่างๆ และเด็กวัยนี้ยังรู้จักตนเองให้เข้ากับสังคมใหม่ที่ตนอยู่ รู้คุณค่าของชีวิต และสร้างจุดมุ่งหมายของชีวิตตลอดจนมีมุมมองต่อสังคมกว้างขึ้น

เมื่อดูช่วงอายุตามพัฒนาการเด็กแล้ว จะเห็นได้ว่า ช่วงวัยรุ่นตอนต้นนั้นเด็กจะเรียนหนังสืออยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เป็นการศึกษาภาคบังคับที่รัฐบาลกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับ พ.ศ.2542 และได้ยึดอายุเป็นเกณฑ์ในการเลื่อนชั้นทุกคนต้องเรียนจนถึงอายุ 15 ปี จึงออกจากโรงเรียนได้ รวมแล้วเด็กต้องใช้เวลาเรียนอย่างน้อย 12 ปี มีการจัดการระดับการศึกษาออกเป็น 3 ระดับดังนี้

1. ระดับก่อนประถมศึกษา สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี อาจจัดในรูปโรงเรียนอนุบาล ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน

2. ระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาภาคบังคับ จำนวน 6 ปี สำหรับเด็กอายุ 6-11 ปี บางแห่งอาจมีนักเรียนอายุ 12-14 ปีรวมอยู่ด้วย

3. ระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาสำหรับนักเรียนอายุ 12-17 ปี โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสำหรับนักเรียนอายุ 12-14 ปีและมัธยมศึกษาตอนปลายสำหรับนักเรียนอายุ 14-17 ปี

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้เกณฑ์อายุของเด็กวัยรุ่นตอนต้น และเกณฑ์ของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมาใช้ ดังนั้นวัยรุ่นในที่นี้หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 13-14 ปี เป็นวัยที่มีพัฒนาการที่รวดเร็วมีการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย สติปัญญา บุคลิกภาพและสังคม การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้ทำให้วัยรุ่นต้องปรับตัว และการปรับตัวนี้เองจะนำมาซึ่งความวิตกกังวล ขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่เห็นคุณค่าในตนเองบุคคลทั่วไปมักเรียกวัยนี้ว่าเป็นวัยแห่งปัญหา วัยนี้จะพยายามปรับปรุงร่างกายของตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมมากยิ่งขึ้น พยายามตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีพฤติกรรมลอกเลียนแบบผู้ใหญ่เป็นต้น วัยรุ่นจึงจัดเป็นวัยหนึ่งที่ควรได้รับความสนใจเอาใจใส่จากสังคมเพื่อพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณค่า ซึ่งมีพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

พัฒนาการของวัยรุ่น

พัฒนาการต่างๆ ของวัยรุ่นเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจถึงพฤติกรรมต่างๆ ของวัยรุ่นได้ดีขึ้น พัฒนาการของวัยรุ่นที่สำคัญๆ มีดังนี้

1. พัฒนาการทางด้านสรีรวิทยา

2. พัฒนาการทางร่างกาย

3. พัฒนาการทางอารมณ์

4. พัฒนาการทางสติปัญญา

5. พัฒนาการทางสังคม

1. พัฒนาการทางด้านสรีรวิทยา

พัฒนาการด้านนี้เป็นพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับระบบประสาท สมอง หัวใจ และระบบหมุนเวียนของเลือด ระบบการหายใจ ระบบย่อยอาหาร ระบบกล้ามเนื้อและต่อมไร้ท่อต่างๆ ซึ่งจะมีการเจริญไปพร้อมกับการเจริญเติบโตของวัยรุ่นโดยเฉพาะต่อมเพศจะเริ่มผลิตเซลสืบพันธุ์นั่นคือ อวัยวะเพศของชายเริ่มผลิตอสุจิและอวัยวะเพศหญิงเริ่มผลิตไข่ นอกจากนี้ต่อมเพศยังมีผลิตฮอร์โมนที่จะทำให้เกิดพัฒนาการของลักษณะที่แสดงเพศหญิง และชายเช่น เด็กชายเริ่มมีหนวด เสียงแตกและอื่นๆ ส่วนเด็กหญิงจะเริ่มมีน้ำหนัก สะโพกผาย เอวคอด มีประจำเดือน ฯลฯ

2. พัฒนาการทางด้านร่างกาย

ในระยะต้นของวัยรุ่น จะเป็นระยะที่มีพัฒนาการทางร่างกายรวดเร็วมาก และมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการทางความเจริญงอกงามทางด้านอื่นๆ ซึ่งระยะนี้นับว่ามีความสำคัญมาก เพราะเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวตอ จากการเปลี่ยนแปลงจากลักษณะของเด็กมาเป็นลักษณะความเป็นผู้ใหญ่ โดยเราเรียกระยะนี้ว่า วัยรุ่นหนุ่มสาว ลักษณะการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วระหว่างเด็กชาย และเด็กหญิง มีความแตกต่างคือ

1. เด็กหญิงจะเริ่มเติบโตเร็วกว่าเด็กชาย สังเกตได้จากในเด็กหญิงช่วงอายุประมาณ 9-12 ปี จะสูงกว่าและตัวโตกว่าเด็กชาย

2. เด็กชายจะเริ่มเติบโตช้ากว่าเด็กหญิง โดยประมาณราว 2 ปี (ระยะแตกเนื้อหนุ่มสาวของ เด็กหญิง อายุเฉลี่ย 12 ปี เด็กชายอายุ 14 ปี)

3. เด็กหญิงจะมีขนาดการเจริญเติบโตโครงสร้างทางร่างกายน้อยกว่าเด็กชาย

ลักษณะทั่วไปของวัยรุ่นหนุ่มสาว

1. เด็กชายที่มีการหลั่งอสุจิในเวลาหลับ แสดงให้เห็นว่ามีวุฒิภาวะในทางเพศ ซึ่งเด็กจะมีอายุประมาณ 13-15 ปี อวัยวะเพศจะมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว สามารถที่จะผลิตอสุจิได้ ซึ่งแสดงว่าเด็กชายผู้นั้นสามารถทำการสืบพันธุ์ และพร้อมที่จะเป็นพ่อคนได้แล้ว

2. เด็กหญิงจะเริ่มมีประจำเดือนครั้งแรกโดยรังไข่จะเจริญเติบโตเต็มที่ และสามารถผลิตไข่ออกมาได้โดยไข่สุกและไม่ได้รับการผสมจะถูกขับออกมาจากร่างกายใน

รูปของประจำเดือน โดยจะมีระยะหมุนเวียนอยู่ระหว่าง 28-30 วัน โดยในระยะหนึ่งจะมีประมาณ 3-5 วัน ความเครียดทั่วๆ ไป ก่อนมีประจำเดือนจะน้อยลงแต่มักจะมีอาการปวดศรีษะและอาการผื่นที่ผิวหนังก่อนมีประจำเดือนโดยเฉพาะที่บริเวณใบหน้า

3. มีขนขึ้นตามร่างกายในที่ต่างๆ เช่น บริเวณรักแร้ ริมฝีปาก และบริเวณอวัยวะเพศเป็นต้น โดยเฉพาะในเด็กชายจะเริ่มเกิดหนวดเคราขึ้น โดยสิ่งนี้มักจะทำให้เกิดความวุ่นวายใจและมักจะคอยให้ความสนใจเกี่ยวกับหนวดเคราเหล่านี้อยู่เสมอ

4. การเปลี่ยนแปลงทางด้านรูปร่างและโครงสร้างของร่างกาย โดยสัดส่วนของร่างกายเด็กเปลี่ยนมาเป็นรูปร่างของผู้ใหญ่

5. ในเด็กหญิงหน้าอกและตะโพกจะขยายใหญ่ขึ้นโดยจะมีฮอร์โมนเพศขับออกมาจากต่อมไร้ท่อ ซึ่งจะทำให้เด็กมีรูปร่างคล้ายผู้ใหญ่มากขึ้นโดยทรวงอกจะขยายใหญ่มีขนาดใกล้เคียงกับผู้ใหญ่ นอกจากนี้ยังมีลักษณะอื่น เช่น ตะโพกผายออก เอวคอดเข้า เป็นต้น

6. เด็กผู้ชายจะมีน้ำเสียงเปลี่ยนแปลง แตกพร่า และห้าวขึ้น จะเป็นในราว 1-2 ปี เด็กจึงจะเริ่มบังคับเสียงได้และเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลายการเปลี่ยนแปลงของเสียงจะสิ้นสุดลง เด็กจะเริ่มมีเสียงทุ้มนุ่มนวลขึ้น การเปลี่ยนแปลงของเสียงอาจเป็นไปอย่างช้าๆ หรืออย่างรวดเร็วก็ได้การมีเสียงเปลี่ยนอาจทำให้เด็กบางคนตกใจกลัว และพะวงถึงแต่วุฒิภาวะทางเพศของตนไม่เป็นอันกินอันนอน

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่สามารถบอกได้แน่นอนว่าลักษณะใดเกิดก่อน ลักษณะใดเกิดหลัง และลักษณะบางอย่างที่เกิดขึ้นโดยไม่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจน การเปลี่ยนแปลงนี้อาจมีผลกระทบต่อพฤติกรรมบางอย่างของเด็กได้เช่น ในเด็กหญิงบางคนเมื่อรู้ตัวว่ารูปร่างของตนมีการเปลี่ยนแปลงไปก็พยายามหลบซ่อนไม่ให้เพื่อนเห็นเพราะกลัวถูกล้อโดยอาจชอบใส่เสื้อผ้าหลวมๆ เป็นต้น

3. พัฒนาการทางอารมณ์

อารมณ์เป็นความรู้สึกหรือความสะเทือนใจที่เกิดจากร่างกายถูกสิ่งอื่นมาเร้าคนเรามักมีอารมณ์เกิดขึ้นเสมอทุกๆ นาที อารมณ์ของวัยรุ่นนั้นเป็นอารมณ์ที่รุนแรงโดยที่เราเรียกว่าวัยนี้เป็นวัย “พายุบุแคม” (Storm and Stress) (Hurlock,1967 : 1) หมายถึง การมีอารมณ์ที่รุนแรงเต็มไปด้วยความเชื่อมั่นในตนเองในบางครั้งมักมีความขัดแย้งกับผู้ใหญ่อยู่เสมอการที่เกิดอารมณ์ง่ายและรุนแรงเช่นนี้จึงเป็นเรื่องที่ง่ายต่อการหยุแย่หรือชักนำให้เด็กวัยรุ่นเกิดความรู้สึกอยากลองทั้งในทางที่ดีและทางที่เลวความคิดชั่ววูบของอารมณ์วัยรุ่นอาจเป็นสิ่งที่ทำให้เขาแสดง

พฤติกรรมผิดๆ ออกมาซึ่งหมายถึงชีวิตและอนาคตของเขาเอง อารมณ์ประเภทต่างๆ ของวัยรุ่นสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. ประเภทก้าวร้าวรุนแรง เช่น อารมณ์โกรธ อิจฉา เกลียดชัง

2. ประเภทเก็บกดเอาไว้เช่น ความวิตกกังวล ความกลัว ความเศร้าใจ สลดหดหู่ ขยะแขยง เสียใจ อารมณ์ประเภทนี้เป็นอันตรายต่อวัยรุ่นมาก

3. อารมณ์สนุก เช่น ความรัก ชอบ สุขสบายพอใจ ตื่นเต้น เนื่องจากอารมณ์ต่างๆ เหล่านี้มีทั้งประโยชน์และโทษต่อบุคคลทั้งสิ้น ซึ่งอารมณ์เหล่านี้เป็น สิ่งที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไม่คงที่แน่นอนยากแก่การติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่นการรักษาอารมณ์ให้ดีอยู่เสมอในวัยรุ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำรงชีวิตเป็นอย่างมาก

4. พัฒนาการทางสติปัญญา

ในเด็กวัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ มากมายทางร่างกาย ทำให้วัยรุ่นมีพลังมาก มีความกระตือรือร้น และมีความสามารถต่างๆ เพิ่มขึ้น วัยรุ่นจะมีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล และการตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ สามารถแสดงความคิดเห็นร่วมกับคนอื่นรู้จักพิจารณาตนเอง และสังเกตว่าคนอื่นเขามีความรู้สึกต่อตนเองอย่างไร ทั้งพยายามปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเองให้เป็นไปในทางที่สังคมยอมรับ โดยพยายามจะเอาแบบอย่างจากบุคคล หรือสิ่งต่างๆ ซึ่งสิ่งนี้อาจได้มาจากคนใกล้ชิด ภาพยนตร์ หนังสืออ่านเล่น เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเด็กวัยรุ่นชอบส่องกระจกดูตัวเองอยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพ และร่างกายให้เป็นไปตามแบบที่ต้องการ

พัฒนาการทางด้านสติปัญญาในวัยรุ่นตอนต้น พัฒนาการเป็นไปอย่างรวดเร็วมาก และเจริญจึงขีดสุดคือ เมื่ออายุประมาณ 16 ปีแล้วค่อยๆ ลดลงหลังจากอายุ 19-20 ปี (สุชา จันทน์เอม, 2528 : 22-4) การที่วัยรุ่นจะมีพัฒนาการทางสติปัญญาไปในทางที่ดีขึ้นอยู่กับสภาพสิ่งแวดล้อมทั้งทางด้านสังคมและครอบครัว เด็กสามารถเห็นข้อดีข้อเสียของผู้อื่นและพยายามเปรียบเทียบตนเองว่าดีเหมือนคนนั้น สำหรับเด็กที่ขาดความมั่นคงในตนเองจะเป็นเด็กที่ไวต่อความรู้สึกมาก มีความกระวนกระวายต่อคำพูดที่กล่าวออกไป และสามารถมองเห็นความแตกต่าง ซึ่งเป็นหลักของการพัฒนาการแบบหนึ่งวัยรุ่นในช่วงนี้ชอบทำสิ่งแบบแปลกๆ ใหม่ๆ ชอบใช้ภาษาของกลุ่มที่ตนคิดขึ้นโดยคิดว่าเป็นของโก้เก๋ ดังนั้นจะเห็นว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านสรีระร่างกาย ความคิด สติปัญญา และสังคม แต่ยังขาดประสบการณ์ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคม เนื่องจากวุฒิภาวะอารมณ์ยังไม่สมบูรณ์ ทำให้เกิดปัญหาในด้านการปรับตัวตามมา

5. พัฒนาการทางสังคม

นอกจากวัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย ทางร่างกายและจิตใจแล้ว วัยรุ่นยังมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองเกี่ยวกับสถานะความเป็นอยู่ภายในครอบครัวด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าเด็กในวัยนี้ต้องการเป็นอิสระและความเป็นตัวของตัวเอง ชอบอยู่ตามลำพังมีห้องอยู่เป็นสัดส่วน มีของใช้ส่วนตัว วัยรุ่นมีความต้องการอย่างรุนแรงในการที่จะทำตนเองให้เป็นที่ยอมรับนับถือของเพื่อน และบุคคลในสังคม ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้เวลาอยู่ในกลุ่มเพื่อน มีการศึกษาของแรงกดดัน ชักจูงจากเพื่อน (Per pressure) ในเด็กอายุ 10-14 ปี พบว่ามากกว่าร้อยละ 50 ของวัยรุ่นตอนต้นที่ถูกคำชักชวนและแรงท้าทายจูงใจจากเพื่อนได้ทดลองทำพฤติกรรมเสี่ยง ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ เช่น การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การใช้ยาเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และการขับรถด้วยความเร็วสูง เป็นต้น (จันท์ฑิตา พฤกษานานนท์, 2538 : 142) ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนในเด็กชายและเด็กหญิงจะมีความแตกต่างกันในเรื่องการคบเพื่อนเพศเดียวกัน โดยเด็กหญิงจะชอบคบเพื่อนกลุ่มเล็ก 2-3 คน มีเพื่อนสนิท 1 คน ที่จะพอบอกความลับได้ พออายุ 15 ปีจะมีเพื่อนกลุ่มใหญ่กว่าเดิม ส่วนเด็กชายยังไม่มีเพื่อนสนิทชอบทำกิจกรรมากขึ้นทั้งในและนอกโรงเรียน ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างเพศตรงข้าม เด็กชายจะสนใจเด็กหญิงเมื่ออายุ 14 ปี เด็กหญิงสนใจเด็กชายที่โตกว่าเนื่องจากวุฒิภาวะ เป็นต้น

สรุปได้ว่า วัยรุ่นจึงเป็นช่วงชีวิตที่พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างสูงจนกล่าวได้ว่า เป็นช่วงชีวิตที่พัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ ดังนั้นประสบการณ์ที่เด็กวัยรุ่นได้รับในช่วงนี้จะพัฒนาศักยภาพทั้งด้านปริมาณและคุณภาพทางด้านร่างกาย อามรณ์ สังคม สติปัญญาของเด็ก และศักยภาพที่พัฒนาแล้วจะเป็นพื้นฐานของชีวิตในวัยผู้ใหญ่ต่อไป

1.1.2 ความต้องการทางเพศของวัยรุ่น

ความต้องการทางเพศเป็นเรื่องธรรมชาติที่ทุกคนมีได้ เด็กเมื่อเติบโตเข้าสู่วัยหนุ่มสาวจะเริ่มมีความสนใจเพศตรงข้ามมากขึ้นและเกิดจินตนาการทางเพศ ซึ่งเมื่อเกิดจินตนาการทางเพศแล้วปฏิกิริยาทางเพศก็จะเกิดขึ้น กระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองของอวัยวะต่างๆ ของร่างกายต่อความรู้สึกทางเพศนั่นคือ การเกิดอารมณ์ทางเพศ และเกิดความปรารถนาที่จะมีเพศสัมพันธ์ ทำให้วัยรุ่นพยายามหาทางออกเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ไม่ทางใดก็ทางหนึ่งโดยการปิดบังและพูดคุยเฉพาะในกลุ่มเดียวกัน หาความรู้จากการได้ยินหรือได้ฟังคนอื่นพูด หรือไม่ก็อ่านจากหนังสือเรื่องเพศ ซึ่งอาจถูกบ้างผิดบ้าง สิ่งเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อไปในอนาคต ดังนั้นเมื่อเกิดอารมณ์ทางเพศวัยรุ่นหญิงจึงควรทราบข้อปฏิบัติเมื่อเกิดอารมณ์ทางเพศ

ข้อควรปฏิบัติเมื่อเกิดอารมณ์ทางเพศ

1. การเบี่ยงเบนอารมณ์ทางเพศ เมื่อเกิดอารมณ์ทางเพศ ควรเบี่ยงเบนอารมณ์ทางเพศ โดยการทำกิจกรรมอื่นๆ เพื่อหันเหความสนใจ และลดความรู้สึกทางเพศ เช่น การส่งเสริมสุขภาพโดยการเล่นกีฬา การเล่นดนตรี การวาดรูปการอ่านหนังสือ และการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม

2. การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง (Masturbation) เป็นการระบายอารมณ์ทางเพศวิธีหนึ่ง ซึ่งสามารถทำได้ทั้งชายและหญิงโดยไม่มีผลเสียใดๆ ต่อสุขภาพกายและจิตมีคนอีกจำนวนมากที่เข้าใจผิดคิดว่าการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองจะทำให้เป็นโรคจิต โรคประสาท เรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง ผลการเรียนตก ซึ่งเป็นความเชื่อและความเข้าใจผิด จากผลการศึกษาทางเพศวิทยาพบว่าการทำการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง นอกจากจะไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายและจิตใจแล้วตรงกันข้ามยังทำให้สุขภาพกายและจิตดีขึ้น โดยเฉพาะในแง่ของการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

3. การมีเพศสัมพันธ์โดยการใช้ถุงยางอนามัย เมื่อหญิงและชายต้องการที่จะตอบสนองความต้องการทางเพศโดยการมีเพศสัมพันธ์ ถ้าไม่ต้องการให้เกิดการตั้งครรภ์ก็ควรจะทำการคุมกำเนิด ซึ่งสามารถเลือกใช้ได้หลายวิธี เช่น การกินยาคุมกำเนิด การฉีดยาคุมกำเนิด การใส่ห่วงคุมกำเนิด เป็นต้น แต่วิธีการคุมกำเนิดเหล่านี้ไม่สามารถใช้ในการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่นๆ ได้ ดังนั้นเพื่อความปลอดภัยจึงควรใช้ถุงยางอนามัยควบคู่กันไปด้วยขณะมีเพศสัมพันธ์แต่ละครั้ง ฉะนั้นวัยรุ่นชายหญิงจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัยที่ถูกต้องปลอดภัย เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่จะตามมาจากการมีเพศสัมพันธ์และป้องกันการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

1.1.2.1 ความต้องการของวัยรุ่น (Need) เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต ความต้องการเกิดขึ้น เมื่อร่างกายขาดความสมดุลหากไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเกิดปัญหาตามมาได้ ปกติความต้องการทางร่างกายของวัยรุ่นก็มิได้แตกต่างกับเด็กเล็กหรือผู้ใหญ่ แต่ความต้องการทางอารมณ์และสังคมของวัยรุ่นนั้นจะมีลักษณะเฉพาะของวัยนี้ จากความคิดเห็นของนักจิตวิทยาและสังคมวิทยาของไทยเกี่ยวกับความต้องการของวัยรุ่นสามารถสรุปความต้องการของวัยรุ่นไทยได้ 4 ประการ คือ

1. ความต้องการเกี่ยวกับเรื่องเพศ นับตั้งแต่การมีเพื่อนต่างเพศไปจนกระทั่งความคิดเกี่ยวกับการมีคู่ครอง

2. ความต้องการได้รับอิสระ วัยรุ่นต้องการโอกาสในการที่จะมีอิสระในการคิด การตัดสินใจ และกระทำบางสิ่งด้วยตนเอง

3. ต้องการการยอมรับนับถือจากสังคม โดยเฉพาะจากผู้ใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากวัยรุ่นอยู่ในระยะของการที่จะเริ่มเป็นผู้ใหญ่ หรือการได้รับความไว้วางใจจะทำให้วัยรุ่นมีความภูมิใจในตนเอง

4. ความต้องการมีปรัชญา คือ จะมองทุกอย่างในทางใดทางหนึ่งอย่างเอนเอียงมากถ้าชอบก็จะชอบมาก ถ้าไม่ชอบก็จะคัดค้านไม่สิ้นสุด และวัยรุ่นจะนับถือยึดถืออุดมคติที่เห็นว่าดีอย่างมากและจะมีการต่อสู้อย่างรุนแรงหากมีใครจะมาทำลายอุดมคติของตน

ฉะนั้น พฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นที่เป็นปัญหา ส่วนใหญ่มักจะใช้วิธีการต่างๆ ที่ไม่เหมาะสม และวัยรุ่นมักจะไม่คำนึงถึงผลที่จะตามมาจะทำไปด้วยอารมณ์คึกคะนองและท้าทาย ปัญหาที่เกี่ยวกับวัยรุ่นจะมีลักษณะแยกตามสาเหตุได้ 3 ประการ ดังนี้

1. ปัญหาที่เกิดจากตัววัยรุ่นเอง (Self-originated Aspect) เป็นปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและอารมณ์ของวัยรุ่น เป็นสาเหตุของความว้าวุ่นใจ เช่น การมีสิว การมีหนวดเครา การหลั่งอสุจิของผู้ชาย และการมีประจำเดือนของผู้หญิง ซึ่งวัยรุ่นถือว่าเป็นภาวะวิกฤติ แต่ถ้าเด็กได้รับความรู้ที่ถูกต้องก็จะเกิดความเข้าใจทำให้หายกังวลไปได้

2. ปัญหาที่เกิดจากสังคมของเด็กวัยรุ่น (Social Response Aspect) เป็นปัญหาที่เกิดจากสังคมแวดล้อมตัววัยรุ่น เช่น พ่อแม่ ผู้ใหญ่ในครอบครัวไม่เข้าใจในความรู้สึกและพัฒนาการของวัยรุ่นมักเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง และช่องว่างระหว่างวัยหรือปัญหาการคบเพื่อน การทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันของวัยรุ่น เป็นต้น

3. ปัญหาจากปฏิกิริยาต่อต้านของวัยรุ่นที่มีต่อสังคม (Reaction Aspect) ปัญหานี้ เป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากปัญหาในข้อ 2 ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขที่ถูกต้องก็จะทำให้ปัญหานี้รุนแรงขึ้น พ่อแม่และผู้ใหญ่ในครอบครัวควรให้ความสนใจเด็กวัยรุ่นเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาเหล่านี้ เมื่อปัญหาเกิดขึ้นแล้วมักเป็นเรื่องยากที่จะแก้ไขและมักเป็นสาเหตุของปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ ปัญหายาเสพติด เป็นต้น

จะเห็นว่าปัญหาของวัยรุ่นนั้นมีมากมาย แต่ปัญหาที่พบอยู่ในปัจจุบัน คือ ปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ปัญหาการทำแท้ง และปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ในเด็กวัยรุ่นนับวันจะมีมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย เศรษฐกิจ และสังคม การมีสิ่งกระตุ้นยั่วยวนทางเพศมากขึ้น ทัศนคติ และค่านิยมทางเพศเปลี่ยนแปลงไปทำให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ก่อให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการ วัยรุ่นเป็นเยาวชนที่เต็มไปด้วยพลังทั้งทางกาย การเรียนรู้ ความคิด และเป็นทรัพยากรที่สำคัญอันมีค่ามากที่สุดส่วนหนึ่งของ

ประเทศ จึงจำเป็นต้องช่วยกันส่งเสริมให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ พื้นฐานสำคัญของการเป็นคนมีคุณภาพก็คือ การมีสุขภาพดี เพราะถ้าคนเรามีสุขภาพดีแล้วสามารถทำประโยชน์กับตนเองและส่วนร่วมได้อย่างมากมายดังแนวคิดรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 ที่ว่า สุขภาพเป็นสิทธิพื้นฐานของมนุษยชน การมีสุขภาพที่ดีเป็นการวางรากฐานด้านสุขภาพให้เข้มแข็ง มุ่งสู่การเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันปัญหาสุขภาพตั้งแต่แรกเริ่ม ให้สามารถเผชิญปัญหาและสภาวการณ์ที่คุกคามสุขภาพได้ตลอดไป (คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา, 2545 : 3)

1.1.3 พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น

พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง กิจกรรมทุกชนิดของสิ่งมีชีวิต ทั้งสังเกตได้โดยบุคคลอื่นหรือด้วยเครื่องมือของผู้ทำการทดลอง (Hilgard, 1996 : 6) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมจิตต์ สุพรรณทัสน์ (2534 : 32) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง ปฏิกิริยา หรือกิจกรรมทุกชนิดของสิ่งมีชีวิต จะสังเกตได้หรือสังเกตไม่ได้ก็ตาม ซึ่งแบ่งเป็นพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอก สำหรับพฤติกรรมภายในหมายถึง กิจกรรมหรือปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล รวมทั้งความคิด ความรู้สึก ทัศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรมภายนอก หมายถึง ปฏิกิริยา หรือการกระทำของบุคคลที่แสดงออกมาให้ผู้อื่นเห็นได้ ทั้งด้วยการพูด การกระทำ กิริยาท่าทางของบุคคล

สุปรียา ตันสกุล (2544 : 1) ได้ให้ความหมายของคำว่า พฤติกรรม หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นภายในบุคคล เช่น ความรู้ ความรู้สึก ความเชื่อ การจูงใจ ฯลฯ รวมทั้ง การปฏิบัติ เช่น การเดิน การบริโภค เป็นต้น

พฤติกรรมสุขภาพ ก็คือ สิ่งที่เกิดขึ้นภายในบุคคล (เรียกว่า พฤติกรรมภายใน) และการแสดงออกที่เป็นการกระทำ (พฤติกรรมภายนอก) ที่เกี่ยวข้องกับการดูแล ป้องกัน ส่งเสริม รักษาจัดการกับสุขภาพของตน พฤติกรรมเป็นปัจจัยกำหนดสุขภาพของบุคคลเป็นสาเหตุของการเกิดโรค เช่น การสูบบุหรี่สัมพันธ์กับการเกิดโรคมะเร็งปอดมีผลต่อการพยากรณ์โรค (Disease prognosis) เป็นปัจจัยเสี่ยงที่สัมพันธ์กับโรคที่มีผลต่อสุขภาพ เช่น การบริโภค การดื่มสุรา การออกกำลังกาย แต่ละพฤติกรรมมีความสลับซับซ้อน เป็นกลุ่มของพฤติกรรม ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมย่อยๆ เช่น การออกกำลังกาย เป็นผลเกี่ยวเนื่องจากหลายๆ พฤติกรรม เช่น แรงจูงใจ ความเชื่อ ความรู้สึกต่อประโยชน์ ผลลัพธ์ของการออกกำลังกาย การบังคับตนเอง รูปแบบวิธีการออกกำลังกาย การยอมรับสนับสนุนของคนในครอบครัว เป็นต้น

นอกจากนั้น เฉลิมพล ตันสกุล (2543 : 2) ได้ให้ความหมายของคำว่า พฤติกรรม คือ กิจกรรมเพราะถ้าเป็นการกระทำต้องแสดงออกมาให้เห็นแต่ถ้าใช้คำว่า กิจกรรม อาจหมายรวมถึง การกระทำที่เป็นการแสดงออก เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในแต่ละบุคคลด้วย ดังนั้น พฤติกรรม หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นอาจเป็นการกระทำที่บุคคลนั้นแสดงออกมา รวมทั้งกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล และกิจกรรมนี้อาจสังเกตด้วยประสาทสัมผัส หรือไม่อาจสังเกตได้โดยสามารถแบ่งพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. พฤติกรรมภายนอก (Overt behavior) คือ กระบวนการที่เกิดขึ้นแล้วสามารถสังเกตได้โดยตรงด้วยตาเปล่าเช่น การนั่ง การยืน การเดิน การยิ้ม เป็นต้น

2. พฤติกรรมภายใน (Covert behavior) คือ กระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ซึ่งบุคคลอื่นไม่สามารถสังเกตได้โดยตรงเช่น การคิด การตัดสินใจ ความรู้สึก เป็นต้น

ดังนั้นคำว่า “พฤติกรรมทางเพศ” (Sexual behavior) จึงครอบคลุมพฤติกรรมทั้งสองลักษณะ คือ พฤติกรรมที่อยู่ภายใน (Inner) และพฤติกรรมที่แสดงออกภายนอก (Outer) เป็นปฏิกิริยาที่มนุษย์แสดงออก เพื่อตอบโต้สิ่งกระตุ้นหรือสิ่งเร้า ซึ่งการแสดงออกนี้เป็นการแสดงออกในเรื่องเพศ

พฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น หมายถึง การปฏิบัติที่เสี่ยงต่อการเสียชีวิตพิการทุพพลภาพเกิดผลเสียต่อสุขภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม (จันท์ฑิตา พฤกษานานนท์, 2538 : 141 : McCary, et al., 1993 : 191) เนื่องจากนักเรียนยังขาดประสบการณ์ชีวิต รวมทั้งการพัฒนาทางความคิด และสติปัญญายังไม่ดีพอที่จะเข้าใจถึงผลเสียที่จะตามมาโดยทั่วไป พฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนที่สำคัญได้แก่ ปัญหาการติดยาเสพติด ปัญหาการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ ปัญหาการฆ่าตัวตาย และปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เป็นต้น

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ หมายถึง การปฏิบัติที่ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น การมีเพศสัมพันธ์เร็วตั้งแต่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น การมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการทางเพศหรือคู่นอนโดยไม่ได้ใช้ถุงยางอนามัย การมีคู่นอนจำนวนมาก การดื่มสุราก่อนการมีเพศสัมพันธ์ ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัยที่จะตามมาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว (จันท์ฑิตา พฤกษานานนท์, 2538 : 142)

จะเห็นว่าพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น เป็นเรื่องที่มีการกล่าวกันมากในด้านทฤษฎี และความคิดเห็นต่างๆ มากมาย อย่างไรก็ตามสิ่งหนึ่งที่เห็นได้ชัดคือ พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นได้เปลี่ยนแปลงไป การมีประสบการณ์ทางเพศได้เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนอายุที่ร่วมเพศครั้งแรกก็ลดน้อยลง และประสบการณ์ทางเพศก่อนวัยอันควรก็เพิ่มขึ้นซึ่งมาลี ซันศิริ (2545 :

39-40) ได้ศึกษาการประยุกต์ทักษะชีวิต เพื่อการป้องกันเชื้อเอดส์ทางเพศสัมพันธ์ของนักเรียนสหศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่านักเรียนเคยมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ10.2 โดยส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์กับคู่รัก และอายุการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก 13 ปี และผลที่ตามมาภายหลังของพฤติกรรมทางเพศที่เห็นได้ชัด และนับว่าเป็นปัญหาสำคัญได้แก่ ปัญหาการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ก่อให้เกิดปัญหาการทำแท้งอย่างผิดกฎหมายตามมา วัยรุ่นต้องสูญเสียอนาคตทางการศึกษา และผลกระทบต่างๆ มากมาย

ดังนั้น การมีเพศสัมพันธ์เร็วตั้งแต่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ถือว่าเป็นปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศประการหนึ่ง (Donna J. Zimmerman and John S. Santelli, 1998 : 182) เนื่องจากเมื่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นจะมีพัฒนาการทางร่างกายที่เกี่ยวข้องกับลักษณะเฉพาะเพศ พัฒนาการทางอารมณ์ และสังคมส่งผลให้เกิดความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศตรงข้าม หรือความต้องการทางเพศอันเป็นผลให้เกิดแรงผลักดัน หรือแรงขับทางเพศมีความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับเรื่องเพศสูง ประกอบกับสภาพสังคมในปัจจุบันมีสิ่งกระตุ้นยั่วยุอารมณ์ทางเพศของวัยรุ่นมากโดยเฉพาะวัยรุ่นในเขตเมืองตามจังหวัดใหญ่ๆ ทำให้ค่านิยมทางเพศเปลี่ยนไปโดยเฉพาะพฤติกรรมทางเพศ ซึ่งแต่เดิมสังคมไทยมีค่านิยมว่า ผู้หญิงไม่ควรจะคบกับเพื่อนชาย และต้องรักนวลสงวนตัว แต่ในสังคมปัจจุบันค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศมีความเป็นอิสระและเปิดเผยมากขึ้น กลายเป็นแฟชั่นของวัยรุ่นในปัจจุบันเช่น การมีแฟน หรือคู่รัก การมีนัด (Dating) ระหว่างชายหญิง ทำให้วัยรุ่นไทยในปัจจุบันมีโอกาสคบหากันได้อย่างใกล้ชิด และมีความสนิทสนมกันมากขึ้น ไปไหนมาไหนด้วยกันสะดวกมากขึ้นการคบหาเป็นแฟนกับเพศตรงข้ามนับเป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำวัยรุ่นไปสู่ความรัก และอาจจะมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามในอนาคตได้ นอกจากนั้นวัยรุ่นมีความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมากที่สุดต้องการให้สังคมยอมรับตนโดยเฉพาะในกลุ่มเพื่อน วัยรุ่นในระยะนี้จึงให้ความสำคัญกับเพื่อนมาก เพราะการคบเพื่อนเป็นความต้องการตามธรรมชาติของพัฒนาการตามวัยนี้ โดยเฉพาะความต้องการในการคบเพื่อนต่างเพศ ดังนั้นอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนจึงมีผลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นสำคัญ อีกทั้งในปัจจุบันมีสื่อ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากทำให้การติดต่อสื่อสารสะดวกรวดเร็วทำให้วัยรุ่นชายหญิงมีโอกาสคบหากันใกล้ชิดและมีความสนิทสนมกันมากกว่าแต่ก่อน สอดคล้องกับการศึกษาของปวีณา สายสูง (2541 : 66) ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดน่าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการชักจูงจากเพื่อนมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการชักจูงจากเพื่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า วัยรุ่นหญิงมักมองความสัมพันธ์ระหว่างเพศเป็นเรื่องของความรักที่เรียกว่า Romantic คือมองความรักในแง่ของอุดมคติ กล่าวคือ ความรักเป็นสิ่งสวยงามเป็นความอบอุ่น ความผูกพัน ความเข้าใจ ความสุขทางใจ และในความรักจะไม่มีความใคร่เข้ามาเจือปน โดยเฉพาะความรักของตนนั้น เป็นความรักที่แท้จริง มั่นคง และเป็นอมตะ ควรแก่การให้และเสียสละ ส่วนวัยรุ่นชายมองว่าความสัมพันธ์ระหว่างเพศเป็นเรื่องของความใคร่ที่เรียกว่า Erotic เป็นการแสวงหาสิ่งกระตุ้นทางเพศ ความพึงพอใจทางเพศ และความสุขสุดยอดทางเพศ จึงต้องการที่มีเพศสัมพันธ์เมื่อมีโอกาส จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ วัยรุ่นหญิงมีความสับสนเกี่ยวกับเรื่องความรัก และความใคร่โดยเข้าใจว่าการที่ฝ่ายชายล่วงเกิน หรือต้องการมีเพศสัมพันธ์กับตนเป็นเพราะชายนั้นมีความรักในตนอย่างแท้จริง ยิ่งเมื่อถูกปลุกเร้าอารมณ์เพศ ก็ทำให้ยินยอมด้วยการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ฉะนั้นพฤติกรรมดังกล่าวของวัยรุ่นน่าจะเป็นผลมาจากอารมณ์ซึ่งยังไม่เป็นผู้ใหญ่มากกว่าจะเป็นเรื่องของคุณธรรมหรือจริยธรรม แต่ถูกกดดันจากอิทธิพลของปัจจัย 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านชีววิทยา ปัจจัยด้านจิตวิทยา และปัจจัยด้านสังคมวิทยา (อรพรรณ ทองแตง, 2536 : 158)

1. ปัจจัยด้านชีววิทยา อิทธิพลของฮอร์โมนเพศมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายและจิตใจของวัยรุ่น เกิดแรงขับทางเพศ (Sex drive) โดยธรรมชาติทำให้สนใจอยากรู้อยากเห็นเรื่องเพศมากขึ้นจนถึงขั้นอยากลองมีเพศสัมพันธ์ (Dusex 1987 : 251, Muuss 1966 : 238, สุพร เกิดสว่าง 2536 : 276) และมีเพศสัมพันธ์ในที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากวัยรุ่นขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับอารมณ์และความต้องการทางเพศของตนเมื่อเกิดอารมณ์เพศหรืออารมณ์เพศถูกปลุกเร้าจนต้องตกเป็นทาสของแรงกดดันทางเพศก็ไม่รู้จักที่จะหันเห หรือเบี่ยงเบนออกมาในรูปของกิจกรรมทางกาย เช่น เล่นกีฬา หรือทำงานอดิเรกที่สร้างสรรค์ (สุชาติ โสมประยูร 2531 : 70) ซึ่งนอกจากจะได้ระบายความกดดันทางเพศออกไปในทางที่ถูกต้องแล้ว ก็ยังจะได้เรียนรู้การมีความรับผิดชอบ การประสานงานกับคนอื่น การร่วมกับคนอื่นภายใต้กฎเกณฑ์ (อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม, ม.ป.ท. : 9) และวัยรุ่นไม่รู้จักหรือมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องต่อการผ่อนคลายอารมณ์เพศด้วยการทำอัตต-กามกริยา (Masturbation) (อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม, ม.ป.ท. : 12) ซึ่งหมายถึง วิธีการจงใจกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกทางเพศในตนเอง (Autoerotic) เป็นการกระตุ้นเองบนส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกายก็ได้เป็นการหาความสุขให้ตนเองด้วยการกระตุ้นให้เกิดอารมณ์เพศ โดยไม่จำเป็นต้องมีการบรรลุจุดสุดยอด (orgasm)

2. ปัจจัยด้านจิตวิทยา จิตสำนึกของความเป็นหญิง (Felinity) จะผลักดันให้เกิดความรู้สึกต้องการมีบทบาทเป็นภรรยา (Role of wife) และบทบาทเป็นมารดาจะผลักดันให้วัยรุ่นหญิงมีเพศสัมพันธ์ได้ (อรพรรณ ทองแตง, 2536 : 158) ยิ่งถ้าวัยรุ่นหญิงนั้นมีประสบการณ์วัย

เด็กที่มีปัญหา หรือกำลังประสบปัญหาในปัจจุบัน โดยขาดความรักความอบอุ่น ขาดความไว้วางใจ ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว หรือมีความกระทบกระเทือนจิตใจไม่ว่าจะเป็นในด้านบวกหรือลบก็ยิ่งทำให้ต้องการแสวงหาสิ่งชดเชย และมีเพศสัมพันธ์ได้ตามมา

3. ปัจจัยด้านสังคมวิทยา สังคมเป็นผู้กำหนดว่าการแสดงออกทางเพศควรเป็นอย่างไร อะไรคือความถูกต้องดีงาม ซึ่งค่านิยมในสังคมไทยได้กำหนดบทบาททางเพศของผู้หญิงไว้ตรงข้ามกับผู้ชาย กุลสตรีจะต้องรักนวลสงวนตัวไม่ข้องแวะกับเรื่องเพศ (อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม ม.ป.ท. : 1) แต่ในสภาพการณ์ปัจจุบันที่อารยธรรมตะวันตกได้เข้ามามีอิทธิพลอย่างมากในสังคมไทย รูปแบบการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไปชายหญิงมีอิสระเสรีในการติดต่อคบหากันมากขึ้น เกิดมีสถานบริการและสถานเริงรมย์รูปแบบใหม่ที่ส่งเสริมความใกล้ชิดและความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงโดยเฉพาะสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือสิ่งตีพิมพ์อื่นๆ ที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวข้องกับเรื่องรักใคร่ การมีคู่รัก การแสดงออกถึงความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างชายหญิง การแสดงออกทางเพศที่เป็นการรักนวลสงวนตัวน้อยลง การได้เห็นแบบอย่างตามกระแสอารมณ์ และสังคมเหล่านี้ย่อมมีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นหญิงและผลักดันให้มีเพศสัมพันธ์ได้

ปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนและมีความซับซ้อน สังคมควรให้ความเข้าใจ และศึกษาถึงต้นเหตุของปัญหาที่แท้จริง รวมทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นด้วย ฉะนั้นความสำคัญของปัญหานี้อยู่ที่จะทำอย่างไรให้วัยรุ่นได้รับรู้ถึงปัญหาจริง มีอาวุธทางปัญญา มีความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมทางเพศของตนเอง และมีศิลปะในการปกป้องตนเองให้พ้นจากปัญหาดังกล่าวการวิจัยครั้งนี้ได้ตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นจึงมีความคิดที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนโดยวิธีการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นเครื่องกระตุ้นให้ ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาอันจะนำไปสู่ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นและการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.2 โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (Sexually Transmitted Diseases or STD's) เป็นโรคติดต่ออันตรายร้ายแรงที่เป็นปัญหาทางการแพทย์และสาธารณสุขมาช้านาน แม้ว่าจะมียาเพศนิซิลินและยาปฏิชีวนะอื่นๆ จะทำให้อัตราการเป็นโรคน้อยลง แต่อัตราการเจ็บป่วยของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากเชื้อเชื้อไวรัส และเริม (herpes progenitalis, cytomegalovirus)

ซึ่งไม่สามารถรักษาให้หายได้ด้วยยาปฏิชีวนะก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้อัตราการเกิดโรคเพิ่มขึ้น (ระวิวรรณ แสงฉาย, 2534 : 27) โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หมายถึงโรคติดต่อที่สามารถติดต่อกันได้ทางการร่วมเพศกับผู้ป่วย หรือผู้ติดเชื้อหรือจากการสัมผัสทางเพศและอาจติดต่อทางอื่น เช่น จากมารดาสู่ทารกในครรภ์ และอาจมีผลอื่นๆ ตามมาอีกด้วย เช่น เป็นหมัน ท้องนอกมดลูก แท้งบุตร มะเร็ง เป็นต้น ปัจจุบันพบว่ามีโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มากกว่า 20 โรคได้แก่ หนองใน, หนองในเทียม, ซิฟิลิส, เริม, พยาธิช่องคลอด, แผลริมอ่อน, หูดอวัยวะเพศ และโรคเอดส์เป็นต้น (กลุ่มโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ สำนักโรคเอดส์วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2546 : 1)

1.2.1 กามโรค (Venereal diseases) ตามปกติกามโรคทุกชนิดติดต่อโดยการร่วมประเวณี หรือการร่วมเพศกับผู้ที่มีเชื้อกามโรค มีน้อยรายที่ติดต่อทางอ้อมเช่น การใช้เสื้อผ้า เครื่องนุ่มห่ม หรือของใช้ร่วมกับผู้ป่วย เด็กทารกอาจติดเชื้อจากมารดาในระหว่างอยู่ในครรภ์หรือขณะคลอด

ชนิดของกามโรค

1. ซิฟิลิส (Syphilis) เป็นโรคติดต่อที่เรื้อรัง และร้ายแรง เมื่อเชื้อเข้าสู่ร่างกายแล้วจะเกิดแผลที่อวัยวะเพศถ้าไม่ได้รับการรักษาเชื้อจะลุกลามต่อไปอาจเข้าไปในระบบประสาท กระดูก และข้อทำให้เกิดความพิการและสูญเสียสมรรถภาพของร่างกาย

2. โรคหนองใน (Gonorrhoea) เกิดจากเชื้อแบคทีเรียชื่อไนซิเรียโกโนเรีย (Neisseria gonorrhoea) กามโรคชนิดนี้เป็นมากที่สุด ติดต่อได้ง่ายและรวดเร็วทำให้ท่อปัสสาวะอักเสบแล้วเชื้อยังลุกลามทำให้มดลูกและปีกมดลูกอักเสบด้วย ซึ่งอาจรุนแรงถึงแก่ชีวิต หรือทำให้เป็นหมันได้

3. โรคแผลริมอ่อน (Chaneroid) เริ่มต้นจะเป็นเม็ดผื่นที่อวัยวะเพศ และกลายเป็นตุ่มหนอง อย่างรวดเร็วแล้วแตกกลายเป็นแผลตื้นๆ ขอบไม่เรียบไม่แข็งเจ็บมากและตามด้วยการอักเสบของต่อมน้ำเหลืองหน้าขา หนองจะมีเชื้ออยู่จะทำให้เกิดเป็นแผลริมอ่อนได้แผลที่อวัยวะเพศถ้าไม่ได้รับการรักษาจะลุกลามไปเรื่อยๆ ทำให้อวัยวะเพศแหว่งผิดรูปได้

4. กามโรคที่ต่อม และท่อน้ำเหลือง (Lymphogranuloma Venereum) เกิดจากเชื้อแบคทีเรียทำให้ต่อมน้ำเหลืองที่ขาหนีบอักเสบ บวมโตกลายเป็นฝี เรียกว่า ฝีมะม่วง แล้วแตกลุกลามต่อไป

5. โรคหนองในเทียม (Nongonococcal Urethritis or Vaginitis) เป็นกามโรคที่ทำให้ท่อปัสสาวะอักเสบในผู้ชายจะมีหนองไหลออกมาทางท่อปัสสาวะหนองมักไหลตอนเช้าหนองมีไม่มากมีลักษณะเหมือนน้ำซาวข้าว หรืออาจเป็นเมือกใสๆ ในผู้หญิงอาจมีการอักเสบของปากมดลูก และช่องคลอดด้วย

1.2.2 การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

1. ต้องมีความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้อง ชัดเจน เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ แล้วนำความรู้มาปฏิบัติ เพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดโรค

2. อย่าสำส่อนทางเพศ และถ้ามีเพศสัมพันธ์กับบุคคลที่ไม่แน่ใจว่ามีเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือไม่ ก็ไม่ควรทำในสภาวะมึนเมา ขาดสติ และต้องสวมถุงยางอนามัยทุกครั้งที่ร่วมเพศ

3. หลีกเลี่ยงการสัมผัสกับเลือด น้ำในช่องคลอด น้ำอสุจิ ตลอดจนน้ำคัดหลั่งของผู้อื่น

4. ไม่รับเลือด หรืออวัยวะที่ไม่ได้ผ่านการตรวจหาเชื้อเอดส์มาก่อน

5. ไม่ใช้ข้าวของเครื่องใช้ร่วมกับผู้อื่น เช่น เสื้อผ้า ผ้าเช็ดตัว มีดโกน เป็นต้น

1.2.3 การคุมกำเนิดในวัยรุ่น (Contraception in the adolescent) การงดร่วมเพศเป็นวิธีคุมกำเนิดที่ดีที่สุด แต่สำหรับวัยรุ่นซึ่งอยู่ในสังคมที่มีสิ่งกระตุ้นมากก็คงจะงดร่วมเพศได้ยาก อย่างไรก็ดีปัจจุบันยังไม่มีวิธีคุมกำเนิดที่ดีที่สุดสำหรับวัยรุ่นแต่มีวิธีคุมกำเนิดต่างๆ ให้เลือกหลายวิธี การใช้วิธีใดวิธีหนึ่งก็ดีกว่าไม่ใช้เลยวิธีคุมกำเนิดต่างๆ มีดังต่อไปนี้

1.2.3.1 การงดร่วมเพศ (Abstinence) คือ การมีเพศสัมพันธ์โดยหลีกเลี่ยงการสอดใส่องคชาตเข้าไปในช่องคลอดแล้วใช้วิธีปฏิบัติทางเพศอื่นๆ แทนเช่น การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง เป็นวิธีคุมกำเนิดที่ปฏิบัติได้ง่ายไม่มีผลข้างเคียงปลอดภัยจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

1.2.3.2 วิธีการหลั่งภายนอก (Coitus interrupts) วิธีการค่อนข้างเสี่ยงมาก เพราะฝ่ายชายจะถอนองคชาตออกจาช่องคลอดก่อนจะมีการหลั่งน้ำกาม ประสิทธิภาพในการคุมกำเนิดต่ำเนื่องจากการควบคุมการหลั่งให้ช้าลงเพื่อจะให้หลั่งนอกช่องคลอดทันเวลาทำได้ยาก

1.2.3.3 การนับระยะปลอดภัย (Rhythm) หลักการของการคุมกำเนิดวิธีนี้ คือ ต้องหาระยะเวลาที่มีโอกาสตั้งครรภ์ได้มากคือ วันที่มีไข่ตก (ประมาณ 14 วัน ก่อนระดูครั้งต่อไป) แล้วงดร่วมเพศในระยะดังกล่าว การหาวันที่ไข่ตกทำได้หลายวิธีได้แก่ การนับวัน การวัด

อุณหภูมิร่างกายพื้นฐาน (Basal body temperature) วิธีสังเกตมูกที่ปากมดลูกและวิธีตรวจหาฮอร์โมน การคุมกำเนิดวิธีนี้ถึงจะมีข้อดีในเรื่องค่าใช้จ่ายน้อยไม่มีผลแทรกซ้อนทางร่างกายแต่ประสิทธิภาพในการคุมกำเนิดต่ำ

1.2.3.4 การใช้ถุงยางอนามัย (Use of Condoms) วิธีนี้ได้ผลสูงหากใช้อย่างถูกวิธีถุงยางอนามัยช่วยป้องกันทั้งการตั้งครรภ์และโรคติดต่อจากฝ่ายหนึ่งไปยังอีกฝ่ายหนึ่งเหมาะกว่า ยาคุมกำเนิดที่ใช้ได้เพียงป้องกันการตั้งครรภ์เท่านั้น นอกจากนั้นยังไม่รบกวนระบบการทำงานของร่างกาย และไม่มีผลข้างเคียงใด ๆ และความรู้สึกต่าง ๆ ก็ยังเหมือนปกติ

1.2.3.5 ยาคุมกำเนิด (Oral Contraceptive pills) ประกอบด้วยฮอร์โมนเพศสังเคราะห์ชนิดเอสโตรเจน และโปรเจสโตเจน ซึ่งจะมีผลยับยั้งการทำงานของไฮโปธารามัส (Hypothalamus) และต่อมใต้สมอง ทำให้ไม่มีการตกไข่ เยื่อบุมดลูกไม่เจริญตามปกติ มูกปากมดลูกเหนียวหนืด ตัวอสุจิไม่สามารถผ่านเข้าสู่โพรงมดลูกได้มีสภาพไม่เหมาะสมสำหรับการตั้งครรภ์ การใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดใช้สะดวกและมีประสิทธิภาพสูง ถ้ารับประทานอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอทุกวันในเวลาใกล้เคียงกัน ซึ่งวัยรุ่นอาจปฏิบัติได้ยากบางครั้งอาจทำให้เกิดสิว ฝ้าได้ และที่สำคัญยาเม็ดคุมกำเนิดมีผลต่อระบบต่างๆ ของร่างกาย เช่น epiphyseal plate ปิดเร็วเกินไปในรายที่อายุน้อยจึงไม่แนะนำให้ใช้

1.2.3.6 ยาเม็ดคุมกำเนิดหลังร่วมเพศ (Post coital pills and morning after pills) การใช้ฮอร์โมนเพื่อคุมกำเนิดหลังร่วมเพศนั้นระยะเวลาเริ่มใช้ยาไม่ควร 72 ชั่วโมงหลังร่วมเพศ ถ้ารับประทานหลังการร่วมเพศภายใน 24 ชั่วโมง พบว่าอัตราการล้มเหลวจะต่ำลง อาการข้างเคียงส่วนใหญ่ได้แก่ คลื่นไส้ อาเจียน เนื่องจากได้รับฮอร์โมนในขนาดสูงอาการอื่นๆ ได้แก่ เลือดออกผิดปกติ หรือขาดระดูเกิดท้องนอกมดลูกได้ การคุมกำเนิดหลังร่วมเพศนั้น เป็นความจำเป็นเพื่อการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของผู้ที่ร่วมเพศโดยไม่ได้มีการคุมกำเนิดมาก่อนแต่ไม่ควรนำวิธีนี้มาปฏิบัติเป็นประจำ เพราะอาจมีผลแทรกซ้อนและอัตราล้มเหลวมากกว่าวิธีมาตรฐานที่ใช้กันอยู่

สรุปได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีพัฒนาการต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย รวมทั้งพัฒนาการทางเพศด้วย ฉะนั้นจึงควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของวัยรุ่น การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย และวิธีคุมกำเนิดที่เหมาะสมสำหรับวัยรุ่น รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการป้องกันการเกิดโรคต่างๆ เหล่านี้ เพื่อที่วัยรุ่นจะได้มีความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำสิ่งต่างๆ เหล่านี้ มาจัดอยู่ในแผนการสอนแบบปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมให้วัยรุ่นหญิงมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์และสร้างความตระหนักในปัญหารวมทั้งสามารถเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ในอนาคตได้

1.3. เพศศึกษาในโรงเรียน

1.3.1 หลักสูตรและการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาในโรงเรียน

ปัจจุบันการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาในระบบการศึกษาของไทย เป็นลักษณะที่สอดแทรกอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยนักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศตั้งแต่ระดับช่วงชั้นที่ 1- ช่วงชั้นที่ 4 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2544 และจากการศึกษาหนังสือแบบเรียนและหลักสูตรในช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) พบว่า เนื้อหาของเพศศึกษาได้อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ดังนี้

1. การงานอาชีพและเทคโนโลยี มีวัตถุประสงค์สามารถวิเคราะห์ความเสมอภาคทางเพศในการประกอบอาชีพ

2. สังคมศึกษา สาระวัฒนธรรม ประเพณี มีวัตถุประสงค์สามารถกำหนดวิธีการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับค่านิยม และวัฒนธรรมที่ดีงาม

3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ลูกเสือ-เนตรนารี มีวัตถุประสงค์ลูกเสือเป็นมิตรกับคนทุกคน และเป็นพี่น้องกับลูกเสือเนตรนารีอื่นทั่วโลก

4. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ยุวกาชาด มีวัตถุประสงค์ ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของสตรีไทย

5. กิจกรรมแนะแนว มีวัตถุประสงค์ ตระหนักถึงความแตกต่างด้านความคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ ของชาย-หญิง

สำหรับวิชาสุขศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาประกอบด้วยหนังสือสาระการเรียนรู้พื้นฐาน และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ประกอบด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาดังนี้

- หนังสือคู่มือการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 70-78) ประกอบด้วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโต และพัฒนาการในช่วงต่างๆ กล่าวถึง ปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของร่างกายซึ่งประกอบด้วยปัจจัยภายในได้แก่ พันธุกรรม และปัจจัยภายนอกได้แก่ สิ่งแวดล้อมซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลต่อการพัฒนาการของร่างกายสติปัญญา อารมณ์ จิตใจและสังคมตลอดเวลา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กวัยเรียนและวัยรุ่น กล่าวถึง พัฒนาการทางด้านต่างๆ ของวัยรุ่นได้แก่ พัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการทางด้านจิตใจและอารมณ์ พัฒนาการด้านสังคม และพัฒนาการด้านสติปัญญาทั้งวัยรุ่นเพศหญิงและเพศชาย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การตรวจสอบการเจริญเติบโตและพัฒนาการของตนเอง กล่าวถึง การเจริญเติบโตของวัยต่างๆ ของมนุษย์ วิธีการตรวจสอบการเจริญเติบโตของตนเองและเกณฑ์มาตรฐานของน้ำหนัก และส่วนสูงของวัยรุ่น

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ครอบครัวกับการสร้างสุขภาพทางเพศในวัยรุ่นกล่าวถึง ความสำคัญของครอบครัวในการสร้างเสริมสุขภาพทางเพศในวัยรุ่น บทบาทหน้าที่ของครอบครัวในการเสริมสร้างความรู้เรื่องเพศ ทัศนคติและค่านิยมที่ถูกต้องให้กับวัยรุ่น

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การดูแลสุขภาพทางเพศของวัยรุ่น กล่าวถึง แนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดี การสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพกับเพศตรงข้ามการจัดการกับอารมณ์ในเรื่องเพศของวัยรุ่นและทักษะการปฏิเสธ

- และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ลักษณะกิจกรรมเป็นชุดกิจกรรมที่เน้นการคิดวิเคราะห์จากภาพ และสถานการณ์ที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดในการหาสาเหตุ แนวทางแก้ไขและวิธีปฏิบัติตนเพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างสุขภาพที่ดี รูปแบบของกิจกรรมประกอบด้วย แผนภาพความคิดรูปแบบต่างๆ ลำดับคำถามที่นำไปสู่การสร้างความรู้ด้วยตนเองมีกิจกรรม และคำถามที่สอดคล้องกับเนื้อหา การเรียนรู้ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การเจริญเติบโต และพัฒนาการของวัยต่างๆ เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับพัฒนาการของวัยเด็กตอนปลายและวัยรุ่น

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 คุณค่าชีวิตและครอบครัว เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการวางแผนชีวิตและครอบครัว และการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ในครอบครัว

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การเสริมสร้างสุขภาพทางเพศ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมการปฏิบัติตนเพื่อการมีสุขภาพทางเพศที่ดีความเสมอภาคทางเพศและการวางตัวต่อเพศตรงข้าม ทักษะการตัดสินใจเพื่อหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์

ดังนั้น การจัดการศึกษาที่สัมพันธ์กับสภาพความเป็นจริงในชีวิตของผู้เรียนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้ผู้เรียนเข้าในในเนื้อหาสาระตามลำดับความสำคัญ และสัมพันธ์กันนี้ ผู้สอนจะต้องมีการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระของแต่ละวิชาที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียนให้มากขึ้น การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาในโรงเรียนมีความสำคัญมากในการพัฒนาการทางเพศในแต่ละวัย และช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง ไม่ก่อให้เกิดปัญหาอันเกิดจากความไม่เข้าใจ หรือมีแนวคิดและทัศนคติที่ผิด ซึ่งการให้ความรู้หรือการสอนเพศศึกษาโดยให้ความรู้ตามความเป็นจริงตามวัยของเด็กกับการถ่ายทอดทัศนคติที่ถูกต้องมีความจำเป็นสำหรับเด็กวัยรุ่นทุกคน จากการสำรวจและการวิจัยขององค์การอนามัยโลกจากข้อมูลการสอนเพศศึกษาทั่วโลก (1993) พบว่า การสอนเพศศึกษาให้เด็กไม่กระตุ้นให้เด็กอยากลองหรือมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น ซึ่งการให้ความรู้ที่ถูกต้อง ทำให้เด็กวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ช้าลงและมีความรู้ทางด้านการคุมกำเนิดที่ถูกต้องมากขึ้น (Yong, W.R.,Sex Information Line Training Manual , 1993 : 7) เมื่อพิจารณาเนื้อหาหลักสูตรการเรียนการสอนเพศศึกษาแล้ว มีส่วนประกอบสำคัญที่ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้ 3 ส่วน คือ ด้านความรู้ ทัศนคติ และทักษะ ซึ่งในแต่ละส่วนถ้าจะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างได้ผลแล้ว ผู้เรียนควรจะได้เนื้อหาสาระจากกระบวนการเรียนการสอน ดังเช่นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้เรียน และการวิจัยครั้งนี้ได้พัฒนาการเรียนการสอนโดยนำแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้พร้อมทั้งประยุกต์แนวการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักตามสถานการณ์สมมติที่สร้างขึ้น เพื่อให้นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตในการเผชิญสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศตลอดจนการแก้ไขความเชื่อความเข้าใจผิดต่างๆ จนมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม

1.3.2 สถานการณ์การเรียนการสอน และแนวทางการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาของนักเรียน

เมื่อศึกษาจากกิจกรรมเสนอแนะท้ายหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้เขียนแนะนำให้ครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการสอนส่วนใหญ่จะเสนอแนะให้แบ่งกลุ่มนักเรียนวิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่างๆ และอภิปรายร่วมกันในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหน่วยการเรียนรู้นั้นๆ หรือให้แบ่งกลุ่มระดมสมองรวมถึงการแสดงบทบาทสมมุติหน้าชั้นเรียนเมื่อสอบถามจากครูผู้สอนพบว่า เวลาที่ใช้ในการสอนใช้เวลาประมาณ 50 นาทีต่อการสอน 1 หน่วยการเรียนรู้ เทคนิคการสอนจะบรรยายตามเนื้อหาสาระการเรียนรู้เท่านั้น จากนั้นก็จะให้นักเรียนทำกิจกรรมเสนอแนะที่อยู่ท้ายหน่วยการเรียนการศึกษา ซึ่งบางครั้งก็ทำตามกิจกรรมเสนอแนะท้ายหน่วยครบถ้วนบางครั้งก็ไม่สามารถทำได้ครบถ้วน

จากการศึกษาเนื้อหาวิชาสุขศึกษา ถึงแม้ว่าจะมีการสอนเพศศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียนแล้ว โดยเป็นสาระหนึ่งในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว เนื้อหาที่เกี่ยวกับเพศศึกษาในสถานศึกษาได้กำหนดขอบข่ายของสาระไว้กว้างๆ และยืดหยุ่นได้ แต่ยังพบว่า นักเรียนวัยรุ่นนิยมที่จะแสวงหาข่าวสารความรู้เรื่องเพศจากแหล่งความรู้อื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งตีพิมพ์ทั้งหลาย หนังสือโป๊ วีดีทัศน์ภาพยนตร์และสื่อลามกอื่นๆ ซึ่งอาจจะให้ข้อมูลและความรู้ที่ไม่ถูกต้องไม่เป็นประโยชน์ต่อวัยรุ่น จึงมีวัยรุ่นบางส่วนหาประสบการณ์ด้วยตนเอง มีการลองผิดลองถูกอันเป็นการเสี่ยงต่อสุขภาพ และสวัสดิภาพของตนเองอย่างมาก จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่าการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ ส่วนใหญ่ยังใช้การสอนแบบดั้งเดิมโดยมีครูเป็นผู้สอนคนเดียวไม่ได้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ปัญหาที่เกิดขึ้นและหาทางแก้ไขด้วยตนเอง การเรียนจึงเป็นเพียงการอ่านและท่องจำเพื่อให้สอบผ่านเท่านั้น ตัวผู้เรียนจึงไม่สามารถสังเคราะห์ให้เกิดความเข้าใจและนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ จะเห็นว่าการเรียนรู้แบบระบบเดิมในชั้นเรียนไม่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

จะเห็นได้ว่าปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของเยาวชนในสังคมไทยนับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นไม่ว่าจะเป็นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวันอันควร การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และความรุนแรงทางเพศ หากไม่รีบเร่งแก้ไขและป้องกันจะนำไปสู่ปัญหาอื่นตามมามากมาย ซึ่งการป้องกันแก้ไขนั้นจำเป็นต้องแก้ไขจากรากปัญหาที่แท้จริง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความคิดที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student centered learning) เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้เรียน ด้วยการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักโดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือ การที่ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยน ความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความเป็นจริง มีการคิดและปฏิบัติร่วมกันเป็นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทำให้ผู้เรียนตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ในชั้นเรียน เพื่อเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มุ่งเน้นเอาผลไปใช้ปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น หรือเอาผลไปใช้อย่างทันที ทำให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อการดำรงการสร้างเสริมสุขภาพและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ครอบครัว และชุมชนให้ยั่งยืน (คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา, 2545 : 7)

ส่วนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัย

2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theroy)

การเรียนรู้เป็นขบวนการที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของมนุษย์เราตลอดชีวิต ความสามารถของมนุษย์ในอันที่จะเรียนความรู้ใหม่ เรียนรู้ทัศนคติ เรียนรู้ทักษะ ความชำนาญ มีความสำคัญต่อระดับความสำเร็จ ความพึงพอใจต่อชีวิตของมนุษย์ ความหมายของการเรียนรู้ ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมาย ดังนี้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 217) ได้สรุปความหมายของการเรียนรู้ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากการได้รับประสบการณ์ หรือการฝึกฝน พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนี้ควรเป็นไปในลักษณะที่ค่อนข้างถาวร และจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมก็ได้

ฮิลการ์ดและบิวเวอร์ (Hillgard และ Bewer 1966 : 2) การเรียนรู้ คือ ขบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อสภาวการณ์นั้นๆ เป็นการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างจะถาวรในพฤติกรรมอันเป็นผลเนื่องจากการฝึก

สรุป การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่พฤติกรรมใหม่ ซึ่งเป็นผลมาจากการมีประสบการณ์ การได้ศึกษาในสิ่งนั้น หรือจากการฝึกฝน ซึ่งไม่ใช่ผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติ หรือสัญชาติญาณ หรือจากความบังเอิญ

นอกจากนี้ กานเย่ (Gagne, 1970 : 62-64) แบ่งการเรียนรู้ออกเป็นประเภทจากระดับต่ำไปสู่ระดับสูง คือ

1. การเรียนรู้สัญญาณ (Signal Learning) บุคคลเรียนรู้ที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เป็นเงื่อนไขหรือสัญญาณต่างๆ ซึ่งเทียบได้กับการตอบสนองแบบมีเงื่อนไข (Classical Condition) ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากการใกล้ชิดของสิ่งเร้า และการกระทำซ้ำๆ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึก

2. การเรียนจากความสัมพันธ์ของสิ่งเร้าและการตอบสนอง (Stimulus-Response Learning)

3. การเรียนจากความตอบสนองซึ่งต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำและการเคลื่อนไหว (Motor Skills)

4. การเรียนรู้จากการสัมพันธ์ด้วยภาษา (Verbal association) เหมือนการเรียนรู้แบบลูกโซ่ แต่แตกต่างกันที่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ ถ้าถ้อยคำสัมพันธ์กันผู้เรียนสามารถลำดับขั้นตอนและอธิบายเชื่อมโยงด้วยคำพูด

5. การเรียนรู้เกี่ยวกับการจำแนกลักษณะ (Discrimination Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เด็กสามารถมองเห็นความแตกต่างของสิ่งของประเภทเดียวกัน

6. การเรียนรู้เกี่ยวกับความคิดรวบยอดต่างๆ (Concept Learning) คือ การที่สามารถตอบสนองแบบสรุปรวมแก่สิ่งเร้าที่มีลักษณะแตกต่างกัน เป็นสรุปแนวคิดรวบยอดของเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

7. การเรียนรู้กฎ หรือหลักการ (Rule Learning) หมายถึง การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเรื่องจากการรวมหรือเชื่อมโยงความคิดรวบยอด (Concept) ตั้งแต่ 2 ความคิดรวบยอดเข้าด้วยกันว่าสามารถตั้งเป็นกฎเกณฑ์ขึ้นได้ สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ ต่างๆ กันด้วยวิธีที่คล้ายคลึงกัน

8. การแก้ปัญหา (Problem Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยกระบวนการภายในที่เรียกว่าการคิด สามารถนำกฎเกณฑ์ หรือหลักการไปใช้วิเคราะห์ วิจารณ์ สร้างสรรค์ และแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่ง บลูม (Bloom,1965 : 65-197) ได้จำแนกพฤติกรรมการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้านใหญ่ๆ คือ

1. ด้านความรู้ (Cognitive domain) เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถ ทางด้านความรู้ การใช้ความคิด และพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ซึ่งได้จำแนกเป็นลำดับขั้นจากง่ายไปหายาก ดังนี้

1.1 ความรู้ (Knowledge) เป็นพฤติกรรมขั้นต้นเกี่ยวกับความจำได้หรือระลึกได้

1.2 ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นพฤติกรรมที่ต่อเนื่องมาจากความรู้มาก่อนถึงจะเข้าใจ ความเข้าใจนี้จะแสดงออกมาในรูปของการแปลความ ตีความ และคาดคะเน

1.3 การนำไปใช้ (Application) เป็นการนำเอาวิธีการทฤษฎี และแนวคิดต่างๆ ไปใช้

1.4 การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นขั้นที่บุคคลมีความสามารถและมีทักษะการจำแนกเรื่องราวที่สมบูรณ์ออกเป็นส่วนย่อย และมองเห็นความสัมพันธ์อย่างแน่ชัดระหว่างส่วนประกอบเหล่านั้น รวมทั้งมองเห็นการผสมผสานระหว่างส่วนประกอบ ที่รวมกันเป็นปัญหาหรือสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

1.5 การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถของบุคคลในการรวบรวมส่วนย่อยต่างๆ เข้าเป็นส่วนรวมที่มีโครงสร้างใหม่ มีความชัดเจน และมีคุณภาพสูง

1.6 การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถของบุคคลในการรวบรวมส่วนย่อยต่างๆ โดยมีกฎเกณฑ์และมาตรฐานเป็นเครื่องช่วยประกอบการวินิจฉัย ซึ่งกฎเกณฑ์ที่ใช้ช่วยประเมินค่านั้นอาจเป็นกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้น หรือมีอยู่แล้วก็ได้

2. ด้านจิตพิสัย (Affective domain) พฤติกรรมด้านนี้ หมายถึง ความสนใจ ความรู้สึก ท่าที ความชอบในการให้คุณค่าหรือปรับปรุงค่านิยมที่ยึดถืออยู่ เป็นพฤติกรรมที่ยากแก่การอธิบาย เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจคนการเกิดพฤติกรรมด้านนี้แบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

2.1 การรับรู้ หรือการให้ความสนใจ (Receiving or Attending) เป็นขั้นที่บุคคลถูกกระตุ้นให้ทราบว่ามีเหตุการณ์หรือสิ่งเร้าบางอย่างเกิดขึ้น และบุคคลนั้นมีความยินดีหรือมีภาวะจิตใจที่พร้อมจะรับหรือให้ความพอใจต่อสิ่งเร้านั้น ประกอบด้วย ความตระหนักให้ฉุกคิด ความยินดีที่จะรับหรือเลือกรับ

2.2 การตอบสนอง (Responding) เป็นขั้นที่บุคคลถูกใจให้เกิดความรู้สึกผูกมัดต่อสิ่งเร้า เป็นเหตุให้บุคคลพยายามทำปฏิกิริยาตอบสนอง พฤติกรรมขั้นนี้ประกอบด้วยการยินยอมความเต็มใจและพอใจที่จะตอบสนอง

2.3 การให้ค่านิยม (Valuing) เป็นขั้นที่บุคคลมีปฏิกิริยาซึ่งแสดงว่ายอมรับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า สำหรับตัวเขา และนำไปพัฒนาให้เป็นของตนเองอย่างแท้จริง พฤติกรรมขั้นนี้ส่วนมากใช้คำว่า “ค่านิยม”

2.4 การจัดกลุ่มค่านิยม (Organization) เป็นขั้นที่บุคคลจัดระบบของค่านิยมต่างๆ ให้เข้ากลุ่มโดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยม ในกลุ่มนี้ประกอบด้วย การสร้างแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม

2.5 การเสริมสร้างลักษณะนิสัย (Characterization by a value) เป็นขั้นที่เกิดจากการที่บุคคล มีค่านิยมอย่างเป็นระบบคุณค่าภายในจิตใจมีความคงเส้น คงวาแน่นอน และปฏิบัติมาจนเป็นการกระทำอย่างอัตโนมัติ ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด เขาก็จะแสดงพฤติกรรมเหล่านี้เป็นลักษณะตัวเองอย่างสม่ำเสมอ

3. พฤติกรรมด้านการปฏิบัติ (Psychomotor) เป็นพฤติกรรมที่ใช้ความสามารถในการแสดงออกของร่างกาย ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติในโอกาสต่อไปพฤติกรรมด้านนี้เป็นพฤติกรรมขั้นสุดท้าย ซึ่งต้องอาศัยพฤติกรรมด้านพุทธิปัญญาหรือความรู้ ความคิดและพฤติกรรมด้านทัศนคติ

เป็นส่วนประกอบเป็นพฤติกรรมที่สามารถจะประเมินได้ง่ายแต่กระบวนการที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมนี้ต้องอาศัยเวลาและการตัดสินใจหลายขั้นตอน

การเรียนรู้มิใช่การเปลี่ยนแปลงภายนอกที่มองเห็นด้วยตาเพียงอย่างเดียว แต่รวมไปถึงพฤติกรรมที่ประกอบด้วย กระบวนการทางจิตใจ เช่น ความนึกคิด ความสามารถทางสมองและความรู้สึกต่างๆ ในการเรียนรู้ต้องอาศัยองค์ประกอบ 3 ประการคือ (อรนันท์ หาญยุทธ, 2532 : 117)

1. สิ่งเร้า หรือสถานการณ์ที่เป็นสิ่งเร้า (Stimulus) หมายถึง สิ่งต่างๆ หรือสถานการณ์ ต่างๆ ที่เป็นสิ่งเร้าที่อยู่รอบตัวผู้เรียน ซึ่งมีสิ่งเร้าที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายนอก (External Stimulus) ได้แก่ ผู้สอน บทเรียน สถานที่เรียน สื่อการสอนต่างๆ เป็นต้น และสิ่งเร้าภายใน (Internal Stimulus) ซึ่งเป็นการกระทำหรือการทำงานของอวัยวะต่างๆ ภายในร่างกาย ได้แก่ การหลั่งน้ำย่อยของกระเพาะอาหาร การหดหรือขยายของกล้ามเนื้อ การเต้นของหัวใจเป็นต้น โดยสิ่งเหล่านี้จะมากระตุ้นผ่านอวัยวะสัมผัสที่สัมผัสผ่านทางผิวหนัง ตา หู จมูกหรือลิ้นของผู้เรียน มีผลให้ผู้เรียนตอบสนองออกมาในการเรียนการสอนผู้สอนต้องมีการเตรียมวางแผน การสอนไว้ล่วงหน้าและคาดว่าสิ่งเร้าใดจะมีผลต่อการตอบสนองของผู้เรียนในการเรียนการสอน

2. อินทรีย์ (Organism) หมายถึง ผู้เรียนหรือผู้ที่แสดงพฤติกรรมตอบสนองหลังจากได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้านั้น และเมื่อสิ่งเร้าเข้ามาทางอวัยวะสัมผัสผู้เรียนจะต้องแปลสิ่งเร้าด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และให้ความหมาย ซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่เกิดในตัวผู้เรียน ผู้สอนจะต้องเตรียมความพร้อมของตัวผู้เรียนโดยการศึกษาภูมิหลังก่อนว่าผู้เรียนคือใคร เพื่อให้การเตรียมเนื้อหาบทเรียนการจัดประสบการณ์และกิจกรรมได้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน

3. การตองสนอง (Response) หมายถึง การกรพทำ หรือพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกมาเมื่อได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้า การตอบสนอง อาจจำแนกเป็น 3 ประเภท ดังนี้คือ

3.1. การตอบสนองในรูปของความรู้ ความคิด การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ วิจารณ์ ที่แสดงออกมาโดยการพูด บอก หรือสรุปในเรื่องนั้นๆ ได้

3.2. การตอบสนองในรูปของความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม โดยการแสดงออกทางสีหน้า หรือ แสดงความสนใจต่อบทเรียน หรือส่งงานที่มอบหมายได้ ในเวลาที่กำหนด

3.3. การตอบสนองในรูปของพฤติกรรมเชิงทักษะหรือการเคลื่อนไหว โดยการแสดงออกมาในรูปของการกระทำ เช่น ฉีดยาให้ อาบน้ำเด็กได้ เขียนเรียงความได้ เป็นต้น

จากทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นหลักโดยการให้ผู้เรียนได้ค้นพบด้วยตนเอง มีผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนด้านข้อมูลความรู้นั้น สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ให้สิ่งเร้า ซึ่งสิ่งเร้าในการวิจัยนี้หมายถึง การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักโดยที่ตัวผู้วิจัยและครูมีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือคอยแนะนำและกระตุ้นให้นักเรียนคิด และนำการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการเรียนรู้สุขภาพเชิงรุกร่วมด้วย ซึ่งการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้เป็นวิธีการสอนที่ทำให้ ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเขาเอง (นิภา มนุญปิจุ, 2539 : 197) นอกจากนี้ยังมีสิ่งเร้าอื่นๆ ได้แก่ สื่อ อุปกรณ์ในการสอน และการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สื่อวีดีโอเทป วีดิทัศน์ รูปภาพ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนหมายถึง นักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยในการวิจัยครั้งนี้ต้องการให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นที่ถูกต้อง และมีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ซึ่งวิธีการสอนและการพัฒนาทักษะต่างๆ ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ การประยุกต์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เช่น การอภิปรายกลุ่ม การเล่นเกม เป็นต้น และการประยุกต์การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก เช่น การนำเสนอตัวแบบจากเรื่องราวชีวิตจริง การประชุมกลุ่มระดมสมอง เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาโดยมุ่งเน้นความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาและคิดว่าตนเองสามารถปฏิบัติได้

2.2. การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Perceived Self-Efficacy)

เป็นการที่บุคคลตัดสินเกี่ยวกับความสาสมารถตนเอง ที่จัดการและดำเนินกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมาย Bandura มีความเชื่อว่าการรับรู้ความสามารถตนเองมีผลต่อการกระทำของบุคคล บุคคล 2 คน อาจมีความสามารถตนเองไม่แตกต่างกัน แต่อาจแสดงออกในคุณภาพที่แตกต่างกัน ถ้าพบว่าคน 2 คนนี้รับรู้ความสามารถตนแตกต่างกันในคนคนเดียวกันก็เช่นกัน ถ้ารับรู้ความสามารถตนเองในแต่ละสภาพการณ์แตกต่างกัน ก็อาจแสดงพฤติกรรมออกมาได้แตกต่างกันเช่นกัน Bandura เห็นว่าความสามารถคนเรานั้นไม่ตายตัว หากแต่ยืดหยุ่นตามสภาพการณ์ ดังนั้น การกำหนดประสิทธิภาพการแสดงออกขึ้นอยู่กับรับรู้ความสามารถตนเองในสภาวการณ์นั้นๆ นั่นคือ การที่บุคคลรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถตนเอง บุคคลก็จะแสดงความสามารถนั้นออกมา และบุคคลรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถจะมีความอดทน ไม่ท้อถอย และประสบผลสำเร็จในที่สุด

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง แบนดูร่า เสนอว่ามีอยู่ 4 ปัจจัย คือ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2539 : 59-60)

1. ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ (Mastery Experiences) ซึ่งแบนดูร่า เชื่อว่าวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการพัฒนาการรับรู้ ความสามารถตนเอง เนื่องจากว่าเป็นประสบการณ์โดยตรงความสำเร็จทำให้เพิ่มความสามารถตนเอง บุคคลเชื่อว่าเขาสามารถทำได้ ดังนั้นในการที่จะพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นจำเป็นจะต้องฝึกให้เขามีทักษะเพียงพอที่จะประสบความสำเร็จได้พร้อมๆ กับการทำให้เขารับรู้ว่า เขามีความสามารถจะกระทำเช่นนั้นจะทำให้เขาใช้ทักษะที่ได้รับการฝึกได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด บุคคลที่รับรู้ว่าตนเองมีความสามารถนั้นจะไม่ยอมแพ้อะไรง่ายๆ แต่จะพยายามทำงานต่างๆ เพื่อบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการ

2. การใช้ตัวแบบ (Modeling) การที่ได้สังเกตตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่มีความซับซ้อนและได้รับผลกรรมที่พึงพอใจ ก็จะทำให้ผู้ที่สังเกตฝึกความรู้สึกว่าเขาสามารถที่จะประสบความสำเร็จได้ ถ้าเขาพยายามจริงและไม่ย่อท้อ ลักษณะของการใช้ตัวแบบที่ส่งผลต่อความรู้สึกว่าเขามีความสามารถที่จะกระทำได้นั้น ได้แก่การแก้ปัญหาของบุคคลที่มีความกลัวต่อสิ่งต่างๆ โดยให้ดูตัวแบบที่มีลักษณะคล้ายกับตัวเองก็จะสามารถทำให้ลดความกลัวต่างๆ เหล่านั้นได้

3. การใช้คำพูดชักจูง (Verbal Persuasion) เป็นการบอกว่าบุคคลนั้นมีความสามารถจะประสบความสำเร็จได้ Bandura ได้กล่าวว่าการใช้คำพูดชักจูงนั้นไม่ค่อยจะได้ผลนักในการที่จะทำให้ คนเราสามารถที่จะพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งถ้าจะให้ได้ผลควรจะใช้ร่วมกับการทำให้บุคคลมีประสบการณ์ของ ความสำเร็จซึ่งอาจจะต้องค่อยๆสร้างความสามารถให้กับบุคคลอย่างค่อยเป็นค่อยไปและให้เกิดความสำเร็จตามลำดับขั้นตอนพร้อมทั้งการใช้คำพูดชักจูงใจร่วมกัน ก็ย่อมที่จะได้ผลดีในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง

4. การกระตุ้นทางอารมณ์ (Emotional Arousal) การกระตุ้นทางอารมณ์มีผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง บุคคลที่จะถูกกระตุ้นอารมณ์ทางลบ เช่น การอยู่ในสภาพที่ถูกข่มขู่จะทำให้เกิดความวิตกกังวล และความเครียด นอกจากนี้อาจจะทำให้เกิดความกลัวและจะนำไปสู่การรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำลง ถ้าอารมณ์ลักษณะดังกล่าวเกิดมากขึ้นก็จะทำให้บุคคลไม่สามารถที่จะแสดงออกได้ดีอันจะนำไปสู่ประสบการณ์ที่ล้มเหลว ซึ่งจะทำให้การรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเองต่ำลงไปอีกแต่ถ้าบุคคลสามารถลดหรือระงับการถูกกระตุ้นทางอารมณ์ได้จะทำให้การรับรู้ความสามารถของตนเองดีขึ้น อันจะทำให้การแสดงออกถึงความสามารถดีขึ้นด้วย

ตามแนวคิดของแบนดูรา ความคาดหวังในความสามารถตนเองจะมีการเปลี่ยนแปลงได้ องค์ประกอบจะมีส่วนสำคัญต่อการปฏิบัติงาน 3 องค์ประกอบ คือ (กองสุขศึกษา 2542 : 32 - 33)

1. Magnitude หมายถึงระดับความยากของงานที่ทำ บุคคลที่มีความหวังในความสามารถตนเองต่ำ หรือมีขีดความสามารถจำกัด จะทำงานได้เฉพาะเรื่องง่ายๆ ถ้ามอบหมายงานที่ยากเกินความสามารถทำให้ล้มเหลว

2. Strength หมายถึงความสามารถที่พิจารณาตัดสิน ความเป็นไปได้ในความสามารถของบุคคลที่จะปฏิบัติงาน โดยใช้กระบวนการ 2 ขั้นตอน คือประการแรกการมอบหมายงานหรือกิจกรรมที่จะปฏิบัติซึ่งจะสะท้อนให้มองเห็นระดับความยากง่ายแต่ละกิจกรรม ประการที่ 2 ใช้ซักถามแนวทาง รูปแบบกิจกรรมเหล่านั้น ความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จตามเวลา ในแต่ละงานจะกำหนดหรือประมาณค่าของ Strength ว่ามีความเชื่อระดับใด การประเมินค่าอยู่ในช่วง 1 – 10 หรือ 10 – 100

3. Generality ประสบการณ์บางอย่างจะก่อให้เกิดความสามารถที่จะนำไปปฏิบัติงานอื่นๆ ในสภาพที่คล้ายกัน ตัวอย่างเช่น ความเชื่อของผู้ป่วยโรคหัวใจที่ต้องทดสอบความคงทนของสมรรถภาพของร่างกายต่อการออกกำลังกายต่อการออกกำลังกายภายใต้การดูแลของแพทย์ และความเชื่อของผู้ป่วยสามารถทำได้เมื่อกลับไปอยู่ที่บ้าน

ดังนั้น การที่บุคคลรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถเขาจะสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้สำเร็จด้วยตัวของเขาเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรางรัตน์ โฆษิตธนสาร (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสอนเพศศึกษาเพื่อป้องกันพฤติกรรมทางเพศที่ไม่พึงประสงค์ในนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้แนวคิดการสร้างพลังและประยุกต์ทฤษฎีความสามารถของตนเอง เป็นกระบวนการสอน ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านความรู้เรื่องการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์, ทัศนคติต่อพฤติกรรมทางเพศ, ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการป้องกันพฤติกรรมทางเพศที่ไม่พึงประสงค์, ความภูมิใจในตนเองและพฤติกรรมทางทางเพศมากกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับการศึกษาของเยาวลักษณ์ ตรีธัญญทรัพย์ (2542 : 107-108) ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมทันตสุขศึกษาในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านทันตสุขภาพโดยประยุกต์ทฤษฎีความสามารถของตนเอง ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 120 คน กลุ่มทดลองจำนวน 60 คน กลุ่มเปรียบเทียบจำนวน 60 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความคาดหวังในความสามารถตนเอง ความคาดหวังในผลของการป้องกันโรค และการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคฝันผุและโรคเหงือกอับเสบดีขึ้นกว่าการทดลองและดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบว่า ความรู้ ความคาดหวังในความสามารถตนเองในการป้องกันโรคฝันผุและโรคเหงือกอับเสบมีความสัมพันธ์กับการ

ปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคฝันผุและโรคเหงือกอับเสบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ประสบผลสำเร็จ (Mastery Experiences) โดยให้นักเรียนสำรวจพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของตนเอง และสำรวจพฤติกรรมทางเพศที่พบในโรงเรียนแล้วนำมาวิเคราะห์หาสาเหตุ และความเป็นมาของปัญหาโดยใช้การสนทนาแลกเปลี่ยนวางแผนแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง และลงมือปฏิบัติด้วยตัวนักเรียนเองจะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการดูแลตนเองและส่งผลให้นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้

2.3 กลวิธีการเรียนรู้เรื่องสุขภาพเชิงรุก

การมีสุขภาพดีเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ประการแรกของคนไทยที่ได้กำหนดไว้เป็นนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษา (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ,2545:3) เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสร้างเสริมสุขภาพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ครอบครัวและชุมชนให้ยั่งยืน ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคมมีหลายวิธีแต่ละวิธีก็มีความเหมาะสมมีประสิทธิภาพเฉพาะสำหรับแต่ละเรื่องราวและแต่ละกลุ่มเป้าหมายบางวิธีอาจจะดีสำหรับเรื่องราวและกลุ่มเป้าหมายหนึ่งแต่อาจจะไม่ดีสำหรับเรื่องราวและกลุ่มเป้าหมายหนึ่ง (บุญยง เกี่ยวการค้า,2534 : 379) กลวิธีที่เป็นกระบวนการที่วางแผนไว้อย่างมีระบบมีจุดมุ่งหมายที่จะให้บุคคล ครอบครัวและชุมชนสามารถคิดและหาเหตุผลด้วยตนเองรวมทั้งการเลือกตัดสินใจที่จะปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้อง การวิจัยปฏิบัติการครั้งนี้ ได้นำวิธีการเรียนรู้หลาย ๆ วิธีที่เหมาะสม สำหรับนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.3.1 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้นำการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมโดยเป็นลักษณะการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นผ่านการอภิปราย โต้แย้ง คิดวิเคราะห์ปัญหาและรวบรวมความรู้ความคิดเห็นได้เป็นข้อสรุปด้วยตัวผู้เรียนและจะจำได้อย่างแม่นยำ โดยไม่ต้องท่องจำแต่จะเข้าใจ และยอมรับเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของตนเองได้

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory learning) เป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางประกอบด้วยหลักการเรียนรู้พื้นฐาน 2 อย่าง คือการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential learning) และกระบวนการกลุ่ม (Group Process) (วนิดา ชนินทยุทธวงศ์, 2543 : 13 - 21)

2.3.1.1 การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential leaning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้สอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม มีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ของผู้เรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่องและเป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) คือ ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมตลอดเวลาไม่ได้นั่งฟังการบรรยายอย่างเดียว มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ปฏิสัมพันธ์ที่มีทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่ออกไปอย่างกว้างขวางอาศัยการสื่อสารทุกรูปแบบเช่น การพูดหรือการเขียน การวาดรูป การแสดงบทบาทสมมุติซึ่งเอื้ออำนวยให้เกิดการแลกเปลี่ยน การวิเคราะห์ และสังเคราะห์การเรียนรู้

โคล์บ (Kolb อ้างในวนิดา ชนินทยุทธวงศ์, 2543 : 13-21) ได้กล่าวถึงวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ

1. ประสบการณ์ (Experience) เป็นขั้นตอนแรกในการดึงความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความสนใจ และมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง เนื่องจากเป็นการหยิบยกเรื่องราวที่เป็นประสบการณ์เดิมของผู้เรียนที่ตรงกับหัวข้อการเรียนในครั้งนั้น ขึ้นมาเป็นตัวนำในการเรียนรู้ ในขั้นตอนนี้ผู้สอนจะต้องใช้ทักษะให้การช่วยเหลือผู้เรียน เช่น การตั้งคำถาม การหยิบยกเหตุการณ์ตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน เหตุการณ์จากข่าว หรือกรณีศึกษาเป็นต้น

2. การสะท้อนความคิดและถกเถียง (Reflect and Discussion) เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึก จากที่ได้รับทราบประสบการณ์จากกลุ่ม ในสถานการณ์นี้กลุ่มผู้เรียนจะเกิดความคิดเห็นและการอภิปรายที่หลากหลาย ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้สอนสามารถใช้ทักษะการสรุปความ และอธิบายเพิ่มเติมในกรณีที่กลุ่มยังจับประเด็นในการอภิปรายไม่ได้ หรือไม่ตรงวัตถุประสงค์ที่กำหนดให้ ในการอภิปรายกลุ่มบางครั้งก็จะได้ประเด็นเพิ่มเติมนอกเหนือจากหัวข้อที่กำหนด แต่จะเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์เดิม ก็จะเกิดความรู้ใหม่ จากการมองที่กว้างออกไป

3.เข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด(Understanding and Conceptualization) ในขั้นตอนนี้ผู้สอนจะต้องพยามให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ผู้สอนต้องสนับสนุนและให้กำลังใจแก่นักเรียนที่ไม่กล้าจะออกความคิดเห็น และจะต้องพยายามไม่ให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ผูกขาดการอภิปราย เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจกับเนื้อหาสาระของหัวข้อหลักที่เป็นจุดประสงค์ในวันนั้น (และกรณีมีหัวข้อย่อยหรือประเด็นอื่นที่อาจเกิดขึ้นได้ระหว่างการเรียนรู้ เนื่องจากมีความเกี่ยวเนื่องกับหัวข้อหลัก) และสรุปเป็นความคิดรวบยอดการเรียนในหัวข้อนั้นๆ ซึ่งอาจจะตรงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้แต่ต้น หรืออาจได้ความรู้อื่นๆ ที่เพิ่มเติมความแตกต่างออกไป

ในส่วนนี้เองที่ผู้สอนช่วยผู้เรียนในการทำความเข้าใจด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมนั้นก่อนต่อมาผู้สอนทบทวนประเด็นที่ผู้เรียนแต่ละคนที่ได้เรียนรู้ โดยการสรุปเป็นประเด็นให้ผู้เรียนได้เข้าใจ และเห็นความคิดของตนเองชัดเจนขึ้นและใช้ทักษะในการให้ข้อมูลเสริมในกรณีที่ยังสามารถเพิ่มเติมหรือปรับเปลี่ยนในกรณีที่เกิดความเข้าใจผิดพลาด และกรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถเริ่มต้นการนำเสนอความเข้าใจด้วยตนเองได้ ผู้สอนก็สามารถช่วยได้โดยค่อยๆ สรุปประเด็นการเรียนรู้และถามผู้เรียนกลับว่าตัวผู้เรียนมีความคิดเห็นแตกต่าง หรือเหมือนกันอย่างไรบ้าง

4**. การทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (Experiment)** เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะได้นำความคิดรวมยอดที่ได้มาใช้อย่างเป็นรูปธรรม โดยนำมาเขียนสรุปรวมความรู้เป็นการย้ำความคิดความจำช่วยให้เข้าใจยิ่งขึ้น ผู้สอนอาจให้นำใบสรุปนี้ติดบอร์ดหลังห้องเพื่อให้แลกเปลี่ยนความรู้ และเป็นการทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้มา หรือบางหัวข้อที่สำคัญหรือมีเนื้อหามากหรือมีความซับซ้อน ไม่สามารถเข้าใจหรืออภิปรายเนื้อหาได้อย่างละเอียดได้ในคาบเรียนที่มีเวลาจำกัด อาจให้ทำรายงานจัดนิทรรศการ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำความเข้าใจและค้นคว้าเพิ่มเติม

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมจำเป็นต้องจัดกิจกรรมให้ครบทั้ง 4 องค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 มีความสัมพันธ์เป็นไปอย่างพลวัตร (Dynamic) เกี่ยวข้องมีผลถึงกัน ผู้สอนจะเริ่มจากจุดใดก่อนก็ได้ ส่วนใหญ่จะเริ่มต้นจากประสบการณ์ (Experience) หรือความคิดรวบยอด (Concept) ซึ่งทั้ง 2 องค์ประกอบจะช่วยให้ผู้เรียนได้ดึงข้อมูลเก่า หรือรับข้อมูลใหม่บางส่วนก่อนเพื่อนำไปสู่การอภิปราย และการประยุกต์ใช้ ระยะเวลาของแต่ละองค์ประกอบไม่จำเป็นต้องเท่ากันขึ้นอยู่กับความสำคัญของเนื้อหา

2.3.1.2 การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นกระบวนการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยพิจารณาไตร่ตรองถึงสิ่งที่จะทำตลอดจนพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มเพื่อหาทางแก้ปัญหาต่างๆให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องให้มากที่สุด (สุรีย์ จันทรโมลี, 2544) และเป็นการเรียนรู้พื้นฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งเมื่อประกอบไปกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) กระบวนการกลุ่มจะช่วยทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมสูงสุดและทำให้บรรลุงานสูงสุด

1. การมีส่วนร่วมสูงสุด (Maximum Participation) ของผู้เรียนขึ้นอยู่กับการออกแบบกลุ่มซึ่งมีตั้งแต่กลุ่มเล็กที่สุดคือ 2 คน จนกระทั่งกลุ่มใหญ่ กลุ่มแต่ละประเภทมีข้อดีและข้อจำกัดต่างกัน ผู้เรียนทุกคนควรมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของแต่ละองค์ประกอบ ฉะนั้นผู้สอนจึงต้องพิจารณาตามจำนวนผู้เรียน การออกแบบกลุ่มเพื่อการมีส่วนร่วมต้องออกแบบกลุ่มให้เหมาะสมกับผู้เรียน และกิจกรรมในแต่ละองค์ประกอบความรู้กลุ่ม และประเภทของกลุ่มแบ่งเป็น4 กลุ่มคือ

1. กลุ่ม 2 คน (Pair Group) ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นนำเสนอประสบการณ์ หรือฝึกปฏิบัติโดยทำไปพร้อมๆ กันใช้เวลาไม่มาก

2. กลุ่ม 3 คน (Triad Group) ทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตามบทบาท และสามารถเรียนรู้ได้ครบทุกบทบาท

3. กลุ่มย่อยระดมสมอง (Buzz Group) มีขนาดกลุ่ม 3 - 4 คน ผู้เรียนในกลุ่มได้ทำกิจกรรมร่วมกันในระยะเวลาสั้นๆ โดยไม่ต้องการข้อสรุปหรือข้อสรุปไม่ลึกซึ้งนัก

4. กลุ่มเล็ก (Small Group) มีสมาชิก 5-6 คน ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและอภิปรายอย่างลึกซึ้งจนได้ข้อสรุป

2. การบรรลุงานสูงสุด (Maximum Performance) ถึงแม้ผู้สอนจะออกแบบกลุ่มให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมแล้วก็ตาม แต่สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะทำให้กลุ่มผู้เรียนบรรลุงานสูงสุดได้คือ การออกแบบงาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้สอนจะต้องจัดทำเป็นใบงานที่กำหนดให้กลุ่มผู้เรียนทำกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนการรู้ในแผนการสอน ซึ่งองค์ประกอบของการกำหนดงานสูงสุดมี 3 ประการคือ

1. กำหนดกิจกรรมที่ชัดเจนว่าจะให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มอย่างไร เพื่อทำอะไรใช้เวลามากน้อยแค่ไหน เมื่อบรรลุงานแล้วจะทำอย่างไรต่อ

2. กำหนดบทบาทของกลุ่มหรือสมาชิกกลุ่มให้ชัดเจน โดยทั่วไปกำหนดบทบาทในกลุ่มย่อยให้แต่ละกลุ่มมีบทบาทต่างกัน

3. กำหนดโครงสร้างของงานที่ชัดเจน บอกรายละเอียดกิจกรรมบทบาทโดยทำเป็นใบงานมอบให้กลุ่มโดยจัดทำใบงานหรือใบชี้แจง ใบงาน เป็นข้อความที่กำหนดงานที่มีรายละเอียดเพื่อให้ผู้เรียนซึ่งส่วนใหญ่จะทำงานในกลุ่มเล็กหรือกลุ่มย่อยระดมสมองใบชี้แจงเป็นคำชี้แจงในการทำกิจกรรมกลุ่มมีรายละเอียดไม่มากนักไม่จำเป็นต้องทำเป็นใบงาน ผู้สอนอาจเขียนกระดาน หรือแผ่นใสให้ผู้เรียนอ่านพร้อมกัน

การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและนำประสบการณ์ของตนเองมาพูดคุยในกลุ่ม ร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่มาจากหลายแนวคิด กลุ่มยังช่วยในการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

กล่าวโดยสรุป การประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการวิจัยปฏิบัติการครั้งนี้ ได้นำแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางให้นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากประสบการณ์และความต้องการของตนเอง เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างวิสัยทัศน์ (Vision) โดยให้นักเรียนสำรวจปัญหาเรื่องเพศที่พบในโรงเรียน และสำรวจพฤติกรรมทางเพศที่พบในโรงเรียนแล้วนำมาวิเคราะห์หาสาเหตุและความเป็นมาของปัญหาโดยใช้การสนทนาแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น จัดกิจกรรมกลุ่ม และการนำเสนอโดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้เกิดการขยายเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่ออกไปให้กว้างมากขึ้นและให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ หรือเปรียบเทียบสถานการณ์ที่เป็นจริงในปัจจุบันที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์กับสิ่งที่พึงปรารถนาของตนเอง เพื่อหาช่องทางและช่วยกันคิดหาแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงปรารถนา จากการประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวจะช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแบ่งปันประสบการณ์การได้สะท้อนความคิดและถกเถียง การสรุป ความคิดรวบยอดตลอดจนได้ทดลองหรือประยุกต์แนวคิดที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและให้ความร่วมมือในการมีพฤติกรรมการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง และการรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหานี้จะยังผลไปสู่การรู้จักตนเอง รู้จักรักการทำงานร่วมกับผู้อื่นให้เป็นไปด้วยดีอีกด้วย และจากการศึกษาผลการวิจัยโดยประยุกต์ใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในกลุ่มนักเรียน ของบุปผาสวรรค์ อุดมพืชน์ (2548 : 1112-132) ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษาแก่บิดาหรือมารดาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษาจำนวน 4 แผนประกอบด้วยแผนพัฒนาความรู้เรื่องเพศ แผนพัฒนาเจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา แผนพัฒนาทักษะการปฏิบัติการสอนเพศศึกษาและการสรุปผลการฝึกปฏิบัติสอนเพศศึกษาที่บ้าน และให้นักเรียนตอบแบบสอบถามตอบด้วยตนเอง ผลการศึกษาพบว่าหลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องเพศ เจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา ความสะดวกใจในการสอนเพศศึกษาและการสอนเพศศึกษาก่อนและหลังการทดลองสูงกว่าของกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสามารถส่งเสริมให้บิดามารดามีการพัฒนาดีขึ้นเกี่ยวกับ ความรู้เรื่องเพศ เจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา ความสะดวกใจในการสอนเพศศึกษา และการสอนเพศศึกษาและพิชัย ไทยอุดม (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประยุกต์แนวคิดทักษะชีวิตศึกษา ในการสอนเพศศึกษา แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 78 คนกลุ่มทดลอง 40 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 38 คน ซึ่งกลุ่มทดลองจะได้รับการสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ประกอบกับการใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่มได้แก่ การแสดงบทบาทสมติ การระดมสมอง เกมและการอภิปรายกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามตอบด้วยตนเอง ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่ม

ทดลองมีความรู้เรื่องเพศศึกษา ความภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสื่อสารและ การสร้าง สัมพันธภาพ และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3.2. การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem-based Learning)

การเรียนรู้จากปัญหาคือ วิธีการการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหามาให้ผู้เรียนศึกษา ค้นหาคำตอบ หรือแก้ไขปัญหานั้นๆ โดยให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ด้วยตนเอง โดยผู้สอนจะเป็นเพียงผู้สนับสนุนหรือผู้คอยกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักการคิดค้นหาคำตอบ รู้จักคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาตามกระบวนการที่ถูกต้องได้

แอนเดอร์สัน และเรดเดอร์ (Anderson & Reder, 1979 : 12) ได้กล่าวว่า ความเข้าใจในความรู้ต่างๆ จะสมบูรณ์ได้ ถ้าผู้เรียนได้มีโอกาสเสริมความเข้าใจในความรู้นั้น และในการเรียนการสอนมีหลายวิธีการที่จะต่อเติมความเข้าใจของผู้เรียนให้สมบูรณ์ เช่น การตอบคำถาม (Anderson & Biddle, 1975) การจดบันทึก (Perper & Mayer, 1978 : 514-522) การอภิปรายปัญหากับผู้อื่น (Rudduck, 1978) การเขียนสรุป (Wittrock, 1974 : 87-95) และการตั้งสมมติฐาน (Rader,1980 : 5-53) ได้กล่าวว่าวิธีการเหล่านี้จะช่วยให้เกิด การจดจำได้แม่นยำ และสามารถนำออกมาใช้ได้อย่างรวดเร็ว

2.3.2.1 การเรียนรู้จากปัญหามีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้คือ

1. การเรียนรู้จากปัญหา (Problem-based Learning) คือ กระบวน การเรียนรู้ที่ผู้เรียนใช้ “ปัญหา” เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของผู้เรียนที่ผู้เรียนต้องการเรียนรู้มาใช้เป็นหัวข้อในการศึกษาค้นคว้า แสวงหาคำตอบเพื่อพิสูจน์สมมติฐานที่ผู้เรียนได้กำหนดไว้เพื่อใช้ในการแก้ปัญหานั้นๆ ผู้เรียนต้องมีความรู้เดิมในการแก้ปัญหานั้นอยู่ก่อนแล้ว นอกจากนั้นยังสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมจากการอภิปรายกลุ่มย่อย และการค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสารและตำราต่างๆ

2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning) คือ ในการเรียนรู้จากปัญหานั้นผู้เรียนจะต้องเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าหาคำตอบจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนทุกคนในกลุ่มจะเป็นผู้กำหนดกระบวนการ ขั้นตอนในการที่จะศึกษาค้นคว้าและดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง และสมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องมีส่วนร่วมมีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการแก้ปัญหานั้นๆ ให้ได้และนำแนวทางการแก้ปัญหาของตนเองที่ตนเองค้นพบและคิดว่าเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่น่าจะเหมาะสมที่สุด เสนอผลต่อกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้

รับทราบและสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ช่วยกันอภิปราย ซักถาม และสุดท้ายก็จะสามารถสรุปแนวทางในการแก้ปัญหากลุ่มนั้นๆ ดังนั้นสมาชิกกลุ่มทุกคนต้องสามารถประเมินผลตนเองได้ว่าเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองหรือไม่ และต้องยอมรับการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มคนอื่นที่มีต่อผลงานของตนเองด้วย

3. การเรียนรู้ด้วยการอภิปรายกลุ่มย่อย (Small group discussion) คือ การให้สมาชิกกลุ่มทุกคนเสนอแนวคิด หรือการอภิปรายแนวคิดเชิงเหตุผลต่อสิ่งที่เป็นประเด็นในการอภิปราย เป็นการทำงานร่วมกันเป็นทีมยอมรับความคิดเห็นและมติของกลุ่ม รู้จักรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มร่วมกัน

2.3.2.2 กระบวนการเรียนรู้จากปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าประสงค์มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำความกระจ่างกับถ้อยคำ แนวคิดและเทอมต่างๆ (Clarify terms and concepts) ในขั้นตอนแรกกลุ่มผู้เรียนจะต้องพยายามทำความเข้าใจกับปัญหาที่ได้รับเสียก่อน หากมีคำข้อความ หรือแนวความคิดตอนใดที่ยังไม่เข้าใจ จะต้องพยายามหาคำอธิบายให้ชัดเจนโดยอาจจะอาศัยความรู้พื้นฐานของสมาชิกภายในกลุ่ม หรือจากเอกสารตำราอื่นๆ ที่มีคำอธิบายอยู่

ขั้นตอนที่ 2 ระบุตัวปัญหา (Define the problem) เป็นการระบุตัวปัญหาและให้คำอธิบายของปัญหาทั้งหมด โดยสมาชิกจะต้องมีความเข้าใจต่อปัญหาที่ถูกต้องสอดคล้องกัน โดยอย่างน้อยที่สุดจะต้องเข้าใจว่า มีเหตุการณ์ ปรากฏการกล่าว หรืออธิบายอยู่ในปัญหานั้นบ้าง

ขั้นตอนที่ 3 และ 4 วิเคราะห์และตั้งสมมติฐาน (Analyze the problem and Formulate hypotheses) การวิเคราะห์ปัญหาจะได้มาซึ่งความคิดเห็นและข้อสนับสนุนเกี่ยวกับโครงสร้างของปัญหาทั้งนี้โดยอาศัยพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน รวมทั้งความคิดอย่างมีเหตุผล ในการสรุปรวบรวมความคิดเห็น ความรู้และแนวความคิดของสมาชิกภายในกลุ่มที่เกี่ยวกับขบวนการและกลไกที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหา นั่นคือ พยายามสร้างสมมติฐาน (hypotheses) อันสมเหตุสมผลสำหรับปัญหานั้นๆ

ในขั้นตอนนี้ การแสดงความคิดเห็นแบบ “Brain-storming” นับเป็นวิธีการที่สำคัญที่จะทำให้สมาชิกของกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี เพื่อให้ได้มาซึ่งสมมติฐานมากที่สุดเท่าที่จะได้มากได้

ขั้นตอนที่ 5 จัดลำดับความสำคัญของสมมติฐาน (Identify the priority of hypotheses) จากสมมติฐานต่างๆ ที่ได้มานั้น กลุ่มจะต้องนำมาพิจารณาจัดลำดับ

ความสำคัญอีกครั้ง โดยอาศัยข้อสนับสนุนจากข้อมูลจากความจริงและความรู้จากสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อพิจารณาหาข้อยุติสำหรับสมมติฐานที่ปฏิเสธไม่ได้ในขั้นต้น และคัดเลือกสมมติฐานที่ต้องแสดงหาข้อมูลเพิ่มเติมต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 สร้างวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Formulate Learning objectives) ผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ในการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อพิสูจน์สมมติฐานที่คัดเลือกไว้

ขั้นตอนที่ 7 รวบรวมข้อมูล (Collect additional : information outside the group) จากวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สมาชิกแต่ละคนมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมจากภายนอกกลุ่ม โดยสามารถได้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งจากตำราเอกสารทางวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งการทำงานจะทำเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลได้ หากมีเวลาน้อยจำเป็นต้องแยกเป็นรายบุคคลไปช่วยกันหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ แล้วกลับมาพบกันในกลุ่มอีกครั้งหนึ่งก็อาจได้

ขั้นตอนที่ 8 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้เรียนมาใหม่ (Synthesize and test newly acquired information) ขบวนการเรียนรู้แบบ Problem-based จะสมบูรณ์ได้โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่แสวงหามาได้ เพื่อพิสูจน์สมมติฐานที่วางไว้ โดยสมาชิกของกลุ่มแต่ละคนจะนำความรู้ที่ตนแสวงหามาได้เสนอต่อสมาชิกอื่นๆ ในกลุ่ม เพื่อพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้มาพอเพียงต่อการพิสูจน์สมมติฐานหรือไม่ ดังนั้น กลุ่มอาจจะพบว่ามีข้อมูลบางส่วนไม่สมบูรณ์จำเป็นจะต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมอีกครั้งก็ได้

ขั้นตอนที่ 9 สรุปข้อมูลใหม่เป็นหัวข้อการศึกษา (Identify generalizations and principles derived from studying this problem) ขบวนการจะสิ้นสุดเมื่อกลุ่มสามารถหาข้อมูลครบถ้วนต่อการพิสูจน์ข้อสมมติฐานทั้งหมดได้ และสามารถสรุปได้ถึงหลักการต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาปัญหานี้ รวมทั้งเห็นแนวทางในการนำความรู้และหลักการนั้นไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ทั่วไปได้

2.3.2.3 สิ่งที่ช่วยสนับสนุนให้การเรียนรู้จากปัญหาดีขึ้นคือ

1. การกระตุ้นความรู้เดิม (Activation of prior knowledge) ผู้เรียนจะเรียนรู้จากปัญหาได้ดีถ้ามีความรู้เดิมในเรื่องนั้นๆ อยู่แล้ว ผู้สอนจึงควรกระตุ้นให้ผู้เรียนนำความรู้เดิมที่มีอยู่ในตัวเองออกมาใช้ในการแก้ปัญหานั้นๆ ให้มากที่สุด

2. การเสริมความรู้ใหม่ (Encoding Specificity) สนับสนุนให้ผู้เรียนนำความรู้เดิมมาเสริมกับความรู้ใหม่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความรู้ใหม่ได้มากขึ้น และจะช่วยให้

เข้าใจข้อมูลที่เป็นความรู้ใหม่มากขึ้น ยิ่งถ้าข้อมูลใหม่มีความคล้ายกับข้อมูลเดิมมากเท่าไรก็จะยิ่งทำให้มีความเข้าใจในข้อมูลใหม่และสามารถนำไปใช้ได้มากขึ้น

3. การต่อเติมความเข้าใจให้สมบูรณ์ (Elaboration of knowledge) ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจในเรื่องต่างๆ มากยิ่งขึ้น ถ้ามีการจดบันทึก การตอบคำถาม การอภิปรายร่วมกับผู้อื่น การตั้งและการสรุปสมมติฐาน การสรุป ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนจดจำได้แม่นยำมากยิ่งขึ้น

2.3.2.4 หลักเกณฑ์พื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้จากปัญหามีดังนี้

1. สิ่งที่ป้อนให้ผู้เรียน (Input) คือ ปัญหา ไม่ว่าผู้เรียนจะมีความคุ้นเคยหรือไม่ก็ตาม แต่ผู้เรียนต้องตระหนักในความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหานั้น

2. กระบวนการ (Process) หลังจากผู้เรียนได้ปัญหามา ผู้เรียนจะ ต้องเริ่มต้นทำการศึกษาปัญหาเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้น โดยอาศัยข้อมูลจากพื้นฐานความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่ก่อนมาใช้ด้วยการตั้งสมมติฐานที่จะแก้ไขปัญหาทดสอบสมมติฐานตามลำดับก่อนหลัง

3. สิ่งที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้จากปัญหาของผู้เรียน (Outcome)

3.1 กำหนดกระบวนการเรียนรู้จากปัญหาตามลำดับขั้น

3.2 ค้นคว้าแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาเพิ่มเติมจากความรู้เดิมที่มีอยู่

3.3 พิจารณาวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างสมเหตุผล

3.4 สรุปแนวทางในการแก้ปัญหา

ดังนั้นปัญหาที่จะนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้จากปัญหานี้ ต้องสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามกระบวนการนี้ให้ได้

2.3.2.5 ขั้นตอนในการสร้างปัญหา

1. วางแผนในการสร้างปัญหา (Planning the block)

1.1 กำหนดวัตถุประสงค์ (Objective) เป็นการกำหนดจุดมุ่ง หมายว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านใดบ้าง ส่วนใหญ่วัตถุประสงค์ทางการศึกษา (Education objective) มักจะกำหนดวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านความรู้ ด้านเจตคติ และการปฏิบัติ

1.2 กำหนดแนวคิดหลัก (Concept) หรือหลักเกณฑ์พื้นฐาน (Basic principle) ที่ผู้เรียนต้องทราบเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

1.3 วางแผนในการกำหนดปัญหา (Planning the problems) ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับแนวคิดหลักที่ผู้เรียนจะต้องเกิดการเรียนรู้

1.4 วางแผนในการอภิปรายปัญหา (Planning the discussion) คือการสร้างคำถาม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนหาแนวทางในการเรียนรู้เพื่อให้เกิดแนวคิดหลักตามที่ต้องการได้

1.5 จัดเตรียมแหล่งข้อมูลต่างๆ (Preparation of resources) ในกระบวนการเรียนรู้จากปัญหาผู้สอนจะไม่ทำหน้าที่ป้อนข้อมูลความรู้ให้กับผู้เรียนแต่จะเป็นผู้กระตุ้นและชี้แนะแหล่งข้อมูลให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองแหล่งข้อมูลโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น

1.5.1 บุคคล (Human resources) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้เรียนจะสามารถซักถามตามประเด็นที่ตนเองต้องการทราบได้

1.5.2 สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ (Learning materials) คือ ตำรา เอกสาร สื่อชนิดต่างๆ ที่ ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเองได้

1.6 การวางแผนในการประเมินผล (Planning the evaluation) การประเมินผลผู้เรียนแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ

1.6.1 การประเมินผลระหว่างการดำเนินการเรียนรู้จากปัญหา (Formative evaluation) เพื่อศึกษาว่า ข้อมูลที่ผู้เรียนค้นคว้าศึกษามาได้สอดคล้องกับปัญหาที่ได้รับหรือไม่ และประเมินกระบวนการการแก้ปัญหาของผู้เรียนว่ามีความถูกต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่

1.6.2 การประเมินผลรวม (Summative evaluation) เป็นการประเมินผลผู้เรียนว่าสามารถเกิดการเรียนรู้ จากกระบวนการเรียนรู้จากปัญหาบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ โดยมีวิธีการประเมินผลดังนี้

1.6.2.1 การประเมินผลความรู้ในด้านเนื้อหา การประเมินผลว่าผู้เรียนจะได้รับความรู้ด้านเนื้อหาครบถ้วนหรือไม่ สามารถประเมินได้โดยวิธีการต่างๆ ดังนี้ ข้อสอบแบบถูก-ผิด การทำรายงาน การปฏิบัติ และการเขียนเรียงความสั้นๆ

1.6.2.2 การประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ เป็นการประเมินผลว่าผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการเรียนรู้จากปัญหาด้วยการอภิปรายกลุ่มย่อย

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ด้วยตนเองหรือไม่ โดยวิธีการประเมินผลจากการรายงานการประเมินด้วยตนเอง และผลการสังเกตโดยเพื่อนหรือครูหรือผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกต

1.6.2.3 การประเมินผลเจตคติทักษะที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้จากปัญหาของผู้เรียน โดยใช้วิธีการประเมินผลจากผลการสังเกต และการทดสอบตามจุดประสงค์

1.6.2.4 การประเมินผลและปรับปรุง (Evaluation and revision) เป็นการประเมินผลกระบวนการทั้งหมดจากบุคคลกลุ่มต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้จากปัญหา คือประเมินผลจากผู้เรียน ผู้สอน ผู้วิจัย เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินการเรียนการสอนด้วยวิธีการเรียนรู้จากปัญหาในครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

2.3.2.6 บทบาทของผู้สอน

ในการเรียนสอนแบบการเรียนรู้จากปัญหานั้น ผู้สอนมีบทบาทเพียงผู้อำนวยความสะดวก คือ เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือเพียงเพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำเนินการเรียนต่อไปได้ บทบาทของผู้สอน คือ

- กระตุ้นความคิดของผู้เรียน (Stimulate thinking)
- จัดให้มีการอภิปรายให้เข้ากับเรื่อง (Keep discussion on track)
- การให้ข้อมูลสนเทศ (ถ้าจำเป็นโดยใช้ประโยคคำถามอ้อม)

จะเห็นได้ว่ากลวิธีอย่างหนึ่งที่จะพัฒนาคุณภาพของนักเรียน คือ การศึกษา ซึ่งการจัดการเรียนการสอนนับว่ามีบทบาทสำคัญมาก ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการ ซึ่งเป็นวิธีการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ใช้การเรียนแบบกลุ่มย่อย ทำให้ผู้เรียนมีส่วนรับผิดชอบในการเรียน รู้จักคิดแก้ปัญหาอันจะนำไปสู่ความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์

งานวิจัยปฏิบัติการครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์การสอนแบบใช้ปัญหา มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม โดยประยุกต์ใช้ในบางกิจกรรม และตามสถานการณ์สมมติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยดำเนินการสอนจากเนื้อหาที่เลือกไว้ และการทำแผนการสอนมีองค์ประกอบดังนี้ ความคิดรวบยอดและหลักการ (Key concepts) จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Learning objectives) สื่อการสอนสถานการณ์ (Scenario) และแหล่งค้นคว้าข้อมูล (Resources learning) ซึ่งการประยุกต์ขั้นตอนการสอนแบบใช้ปัญหาประกอบด้วย การระบุปัญหา เพื่อให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความเข้าใจต่อปัญหาที่ถูกต้องสอดคล้องกัน การวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันเป็นการแสดงความคิดเห็น

แบบ “Brain-storming” การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาโดยมุ่งเน้นความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหา และคิดว่าตนเองสามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการตัดสินใจเลือกวิธีแก้ไขปัญหาและนำวิธีแก้ไขปัญหาไปวางแผนและประเมินผล เพื่อเป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะใฝ่หาความรู้เพื่อแก้ปัญหา รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีม และให้นักเรียนกลุ่มปฏิบัติการเกิดความรู้ ความเข้าใจและมีแนวคิดที่กว้างขวาง พร้อมทั้งมีทักษะในการแก้ปัญหาร่วมกัน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยตรง มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็นซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้คอยกระตุ้น เชื่อมโยงคำพูดและความคิดเห็นของนักเรียน ตลอดจนให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ตอบข้อสงสัยพร้อมกับให้ความรู้และคำแนะนำในโอกาสที่เหมาะสม ซึ่งการประยุกต์รูปแบบการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักน่าจะส่งผลต่อความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียน และมีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเพศสัมพันธ์ เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้ และจากการศึกษางานวิจัยที่ประยุกต์ใช้การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ในกลุ่มนักเรียน จากการศึกษาโดยนำวิธีการสอนสุขศึกษาโดยใช้วิธีการเรียนรู้จากปัญหาในการป้องกันโรคเอดส์ ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระนอง ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 จำนวน 177 คน เคยมีเพศสัมพันธ์แบบต่างเพศ 44 คน และไม่เคยมีเพศสัมพันธ์เลยจำนวน 133 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต การบันทึก และการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ผลการศึกษา พบว่า วิธีการเรียนรู้จากปัญหาที่ผู้วิจัยได้จัดให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีระบบสามารถเปลี่ยนแปลงความรู้ และเจตคติต่อโรคเอดส์ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคได้อย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกให้นักเรียนควบคุมตนเองในเรื่องความต้องการทางเพศ ควบคู่ไปกับการให้คำปรึกษารายกลุ่มแก่นักศึกษาทันทีต่อจากการใช้วิธีการเรียนรู้จากปัญหา สามารถทำให้นักศึกษากลุ่มที่มีเพศสัมพันธ์แบบต่างเพศงด หรือหยุดร่วมเพศกับโสเภณีเพิ่มขึ้นส่วนนักศึกษากลุ่มที่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์เกิดพฤติกรรมในการหลีกเลี่ยงจากสิ่งยั่วยุให้เกิดความต้องการทางเพศได้เพิ่มขึ้นมีการระบายอารมณ์ทางเพศของตนเองไว้ได้เหมือนเดิม (เกรียงศักดิ์ ไชยยา 2534 : บทคัดย่อ) และจากการศึกษาของ เฟอริเออร์ ได้กล่าวถึงประสิทธิผลของผู้เรียนในหลักสูตรที่ใช้การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักว่า ภายหลังจากสำเร็จหลักสูตรแล้วผู้เรียนจะมีความสามารถในการปฏิบัติงานได้ดีกว่า ผู้เรียนในหลักสูตรปฏิบัติมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและมีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้เป็นผู้ที่ใฝ่ในการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต (Ferrier, 1990 : 550-551) และการศึกษาของ ไอเซนสเตดท์และคณะ ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องการถ่ายเลือดทางการแพทย์ของนักศึกษาแพทย์ จำนวน 112 คน โดยนักเรียนกลุ่มทดลอง 59 คน ได้รับการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก และนักศึกษากลุ่มควบคุมจำนวน 53 คน ได้รับการเรียนการสอนแบบปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองต่ำกว่ากลุ่มควบคุม แต่ภายหลังการเรียน 2 ปี

กลุ่มทดลองมีความคงทนในการเรียนรู้ดี กว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Eisenstaedt, R.S, 1990 : 11-12)

2.3.3 แนวคิดของการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research)

2.3.3.1 ความหมายการวิจัยปฏิบัติการ

นักจิตวิทยาสังคมชื่อ Kurt Lewin (1946 : 1) เป็นผู้คิดค้นวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นคนแรกโดยใช้วิธีการวิจัยแบบนี้กับการแก้ปัญหาสังคม จุดมุ่งหมายของการวิจัยก็คือ เพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคมโดยที่ผู้วิจัยเป็นผู้ที่อยู่ในสังคมนั้นๆ ต่อมาในปี 1950 นักการศึกษาได้นำวิธีการวิจัยแบบนี้มาปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นครั้งแรก (Kurt Lewin,1946 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543)

คาร์และเคมมิส (Car and Kemmis, 1985 : 2) ให้คำจำกัดความของการวิจัยเชิงปฏิบัติการดังนี้ คือรูปแบบของการสืบเสาะค้นและแก้ปัญหาในการทำงานของตนเอง ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเป็นผู้ที่อยู่ในสถานการณ์นั้นๆ ได้ร่วมมือกันทำวิจัยเพื่อปรับปรุงและทำความเข้าใจการปฏิบัติงานของพวกเขาเอง (Car and Kemmis,1985 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543)

เคมมิส และแมคแทกกาด (Kemmis & McTaggart, 1988 : 1) อธิบายว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการรวบรวมปัญหาหรือคำถาม จากการสะท้อนการปฏิบัติการของผู้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการในสังคมใดสังคมหนึ่ง เพื่อต้องการที่จะพัฒนาหาหลักการ เหตุผลและวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้รูปแบบหรือแนวทางไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานนั้นและในขณะเดียวกันก็เป็นการพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัตินั้นๆให้สอดคล้องกับภาวะของสังคมและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง (อาภรณ์ เชื้อประไพศิลป์, 2534 ; Kemmis & Mataggart, 1988 : 1)

Biklen (1992) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการช่วยให้เราทำสิ่งต่างๆ ได้หลายอย่างดังต่อไปนี้

- วิเคราะห์ปัญหาของกลุ่มชนและสถาบัน
- ให้ข้อมูล ความเข้าใจ ความจริง ที่มีน้ำหนักในการต่อรองเมื่อมีการตัดสินใจ
- วิเคราะห์จุดสำคัญในระบบที่ท้าทายในแง่ของความถูกต้องและการปฏิบัติกลุ่ม
- ให้คนเข้าใจตัวเองดีขึ้น เพิ่มความสำนึกในปัญหาและยืนหยัดร่วมมือกันในการแก้ปัญหานั้นๆ ใช้เป็นยุทธวิธีที่ทำให้คนมีส่วนร่วมและกระตือรือร้นในเรื่องนั้นๆ

- ทำให้คนเกิดความมั่นใจในการกำหนดยุทธวิธีและแผนการพัฒนาของกลุ่มการวิจัยเชิงปฏิบัติการช่วยส่งเสริมการยืนหยัดและกระตุ้นให้ผู้มีส่วนร่วมมุ่งไปข้างหน้าสู่เป้าหมายที่ต้องการทางสังคม

Johnson, B. (1993) กล่าวถึง ลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการว่า เป็นการศึกษาที่เน้นการแก้ปัญหาที่ตั้งใจทำอย่างรอบคอบ เป็นการวิจัยอย่างรอคอบ เป็นการวิจัยแบบร่วมมือ เป็นเครื่องมือประเมินช่วยในการประเมินตนเอง โดยผู้ทำวิจัยอาจเป็นบุคคลที่กำลังปฏิบัติงาน หรือสถาบันเป็นผู้ดำเนินการวิจัยก็ได้

Dick, B. (2000) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการ ประกอบด้วยวิธีวิทยาการวิจัยที่ทำให้เกิดผลของการปฏิบัติ (action outcome) และผลของการวิจัย (research outcome) ในเวลาเดียวกัน โดยมีขั้นตอนของการวิจัยที่เป็นวงจรต่อเนื่อง ประกอบด้วยผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นข้อความที่เป็นภาษามากกว่าตัวเลข นอกจากนี้ยังมีการสะท้อนผลซึ่งครอบคลุมทั้งส่วนที่เป็นกระบวนการและผลลัพธ์ การวิจัยปฏิบัติการจึงเป็นกระบวนการที่มีความยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งนี้ Dick มีความเห็นว่า การวิจัยปฏิบัติการเป็นการวิจัยที่มีการสร้างสมมติฐานการวิจัยจากข้อมูลที่รวบรวมได้ระหว่างการทำวิจัย และสามารถใช้กระบวนการดังกล่าวเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัยนำร่อง การนำไปใช้เป็นเครื่องมือวินิจฉัยจุดบกพร่องต่างๆ หรือใช้เพื่อการประเมินผล

2.3.3.2 การประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการทางการศึกษา

เป็นการทำงานทางการศึกษาอาจนำวิจัยเชิงปฏิบัติการมาประยุกต์ใช้ได้หลายลักษณะเช่น การนำวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้แก้ปัญหาเฉพาะหน้า การนำวิจัยเชิงปฏิบัติการมาช่วยพัฒนาทฤษฎีสู่การปฏิบัติ หรือการนำวิจัยเชิงปฏิบัติการมาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ระดับของการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมวิจัยในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการนั้น มักจะถูกกำหนดโดยรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการนั้นๆ ดังนั้นถ้าใช้ระดับของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการวิจัยเป็นเกณฑ์ในการแบ่งรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการจะสามารถแบ่งได้เป็น 3 แบบดังนี้ (Zuber-Skerritt, 1992 : 2)

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเชิงเทคนิควิธี (Technical action research) การวิจัยแบบนี้ครู คือผู้นำข้อค้นพบ หรือผลของการวิจัยของบุคคลคนภายนอกไปใช้ในชั้นเรียนภายใต้ความช่วยเหลือของนักวิจัยภายนอกเท่านั้น

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเชิงปฏิบัติ (Practical action research) การวิจัยแบบนี้นักวิจัยที่เป็นคนภายนอกจะเสนอแนะให้ครูผู้สอนนำแนวคิดของเขาไปใช้ นักวิจัยที่เป็นคนภายนอกจะศึกษาเหตุและผลของการปฏิบัติ โดยนักวิจัยจะเรียนรู้จากการสะท้อนผลด้วยตนเอง

3. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบปลดปล่อยให้เป็นอิสระ (Emancipatory or Participatory action research) การวิจัยแบบนี้เน้นความเท่าเทียมกันของผู้ร่วมงาน ในทุกๆ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ครูจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบโครงการวิจัยของเขาเอง นักวิจัยที่เป็นคนภายนอกให้ความช่วยเหลือโดยการกระตุ้นเพื่อให้ครูสามารถสร้างกลุ่มสะท้อนความเห็นของเขาเองได้

การวิจัยทั้งสามอย่างนี้ Zuber-Skeritt กล่าวว่า เป็นขั้นการพัฒนาของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแต่ Carr และ Memmis เห็นว่า Emancipatory action research เท่านั้นคือวิจัยเชิงปฏิบัติการที่แท้จริงในการทำวิจัยผู้วิจัยจะใช้แบบใดขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้วิจัยเป็นหลัก ถ้าจะยึดตามแนวคิดของ Carr และ Kemmis จะต้องพิจารณาว่าวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการวิจัยในงานของผู้วิจัยเองผู้วิจัยจะต้องเริ่มจากสภาพที่ตนเองเป็นอยู่ โดยจะต้องหาหัวข้อวิจัยจากงานที่ตนเกี่ยวข้องอยู่ภายใต้ความร่วมมือของผู้ร่วมวิจัยทั้งที่เป็นคนภายในและภายนอกสถานที่ทำงาน (โรงเรียน) ผู้ร่วมวิจัยที่มาจากภายนอกต้องเชื่อว่าผู้ปฏิบัติ (ครู) คือผู้ที่รู้ปัญหาและความต้องการของเขาดีที่สุด นักวิจัยที่เป็นบุคคลภายนอกมีบทบาทสนับสนุนให้การวิจัยดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด และเป็นเพียงเพื่อนร่วมงานไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ หากครูเห็นว่าบุคคลภายนอกเป็นผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคคลภายนอกแสดงบทบาทว่าตนคือผู้เชี่ยวชาญ จะทำให้การวิจัยนั้นขาดลักษณะความเป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Carr และ Kemmis ที่เน้นความเท่าเทียมกันของผู้ร่วมวิจัยไป

ดังนั้น การวิจัยในชั้นเรียนด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในยุคที่โลกาภิวัตน์เช่นนี้สังคมใดหรือประเทศใดที่จะสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ การที่จะทำให้ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยมีคุณภาพนั้น สิปปนนท์ เกตุทัต (2542 : 1-5) กล่าวว่าการศึกษาไทยจะต้องได้รับการปฏิรูปและควรจะต้องปฏิรูปใน 3 ประเด็นหลักๆ คือ

1. การทำให้ทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต

2. การกระตุ้นให้ทุกคนและทุกส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา

3. การปฏิรูประบบและกระบวนการเรียนรู้

แม้ว่าจะมีความพยายามในการเสนอแนะแนวทางและวิธีการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดผลตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการทำให้นักเรียนคิดเป็น-ทำเป็นก็ตาม แต่จากสภาพความเป็นจริง ครูส่วนใหญ่เคยสอนมาอย่างไรก็สอนไปอย่างนั้น ครูบางคนอาจจะพยายามสอนตามคำแนะนำในคู่มือครู แต่ก็เป็นเพียงการสอนให้นักเรียนเดินตามกรอบที่ถูกกำหนดไว้แล้ว นักเรียนจะคิดออกนอกกรอบไม่ได้ครูจะเป็นผู้กำกับให้นักเรียนเดินไปตามกรอบเพื่อให้แผนการเรียนการสอนเป็นไปตามที่กำหนดไว้นักเรียนถูก สั่งสอนเมื่อเป็นเช่นนี้ก็ไม่อาจหวังได้ว่าเราจะสามารถสร้างคนที่กล้าคิดกล้าทำได้ ความพยายามในการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ดีที่จะช่วยให้เด็กไทยกล้าคิดกล้าทำมากขึ้นแต่ยังเกิดผลในทางปฏิบัติน้อยมาก เนื่องจากครูส่วนมากยังไม่รู้ว่าจะจัดการเรียนการสอนอย่างไรหรืออีกนัยหนึ่ง ครูไม่รู้ว่าจะนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติให้เหมาะสมได้อย่างไร

ฉะนั้นผู้วิจัยเห็นว่าการนำหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ ในกระบวนการเรียนการสอนจะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เนื่องจากหลักการของวิจัยเชิงปฏิบัติการจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

- การมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนการสอนตลอดเวลาที่เรียน
- การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและสะท้อนผลการเรียนการสอน
- การมีโอกาสแสดงออกทั้งในด้านความคิดเห็นและการกระทำอย่างอิสระเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
- การทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไปอย่างมีความสุขและสนุกกับการเรียน
- การได้เป็นผู้ปฏิบัติในสภาพจริงและเรียนรู้จากผลที่เกิดขึ้นจริง
- และการมีโอกาสทำงานเป็นทีมมากขึ้น

เพื่อให้เกิดการพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเป็นเอกภาพ ซึ่งจะส่งผลให้เขาสามารถมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่จะพัฒนาการเรียนการสอนของครูให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางนั้น

การนำวิจัยเชิงปฏิบัติการ มาประยุกต์ในการเรียนจะช่วยส่งเสริมและช่วยพัฒนาศักยภาพของครูและนักเรียนได้มาก เนื่องจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้ เป็นวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกคนและเน้นการทำงานเป็นทีม การวิจัยเชิงปฏิบัติการนี้จะมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบซึ่งเอื้อต่อการแก้ปัญหาและพัฒนาไปพร้อมๆ กัน การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ในชั้นเรียนต้องอาศัยความร่วมมือของครู นักเรียน และผู้ร่วมวิจัยทุกคน และจะต้องทำการวิจัยแบบต่อเนื่อง โดยใช้ผลการปฏิบัติครั้งที่ผ่านๆ มา มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแผนการปฏิบัติครั้งต่อๆ ไปจนกว่าจะได้ผลเป็นที่พอใจของผู้ร่วมวิจัย ดังนั้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการจึงน่าที่จะเหมาะกับการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง และ ช่วยให้นักเรียนคิดเป็น-ทำเป็นเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้น การนำหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ในการเรียนนั้น ผู้ทำการวิจัยอาจนำหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพียงบางส่วนหรือทั้งหมดมาใช้ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัญหาและเงื่อนไขในการทำวิจัยนั้นๆ ผู้วิจัยอาจนำหลักการมาใช้ในการประเมินผลและพัฒนาหลักสูตรที่ตนสร้างขึ้น หรืออาจนำเอาหลักการมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเสร็จสิ้นกระบวนการพัฒนาก็ได้ ความสับสนในเรื่องการกำหนดวงจร (cycle) ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการมักจะเกิดขึ้นอยู่เสมอในกลุ่มนักวิจัยที่จริงแล้วเรื่องนี้ไม่น่าจะเป็นปัญหาใหญ่ถ้าผู้ทำวิจัยไม่ติดกับคำว่า วงจร ของการวิจัยจนเกินไป เนื่องจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นวิจัยเพื่อพัฒนาซึ่งจะต้องมีการลงมือปฏิบัติ การเก็บข้อมูล การสะท้อนผลและปรับปรุงการปฏิบัติการเกิดขึ้นเกือบตลอดระยะเวลาที่การวิจัยนั้นกำลังดำเนินการอยู่ การพัฒนาและปรับปรุงการเรียนจะมีการซ้อนทับและข้อปลีกย่อยมากมาย ยากที่จะแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด ในการทำวิจัยโดยการทดลองใช้วิธีเรียนใดๆ ที่ครูและผู้ร่วมวิจัยเห็นว่าเหมาะสม เมื่อลงมือดำเนินการทดลอง (วิจัย) และเปิดรับฟังความคิดเห็น (เสียงสะท้อน) ของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งในระหว่างที่การทดลองกำลังดำเนินอยู่พร้อมทั้งนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงแผนการเรียนรู้เพื่อใช้สอนครั้งถัดไป ในกรณีที่ครูและผู้ร่วมวิจัยเห็นว่าสิ่งที่ปรับปรุงนั้นเป็นประเด็นสำคัญก็อาจกำหนดว่าการปรับเปลี่ยนครั้งนั้นเป็นการเริ่มวงจรใหม่ได้ แต่หากเห็นว่าเป็นประเด็นเล็กๆ น้อยๆ ก็ไม่จำเป็นต้องกำหนดเป็นวงจรใหม่ ฉะนั้นวงจรการวิจัยจึงไม่ใช่เรื่องสำคัญ ขอเพียงผู้วิจัยรู้ว่าตนเองได้ทำอะไรไปบ้างในระหว่างที่การวิจัยดำเนินอยู่วงจรของการวิจัยอาจจะเป็น หนึ่ง สอง สาม หรือเท่าไรก็ได้ในการทดลอง (วิจัย) แต่ละเรื่อง ตราบเท่าที่ผู้วิจัยสามารถอธิบายเหตุผลที่ตนกำหนดเช่นนั้นได้

2.3.3.3 ขั้นตอนในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

โคลินส์ และสปีเกล (Collins & Spiegel, n.d) เสนอว่าการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนควรดำเนินตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์ ปัญหา (Identifying a Problem) ทำโดยการสังเกตโดยผู้เริ่มต้นต้องเป็นครู และครูควรเลือกปัญหาที่อยู่ใกล้ตัวที่สุด และเราอยู่ในฐานะที่จะจัดการมันได้

2. วางแผนการวิจัย (Making a Plan) จะใช้วิธีการดำเนินการวิจัยอย่างไร เช่นอาจจะทำการศึกษาโดยวิธีการ สำรวจความคิดเห็นหรือจะทำวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งนี้ต้องระมัดระวังในการเตรียมวิธีการเก็บข้อมูลที่เชื่อถือได้ เช่นใช้การประเมินผลแบบ Illuminative Evaluation และใช้การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบ Triangulation.

3. ลงมือทำการวิจัย (Taking Action) ในการลงมือปฏิบัติการวิจัยไม่ว่าแผนที่วางไว้จะดีเพียงใดย่อมต้องมีเหตุการณ์ที่นอกเหนือความคาดหมายเกิดขึ้นอยู่เสมอนักวิจัยที่ดีต้องวางแผนการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลไว้ให้รัดกุม

4. การประเมินผลของการวิจัย (Evaluating the Effect of the Action) ครูอาจต้องเตรียมตอบคำถามเหล่านี้

- การเปลี่ยนแปลงนี้มีผลอย่างไรต่อการเรียนของนักเรียนของเราบ้าง
- นักเรียนเรียนรู้อะไรบ้าง
- การเปลี่ยนแปลงนี้ควรเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอหรือไม่
- ถ้าต้องการให้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอต้องทำอะไรบ้าง
- มีปัญหาอุปสรรใดบ้าง ที่เราจะวิจัยต่อไปอีก

5. การเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการวิจัยสู่สาธารณะชน (Communicating about Action Research) การทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการจำเป็นจะต้องบอกข้อค้นพบที่สำคัญ ให้ชัดเจนและเที่ยงตรงตามข้อมูลที่ได้โดยให้สอดคล้องกับปัญหา และการปฏิบัติการวิเคราะห์และการประเมินผลในสถานการณ์ที่ทำวิจัยปฏิบัติการนั้นๆ ข้อมูลที่นำเสนอต้องชัดเจนและตรงไปตรงมาและเป็นที่ พอใจของผู้อ่านหรือผู้ฟัง

6. การรักษาทีมงาน (Maintaining Collegiality) การวิจัยปฏิบัติการจะทำให้สำเร็จ คนเดียวไม่ได้ต้องอาศัยผู้ร่วมงาน ดังนั้นการทำงานต้องให้โอกาสผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและยอมรับความคิดเห็นบนพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตย การกล่าวถึงขั้นตอนของวิจัยปฏิบัติการนั้นง่าย แต่การทำจริงๆ นั้นแต่ละขั้นจะซ้อนทับกันและไม่สามารถแยกจากกันได้อย่างเด็ดขาด

นอกจากนั้น โคลินส์ และสปีเกล (Collins & Spiegel, n.d.) ได้กล่าวถึงข้อเสนอแนะในการทำวิจัย ในชั้นเรียนของ David Hopkins ดังต่อไปนี้ การสอน (Teaching) การวิจัยจะต้องไม่รบกวนการทำหน้าที่ปกติของครู และครูต้องเต็มใจที่จะทำวิจัยที่

เกี่ยวกับการสอนของเขาเอง เวลา (Time) การวิจัยจะต้องไม่ทำให้ครูเสียเวลาในการเก็บข้อมูลมากเกินไป และครูต้องรู้ว่าจะต้องมีการเก็บข้อมูลใดบ้างจะต้องวางแผนการเก็บข้อมูลให้ดี

วิธีการ (Method) การวิจัยจะต้องวางแผนการเก็บข้อมูลให้ดีพอที่คนจะยอมเชื่อถือปัญหาที่ทำวิจัย (Problem) ครูผู้ร่วมวิจัยต้องยอมรับว่าปัญหาที่ทำการวิจัยนั้นเป็นปัญหาของตนด้วยชุมชนที่ทำวิจัย (Community) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนควรทำในสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนและมีเป้าหมายร่วมกัน จรรยาบรรณ (Ethics) สิ่งที่ต้องคำนึงในเรื่องจรรยาบรรณของการวิจัย ตามแนวคิด ของ Kemmiss & McTaggart (1988 : 1) มีดังต่อไปนี้

1.ข้อมูลการสังเกตทั้งหมด (Observe protocol) จะต้องแน่ใจว่าทุกคนที่เกี่ยวข้อง รู้เรื่องและได้รับการอนุญาตให้ทำวิจัย

2. การเก็บข้อมูลเป็นความลับ (Confidentiality) จะต้องมีการเก็บข้อมูลเป็นความลับอย่างเคร่งครัด

3. การต่อรองกับผู้เกี่ยวข้อง (Negotiate with those affected) จะต้องเปิดโอกาสให้ ผู้เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เพื่อช่วยให้เกิด ความยุติธรรม ความถูกต้องและเกิดความน่าเชื่อถือ การรายงานความก้าวหน้า (Report progress) จะต้องรายงานทั้งผลที่เกิดขึ้นตาม ความคาดหมายและผลที่อยู่นอกเหนือความคาดหมายต่อผู้ที่สนใจในปัญหา นั้น

4. การทำให้ผู้ร่วมวิจัยรู้และเข้าใจหลักการ(Make your principles binding and known) ก่อนเริ่มงานวิจัยต้องทำให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องเข้าใจหลักการ รู้สิทธิ และความรับผิดชอบของตนเองเป็นอย่างดี (Kemmiss & McTaggart, 1988 อ้าง ถึงใน Hopkins 1993)

โคลินส์ และ สปิเกล (Collins & Spiegel) มีคำแนะนำสำหรับผู้ที่จะทำวิจัยในชั้นเรียนที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

1. เลือกหัวข้อที่ตนสนใจพร้อมที่จะใช้เวลาของเรากับมันเพื่อวางแผนการวิจัยของเราเอง วางแผนการเก็บข้อมูลให้รัดกุม

2. ลงมือทำวิจัยทันทีที่วางแผนการวิจัยเสร็จ อย่าผัดผ่อน

3. หาเพื่อนช่วยตรวจสอบผลงานที่กล้าพูดแบบตรงไปตรงมา

4. ต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

5. ผู้บริหารต้องรู้ว่าเรากำลังทำอะไร ไม่มอบหมายงานเราจนเราไม่มีเวลาทำงาน

งานวิจัยในชั้นเรียนควรเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนของครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นหลังจากการทำวิจัยปฏิบัติการแต่ละครั้ง มักพบปัญหาใหม่ที่ท้าทายผู้วิจัย ให้สนใจหาคำตอบอยู่เสมอตราบใดที่ครูผู้วิจัยยอมรับว่าการสอนของตัวเองไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุดตลอดเวลา (Collins & Spiegel n.d.)

2.3.3.4 ระยะเวลาในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการใช้เวลาวัน สัปดาห์ เดือน และปี หรือนับเป็นภาคการศึกษา หรือปีการศึกษา ทั้งนี้ขึ้นกับปัญหาและขอบข่ายการวิจัยที่ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดการทำวิทยานิพนธ์ ของนักศึกษาโดยใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าถ้าจะนำหลักการทั้งหมดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ ควรใช้เวลาอย่างน้อยหนึ่งภาคการศึกษา เนื่องจากต้องใช้เวลาในแต่ละขั้นตอนค่อนข้างมาก (การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกต การเก็บรวมรวมข้อมูล และการสะท้อนของมูล ตลอดจนการปรับปรุงแผน) แต่ถ้านำหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการมาใช้ประเมินผลและพัฒนาหลักสูตรที่สร้างขึ้นก่อนโดยผู้วิจัย เวลาที่ใช้อาจเป็นสองถึงสามเดือนก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหัวข้อและเนื้อเรื่องที่ทำวิจัยนั้น ซึ่งการวิจัยที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ และเข้าใจงานที่เขาทำอยู่ ตลอดจนทำให้เขารู้จักวิธีการวิเคราะห์ปัญหาของตนเองและรู้จักวิธีดำเนินการวิจัยเพื่อการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบร่วมกับเพื่อนร่วมงาน แม้ผลการวิจัยในช่วงเวลาที่จำกัดอาจจะไม่สมบูรณ์นัก ก็น่าที่จะยอมรับได้

กล่าวโดยสรุป การวิจัยปฏิบัติการครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาวิธีการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) มาประยุกต์ใช้ในรูปแบบการวิจัย เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแนวคิดการดำเนินงานวิจัยปฏิบัติการร่วมกับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาช่วงชั้นที่ 3 (ม.2) เพื่อวางแผนการปฏิบัติการร่วมกับครูในลักษณะการปฏิบัติการเป็นทีม ซึ่งผู้วิจัยในฐานะทีมนักพัฒนาการเรียนจะเข้าร่วมปฏิบัติการทุกครั้ง และผู้วิจัยจะมีบทบาทในการร่วมปฏิบัติการ รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาและคอยให้คำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อให้ข้อมูลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมทั้งการปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อมและปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ซึ่งการแก้ปัญหาโดยการนำเอาวิธีวิจัยปฏิบัติการไปใช้จะสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันที และเมื่อพบปัญหาใหม่ก็สามารถปรับปรุงหรือใช้กลยุทธ์ใหม่ในการแก้ปัญหา การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย การค้นหาพฤติกรรมและสำรวจปัญหา เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการในการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้น การกำหนดแนวทางและการวางแผนการปฏิบัติ เพื่อมุ่งเน้นความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาวิเคราะห์สรุปปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องการเขียนแผนปฏิบัติงาน และการลงมือปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดรวมทั้งให้นักเรียนแสดงนิทรรศการผลงานของแต่ละกลุ่มที่ได้ปฏิบัติจริงเพราะการจัดนิทรรศการถือเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองวิธีหนึ่ง ซึ่งความรู้ที่ได้รับในช่วงนี้จะเป็นความรู้ในระดับความรู้ ความจำและร่วม

ประเมินผลการปฏิบัติงาน และจากการศึกษางานวิจัยที่ใช้การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ในกลุ่มนักเรียน ของศุภมาตร อิสระพันธุ์ (2534 : 113) ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาเพื่อป้องกันโรคเอดส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 98 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีเพศสัมพันธ์จำนวน 83 คน และมีเพศสัมพันธ์แบบต่างเพศ จำนวน 12 คน ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 5 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 แบบสอบถามลักษณะภูมิหลังชื่อชุด “มารู้จักกันเถอะ” ชุดที่ 2 แบบสอบถามความรู้เรื่องโรคเอดส์ ชื่อชุด “ท่านรู้อะไรบ้างเรื่องโรคเอดส์” ชุดที่ 3 แบบสอบถามเรื่องเจตคติต่อโรคเอดส์ ต่อโสเภณี ต่อถุงยางอนามัยอนามัย ชื่อชุด “ท่านคิดอย่างไร” ชุดที่ 4 แบบสอบถามเรื่องการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเอดส์ชื่อชุด “พฤติกรรมของท่าน” ชุดที่ 5 แบบสอบถามการวัดการเปลี่ยนแปลงความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเอดส์ชื่อชุด “KAP” ภายหลังการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 98 คน มีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคเอดส์เพิ่มมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังจะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศสัมพันธ์แบบต่างเพศได้ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความต้องการระบายทางเพศเพิ่มมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4. บทสรุป

วัยรุ่นในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางลบเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะวัยรุ่นหญิง เห็นได้จากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรที่มีแนวโน้มสูงขึ้นและอายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกต่ำลง ทั้งนี้เกิดจากอิทธิพลของปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ อาทิเช่น กลุ่มเพื่อนที่ชักชวนให้วัยรุ่นไปทำกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมได้แก่ การเที่ยวสถานเริงรมย์และงานกลางคืน การดื่มเครื่องดื่มที่ส่วนผสมของแอลกอฮอล์ อิทธิพลจากสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสือโป๊ วีดีโอเทป โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ซึ่งอิทธิพลจากปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ยั่วยุ และกระตุ้นให้เกิดอารมณ์เพศต่างๆ ตามมามากมายนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยควรก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ได้แก่ การตั้งครรภ์ในวัยเรียน การทำแท้งที่ผิดกฎหมาย และเสี่ยงต่อการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ นอกจากนี้ยังพบว่ามีสาเหตุมาจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศรวมทั้งวัยรุ่นขาดความรู้ความเข้าและมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ถูกต้อง

ฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการเรียนรู้ ปรับปรุงการเรียน รวมทั้งคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญคิดถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ และให้วัยรุ่นหญิงเรียนรู้อย่างรอบด้านเพื่อนำไปสู่

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ แต่พบว่า หลักสูตรการสอนเพศศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังขาดความชัดเจน วิธีการสอนส่วนใหญ่ยังเป็นการสอนแบบบรรยาย ขาดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้เรียน ไม่มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ ขาดการฝึกฝนทักษะที่จำเป็น ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และปรับปรุงการเรียนการสอน พร้อมทั้งปรับปรุงวิธีการเรียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ สถานที่ และเวลาจะช่วยให้นักเรียนมีศักยภาพที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ในสภาพสังคมปัจจุบัน รวมทั้งมีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางเพศได้อย่างเหมาะสม

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) โดยผู้วิจัยเข้าไปปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ทำในเด็กวัยรุ่นหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักยังมีน้อย และที่มีก็คือ การนำแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ เน้นให้กลุ่มเป้าหมายมีการเปลี่ยนแปลงในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งขององค์ประกอบส่วนบุคคล เป็นการปรับพฤติกรรมให้เป็นไปตามสิ่งที่คาดหวังโดยการพัฒนาความคาดหวังในผลของแนวทางการปฏิบัติ ซึ่งพบว่ากลวิธีหลักในการพัฒนา คือ กระบวนการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางด้วยการเรียนรู้จากปัญหา โดยการใช้กระบวนการเรียนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้เรียน ข้อจำกัดในการศึกษาดังกล่าวพบว่า ในการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางและการเรียนรู้จากปัญหายังไม่ได้คำนึงถึงกระบวนการของความหลากหลายทางแนวคิด การมีส่วนร่วมเพื่อจุดมุ่งหมายร่วมกันในการเรียน พร้อมทั้งปัจจัยของการมีส่วนร่วมที่ส่งเสริมความสามารถของบุคคลและกลุ่มบุคคลในกิจกรรมบางอย่างที่ตนเห็นว่าสามารถทำได้ เพื่อเป็นสิ่งกระตุ้นให้มีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมนั้นได้เป็นอย่างดี และการนำเอาสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้

ส่วนที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ความเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้น ความเชื่อในความสามารถของตนเอง มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ที่พึงประสงค์คือ การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ การหลีกเลี่ยงการสัมผัสร่างกายกับเพศตรงข้ามในเชิงชู้สาว การหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ และการสร้างเสริมสุขภาพ ฉะนั้นจึงสนใจนำแนวคิด

การวิจัยปฏิบัติการมาเป็นวิธีการวิจัยเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาที่พบขณะที่ปฏิบัติงานพร้อมทั้งดำเนินการแก้ไขเมื่อพบปัญหาทันทีทันใด หรือเอาผลไปใช้ทันที (Immediate feedback) ทำให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและมีเป้าหมายเพื่อการตัดสินใจในการปรับปรุงปฏิบัติการเรียนการสอนโดยเฉพาะ จึงเหมาะสมอย่างยิ่งในการแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนที่พบในขณะนี้ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง โดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียน ด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก

ดังนั้นในการศึกษาความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก มาเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย การวิเคราะห์ปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ การกำหนดแนวทางการเรียนรู้และการวางแผนการปฏิบัติ การลงมือปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนด และการสรุปผลการดำเนินงานจะทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น มีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดลง และส่งผลให้นักเรียนมีความสุข สนุกสนานกับการเรียนเรื่องเพศสัมพันธ์ และนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งกรอบแนวคิดของการศึกษาครั้งนี้ได้เสนอในแผนภูมิที่ 1.

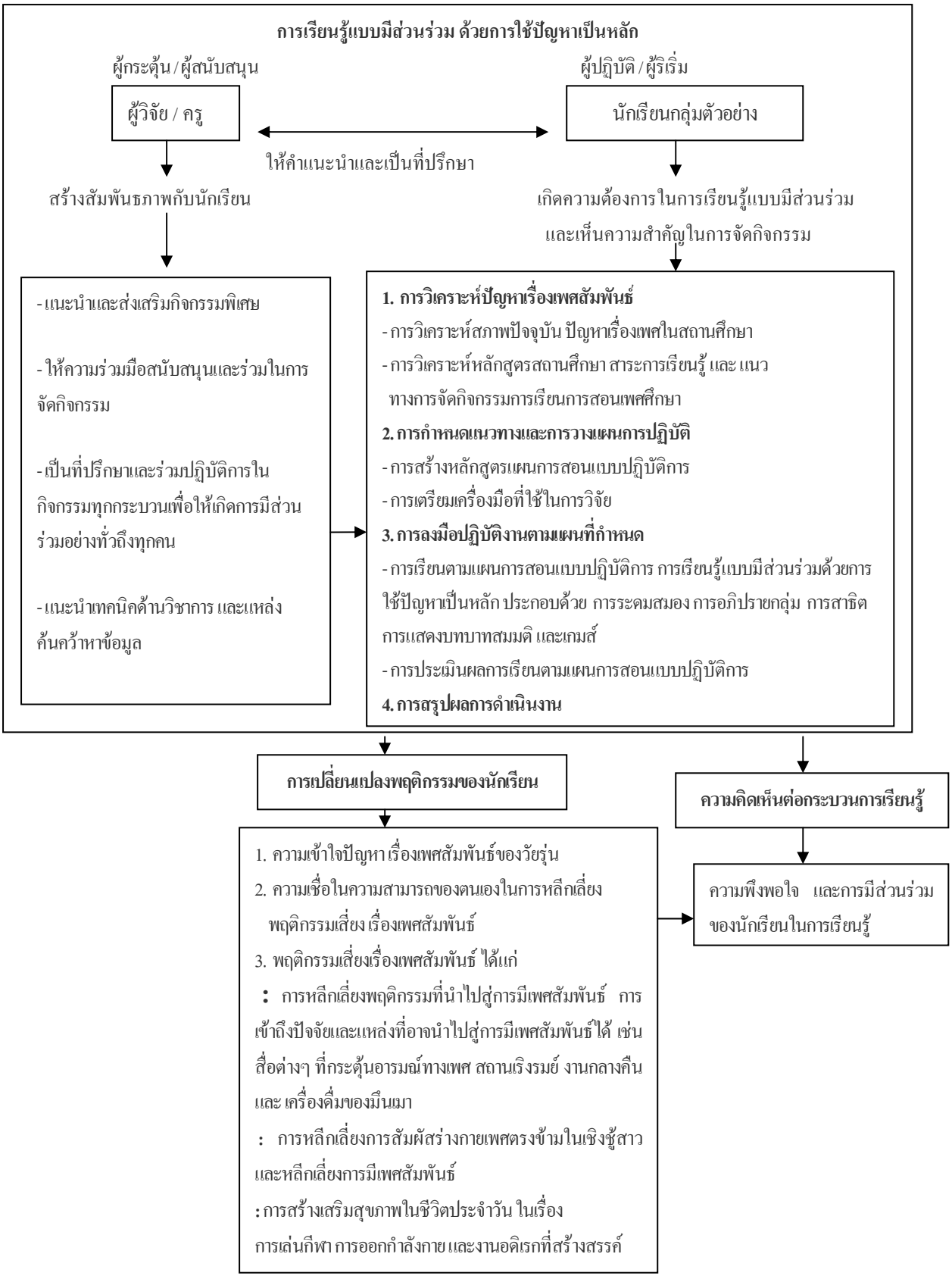

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ ในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เป็นการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และปรับปรุงการเรียน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ สถานที่ และเวลาของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ซึ่งมีลำดับขั้นตอนของการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติการ

1.1 การเลือกกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติการ

เป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีศึกษา พื้นที่เขตการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ให้ความร่วมมือในการวิจัย และยินยอมให้จัดสภาพการทดลองในวิชาเรียนที่เหมาะสม

1.2 การเลือกห้องเรียน มีวิธีการเลือก ดังนี้

เป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากจำนวนห้องเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนสตรีศึกษามีจำนวน 12 ห้องจึงทำการคัดเลือกห้องเรียนโดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ห้อง ม.2/5 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 40 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานกลุ่มตัวอย่างจากข้อมูลทะเบียนนักเรียน จากการสนทนากับครูประจำชั้นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 และครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาช่วงชั้นที่ 3 พบว่า

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 13-14 ปี ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างเป็นห้องที่มีการเรียนระดับปานกลาง (ข้อมูลจากการประเมินคะแนนในระดับชั้น ในระดับโรงเรียนสตรีศึกษา) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบเที่ยวงานกลางคืน (งานมหรสพสมโภช) และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยมีหรือมีคนรักหรือมีแฟน นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่กล้าแสดงออก มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ชอบพูดคุยร่าเริงเปิดเผย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นตัวของตัวเองมาก และมีความรับผิดชอบ กลุ่มตัวอย่างในห้องสมัครใจร่วมมือในการตอบ

แบบสอบถามอย่างครบถ้วนทุกครั้ง และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในการวิจัยจนเสร็จสิ้น คณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาช่วงชั้นที่ 3 และครูประจำชั้นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

2. รูปแบบงานวิจัย (Research Design)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) แบบหนึ่งกลุ่ม เป็นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 พื้นที่เขตการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีรายละเอียดของรูปแบบงานวิจัย (Research Design) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนในโรงเรียน

งานวิจัยครั้งนี้ ได้ประยุกต์มาจากรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ(Action Research) และพัฒนามาจากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากครูและนักเรียนโดยมีวิธีการดำเนินการวิเคราะห์ปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนในโรงเรียนดังนี้

1.1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาเรื่องเพศในสถานศึกษา

จากการศึกษาสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเรื่องเพศสัมพันธ์ พอสรุปได้ว่า เด็กวัยรุ่นในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาไม่ชัดเจน ซึ่งเนื้อหาที่เกี่ยวกับเพศศึกษาในสถานศึกษาได้กำหนดขอบข่ายสาระไว้กว้างๆ และยืดหยุ่นได้ และนักเรียนวัยรุ่นนิยมที่จะแสวงหาข่าวสารความรู้เรื่องเพศจากแหล่งความรู้อื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งตีพิมพ์ทั้งหลาย หนังสือโป๊ วีดีทัศน์ภาพยนตร์และสื่อลามกอื่นๆ ซึ่งอาจจะให้ข้อมูลและความรู้ที่ไม่ถูกต้องไม่เป็นประโยชน์ต่อวัยรุ่น จึงมีวัยรุ่นบางส่วนหาประสบการณ์ด้วยตนเอง มีการลองผิดลองถูกอันเป็นการเสี่ยงต่อสุขภาพและสวัสดิภาพของตนเอง ดังนั้นการเรียนรู้เพศศึกษาโดยเฉพาะเรื่องเพศสัมพันธ์ให้กับนักเรียนหญิงด้วยวิธีการที่เหมาะสม ในยุคปัจจุบันจึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เพราะการเรียนเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นหญิงคือ การปลูกฝังความเชื่อ เจตคติที่เหมาะสม มีความเข้าใจในวัฒนธรรมอันดีงามของการดำเนินวิถีชีวิตแบบสังคมไทย และมีทักษะที่จำเป็นต่อปัญหาดังกล่าว

1.2 การวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

สรุปได้ว่า เนื้อหาหลักสูตรการเรียนเพศศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 3 โดยเฉพาะเรื่องเพศสัมพันธ์สาระที่เรียนรู้มีน้อยเรียนรู้เฉพาะในชั้นเรียนทำให้การเรียนเพศศึกษาไม่น่าสนใจ ซึ่งการเรียนเรื่องเพศศึกษาในสถานศึกษาควรมีส่วนประกอบสำคัญที่ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้ คือด้านความรู้ ทัศนคติ และทักษะ ซึ่งในแต่ละส่วนถ้าจะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างได้ผลแล้ว ผู้เรียนควรจะได้เนื้อหาสาระจากกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้เรียน ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ ได้ตระหนักในความสำคัญของการเรียนเพศศึกษา โดยเฉพาะเรื่องเพศสัมพันธ์ จึงได้พัฒนาการเรียนโดยนำแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการดำเนินกิจกรรม พร้อมทั้งประยุกต์แนวการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักตามสถานการณ์สมมติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตในการเผชิญสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ตลอดจนการแก้ไขความเชื่อ ความเข้าใจผิดต่างๆ จนมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม

1.3 ศึกษาเอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพศศึกษา

จากการศึกษาทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์แนวทางการเรียนเพศศึกษาพบว่า การจัดกิจกรรมตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการนั้น ต้องในความสำคัญของผู้สอนเพศศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะเรื่องเพศศึกษาเป็นเรื่องละเอียดอ่อน สาระการเรียนรู้บางส่วนเป็นเรื่องค่านิยม ความเชื่อที่ผู้สอนจำเป็นต้องมีทักษะการสอนที่เหมาะสม มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนเพศศึกษาเชื่อว่าเรื่องเพศเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิต และการสอนเพศศึกษาแก่วัยรุ่นเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาศักยภาพเยาวชนไทยในอนาคต ถ้าหากผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้น สนุกกับการเรียน และทำให้ผู้เรียนสามารถเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใคร่ศึกษาพัฒนาหลักสูตรแผนการเรียนปฏิบัติการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ขึ้น สำหรับนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อใช้เป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเป็นประโยชน์ในการศึกษาเรื่องเพศสัมพันธ์ให้กับวัยรุ่นหญิงอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดแนวทางและการวางแผนการปฏิบัติ

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) มาใช้ในการวางแผนปฏิบัติงานเพื่อดำเนินการสร้างหลักสูตรแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ และการ

กำหนดแนวทาง เพื่อดำเนินงานในการจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดของการดำเนินงานดังนี้

2.1 การสร้างหลักสูตรแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ

2.2 การเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก

2.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

2.5 การเตรียมผู้เข้าร่วมวิจัย

2.1 การสร้างหลักสูตรแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ

ในขั้นตอนนี้ ได้ดำเนินการสร้างหลักสูตรแผนการเรียนแบบปฏิบัติการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ สำหรับนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อใช้เป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเพื่อเป็นวัคซีนคุ้มกันปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ให้กับวัยรุ่นหญิงอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างหลักสูตรครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากอาจารย์โรงเรียนสตรีศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา พื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดการสอนเพศศึกษา ตลอดจนอาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้ความกรุณาคำแนะนำในเรื่องของความชัดเจนในการใช้ภาษา การให้คำปรึกษา และช่วยเหลือโดยได้ร่วมกันตรวจสอบจากเอกสาร เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลดูความสอดคล้องเชื่อมโยงและความเป็นเหตุเป็นผลในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สำหรับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีวิธีการสร้างหลักสูตรแผนการเรียนแบบปฏิบัติการดังนี้

2.1.1 การพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้ตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ

พัฒนามาจากมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ร่วมกับการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากครูและนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาครบถ้วนจากสาระต่างๆ ในการทำกิจกรรมตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ ประกอบด้วย ปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ ผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยที่ไม่เหมาะสม ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ หัวข้อเนื้อหาในการเรียนตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการส่วนหนึ่งคล้ายคลึงในบทเรียนในหลักสูตรปกติเนื้อหาส่วนที่เพิ่มเติมเข้ามาคือ การพัฒนาความเชื่อในความสามารถของตนเอง และการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ การกำหนดเนื้อหาในการเรียนครั้งนี้ สามารถจัดให้สอดคล้องเชื่อมโยงบูรณาการกับการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยเฉพาะเรื่องเพศศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 3 และยังนำไปจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการเติมเต็มให้แก่ผู้เรียน

ดังนั้น เนื้อหาที่ใช้ในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษารายวิชาต่างๆ ต้องมีลักษณะหลากหลายให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัย และต้องการให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ ฉะนั้นการพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้ตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการเช่นนี้ จึงมีประโยชน์สำหรับสถานศึกษาที่จะนำไปพัฒนาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในแต่ละหลักสูตรได้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 หน้า 58

ตารางที่ 1 สรุปการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ การเรียนแบบปฏิบัติการกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานการเรียนรู้	แผนการเรียนแบบปฏิบัติการ และกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับหลักสูตร
1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการในช่วงต่างๆ	1. ลักษณะของวัยรุ่นและการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอารมณ์ความรู้สึกในแต่ละช่วงวัย - กิจกรรมการสำรวจความคิด
2. การเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กวัยเรียนและวัยรุ่น	1. วิธีปฏิบัติตนในการสร้างสัมพันธภาพ 2. สัมพันธภาพระหว่างบุคคล - กิจกรรม “การสร้างความสัมพันธ์” - กิจกรรม “ไม่รู้ตัว”
3. การตรวจสอบการเจริญเติบโตและพัฒนาการของตนเอง	1. การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาตนเอง - กิจกรรม “จุดเริ่มต้น อยู่ที่ใคร”
4. ครอบครัวกับการสร้างสุขภาพทางเพศในวัยรุ่น	1. การแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและความต้องการในการพัฒนาตัวเอง - กิจกรรม “การแก้ไขปัญหา” - กิจกรรม “สะท้อนความรู้สึกจากข่าว”
5. การดูแลสุขภาพทางเพศของวัยรุ่น	1. ตระหนักถึงปัญหาและความรุนแรงของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ 2. ความรู้เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย วิธีคุมกำเนิด การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และ การป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ - กิจกรรม“สะท้อนความรู้สึกจากภาพ” - กิจกรรม “เพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น”

2.1.2 การจัดทำแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ การดำเนินงานในครั้งนี้ ได้วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ และกำหนดขอบข่ายเนื้อหาเรื่องเพศสัมพันธ์แล้วนำไปบูรณาการจัดทำแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ เพื่อความสะดวกในการเรียนรู้และผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม ซึ่งแผนการเรียนแบบปฏิบัติการแต่ละกิจกรรม ประกอบด้วยวัตถุประสงค์การเรียนรู้ จำนวนเวลาสำหรับการจัดกิจกรรม อุปกรณ์ ขั้นตอนดำเนินการ และประโยชน์ที่จะได้รับภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการจนครบทุกครั้งแล้ว ผู้เรียนสามารถบรรลุผลตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ นอกจากนั้นการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ เป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนในสถานศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และครูผู้สอนสามารถนำแนวทางการจัดกิจกรรมนี้ไปใช้เรียนรู้ได้โดยไม่เป็นส่วนที่แปลกแยกจากหลักสูตรปกติ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยแผนการสอนแบบปฏิบัติการจำนวน 5 แผนและ 3 กิจกรรม มีรายละเอียดดังในภาคผนวก

2.1.3 วิธีการเรียนตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ วิธีการเรียนโดยประยุกต์ใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนำมาจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ การนำประสบการณ์เดิมมาพัฒนาองค์ความรู้ การสะท้อนความคิดและอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด และการประยุกต์แนวคิดไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ สำหรับการประยุกต์ใช้การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักประกอบด้วย การเรียนรู้จากปัญหา การระบุปัญหา (Define the problem) การวิเคราะห์ประเด็นปัญหา (Analyze the problem) และสถานการณ์ (scenario with trigger question) นอกจากนั้นยังได้จัดกระบวนการเรียนตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสมบูรณ์ทางด้านจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา และสังคมโดยใช้การประชุมระดมสมอง การอภิปรายกลุ่ม การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และการจดบันทึกประจำสัปดาห์ ซึ่งวิธีการเรียนตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการนี้ ทำให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับแนวคิด เหตุการณ์ และสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ได้คิด ได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์รวมถึงการให้โอกาสเพื่อนำสิ่งที่เรียนไปประสานกับสิ่งที่เคยรู้มาก่อน เน้นการกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น และบูรณาการความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันได้ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น มีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์และมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดลง

2.1.4 การวิเคราะห์และการประเมินผลตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนปฏิบัติการที่ต้องดำเนินควบคู่กันไปพร้อมกับการวิเคราะห์ การประเมินผล การจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

หลายประการอาทิ ได้ข้อมูลย้อนกลับ ดูแลความก้าวหน้าของผู้เรียน และนำผลที่ได้มาปรับแนวทางการจัดกิจกรรมกับสภาพของผู้เรียน เป็นต้น การจัดกิจกรรมตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการครั้งนี้ ใช้วิธีการประเมินผลที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของขั้นตอนที่ต้องการประเมิน ซึ่งการประเมินผลในแต่ละกิจกรรมจะเป็นการวัดผลเพื่อทดสอบความรู้ ความเข้าใจเจตคติ และการปฏิบัติของผู้เรียนตลอดจนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อหาแนวทางให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ในทางที่ถูกต้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

การวิเคราะห์ และการประเมินผลการเรียนตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการครั้งนี้ ใช้วิธีการประเมินผลความรู้ในด้านเนื้อหา การประเมินผลว่า ผู้เรียนจะได้รับความรู้ด้านเนื้อหาครบถ้วนหรือไม่ โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และประเมินโดยวิธีการต่างๆ เช่น ใช้วิธี Observation ในลักษณะต่างๆ ได้แก่ การจดบันทึกประจำสัปดาห์ และการสังเกตจากการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ส่วนการประเมินทัศนคติและทักษะใช้วิธีการต่างๆ เช่น สังเกตความสนใจในการซักถาม สังเกตการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ สังเกตการแสดงความคิดเห็นขณะอภิปรายกลุ่มย่อย และจากใบสรุปผลงานกลุ่ม ซึ่งการประเมินผลการเรียนตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการครั้งนี้ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่กล่าวว่า กระบวนการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนต้องให้ความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการความรู้ตามความเหมาะสมและผู้สอนจะต้องพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนให้บูรณาการผสมกลมกลืน ตลอดจนสนับสนุนและส่งเสริมผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

สรุปได้ว่าการสร้างหลักสูตรการเรียนรู้ครั้งนี้หมายถึง แผนการเรียนแบบปฏิบัติการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น มีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์และมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดลง และให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตต่อไปโดยเฉพาะการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากพัฒนาการทางเพศทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

2.2 การเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเครื่องมือ / วิธีการ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อประเมินผลการเรียนตามแผนการเรียนรู้ และจัดระบบการเรียนตาม

แผนการเรียนแบบปฏิบัติการให้กับผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้เกิดเจตคติและการปฏิบัติเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดและเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียน รวมทั้งการจัดกระบวนการสอนการสอนของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

2.2.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นเครื่องมือที่ใช้ทดสอบผู้เรียนโดยให้นักเรียนได้อ่านและตอบเอง (Self-administered questionnaire) แบ่งออกเป็น 4 ส่วน เพื่อให้ครอบคลุมตัวแปรที่ต้องการศึกษาทั้งหมด และแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างในส่วนที่ 2–3 ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นจากแนวคิด ทฤษฎี สำหรับเกณฑ์การประเมินผู้วิจัยได้แบ่งระดับการให้คะแนนแบบอิงเกณฑ์ โดยการประยุกต์ตามหลักและวิธีการประเมินผลการศึกษาของ เสรี ลาชโรจน์ (2537: 65–68) ซึ่งเดิมแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ	ความหมาย
0 - 49	ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ
50 - 59	ขั้นต่ำ
60 - 69	ปานกลาง
70 -79	ดี
80 -100	ดีมาก

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์การประเมินเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ	ความหมาย
0 - 59	ระดับต่ำ / ระดับไม่ดี
60 - 79	ระดับปานกลาง
80 - 100	ระดับสูง / ระดับดี

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป และข้อมูลหมวดประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป เช่น อายุ เงินที่นักเรียนได้รับเป็นค่าใช้จ่ายประจำวัน ฐานะเศรษฐกิจของผู้ปกครองนักเรียน ภาวะครอบครัวของนักเรียน ลักษณะคำถามเป็นข้อความแบบให้เติมและแบบมีตัวเลือกให้ตอบ มีจำนวน 5 ข้อ ส่วนข้อมูลหมวดประสบการณ์ชีวิต

ของนักเรียนประกอบด้วย การมีคนรักในวัยเรียน ความรู้เรื่องเพศ ลักษณะคำถามเป็นข้อความแบบให้เติมและแบบมีตัวเลือกให้ตอบมีจำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบวัดความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมด้านต่างๆ ดังนี้

1. ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์จำนวน 10 ข้อประกอบด้วยความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์จำนวน 3 เรื่อง

1.1 ปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์มีจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 1 และข้อ 2

1.2 ผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยที่ไม่เหมาะสมมีจำนวน 1 ข้อ คือ ข้อ 6

1.3 ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยมีจำนวน 7 ข้อคือ 3, 8, 9, 10, 11, 14 และข้อ 15

2. เนื้อหาเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 4, 5, 7, 12 และข้อ13

แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบมีจำนวน 3 ตัวเลือก คือ ถูก ผิด ไม่ทราบ โดยตอบถูกให้คะแนน 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ทราบ ให้คะแนน 0 คะแนน ซึ่งมีคะแนนสูงสุด 15 คะแนน คะแนนต่ำสุด 0 คะแนน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

ความรู้ระดับสูง	คือมีคะแนน 12-15 คะแนน
ความรู้ระดับปานกลาง	คือมีคะแนน 9-11 คะแนน
ความรู้ระดับต่ำ	คือมีคะแนน 0-8 คะแนน

ส่วนที่ 3 ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ประกอบด้วยคำถามจำนวน 13 ข้อ กำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบได้ 5 อันดับ ตัวเลือก คือ ทำได้ทุกครั้ง ทำได้บ่อยครั้ง ทำได้บางครั้ง ทำได้บ้างและทำไม่ได้ โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียง 1 ตัวเลือกข้อคำถามจะมีทั้งลักษณะด้านบวกและลบ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ข้อความทางบวก			ข้อความทางลบ		
ทุกครั้ง	=	5 คะแนน	ทุกครั้ง	=	1 คะแนน
บ่อยครั้ง	=	4 คะแนน	บ่อยครั้ง	=	2 คะแนน
บางครั้ง	=	3 คะแนน	บางครั้ง	=	3 คะแนน
ได้บ้าง	=	2 คะแนน	ได้บ้าง	=	4 คะแนน
ไม่ได้	=	1 คะแนน	ไม่ได้	=	5 คะแนน

คะแนนความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ จะมีค่าระหว่าง 0- 65 คะแนน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ คือ

ระดับสูง คือมีคะแนน 52 - 65 คะแนน

ระดับปานกลาง คือมีคะแนน 39 - 51 คะแนน

ระดับต่ำ คือมีคะแนน 0 – 38 คะแนน

ส่วนที่ 4 แบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับตัวแปรที่กำหนดขึ้น ประกอบด้วยข้อคำถาม 11 ข้อ แบบสอบถามนี้ลักษณะคำถามเป็นแบบมีตัวเลือกให้ตอบและข้อความแบบให้เติมจากนั้นมีการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลโดยผ่านการตรวจสอบข้อมูลจากอาจารย์ที่ปรึกษา และการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

คำตอบ	เกณฑ์การให้คะแนน
1. พฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์	
ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงให้	0 คะแนน
มีพฤติกรรมเสี่ยงให้	1 คะแนน
2. การปฏิบัติ หรือพฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์	
- บุคคลที่นำไปสู่การมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ให้	4,3 คะแนนตามลำดับ
- สถานที่นำไปสู่การมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ให้	6,5 คะแนนตามลำดับ
- ความถี่ของการนำไปสู่การมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ให้	5,4 คะแนนตามลำดับ
- สาเหตุที่นำไปสู่การมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์	ให้ 4,5 คะแนนตามลำดับ
3. พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ หรือมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย	
- มีเพศสัมพันธ์ หรือมีการป้องกันอย่างถูกวิธีทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์	4 คะแนน
- มีเพศสัมพันธ์แต่ป้องกันบางครั้งทั้งถูกวิธีและไม่ถูกวิธีหรือไม่ป้องกัน	0 คะแนน

และจะมีค่าระหว่าง 0- 135 คะแนน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ คือ

ระดับสูง คือมีคะแนน 108-135 คะแนน
ระดับปานกลาง คือมีคะแนน 82-107 คะแนน
ระดับต่ำ คือมีคะแนน 0-81 คะแนน

นอกจากนั้นการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามในหมวดพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เพื่อประเมินนักเรียนแต่ละบุคคลว่าอยู่ในกลุ่มใดเพื่อจะได้จัดกิจกรรมเสริมพิเศษที่เหมาะสมได้ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มให้กลุ่มตัวอย่างเองเพื่อจัดกิจกรรมเสริมพิเศษในการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปและร่วมกันวางแผนงานกิจกรรมที่จะปฏิบัติตามแผนที่กำหนดขึ้น ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์หรือเคยมีประสบการณ์ทางเพศ และกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ขึ้นเองโดยกำหนดขึ้นตามตัวแปรหมวดพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ถ้ากลุ่มตัวอย่างเคยมีพฤติกรรมตามเกณฑ์นี้แล้วถือว่านักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงตามที่ผู้วิจัยกำหนด

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมเสี่ยง

เป็นเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดขึ้น ถ้านักเรียนกลุ่มปฏิบัติการมีพฤติกรรมตามเกณฑ์นี้แล้วแสดงว่านักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ตามที่กำหนดขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้แก่ นักเรียนเคยมีเพศสัมพันธ์ หรือมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้แก่ เคยดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มของมึนเมา เคยเที่ยวสถานบันเทิง หรืองานกลางคืน หรือเคยทำกิจกรรมโดยการใช้สารเสพติด เคยดูวีดีโอโป๊ / วีดีทัศน์ R, X เคยอ่านหนังสือต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ เช่น การอ่านหนังสือโป๊ หรือหนังสือที่มีภาพการร่วมเพศ เคยแตะเนื้อต้องตัวเชิงชู้สาว (โอบ กอด จูบ) กับเพศตรงข้ามโดยสัมผัสกับคนรัก

2. กลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้แก่ นักเรียนที่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์หรือไม่เคยมีประสบการณ์ทางเพศเลยหรือไม่เคยเข้าถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

2.2.1.2 เครื่องมือ / วิธีการ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

- ประเด็นสัมภาษณ์เจาะลึก ใช้เก็บข้อมูลการปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่าง โดยประเด็นการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยสัมภาษณ์ตามโครงสร้างการสนทนากลุ่มพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ การเก็บข้อมูล เก็บจากการสนทนากลุ่มกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในช่วงหลังเลิกเรียนทุกวัน

วิธีการสร้างประเด็นสัมภาษณ์เจาะลึก ศึกษาวิธีและรายละเอียดการสร้างประเด็นตามทฤษฎีเขียนโครงสร้างประเด็นสัมภาษณ์เจาะลึก ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (validity) โดยอาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะวิธีการเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกร่วมกับเทปบันทึกเสียง และการถ่ายรูป

- การสังเกตใช้เก็บข้อมูลพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง และกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนด้วยการสังเกตโดยตรง (Direct observation) ในระหว่างดำเนินการการเรียนตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ โดยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง สำหรับวิธีการสร้างแบบสังเกตศึกษาหลักการสังเกตตามทฤษฎี กำหนดวัตถุประสงค์การสังเกตจากสมุดบันทึกประจำสัปดาห์ข้อเสนอแนะในแต่ละกิจกรรม การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง เทปบันทึกเสียง และการถ่ายภาพ

- แบบประเมินความพึงพอใจ และการมีส่วนร่วมของนักเรียนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการดำเนินกิจกรรม และจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) กำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบได้ 3 อันดับตัวเลือก คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ และ ไม่เห็นด้วย โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียง 1 ตัวเลือก

2.2.2 การจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้พัฒนามาจากแนวคิด จากตำรา เอกสารต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิทยานิพนธ์ ร่วมกับการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากครูและนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย

2.2.2.1 การประยุกต์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการพัฒนาแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) ประกอบด้วย แนวคิดของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) นำมาจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมทั้ง 4 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมคือ การนำประสบการณ์

เดิมมาพัฒนาองค์ความรู้ การสะท้อนความคิดและอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด และการประยุกต์แนวคิดไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ รวมทั้งจัดกิจกรรมพิเศษต่างๆ ในแต่ละสัปดาห์เพื่อจะได้เสริมข้อมูลและเสริมทักษะที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างและการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม

2.2.2.2 การประยุกต์การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยตามสถานการณ์สมมติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีผู้วิจัยและครูผู้สอนรายวิชาสุขศึกษาเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและกระตุ้นให้นักเรียนคิดประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากปัญหา การระบุปัญหา การวิเคราะห์ประเด็นปัญหา สถานการณ์ (scenario with trigger question) และอภิปรายกลุ่ม พร้อมทั้งแจกเอกสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ (โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการใช้ถุงยางอนามัย) ของสำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

2.2.2.3 การศึกษาจากหนังสือหลักสูตร “ก้าวย่างอย่างเข้าใจ” เป็นคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษาสำหรับช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ขององค์การแพธและหนังสือแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพศศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) (ฉบับร่าง)

2.2.3 การจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา

ประกอบด้วย สื่อประกอบการจัดกิจกรรมได้แก่ ใบงาน, ใบชี้แจง ,ใบความรู้, เกมส์, กระดาษวาดเขียน, สีเทียน, สีน้ำ, ปากกาเมจิก, ถุงยางอนามัย, แบบจำลองอวัยวะเพศชาย, แบบจำลองอวัยวะภายในเพศหญิง, ยาคุมกำเนิดชนิดเม็ด, แผ่นพับ, รูปแสดงโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ของสำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, และวีดีทัศน์สะท้อนชีวิตจริง จากรายการ “หลุมดำ” ตอน “ทำแท้ง” สังคมป่วย ศีลธรรมเสื่อม หรือภูมิคุ้มกันความดีบกพร่อง และตอนกว่าจะรู้เดียงสา ผลิตโดยบริษัททีวีบูรพา ทางโมเดิร์นไนน์ทีวี และวีซีดี “วัยรุ่นวัยใส ใส่ใจสุขภาพ” ของสำนักโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก

2.3.1 ก่อนการดำเนินงานวิจัย ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปและข้อมูลหมวดประสบการณ์ชีวิตของนักเรียน แบบวัดความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้อ่านและตอบเอง (Self-administered questionnaire) โดยผู้วิจัยเป็นผู้ตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2.3.2 ระหว่างการดำเนินงานวิจัย

- การสังเกตโดยตรงในการประชุมระดมสมองของกลุ่มตัวอย่าง
- การสัมภาษณ์เจาะลึก ใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างหลังเลิกเรียน
- การสนทนากลุ่ม ใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในระหว่างดำเนินกิจกรรม และในช่วงหลังเลิกเรียน
- การประชุมกลุ่ม ใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการทำกิจกรรมกลุ่ม
- เทปบันทึกเสียงใช้บันทึกในการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เจาะลึกของกลุ่มตัวอย่าง
- สมุดบันทึกประจำสัปดาห์ ใช้สรุป หรือบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง
- กล้องถ่ายรูป ใช้ถ่ายรูปการดำเนินกิจกรรมตามแผนการสอนแบบปฏิบัติการ

2.3.3 หลังการวิจัย ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลหลังการวิจัยในกลุ่มตัวอย่าง โดยสนทนากลุ่มประกอบแบบสอบถาม

2.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นให้ครอบคลุมกับเนื้อหาโดยมีขั้นตอนดังนี้

(1) ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(2) กำหนดขอบเขตและโครงสร้างของเนื้อหาให้ครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษานำมาสร้างแบบสอบถาม และแบบวัดให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการศึกษา รวมทั้งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน

(3) นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้วให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำในเรื่องของความชัดเจนในการใช้ภาษาและความตรงในเนื้อหา (Content validity) แล้วนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

(4) ทำการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ (Try out) ก่อนนำไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามนักเรียนที่สร้างขึ้นและได้แก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนหญิง ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด จำนวน 40 คน นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพของข้อคำถามในหมวดของความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น และความเชื่อในความสามารถของตนเองในการ

หลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์วิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธี Cronbach's Alpha Coefficient และหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Power of Discrimination) โดยใช้ค่า Corrected Item Total Correlation รายข้อติดลบหรือมีค่าน้อยกว่า 0.2 จะตัดข้อคำถามนั้นออก หรือปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงข้อคำถามใหม่แล้วจึงนำไปทดสอบอีกครั้งให้ได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ พบว่าค่าความเที่ยงของแบบสอบถามในแต่ละหมวดมีค่า ดังนี้

หมวดความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น
ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.75

ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.77

ในหมวดด้านพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ได้ตรวจสอบความตรงในเนื้อหา (Content Validity) แล้วผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมข้อความให้มีความเหมาะสม ชัดเจนครอบคลุมในเนื้อหาและภาษาอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้เข้าใจตรงกันตามข้อเสนอของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ภายหลังการตรวจสอบเครื่องมือและแก้ไขเรียบร้อยแล้ว มีการเพิ่มข้อคำถามในหมวดความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นจำนวน 3 ข้อ จากนั้นอาจารย์ที่ปรึกษาอนุญาตให้ผู้วิจัยส่งโครงการวิจัย เพื่อขอคำรับรองจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการทดลองในมนุษย์ มหาวิทยาลัยมหิดล ให้ตรวจสอบแล้วนำปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

2.5 การเตรียมผู้เข้าร่วมวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

(1) ผู้วิจัยได้ติดต่อขออนุมัติหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดลถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทำการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา

(2) ติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการของโรงเรียน หัวหน้าหมวดสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และครูที่สอนรายวิชาสุขศึกษาเพื่ออธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยขั้นตอนและรายละเอียดต่างๆ ของแผนการสอนแบบปฏิบัติการ

(3) ติดต่อประสานงานกับรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการของโรงเรียน และหัวหน้าหมวดสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 จำนวน 40 คน โดยได้รับความอนุเคราะห์ให้ใช้คาบเรียนใน

รายวิชาสุขศึกษา วิชากิจกรรมอิสระและวิชา Home room ในการดำเนินงานวิจัยและขออนุญาตให้ครูที่สอนวิชาสุขศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 เป็นผู้เข้าร่วมในกระบวนการวิจัยในครั้งนี้

(4) สำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประวัติของกลุ่มตัวอย่างจากทะเบียนของโรงเรียนและจากการสนทนากับครูประจำชั้น

(5) ผู้วิจัยได้ทำการชี้แจงครูที่เข้าร่วมในกระบวนการวิจัย ให้ทราบรูปแบบการวิจัย แบบแผนการสอนแบบปฏิบัติการที่ผู้วิจัยจัดขึ้นและบทบาทของครูผู้สอนที่จะต้องกระทำในขณะดำเนินการวิจัยในขั้นตอนต่างๆ พร้อมทั้งแจกเอกสารการวิจัยปฏิบัติการซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์การเขียนมาจากงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของ สุวิมล ว่องวาณิช และบุคคลอื่นร่วมด้วยเพื่อให้ครูผู้สอนศึกษาจนเป็นที่เข้าใจ

(6) ติดต่อประสานงานกับสำนักโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข เพื่อขอสนับสนุนสื่อด้าน เอกสารสิ่งตีพิมพ์, แผ่นพับ, รูปแสดงโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์, ถุงยางอนามัย, ยาคุมกำเนิดชนิดเม็ดต่างๆ และวีซีดี “วัยรุ่นวัยใส ใส่ใจสุขภาพ” และติดต่อประสานงานกับบริษัททีวีบูรพา ทางโมเดิร์นไนน์ ทีวี เพื่อขอสนับสนุนสื่อวีดีทัศน์สะท้อนชีวิตจริงจากรายการ “หลุมดำ” ตอน “ทำแท้ง” สังคมป่วย ศีลธรรมเสื่อม หรือภูมิคุ้มกันความดีบกพร่อง และตอนกว่าจะรู้เดียงสา

ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนด

การดำเนินการเรียนรู้ครั้งนี้ ได้ประยุกต์การดำเนินงานตามรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษา ซึ่งได้เริ่มดำเนินการวิจัยเมื่อวันศุกร์ที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ.2549 สิ้นสุดการวิจัยเมื่อวันจันทร์ที่ 4 กันยายน พ.ศ.2549 และดำเนินการเรียนรู้สัปดาห์ละ 2 ครั้งๆ ละ 3 คาบๆ ละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 150 นาที (12.00 น.-15.00 น.) คือวันจันทร์ และวันศุกร์ รวมระยะเวลาการวิจัยทั้งสิ้น 3 เดือน ก่อนดำเนินการเรียนรู้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินงานตามการวิจัยปฏิบัติการประกอบด้วย แผนการเรียนแบบปฏิบัติการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 (วันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ.2549)

การประชุม ชี้แจง และการประเมินผลการวิจัยปฏิบัติการก่อนการเรียนรู้

- ในการดำเนินงานครั้งนี้ ผู้วิจัยเข้าพบปะและสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีการปฐมนิเทศเพื่อให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์บทบาทหน้าที่ของนักเรียนในแต่ละกิจกรรม และได้เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการเรียนรู้ (Pre-test) โดยให้นักเรียนตอบแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อประเมิน ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง

- จากนั้นทำข้อตกลงกับกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการสนทนากลุ่มกับนักเรียน ผู้วิจัยอธิบายและชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่มให้ทราบ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความสนิทสนมไว้วางใจ และเพื่อให้ผู้วิจัยสามารถได้ใกล้ชิดกับกลุ่มตัวอย่างและยอมเปิดเผยความจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติในเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยจะแบ่งกลุ่มสำหรับการสนทนากลุ่มให้กลุ่มตัวอย่างเอง แบ่งนักเรียนตัวอย่างออกเป็น 5 กลุ่มๆ ละ 8 - 10 คน ซึ่งในแต่ละครั้งของการสนทนากลุ่มแบ่งเป็น 1 กลุ่มๆ ละ 1 วัน เริ่มตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที เป็นช่วงเวลาก่อนที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจะกลับบ้านคือ เวลา 15.00 - 16.30 น. ดังนั้นนักเรียนในแต่ละคนก็จะเข้าสนทนากลุ่มครั้งละ 1 วันเท่านั้นตามที่นักเรียนได้แบ่งกลุ่มกันไว้ และในการสนทนากลุ่มแต่ละครั้งผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือและให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันทำข้อตกลงว่าจะไม่นำข้อมูลหรือความลับใดๆ ทั้งสิ้นที่ได้จากการสนทนากลุ่มไปเล่าหรือบอกต่อเพื่อนในชั้นเรียน

สัปดาห์ที่ 2 (วันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2549)

การเรียนรู้ตามแผนปฏิบัติการต่อความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศ-สัมพันธ์ของวัยรุ่น

- ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ครั้งที่ 1 “เรื่อง สำรวจความคิด” เพื่อให้นักเรียนสำรวจปัญหาเรื่องเพศที่พบในโรงเรียน สำรวจพฤติกรรมทางเพศที่พบในโรงเรียน และสำรวจความคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศของตนเอง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการเรียนรู้เรื่องเพศโดยให้กลุ่มตัวอย่าง อภิปรายกลุ่มย่อย เพื่อนำเสนอกลุ่มใหญ่และสรุปร่วมกัน

- จากนั้นผู้วิจัยแจกสมุดบันทึกเพื่อให้สรุปหรือบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง หรือข้อเสนอแนะในแต่ละกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยจะเรียกเก็บสมุดบันทึกของแต่ละกลุ่มคืนในสัปดาห์ต่อไป และจากนั้นผู้วิจัยได้แจกใบงานให้นักเรียนเพื่อไปศึกษาเพิ่มเติมและเตรียมนำเสนอในครั้งต่อไป

สัปดาห์ที่ 3 (วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ.2549)

การเรียนรู้ตามแผนปฏิบัติการต่อความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศ-สัมพันธ์ของวัยรุ่น

- เก็บรวบรวมสมุดบันทึกประจำกลุ่มครั้งที่ 1 ประจำสัปดาห์ที่ 2 จากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มให้นักเรียนเองโดยแบ่งกลุ่มให้นักเรียนตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม (Pre-test) จากการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

- หมวดความรู้ความเข้าใจในปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างยังมีความรู้ไม่ถูกต้องในบางเรื่อง ส่วนหมวดความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์พบว่านักเรียนยังขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และหมวดพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงพบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างยังมีพฤติกรรมเสี่ยงหรือการปฏิบัติค่อนข้างเสี่ยงและมีข้อมูลบางส่วนที่ขาดความน่าเชื่อถือ ดังนั้นในการสอนครั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแผนการสอนโดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์หมวดความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ในส่วนที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจไม่ถูกต้องในบางเรื่องโดยผู้วิจัยแบ่งนักเรียนเป็น 5 กลุ่มๆ ละประมาณ 7-8 คน ชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบวัตถุประสงค์การดูวีซีดีและสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างต้องเรียนรู้รวมทั้งสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างต้องรายงานผลให้ผู้วิจัยทราบเมื่อสิ้นสุดกระบวนการนี้ ก่อนดูวีซีดีให้เวลากลุ่มตัวอย่าง 5 นาที เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มทำความเข้าใจและมอบหมายงานที่สมาชิกแต่ละคนต้องรับผิดชอบ

- ให้กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้ด้วยตนเองจากการดูวีซีดีเรื่อง “วัยรุ่นวัยใส ใส่ใจสุขภาพ” จากสำนักโรคเอดส์ วัณโรคและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ประมาณ 45 นาที หลังจากการดูวีซีดีให้กลุ่มตัวอย่างช่วยกันวิเคราะห์อภิปรายกลุ่ม และนำเสนอผลงานกลุ่ม

สัปดาห์ที่ 4 (วันที่ 24 และ วันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ.2549)

การเรียนรู้ตามแผนปฏิบัติการต่อความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศ-สัมพันธ์ของวัยรุ่น

- หลังจากที่กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการดูวีซีดีเรื่อง “วัยรุ่นวัยใส ใส่ใจสุขภาพ” ในครั้งที่แล้วพบว่าการอภิปรายกลุ่มเป็นการเรียนรู้แบบนี้ครั้งแรกของกลุ่มตัวอย่างจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างยังดำเนินการสับสนและไม่เข้าใจบทบาทของตนเองที่ต้องมีต่อกลุ่ม ฉะนั้นการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงให้กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้จากปัญหาที่นำสถานการณ์จริงเกี่ยวกับปัญหาเรื่องวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงคือการท้องและ

ลงเอยด้วยการทำแท้งมาให้กลุ่มตัวอย่างได้ศึกษาร่วมกับการอภิปรายกลุ่ม และแบ่งกลุ่มการเรียนรู้ตามกลุ่มเดิมโดยการดูวีดีทัศน์ที่เป็นเรื่องราวจากประสบการณ์และสะท้อนชีวิตจริงจากรายการหลุมดำ ตอนทำแท้ง สังคมป่วย ศีลธรรมเสื่อมหรือภูมิคุ้มกันความดีบกพร่องและตอนกว่าจะรู้เดียงสา การเรียนรู้จากปัญหานี้เป็นการฝึกให้กลุ่มตัวอย่างได้เกิดการเรียนรู้สามารถวิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่างๆ ได้

- ส่วนผู้วิจัยและครูผู้สอนรายวิชาสุขศึกษาจะทำหน้าที่เพียงผู้คอยสนับสนุน กระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักคิด วิเคราะห์ สามารถกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถค้นหาคำตอบ และได้คำตอบที่ถูกต้องเพื่อหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจากการเรียนรู้ลักษณะนี้กลุ่มตัวอย่างไม่คุ้นเคยจึงให้กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้ด้วยปัญหา 2 สัปดาห์ จากนั้นให้นักเรียนอภิปรายกลุ่มย่อย และนำเสนอในกลุ่มใหญ่

- ผู้วิจัยได้สนทนากลุ่มโดยกำหนด และประเด็นตามโครงสร้างการสัมภาษณ์เรื่องพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ จากการสนทนากลุ่มในสองสัปดาห์นี้มีเพียงการสนทนาซักถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความรู้ความเข้าใจในประเด็นเชิงสุขภาพเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จากกลุ่มตัวอย่างโดยไม่มีการให้คำแนะนำใดๆ ทั้งสิ้น

(วันที่ 31 กรกฎาคม - วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2549)

- ในสัปดาห์นี้ไม่มีกิจกรรมใดๆ เนื่องจากโรงเรียนมีกิจกรรมการแข่งขันบาสเก็ตบอลในระดับภาคและทางโรงเรียนเป็นเจ้าภาพในการแข่งขัน ฉะนั้นนักเรียนในโรงเรียนทุกคนต้องร่วมทำกิจกรรม ทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้ นอกจากนั้นทางโรงเรียนยังมีกิจกรรมต้อนรับนายกรัฐมนตรีทำให้ในสัปดาห์นี้งดการเรียนการสอน

สัปดาห์ที่ 5 (วันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ.2549)

แผนพัฒนาความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

- เก็บรวบรวมสมุดบันทึกประจำกลุ่มครั้งที่ 2 ประจำสัปดาห์ที่ 3 คืนจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า คำตอบส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างไปจากสัปดาห์ก่อนๆ และกลุ่มตัวอย่างมีความเบื่อหน่ายในการที่จะบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ลงในสมุดบันทึกและนักเรียนมีกิจกรรมในรายวิชาอื่นอีกมากทำให้ไม่มีเวลาในการเขียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงงดการบันทึกประจำสัปดาห์ของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่สัปดาห์นี้เป็นต้นไป

- การจัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้เกมส์ “จุดเริ่มต้น อยู่ที่ใคร” ซึ่งผู้วิจัยจัดขึ้น เพื่อให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงที่เริ่มต้นที่ตัวเราเองและเป็นแนวทางในการอภิปรายหาจุดเริ่มต้นของสิ่งที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมต่อไป

- การจัดการเรียนรู้ในสัปดาห์นี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม (Pre-test) หมวดความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่า นักเรียนยังขาดความเชื่อมั่นในตนเองสับสนและไม่เข้าใจในพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของตนเอง ผู้วิจัยจึงให้กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้ตามแผนการสอนแบบปฏิบัติการที่ผู้วิจัยจัดขึ้น

- กลุ่มตัวอย่างดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เรื่อง “ไม่รู้ตัว” เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดถึงโอกาสที่อาจจะเกิดเพศสัมพันธ์ที่ไม่รู้ตัวรู้จักสาเหตุเงื่อนไขที่ทำให้เกิดและผลที่ตามมารวมทั้งรู้ถึงวิธีป้องกัน จากนั้นให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างแบ่งกลุ่มเองและร่วมกันอภิปรายจากใบงานเพื่อนำเสนอกลุ่มใหญ่ และสรุปร่วมกัน จากนั้นผู้วิจัยได้แจกใบงานให้กลุ่มตัวอย่างไปศึกษาเพิ่มเติม โดยให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มไปค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับข่าวหรือภาพเหตุการณ์จากหนังสือพิมพ์ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่นเช่น ข่าวปัญหาการทำแท้ง ปัญหาการข่มขืน ฯลฯ โดยผู้วิจัยเสริมแหล่งข้อมูล และให้แต่ละกลุ่มเตรียมนำเสนอในครั้งต่อไป

สัปดาห์ที่ 6 (วันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ.2549)

แผนพัฒนาความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

- การดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้ผู้วิจัยเพิ่มทักษะที่จำเป็นให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยการให้กลุ่มแสดงบทบาทสมมุติเรื่องการปฏิเสธ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่มๆ ละ 8-9 คน ให้แต่ละคนช่วยกันแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มและช่วยกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากนั้นเขียนลงกระดาษและส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอ เมื่อนำเสนอครบทุกกลุ่มแล้วให้แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมุติ การเรียนรู้ครั้งนี้ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม ซึ่งการดำเนินงานในแต่ละกลุ่มพบว่า นักเรียนในแต่ละกลุ่มรู้จักแบ่งงานกันรับผิดชอบให้ความร่วมมือ จากนั้นมาอภิปรายร่วมกันเพื่อวางแผนร่วมกัน ทุกคนกล้าเสนอความคิดเห็น ยอมรับมติกลุ่ม จากนั้นผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

- ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานที่ได้รับและให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มจัดบอร์ดจากกิจกรรมข่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่แต่ละกลุ่มได้นำเสนอ การจัดบอร์ดครั้งนี้เป็นการนำเสนอผลงานของนักเรียน โดยจัดบอร์ดกลางตาม

อาคารเรียนต่างๆ ฉะนั้นการแสดงผลงานโดยการวิเคราะห์ข่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศครั้งนี้ จึงเป็นที่น่าสนใจของครูและนักเรียนในโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง

สัปดาห์ที่ 7 (วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ.2549)

การเรียนรู้ตามแผนปฏิบัติการการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

- การจัดการเรียนรู้เรื่อง “เพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น” เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้สำรวจความคิดของตัวเอง และแลกเปลี่ยนความคิดกับผู้อื่นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น รวมทั้งรู้ถึงผลกระทบ และวิธีการป้องกันผลทางลบจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย

- ในการดำเนินกิจกรรมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มให้นักเรียนเอง การแบ่งกลุ่มครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตามข้อมูลจากแบบสอบถาม (Pre-test) ด้านพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ และกลุ่มไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ เนื่องจากนักเรียนในกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีจำนวนมากจึงแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย กลุ่มละ 10-12 คน จากนั้นให้เวลากลุ่มตัวอย่างประมาณ 15 นาที เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างคุ้นเคยกันมากขึ้น และมอบหมายงานให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มรับผิดชอบเพื่อนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน การแบ่งกลุ่มครั้งนี้ทำให้กลุ่มตัวอย่างได้สนิทสนมกับเพื่อนรู้จักเพื่อนในห้องมากขึ้น

- การจัดกิจกรรมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เพิ่มทักษะที่จำเป็นให้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยให้กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์และผู้วิจัยได้ทำการสาธิตการสวมและการถอดถุงยางอนามัยที่ถูกวิธีกับอวัยวะเทียมให้กลุ่มตัวอย่างชม จากนั้นผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มทดลองฝึกปฏิบัติในกลุ่มย่อยและให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมาแสดงการสวมถุงยางอนามัยกับอวัยวะเทียมให้เพื่อนในชั้นเรียนดูและให้กลุ่มตัวอย่างช่วยกันประเมินเพื่อนว่ากลุ่มไหนทำได้ถูกต้อง ผู้วิจัยช่วยสรุปและให้ข้อเสนอแนะอีกครั้ง

สัปดาห์ที่ 8 (วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ.2549)

การเรียนรู้ตามแผนปฏิบัติการการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

- การจัดกิจกรรมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มร่วมกันเขียนโครงการ เนื่องจากการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้เป็นวันหยุดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ขอ

อนุญาตผู้ปกครองและขออนุญาตรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการของโรงเรียนเพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมในครั้งนี้แล้ว

- ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้โดยให้กลุ่มตัวอย่างฝึกการเขียนโครงการ / แผนงานเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและความต้องการในการพัฒนาตนเองแล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาโดยมุ่งเน้นความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาและคิดว่าตนเองสามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องและจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างเคยเขียนโครงการมาแล้วเพราะส่วนใหญ่วิชาวิทยาศาสตร์ครูจะให้เขียนโครงงานและทดลองตามโครงการที่เขียนส่ง

- ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มให้นักเรียนเองโดยแบ่งเป็นกลุ่มเดิม การทำงานกลุ่มครั้งนี้ จำนวนสมาชิกในกลุ่มไม่เท่ากัน ผู้วิจัยได้อธิบายเหตุผลของการแบ่งกลุ่มครั้งนี้ว่าเพื่อต้องการให้กลุ่มช่วยกันระดมสมอง วิเคราะห์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม ผู้วิจัยต้องการให้สมาชิกกลุ่มแต่ละกลุ่มดำเนิน กิจกรรมร่วมกัน และถ้ากลุ่มมีจำนวนไม่เท่ากันสมาชิกในกลุ่มจะมีวิธีการดำเนินงานอย่างไร หรือมีความสามัคคีกันมากน้อยแค่ไหนจึงจะทำให้งานประสบผลสำเร็จ และกลุ่มตัวอย่างทุกคนเข้าใจและพร้อมที่จะลงมือทำกิจกรรม และก่อนการดำเนินการผู้วิจัยให้กสมาชิกแต่ละกลุ่มทำความเข้าใจและตั้งชื่อกลุ่ม

- ผู้วิจัยและครูที่สอนรายวิชาสุขศึกษาทำหน้าที่เพียงผู้คอยสนับสนุน กระตุ้นกลุ่มตัวอย่างให้รู้จักคิด วิเคราะห์ และสามารถกำหนดปัญหาขึ้นมา จนสามารถหาวิธีแก้ปัญหาได้ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมครั้งนี้ สมาชิกในแต่ละกลุ่มมีจำนวนมากทำให้การดำเนินงานค่อนข้างยุ่งยากสับสนวุ่นวาย และมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันมาก ผู้วิจัยจึงกระตุ้นและคอยให้คำแนะนำรวมทั้งชี้แนะอย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มแต่กลุ่มนำเสนอโครงการที่จะดำเนินแก้ปัญหาและให้สมาชิกกลุ่มทุกคนช่วยกันวิเคราะห์และเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม รวมทั้งความเป็นไปได้ในการดำเนินงานครั้งนี้ด้วย จากการนำเสนอโครงการสามารถชี้แจงรายละเอียดของโครงการแต่ละกลุ่มได้ดังนี้

จากการดำเนินงานของกลุ่มที่ 1 พบว่าสมาชิกในกลุ่มได้ร่วมกันวิเคราะห์และนำเสนอโครงการซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

- สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนช่วยกันคิดโครงการตามศักยภาพและประสบการณ์แล้วนำเสนอในกลุ่มจากนั้นรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาเขียนเป็นโครงการของกลุ่มลงในกระดาษแผ่นเดียวกัน แล้วรวบรวมโครงการที่คล้ายคลึงกันเข้าด้วยกันจากนั้นช่วยกันเขียนหลักการเหตุผลและร่วมกันพิจารณาโครงการตั้งชื่อโครงการแล้วนำมาปรึกษากับผู้วิจัยและครูที่สอนรายวิชาสุขศึกษา

- จากการวิเคราะห์โครงการของกลุ่มพบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการทำเกี่ยว กับภัยที่นักเรียนหญิงควรระวังไว้ทำให้นักเรียนมีความระมัดระวังตนเองมากขึ้นในการดำเนินชีวิต ประจำวันเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากภัยในสังคมและได้ตั้งชื่อโครงการ “วัยใสปล่อยตัวปล่อยใจภัยจะมา”

จากการดำเนินงานกลุ่มที่ 2 พบว่าสมาชิกกลุ่มค่อนข้างมีปัญหาเนื่องจากจำนวนสมาชิกในกลุ่มมีจำนวนมากทำให้การดำเนินงานค่อนข้างยุ่งยากสับสนและมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงกระตุ้นและให้คำปรึกษาสมาชิกในกลุ่ม โดยให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนแสดงความคิดเห็น วิจารณ์แสดงเหตุผลและช่วยกันพิจารณาโครงการ จากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนอธิบายแนวทางของตนเองให้สมาชิกคนอื่นฟัง และสมาชิกในกลุ่มสามารถซักถามหรือเพิ่มเติมข้อมูลได้เมื่ออธิบายครบทุกคนแล้วให้รวมเป็นภาพรวมของกลุ่มโดยอธิบายลงกระดาษแผ่นเดียวกันจากนั้นรวบรวมข้อมูลที่คล้ายคลึงกันเข้ารวมกลุ่มและช่วยกันพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินแก้ปัญหา และให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันเขียนหลักการเหตุผล และตั้งชื่อโครงการแล้วนำมาปรึกษากับผู้วิจัยและครูที่สอนรายวิชาสุขศึกษา

- จากการวิเคราะห์โครงการของกลุ่มพบว่า กลุ่มนี้ต้องการที่จะเผยแพร่และนำความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องความรักในวัยเรียนให้ถูกต้อง เพื่อรณรงค์และกระตุ้นให้วัยรุ่นหญิงที่คิดจะมีความรักในวัยเรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความรักแต่ไม่พักการเรียน ซึ่งกระบวนการในการจัดโครงการจะเน้นให้วัยรุ่นหญิงมีความเข้าใจในการคบเพื่อนต่างเพศเมื่อวัยรุ่นถูกคุกคามทางเพศ การมีความรักต้องรู้จักยับยั้งชั่งใจ และรักอย่างอัจฉริยะ ในการจัดโครงการครั้งนี้มีความต้องการเผยแพร่ความเข้าใจโดยการประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวของโรงเรียน การจัดนิทรรศการและการจัดบอร์ดในโรงเรียน และเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการคิด การทำเพื่อให้วัยรุ่นหญิงสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างถูกต้องและมีความสุขในเรื่องความรัก และได้ตั้งชื่อโครงการ “วัยใสเข้าใจเรื่องรักไม่พักการเรียน”

การดำเนินงานกลุ่มที่ 3 พบว่าสมาชิกภายในกลุ่มมีจำนวนมากและมีบางคนยังไม่คุ้นเคยกับเพื่อนในกลุ่ม และพบว่ามีกลุ่มตัวอย่างบางคนไม่ชอบหรือไม่ถูกกับเพื่อนบางคนในกลุ่มทำให้กลุ่มนี้มีปัญหามาก ผู้วิจัยจึงได้กระตุ้นและคอยให้คำแนะนำเป็นระยะๆ รวมทั้งให้สมาชิกในกลุ่มมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันจากการสังเกตการทำงานของกลุ่มนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนค่อนข้างสับสน และขาดความเชื่อมั่นในการแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยและครูสอนรายวิชาสุขศึกษาจึงพยายามให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนร่วมกันแสดงความคิดเห็นกันภายในกลุ่มทุกคน จากนั้นให้ร่วมกันวิเคราะห์ สรุปปัญหา และร่วมกันพิจารณาเป็นภาพรวมของกลุ่มในการดำเนินโครงการ

ระบุผู้รับผิดชอบกิจกรรมที่สามารถทำได้เอง และให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันเขียนหลักการเหตุผลและตั้งชื่อโครงการแล้วนำมาปรึกษากับผู้วิจัยและครูที่สอนรายวิชาสุขศึกษา

- จากการวิเคราะห์โครงการของกลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการประมวลสิ่งที่ตนเองเคยได้ยินหรือรับรู้ในเรื่องเพศสัมพันธ์โดยมุ่งประเด็นผลที่ตามมาจากการมีเพศสัมพันธ์และวิธีการจัดการเพื่อป้องกันที่คิดว่าตนเองสามารถทำได้ในการควบคุมและป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ มีทัศนคติที่ดีต่อผู้ที่ติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และสามารถเผยแพร่ข้อมูลให้สมาชิกในครอบครัวมีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้นและตั้งชื่อโครงการ “ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ในโรงเรียน”

- ผู้วิจัยได้ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะให้กับสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง และติดต่อประสานงานกับรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ทราบถึงการดำเนินโครงการของกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออำนวยความสะดวก และขอสถานที่ในการจัดกิจกรรม

สัปดาห์ที่ 9 - สัปดาห์ที่ 10 (วันที่ 21-วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2549)

การเรียนรู้ตามแผนปฏิบัติการการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

- การดำเนินกิจกรรมในสัปดาห์นี้ กลุ่มตัวอย่างได้ดำเนินโครงการของแต่ละกลุ่มจากการดำเนินกิจกรรมสามารถแสดงรายละเอียดของแต่ละโครงการได้ดังนี้

- โครงการของกลุ่มที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีวิธีการดำเนินกิจกรรมดังนี้ เตรียมวางแผนงาน โดยการประชุมกลุ่มเพื่อร่วมกัน วางแผนงาน กระบวนการและกิจกรรมสำหรับการดำเนินโครงการ จัดเตรียมสถานที่ เพื่อดำเนินกิจกรรมโดยมีการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์เรื่องภัยที่วัยใสควรระวัง ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม เรื่องภัยที่วัยใสควรระวังโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม และสื่อที่เหมาะสม โดยการจัดบอร์ดเพื่อเผยแพร่ความรู้ในโรงเรียน ตั้งแต่วันที่ 22- 28 สิงหาคม 2549

- เนื่องจากโครงการของกลุ่มที่ 2 และโครงการของกลุ่มที่ 3 มีวิธีการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกันผู้วิจัยจึงให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มดำเนินกิจกรรมร่วมกันโดยมีขั้นตอนในการดำเนินโครงการดังนี้

- การเตรียมวางแผนงานกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มประชุมกลุ่มเพื่อร่วมกันวางแผนงาน กระบวนการและกิจกรรมสำหรับการดำเนินโครงการ สำหรับสถานที่ในการดำเนินกิจกรรมให้ใช้สถานที่เดียวกันและประชาสัมพันธ์ข้อมูลเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคติดต่อทาง

เพศสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวประจำโรงเรียนในช่วงพักกลางวันและร่วมกันจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในโรงเรียนตั้งแต่วันที่ 22- 28 สิงหาคม 2549

สัปดาห์ที่ 11 (วันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2549-วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2549)

การเก็บข้อมูลเพื่อประเมินผลการเรียนตามแผนการสอนแบบปฏิบัติการ

- ในสัปดาห์นี้ ให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการปฏิบัติงานปัญหาและอุปสรรค จากการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการที่ผ่านมา เพราะผู้วิจัยต้องการทราบข้อมูลสะท้อนกลับโดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และตรวจสอบข้อค้นพบจากกลุ่มตัวอย่าง ภายหลังจากการเรียนตามแผนการสอนแบบปฏิบัติการ ผู้วิจัยและครูที่สอนรายวิชาสุขศึกษาร่วมกันสรุปผลการดำเนินกิจกรรมของแต่ละกลุ่มอภิปรายปัญหาอุปสรรคที่ได้จากการดำเนินงานวิจัยปฏิบัติการครั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการดำเนินงานครั้งต่อไป

สัปดาห์ที่ 12 (วันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2549)

การเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง

หลังจากที่กลุ่มตัวอย่างได้จัดกิจกรรมตามโครงการและแสดงผลงานกลุ่มแล้ว ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลหลังการเรียนรู้ด้วยแบบสอบถามชุดเดิม (Post-test) เพื่อประเมินผลความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง และผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบประเมินความพึงพอใจ และการมีส่วนร่วมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ด้วย

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ เป็นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ โดยมุ่งหวังให้กลุ่มตัวอย่างสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะปัญหาอุปสรรคที่ได้จากการการเรียนรู้ตามแผนการสอนแบบปฏิบัติการ และการฝึกปฏิบัติทักษะต่างๆ จะเป็นข้อมูลสะท้อนกลับที่เป็นประโยชน์ในการนำมาปรับปรุงเป็นแนวทางในการเรียนรู้ที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินกิจกรรมนี้ ผู้วิจัยต้องวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ครบทุกกิจกรรม เพื่อนำผลมาอธิบายผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของผู้เรียนในแต่ละกิจกรรม จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวม

ได้มาทำการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามลักษณะข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่รวบรวมเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปตามลักษณะข้อมูล ดังนี้

4.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

(1) ลักษณะข้อมูลทั่วไปได้แก่ ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติเชิงพรรณนา แจกแจงความถี่เป็นร้อยละค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(2) เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภายในกลุ่มปฏิบัติการระหว่างก่อนและหลังการทดลอง ด้วยสถิติ Paired Sample t-test ในเรื่องความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง

4.2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักมาแยกประเภทจัดหมวดหมู่ให้ง่ายในการวิเคราะห์ประกอบด้วย ปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์บรรยากาศการทำงานและผลของวิธีการวิเคราะห์ปัญหาที่ส่งผลต่อกลุ่มตัวอย่าง วิธีการวางแผนการดำเนินงาน การนำแผนไปปฏิบัติ ผลการปฏิบัติรวมทั้งปัญหาอุปสรรคที่พบและวิธีการในการหาแนวทางแก้ไข ตลอดจนข้อเด่น ข้อด้อยของกระบวนการและ ข้อเสนอแนะต่างๆ

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการดำเนินงาน

หลังจากที่ทำการตรวจสอบ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งก่อนและหลังการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาสรุปและรวบรวมเพื่อนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำในการตรวจสอบ วิเคราะห์ และปรับปรุงเพิ่มเติมเนื้อหาให้ถูกต้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1 การรายงานผลการวิจัย

จากการดำเนินการศึกษา รายละเอียดของการศึกษางานวิจัยคือ ในบทที่ 1 เป็นความสำคัญของปัญหา คำถาม วัตถุประสงค์ สมมุติฐาน ตัวแปร และขอบเขตงานวิจัย บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวของในการศึกษาและกรอบแนวคิดในการวิจัย สำหรับบทที่ 3 เป็นวิธีการวิจัยทั้งการเลือกกลุ่มตัวอย่างและรูปแบบงานวิจัยประกอบด้วย ขั้นตอนในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล ในส่วนของบทที่ 4, 5, 6 และ7 เป็นการเขียนรายงานผลจากการศึกษาคือ บทที่ 4 เป็นการแสดงให้เห็นถึงผลที่ได้จากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก ซึ่งการปฏิบัติการดังกล่าวส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของ วัยรุ่น มีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดลง โดยนำเสนอผลการศึกษาออกเป็นสองส่วนประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างและผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ บทที่ 5 เป็นการแสดงให้เห็นถึงแนวคิด ความหมาย และคุณค่าของกระบวนการเรียนตามหลักสูตรแผนการสอนแบบปฏิบัติการที่ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ บทที่ 6 การอภิปรายผลของการศึกษา และบทที่ 7 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อเนื่อง

ตารางที่ 2 สรุปการดำเนินงานวิจัยตามแผนการสอนแบบปฏิบัติการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

แผนการสอนแบบปฏิบัติการ	**วัตถุประสงค์การเรียนรู้**	**ทักษะ / กระบวนการเรียนรู้**	**ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง**
สัปดาห์ที่ 1 - กิจกรรม “การสร้างความสัมพันธ์”	1. เพื่อให้นักเรียนและผู้วิจัยทำความรู้จักและคุ้นเคยกันเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน 2. เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ กำหนดการ บทบาทหน้าที่ของนักเรียนในแต่ละกิจกรรมและทราบถึงประโยชน์ที่ได้รับ	- เกมส์ - ฝึกปฏิบัติการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	1. รู้จักวิธีวิธีปฏิบัติตนในการสร้างสัมพันธภาพ 2. รู้จักสร้างคุณค่าในตนเอง
สัปดาห์ที่ 2 การเรียนรู้ตามแผนปฏิบัติการต่อความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น - กิจกรรมเรื่อง สำรวจความคิด	1. เพื่อสำรวจปัญหาเรื่องเพศที่พบในโรงเรียน และสำรวจพฤติกรรมทางเพศที่พบในโรงเรียน 2. เพื่อสำรวจความคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศของตนเอง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการเรียนรู้เรื่องเพศ	- การอภิปรายกลุ่มใหญ่/กลุ่มย่อย - การเรียนรู้จากประสบการณ์ - ฝึกการคิดวิเคราะห์และจัดลำดับปัญหา	1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องพัฒนาการทางเพศ 2. วิเคราะห์และประเมินความเชื่อและความจริงในเรื่องเพศ

ตารางที่ 2 สรุปการดำเนินงานวิจัยตามแผนการสอนแบบปฏิบัติการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ (ต่อ)

แผนการสอนแบบปฏิบัติการ	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	ทักษะ / กระบวนการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
สัปดาห์ที่ 3 – สัปดาห์ที่ 4 การเรียนรู้ตามแผนปฏิบัติการต่อความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น - กิจกรรมเรื่องสะท้อนความรู้สึกจากภาพ	1. เพื่อให้นักเรียนได้คิดพิจารณาถึงเหตุการณ์และผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร 2. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงปัญหาและความรุนแรงของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ 3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการมองปัญหาหลายๆ มุมมอง	- การอภิปรายกลุ่มใหญ่/กลุ่มย่อย - การเรียนรู้ด้วยตนเอง - การคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา - ฝึกความรับผิดชอบ	1. ตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ 2. มีความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์
สัปดาห์ที่ 5 แผนพัฒนาความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ - กิจกรรมจุดเริ่มต้น อยู่ที่ใคร	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงที่เริ่มต้นที่ตัวเราเอง 2. เพื่อเป็นแนวทางในการอภิปรายหาจุดเริ่มต้นของสิ่งที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง	- กระบวนการคิด - ฝึกการแสดงออก	1. รู้จักการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองให้มีความรู้และสามารถนำไปเผยแพร่ ได้
สัปดาห์ที่ 5 (ต่อ) แผนพัฒนาความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ - กิจกรรมเรื่องไม่รู้ตัว	1. เพื่อให้นักเรียนได้คิดถึงโอกาสที่อาจจะเกิดเพศสัมพันธ์ที่ไม่รู้ตัวรู้จักสาเหตุเงื่อนไขที่ทำให้เกิดและผลที่ตามมาและวิธีป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่รู้ตัว	- การอภิปรายกลุ่มใหญ่/กลุ่มย่อย - การแสดงออกและการแสดงความคิดเห็น - การคิดวิเคราะห์การสรุปปัญหาและการแก้ปัญหา	1. รู้จักสร้างคุณค่าในตนเอง

ตารางที่ 2 สรุปการดำเนินงานวิจัยตามแผนการสอนแบบปฏิบัติการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ (ต่อ)

แผนการสอนแบบปฏิบัติการ	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	ทักษะ / กระบวนการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
สัปดาห์ที่ 6 แผนพัฒนาความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ - กิจกรรมเรื่องสะท้อนความรู้สึกจากข่าวและเสริมกิจกรรมพิเศษทักษะการปฏิเสธ	1. เพื่อให้นักเรียนมีข้อมูลและทักษะในการหาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาและแสวงหาความช่วยเหลือจากผู้อื่นเมื่อเกิดปัญหาจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ป้องกันและเรียนรู้วิธีการที่จะเผชิญปัญหา	- การอภิปรายกลุ่มใหญ่ - ฝึกความรับผิดชอบ - การแสวงหาข่าวสารที่ตนเองสนใจและเป็นประโยชน์ - การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา - ฝึกการแสดงออกในทักษะการปฏิเสธ	1. มีทักษะการตัดสินใจแก้ปัญหาและมีทักษะการวางแผนในการแก้ปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์
สัปดาห์ที่ 7 แผนปฏิบัติการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ - กิจกรรมเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นและเสริมกิจกรรมพิเศษการสาธิตการสวมถุงยางอนามัย	1. เพื่อให้นักเรียนได้สำรวจความคิดของตัวเองและแลกเปลี่ยนความคิดกับผู้อื่นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น 2. เพื่อให้นักเรียนรู้ถึงผลกระทบและวิธีการป้องกันผลทางลบจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย	- การอภิปรายกลุ่มใหญ่/กลุ่มย่อย - การแสดงออกและการฝึกปฏิบัติ - การเรียนรู้จากปัญหาและการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิม - การคิดวิเคราะห์การสรุปปัญหาและการแก้ปัญหา	1. ตระหนักถึงผลกระทบและปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร 2. การดูแลเพื่อไม่ให้เกิดการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ 3. หลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้
สัปดาห์ที่ 8 แผนปฏิบัติการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ กิจกรรมเรื่องการแก้ไขปัญหา	1. เพื่อให้นักเรียนสามารถเขียนแผนงานหรือโครงการได้ 2. เพื่อให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาโดยมุ่งเน้นความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหา	- กระบวนการกลุ่ม - กระบวนการคิดและฝึกการเขียนโครงการ - การเรียนรู้ด้วยตนเอง - การปฏิบัติตนในการส่งเสริมและดำรงสุขภาพที่ดี - ความรับผิดชอบ - การทำงานร่วมกับผู้อื่น	1. มีทักษะการตัดสินใจแก้ปัญหาและมีทักษะการวางแผนในการแก้ปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์

ตารางที่ 2 สรุปการดำเนินงานวิจัยตามแผนการสอนแบบปฏิบัติการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ (ต่อ)

แผนการสอนแบบปฏิบัติการ	วัตถุประสงค์การเรียนรู้	ทักษะ / กระบวนการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
สัปดาห์ที่ 9 - สัปดาห์ที่ 10 แผนปฏิบัติการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ การลงมือปฏิบัติตามโครงการ	เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตามโครงการที่กำหนดขึ้น	- การปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้แนวคิด - ความรับผิดชอบ - การทำงานร่วมกับผู้อื่น	
สัปดาห์ที่ 11 - การเก็บข้อมูลเพื่อประเมินผลการเรียนตามแผนการสอนแบบปฏิบัติการ		- การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพและดำรงสุขภาพตามที่ตนเลือก	
สัปดาห์ที่ 12 - การเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลอง		- การประเมินผลการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก	

บทที่ 4
การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง

ในบทนี้เสนอผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 พื้นที่เขตการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการแสดงให้เห็นถึงผลที่ได้จากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก ซึ่งการปฏิบัติการดังกล่าวส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น มีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้ โดยนำเสนอผลออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ลักษณะประชากรและสังคม

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมี 40 คน ซึ่งจะนำเสนอในเชิงเปรียบเทียบ โดยมีหลักเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มตามที่กล่าวมาแล้ว โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์หรือเคยมีประสบการณ์เสี่ยงเรื่องเพศมาก่อนจำนวน 24 คน และกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีจำนวน 16 คนโดยคิดเป็นร้อยละ 60.0 และร้อยละ 40.0 ตามลำดับ และพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มอยู่ในวัยเดียวกันคือ มีอายุอยู่ระหว่าง 13- 14 ปี กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54.0) มีฐานะดีหรือร่ำรวยในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีผู้มีฐานะดีหรือร่ำรวยเพียงร้อยละ 6.0 เท่านั้น ส่วนที่เหลือเกือบทั้งหมดเป็นผู้มีฐานะพอมีพอกิน (ร้อยละ 88.0)

สำหรับเงินที่ได้รับเป็นค่าใช้จ่ายประจำวันของนักเรียนพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มได้รับเงินค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันเพียงพอ ด้านภาวะครอบครัวพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม มีสภาพค่อนข้างแตกต่างกันคือ กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และกลุ่มที่ไม่มี

พฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในสภาพที่บิดามารดาแยกกันอยู่หรือหย่าร้างหรือมีบิดาและหรือมารดาเสียชีวิตคิดเป็นร้อยละ 29.0 และร้อยละ 12.0 ตามลำดับ และด้านที่พักอาศัยพบว่า กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่กับบิดามารดามากกว่ากลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์คิดเป็นร้อยละ 96.0 และร้อยละ 81.0 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตารางที่ 3 หน้า 82

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะทั่วไปทางประชากร

คุณลักษณะทั่วไปทางประชากร	กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=24)		กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=16)		รวม (n=40)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ (ปี)						
13	10	42.0	5	31.0	15	37.0
14	14	58.0	11	69.0	25	63.0
ฐานะเศรษฐกิจของผู้ปกครอง						
ยากจน	1	4.0	1	6.0	2	5.0
พอมีพอกิน	10	42.0	14	88.0	24	60.0
ฐานะดี	7	29.0	1	6.0	8	20.0
ร่ำรวย	6	25.0	0	0.0	6	15.0
ค่าใช้จ่ายประจำวัน						
เพียงพอ	24	100.0	16	100.0	40	100.0
ไม่เพียงพอ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
ภาวะครอบครัวของนักเรียน						
บิดา มารดา อยู่ด้วยกัน	17	71.0	14	88.0	31	77.0
บิดาหรือมารดาแยกกันอยู่	6	25.0	2	12.0	8	20.0
บิดาและหรือมารดาเสียชีวิต	1	4.0	0	0.0	1	3.0
ที่พักอาศัยขณะเรียน						
บิดาและมารดา	17	71.0	11	69.0	28	70.0
บิดาหรือมารดา	6	25.0	2	12.0	8	20.0
กับญาติ	1	4.0	3	19.0	4	10.0

1.2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องเพศศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

พบว่าการรับรู้ข่าวสารทางรายการโทรทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันมาก คือ กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ทุกคนเคยรับรู้ ในขณะที่กลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีเพียงร้อยละ 25.0 เท่านั้นที่เคยรู้ จากป้ายนิทรรศการพบว่า กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์และกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เคยรับรู้คิดเป็นร้อยละ 42.0 และร้อยละ 25.0 ตามลำดับ สาระการเรียนรู้จากหนังสือเรียนพบว่า กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์และกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เคยรับรู้ร้อยละ 63.0 และร้อยละ 25.0 ตามลำดับ และการเรียนรู้จากคอลัมน์ตอบปัญหาเรื่องเพศในหนังสือพิมพ์ นิตยสารและวารสาร พบว่ากลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์และกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เคยรับรู้อยู่ระหว่างร้อยละ 67.0-63.0 และร้อยละ 13.0-6.0 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่างๆ

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=24)		กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=16)		รวม (n=40)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ข่าวสารทางรายการโทรทัศน์						
เคย	24	100.0	4	25.0	28	70.0
ไม่เคย	0	0.0	12	75.0	12	30.0
ป้ายนิทรรศการ						
เคย	10	42.0	4	25.0	14	35.0
ไม่เคย	14	58.0	12	75.0	26	65.0
หนังสือเรียน						
เคย	15	63.0	4	25.0	19	47.0
ไม่เคย	9	37.0	12	75.0	21	53.0

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่างๆ (ต่อ)

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=24)		กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=16)		รวม (n=40)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
คอลัมน์ตอบปัญหาเรื่องเพศในหนังสือพิมพ์						
เคย	16	67.0	2	13.0	18	45.0
ไม่เคย	8	33.0	14	87.0	22	55.0
คอลัมน์ตอบปัญหาเรื่องเพศในนิตยสาร/วารสาร						
เคย	15	63.0	1	6.0	16	40.0
ไม่เคย	9	37.0	15	94.0	24	60.0

1.3 ประสบการณ์ชีวิตด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่าง

1.3.1 ประเภทของเพื่อนสนิท

พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มทุกคนมีเพื่อนสนิท โดยพบว่ากลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีเพื่อนเที่ยว (ร้อยละ 46.0) มากกว่าเพื่อนเรียน (ร้อยละ 21.0) ในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีเพื่อนเที่ยวเพียงร้อยละ 6.0 นอกนั้นเป็นเพื่อนเรียนหมด (ร้อยละ 94.0) พฤติกรรมการเที่ยวของเพื่อนสนิทพบว่า เพื่อนสนิทของกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ชอบเที่ยว (ร้อยละ 67.0) ในขณะเพื่อนสนิทของกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีเพียงร้อยละ 31.0 ที่ชอบเที่ยว และพฤติกรรมการดื่มของมึนเมาของเพื่อนสนิทพบว่า เพื่อนสนิทของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่ชอบดื่มคิดเป็นร้อยละ 75.0 และ ร้อยละ 100 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตารางที่ 5 หน้า 85

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์ชีวิตสังคมด้านเพื่อนสนิท

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=24)		กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=16)		รวม (n=40)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อนสนิท						
มี	24	100.0	16	100.0	40	100.0
ไม่มี	0	0.0	0	0.0	0	0.0
ประเภทเพื่อนสนิท						
เพื่อนเรียน	5	21.0	15	94.0	20	50.0
เพื่อนเที่ยว	11	46.0	1	6.0	12	30.0
อื่นๆ	8	33.0	0	0.0	8	20.0
พฤติกรรมการเที่ยว						
ชอบเที่ยว	16	67.0	5	31.0	21	53.0
ไม่ชอบเที่ยว	8	33.0	11	69.0	19	47.0
พฤติกรรมการดื่ม						
ชอบดื่ม	6	25.0	0	0.0	6	15.0
ไม่ชอบดื่ม	18	75.0	16	100.0	34	85.0

1.3.2 การปฏิบัติของเพื่อนสนิท

การชวนเที่ยว พบว่า กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เพื่อนสนิทเคยชวนเที่ยวร้อยละ 83.0 ในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เคยชวนเที่ยวมีเพียงร้อยละ 13.0 เท่านั้น การชวนดื่มเครื่องดื่มของมึนเมา พบว่า เพื่อนสนิทของกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ครึ่งหนึ่งไม่เคยชวนดื่ม (ร้อยละ 50.0) ในขณะที่กลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เพื่อนสนิทไม่เคยชวนดื่มเลย (ร้อยละ 100.0) การชวนดูวีดี / วีดีโอโป๊ พบว่า เพื่อนสนิทกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์และกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เคยชวนดูคิดเป็นร้อยละ 75.0 และร้อยละ 37.0 ตามลำดับ และการดู/อ่านหนังสือปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเกือบทั้งหมดเพื่อนสนิทไม่เคยชวนดู / อ่านคิดเป็นร้อยละ 83.0 และร้อยละ 81.0 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการปฏิบัติหรือการกระทำของเพื่อนสนิท

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=24)		กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=16)		รวม (n=40)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชวนเที่ยว						
เคย	20	83.0	2	13.0	22	55.0
ไม่เคย	4	17.0	14	87.0	18	45.0
ชวนดื่มเครื่องดื่มของมึนเมา						
เคย	12	50.0	0	0.0	12	30.0
ไม่เคย	12	50.0	16	100.0	28	70.0
ชวนดูวีซีดี/วีดีโอโป๊						
เคย	18	75.0	6	37.0	24	60.0
ไม่เคย	6	25.0	10	63.0	16	40.0
ชวนอ่านหนังสือที่ปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศ						
เคย	4	17.0	3	19.0	7	18.00
ไม่เคย	20	83.0	13	81.0	33	82.00

1.3.3 การปรึกษาหารือกับเพื่อนสนิท

ปัญหาเรื่องเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเกือบทั้งหมดเคยปรึกษาเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 63.0 และ 81.0 ตามลำดับ ที่เหลือเคยปรึกษาเป็นประจำมีเพียงร้อยละ 33.0 และร้อยละ 19.0 ตามลำดับ เรื่องการเงินพบว่า กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่าครึ่งหนึ่งไม่เคยปรึกษาคิดเป็นร้อยละ 54.0 และเคยปรึกษาเป็นบางครั้งมีเพียงร้อยละ 46.0 ในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ไม่เคยปรึกษาคิดเป็นร้อยละ 31.0 และเคยปรึกษาเป็นบางครั้งคิดเป็นร้อยละ 69.0 ส่วนเรื่องคนรักกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันมาก คือ กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เกือบทั้งหมดเคยปรึกษาเป็นบางครั้ง (ร้อยละ 83.0) ที่เหลือร้อยละ 13.0 เคยปรึกษาเป็นประจำ ในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ไม่เคยปรึกษาเรื่องความรักเลย และปัญหาภายในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเกือบทั้งหมดไม่เคยปรึกษาคิดเป็นร้อยละ

83.0 และร้อยละ 94.0 ตามลำดับ ที่เหลือเคยปรึกษาเป็นบางครั้งคิดเป็นร้อยละ 17.0 และ 6.0 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการปรึกษาหารือกับเพื่อนสนิทในกรณีที่นักเรียนมีปัญหา

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=24)		กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=16)		รวม (n=40)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เรื่องเรียน						
ไม่เคย	1	4.0	0	0.0	1	3.0
เคยเป็นบางครั้ง	15	63.0	13	81.0	28	70.0
เป็นประจำ	8	33.0	3	19.0	11	27.0
เรื่องการเงิน						
ไม่เคย	13	54.0	5	31.0	18	45.0
เคยเป็นบางครั้ง	11	46.0	11	69.0	22	55.0
เป็นประจำ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
เรื่องคนรัก						
ไม่เคย	1	4.0	16	100.0	17	43.0
เคยเป็นบางครั้ง	20	83.0	0	0.0	20	50.0
เป็นประจำ	3	13.0	0	0.0	3	7.0
ปัญหาภายในครอบครัว						
ไม่เคย	20	83.0	15	94.0	35	87.0
เคยเป็นบางครั้ง	4	17.0	1	6.0	5	13.0
เป็นประจำ	0	0.0	0	0.0	0	0.0

1.4 พฤติกรรมทางเพศของกลุ่มตัวอย่าง

1.4.1 พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์

พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เกือบทั้งหมดไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ (ร้อยละ 92.0) และเคยมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 8.0 ในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ทุกคนไม่เคยมีเพศสัมพันธ์เลย ดังรายละเอียดตารางที่ 8

1.4.2 ความต้องการทางเพศของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างอย่างชัดเจน คือ กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่าครึ่งหนึ่งเคยมีความต้องการทางเพศ (ร้อยละ 67.0) ที่เหลือไม่เคยมีความต้องการทางเพศ (ร้อยละ 33.0) และกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เคยมีความต้องการทางเพศร้อยละ 19.0 ไม่เคยมีความต้องการทางเพศร้อยละ 75.0 และไม่ตอบร้อยละ 6.0 ดังรายละเอียดตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์ชีวิตด้านพฤติกรรมทางเพศ

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=24)		กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=16)		รวม (n=40)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การมีเพศสัมพันธ์						
เคย	2	8.0	0	0.0	2	5.0
ไม่เคย	22	92.0	16	100.0	38	95.0
ความต้องการทางเพศ						
เคย	16	67.0	3	19.0	19	47.0
ไม่เคย	8	33.0	12	75.0	20	50.0
ไม่ตอบ	0	0.0	1	6.0	1	3.0

1.4.3 การปฏิบัติตนของกลุ่มตัวอย่างเมื่อมีความต้องการทางเพศ

เพื่อเป็นทางออกเมื่อมีความต้องการทางเพศ กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เกือบทั้งหมดเคยเล่นกีฬาหรือออกกำลังกายคิดเป็นร้อยละ 94.0 ในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ทุกคนเคยปฏิบัติ สำหรับการเล่นดนตรีเพื่อการผ่อนคลายความต้องการทางเพศทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันมากคือ กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 56.0) เคยปฏิบัติ ในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ทุกคนไม่เคยปฏิบัติเลย การฟังเพลงหรือร้องเพลง และการอ่านหนังสือ ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเหมือนกันคือนักเรียนทุกคนเคยปฏิบัติ การดูทีวีพบว่ากลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เกือบทั้งหมดเคยปฏิบัติ (ร้อยละ 87.0) และกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ทุกคนเคยปฏิบัติ การทำงานอดิเรกที่สร้างสรรค์พบว่า กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เคยปฏิบัติร้อยละ 75.0 ในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ทุกคนเคยทำงานอดิเรกที่สร้างสรรค์ และการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง พบว่ากลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่าครึ่งหนึ่งไม่เคยปฏิบัติ (ร้อยละ 63.0) มีเพียงร้อยละ 37.0 ที่เคยปฏิบัติ ในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เกือบทั้งหมดไม่เคยปฏิบัติร้อยละ 67.0 มีเพียงร้อยละ 33.0 ที่เคยปฏิบัติ ดังรายละเอียดตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการปฏิบัติตนเมื่อมีความต้องการทางเพศ

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=16)		กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=3)		รวม (n=19)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย						
เคย	15	94.0	3	100.0	18	95.0
ไม่เคย	1	6.0	0	0.0	1	5.0
เล่นดนตรี						
เคย	9	56.0	0	0.0	9	47.0
ไม่เคย	7	44.0	3	100.0	10	53.0

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการปฏิบัติตนเมื่อมีความต้องการทางเพศ (ต่อ)

คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=16)		กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=3)		รวม (n=19)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ฟังเพลง/ร้องเพลง						
เคย	16	100.0	3	100.0	19	100.0
ไม่เคย	0	0.0	0	0.0	0	0.0
อ่านหนังสือ						
เคย	16	100.0	3	100.0	19	100.0
ไม่เคย	0	0.0	0	0.0	0	0.0
ดูทีวี						
เคย	14	87.0	3	100.0	17	89.0
ไม่เคย	2	13.0	0	0.0	2	11.0
ทำงานอดิเรกที่สร้างสรรค์						
เคย	12	75.0	3	100.0	15	79.0
ไม่เคย	4	25.0	0	0.0	4	21.0
สำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง						
เคย	6	37.0	1	33.0	7	84.0
ไม่เคย	10	63.0	2	67.0	12	16.00

1.5 ข้อมูลเชิงคุณภาพของกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

ส่วนนี้เป็นการนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติม โดยการสนทนากลุ่มกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความหลากหลายของพื้นฐานทางด้านครอบครัว และภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉพาะพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเรื่องเพศสัมพันธ์ มีดังนี้

1.5.1 วิถีชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง

พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ด มีเพียง 4 รายที่อาศัยอยู่ต่างอำเภอ การเดินทางมาโรงเรียนส่วนใหญ่จะมาโรงเรียนเองโดยรถโดยสารประจำทาง มีบางส่วนที่บิดาหรือมารดาจะเป็นคนรับส่งเอง โรงเรียนที่กลุ่มตัวอย่างศึกษาตั้งอยู่ในเขตเมืองร้อยเอ็ด เป็นโรงเรียนหญิงล้วนและเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ของจังหวัดร้อยเอ็ดและเป็นโรงเรียนมีชื่อเสียงของจังหวัดนักเรียนหญิงจึงนิยมมาศึกษาต่อ จากสภาพดังกล่าวพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มาจากต่างถิ่นมีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมไม่ว่าจะเป็นทรงผม รองเท้าที่ทันสมัย และรสนิยมในการแต่งตัว เป็นต้น เช่นมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “นักเรียนที่โรงเรียนนี้มีลูกคนรวยมาเรียนเยอะมาก เพราะว่าโรงเรียนเรามีนักเรียนภาคพิเศษด้วย (ภาคอินเตอร์) เวลามาโรงเรียนทรงผมยังกะนางแบบมาเรียนเลยเปลี่ยนบ่อยมาก” และ “กระเป๋าที่ถือมาโรงเรียนสวยๆ บางครั้งเห็นแล้วก็อยากมีบ้าง”

และมีคนหนึ่งบอกว่า “ตอนหนูเรียนอยู่ชั้นม.1 หนู แต่งตัวไม่ค่อยเป็นน่ะ เชยมาก พอเทอมที่สองเพื่อนๆ ในกลุ่มเขาเริ่มโกรกสีผม บางคนก็ตัดผมผิดระเบียบของโรงเรียนหนูเห็นแล้วรู้สึกว่า เพื่อนๆ เขาสวยขึ้น หนูก็ทำตามเพื่อนบางครั้ง”

กลุ่มตัวอย่างบางส่วนมีเพื่อนสนิทที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยงต่างๆ เช่น การกินเลี้ยงสังสรรค์กับเพื่อนที่มีการดื่มเครื่องดื่มของมึนเมา การกินเลี้ยงงานวันเกิดเป็นต้น นักเรียนจะไปเที่ยวกับเพื่อนในสถานที่เสี่ยง เช่น การเที่ยวงานกลางคืนตามเทศกาลต่างๆ การสังสรรค์กับเพื่อนตามร้านคาราโอเกะ เป็นต้น มีนักเรียนบางรายบอกว่า “ที่นี่เขาฮิตจัดงานวันเกิด ถ้าเพื่อนคนไหนไม่ไปก็จะโกรธ แต่สำหรับหนูเวลาไปงานวันเกิดเพื่อนหนูจะขอพ่อแม่ไป แล้วให้แฟนมารับที่ปากทางเข้าบ้าน”

และมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “กลุ่มหนูเวลาจัดงานวันเกิดมักจะกินสปายมากกว่ากินเหล้า เพราะกินเหล้าเมาเร็ว และเพื่อนๆ บางคนกินเหล้าไม่เป็น”

ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจเรียนหนังสือน้อยลงมาโรงเรียนสาย และทำให้เป็นกลุ่มนักเรียนที่มีความประพฤติไม่ดีจึงเป็นที่น่าสังเกตและติดตามของอาจารย์ฝ่ายปกครอง

1.5.2 ลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

พบว่า นักเรียนมีโอกาสน้อยในการพูดคุยกับบิดามารดา เนื่องจากมีบิดามารดาของนักเรียนบางรายไปทำงานในต่างถิ่นนานๆ กลับทีหรือบางทีกลับช่วงเทศกาล ซึ่งจะมีการพูดคุยทางโทรศัพท์เป็นบางครั้ง จากการพูดคุยพบว่านักเรียนจะพูดคุยกับมารดามากกว่าบิดาและจะคุยเรื่องการเรียนและบางครั้งคุยเกี่ยวกับปัญหาหรือการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเป็นส่วนใหญ่ โดยให้เหตุผล

ว่าเนื่องจากเป็นผู้หญิงด้วยกันมีประสบการณ์มาก่อนและเข้าใจนักเรียนมากกว่าบิดา ที่นักเรียนไม่กล้าพูดคุยกับบิดาเพราะคิดว่าบิดาไม่ชอบพูดเล่นด้วยและกลัวว่าบิดาจะดุ โดยมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า

“ตอนที่หนูมีประจำเดือนครั้งแรกหนูตกใจมาก ตอนแรกไม่กล้าบอกใครกลัวคนรู้และไม่กล้าไปซื้อผ้าอนามัยหนูต้องให้หลานสาวไปซื้อให้ พอจะใส่หนูใส่ไม่เป็นจึงตัดสินใจถามแม่ แม่หนูไม่ตกใจน่ะ แม่เขาเฉยๆ และหนูก็ถามแม่ว่าผ้าอนามัยใช้อย่างไร แม่ก็อธิบายให้หนูฟัง”

ส่วนเรื่องความรักหรือเรื่องเพศตรงข้ามบอกว่าจะปรึกษากับกลุ่มเพื่อนที่นักเรียนสนิทมากกว่าคุยกับบิดามารดา เพราะคิดว่าตนเองยังไม่พร้อมที่จะนำเรื่องพวกนี้ไปคุยคิดว่าถ้าคุยกับเพื่อนแล้วสบายใจและไม่ต้องกังวลใจว่าทางบ้านจะรู้ ดังคำพูดของนักเรียนคนหนึ่งว่า

“หนูคิดว่าพ่อแม่ก็ยังรับไม่ได้ถ้าเราไปพูดคุยหรือปรึกษา เพราะเคยได้ยินเพื่อนเล่าว่าขนาดมีแฟนยังว่าเลยหรือบางทีมีเพื่อนผู้ชายโทรมาก็ว่าแล้ว พ่อแม่คิดว่ายังไม่ถึงเวลายังเด็กอยู่เลย ก็ไม่น่าจะมีเรื่องแบบนี้ ดีไม่ดีปิดกั้นมากๆ ก็จะเตลิดไปเลยพวกเราจะปรึกษาเพื่อนค่ะเพราะเพื่อนฟังแล้วก็แนะนำเรา”

และมีนักเรียนคนหนึ่งเล่าว่า “หนูเคยคุยกับพ่อเรื่องเพื่อนในกลุ่มให้ฟัง พ่อชอบว่าหนูคบเพื่อนไม่ดี ทั้งๆ ที่เพื่อนหนูเขาก็ดีกับหนูน่ะมีงานอะไรเขาก็โทรมาบอกตลอด หลังจากนั้นหนูก็ไม่คุยเรื่องเพื่อนในห้องให้พ่อฟังอีกเลย”

นอกจากนั้นได้ข้อมูลที่น่าสนใจจากการสนทนากลุ่ม พบว่า นักเรียนมองว่าบิดาจะเอ็นดูบุตรชายมากกว่าบุตรสาว ทำให้นักเรียนไม่กล้าพูดคุยกับบิดา อีกทั้งบิดาเคร่งครัดและเข้มงวดมาก และคาดหวังกับตนเองมากเกินไป ทำให้นักเรียนเก็บกด ไม่มีอิสระในการคบเพื่อน อีกทั้งไม่มีความคิดที่อิสระทำให้นักเรียนหาวิธีระบายความเครียด หรือบางครั้งต้องการประชดตนเองไปในทางที่ไม่ถูกต้อง เช่น การแอบคบเพื่อนที่ผู้ปกครองไม่รู้ การหนีเที่ยวกับกลุ่มเพื่อน การลอกเลียนแบบพฤติกรรมของคนอื่น เช่น การลอกเลียนแบบแฟชั่นดาราที่มีชื่อเสียง หรือการทำกิจกรรมที่เรียกความสนใจจากผู้ปกครอง เช่น การลองดื่มเครื่องดื่มของมึนเมา เป็นต้น ทำให้กลุ่มตัวอย่างบางส่วนมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศนำไปสู่ปัญหาต่างๆ ตามมามีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า

“พ่อหนูไม่ชอบให้หนูคบกับเพื่อนแถวบ้าน พ่อบอกว่าพวกนี้จะทำให้หนูเสียการเรียน เสียคน เพราะหนูไม่เคยพาเพื่อนที่โรงเรียนมาบ้าน มีแต่เพื่อนแถวบ้านมาเที่ยวที่บ้าน”

และมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “เพื่อนสนิทที่หนูคบอยู่ทางบ้านไม่รู้หรอกเพราะเพื่อนหนูเขาเรียนอยู่โรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง เพื่อนคนนี้หนูสนิทมากเวลามีปัญหา หรือทะเลาะกับพ่อหนูจะมานอนค้างที่บ้านเพื่อนคนนี้ตลอด เวลาทางบ้านถามหนูก็บอกว่านอนที่บ้านย่าเพราะบ้านใกล้กัน”

1.5.3 ลักษณะความสัมพันธ์กับเพื่อน

พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกคนมีเพื่อนสนิทไว้คอยปรึกษาปัญหาต่างๆ โดยที่เพื่อนสนิทนั้นจะเป็นเพื่อนเพศเดียวกัน เป็นที่น่าสนใจว่าเพื่อนมีความหมายต่อวัยรุ่นหญิงมากในการประพฤติปฏิบัติตัวไปในทางต่างๆ และในกรณีที่มีปัญหาในด้านต่างๆ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะปรึกษาหรือพูดคุยกับเพื่อนสนิท แต่จะมีบางกลุ่มตัวอย่างบอกว่าจะเลือกบุคคลที่ปรึกษาขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหานอกจากนั้นยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างบางส่วนจะมีพฤติกรรมลอกเลียนแบบเพื่อนโดยเฉพาะเรื่องการคบเพื่อนชายพบว่าถ้าในกลุ่มเพื่อนสนิทมีแฟนตนเองจะต้องมีแฟนตามเพื่อนด้วยเพราะกลัวว่าเพื่อนจะมองตนเองเป็นคนไม่สวยไม่น่าสนใจ เหมือนกับเป็นแกะดำในกลุ่มเพื่อน หรือมีบางกลุ่มบอกว่า ถ้าในกลุ่มเพื่อนสนิทไม่มีแฟนก็จะเป็นแม่สื่อให้เพื่อนโดยให้แฟนตนเองหาเพื่อนชายมาให้แล้วแนะนำให้รู้จักกัน หลังจากนั้นก็จะให้เพื่อนทั้งสองคนสนิทสนมกันหรือพยายามให้เพื่อนทั้งสองพูดคุยกันมากขึ้นและลองศึกษากันไปจนกระทั่งพัฒนามาเป็นแฟนหรือคนรักกัน เช่น มีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า

“หนูมีแฟนครั้งแรกตอนอยู่ชั้นม.1 เทอมที่ 2 รู้จักกันเพราะหนูไปงานวันเกิดเพื่อนในกลุ่ม เพื่อนเขาแนะนำให้รู้จักกัน ตอนแรกหนูเฉยๆ พอเขาตามตื๊อและมาหาที่หน้าโรงเรียนบ่อยหนูก็เริ่มคุยกับเขา และเวลาที่คุยกับเขาแล้วหนูรู้สึกสบายใจ เขาเอาใจเก่ง และคอยถามเรื่องเรียนหนูตลอด”

และมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “ตอนที่หนูเสียตัวให้แฟนครั้งแรกในชีวิตเพราะรักและอยากใกล้ชิดเขา หนูก็เล่าให้เพื่อนสนิทหนูฟังว่ามีอะไรกับแฟนแล้วน่ะ และเป็นอะไรที่แปลกมาก”

นอกจากนั้น กลุ่มตัวอย่าง บอกว่าการเที่ยวกลางคืนเป็นเรื่องปกติเพราะส่วนใหญ่จะนิยมเที่ยวกับกลุ่มเพื่อนที่สนิท หรือการดื่มเหล้าและเครื่องดื่มของมึนเมา เป็นเรื่องปกติและคิดว่าเป็นการหาประสบการณ์ให้กับชีวิต ถ้าไม่ลองกับตนเองก็จะไม่รู้ว่ารสชาติเป็นอย่างไร และเชื่อว่าการกระทำของตนเองไม่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ เพราะตนเองยังเด็ก และยังเรียนหนังสืออยู่ และมีบางส่วนเชื่อว่าการที่บุคคลจะมีพฤติกรรมเสี่ยงหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับการอยู่สถานการณ์ที่เสี่ยงหรือไม่ด้วยเช่นกัน เนื่องจากบางครั้งก็ไม่สามารถจะควบคุมร่างกายของตนเองได้ เช่น มีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “หนูว่าการเที่ยวงานกลางคืนเป็นเรื่องปกตินะ ถ้าเราไม่ลองมาดูหรือมาเที่ยวเราก็ไม่รู้ว่าเป็นอย่างไร และการลองดื่มเบียร์หรือสปายเป็นเรื่องปกติของวัยรุ่น”

และมีคนหนึ่งบอกว่า “เมื่อเดือนที่แล้วที่บึงมีงานประจำจังหวัดเพื่อนๆ ในกลุ่มเขาก็กินเบียร์ มีหนูกับเพื่อนอีกสองคนที่ไม่กินเพื่อนๆ เขาว่าพวกหนูเป็นเด็กอนามัย”

ส่วนที่ 2 ผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอถึงผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียน หลังจากที่ผ่านกระบวนการเรียนที่จัดให้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

พบว่า ก่อนการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด มีความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 60.0 รองลงมาคือระดับต่ำร้อยละ 27.5 และระดับสูงร้อยละ 12.5 และหลังการเรียนรู้ในโปรแกรมที่จัดให้พบว่า นักเรียนมากกว่าครึ่งหนึ่งมีระดับคะแนนความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมากที่สุดคือร้อยละ 70.0 รองลงมาคือระดับปานกลางร้อยละ 27.5 และระดับต่ำเหลือเพียงร้อยละ 2.5 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความแตกต่างความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า หลังการเรียนรู้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.53 และ 12.40 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตารางที่ 10 และ 11 หน้า 107

เมื่อวิเคราะห์รายข้อความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่า ก่อนการเรียนรู้นักเรียนเกือบทั้งหมดมีความรู้ในหมวดความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย เรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์และหมวดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับโรคหนองในที่ผิด คิดเป็นร้อยละ 22.5 และร้อยละ 32.2 ตามลำดับ เมื่อนักเรียนกลุ่มปฏิบัติการได้เรียนรู้ตามโปรแกรมที่จัดให้ พบว่านักเรียนมีความรู้หมวดความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและหมวดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ถูกต้องมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 87.5 และร้อยละ 90.0 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตารางที่ 18 ภาคผนวก หน้า 125

เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่ม พบว่า ก่อนการเรียนรู้แบบปฏิบัติการกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่าครึ่งหนึ่งมีความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 54.0 รองลงมาคือระดับต่ำร้อยละ 25.0 และระดับสูงร้อยละ 21.0 ตามลำดับ และหลังการเรียนรู้ในโปรแกรมที่จัดให้ พบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ถูกต้องอยู่ในระดับสูงร้อยละ 70.0รองลงมาคือระดับปานกลางร้อยละ 27.5 และระดับต่ำเหลือเพียงร้อยละ 2.4 เมื่อทดสอบความแตกต่างของความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า หลังการเรียนรู้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) โดย

ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.96 และ 12.04 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตารางที่ 10 และ 11 หน้า 107

เมื่อวิเคราะห์รายข้อความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่า ก่อนการเรียนรู้กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่าครึ่งหนึ่งมีความรู้ในหมวดความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยเรื่องวิธีคุมกำเนิดและหมวดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับโรคหนองในที่ผิดคิดเป็นร้อยละ 25.0 และร้อยละ 29.0 ตามลำดับ เมื่อนักเรียนกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้เรียนรู้ตามโปรแกรมที่จัดให้ พบว่านักเรียนมีความรู้เรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ถูกต้องเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 79.0 และร้อยละ 83.0 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตารางที่ 19 ภาคผนวก หน้า 200

สำหรับกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่า ก่อนการเรียนรู้นักเรียนมากกว่าครึ่งหนึ่ง มีความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 69.0 และระดับต่ำร้อยละ 31.0 โดยที่ไม่มีใครเลยที่มีความรู้ระดับสูง และหลังการเรียนรู้ในโปรแกรมที่จัดให้ พบว่า นักเรียนเกือบทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงเพิ่มขึ้นร้อยละ 75.0 รองลงมาคือระดับปานกลางร้อยละ 25.0 เมื่อทดสอบความแตกต่างของความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้ ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า หลังการเรียนรู้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.88 และ 12.94 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตารางที่ 10 และ 11 หน้า 107

เมื่อวิเคราะห์รายข้อความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่า ก่อนการเรียนรู้กลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่าครึ่งหนึ่งมีความรู้ในหมวดความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยเรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์และหมวดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับโรคหนองในที่ผิดคิดเป็นร้อยละ 12.5 และร้อยละ 25.0 ตามลำดับ เมื่อนักเรียนกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้เรียนรู้ตามโปรแกรมที่จัดให้ พบว่านักเรียนมีความรู้เรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ถูกต้องเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 100.0 และร้อยละ 81.0 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตารางที่ 20 ภาคผนวก หน้า 221

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ก่อนและหลังการเรียนรู้

ระดับความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์	กลุ่มปฏิบัติการ (n=40)		กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=24)		กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=16)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ก่อนการเรียนรู้						
สูง	5	12.5	5	21.0	0	0.0
ปานกลาง	24	60.0	13	54.0	11	69.0
ต่ำ	11	27.5	6	25.0	5	31.0
รวม	40	100.0	24	100.0	16	100.0
หลังการเรียนรู้						
สูง	28	70.0	16	70.0	12	75.0
ปานกลาง	11	27.5	7	27.5	4	25.0
ต่ำ	1	2.5	1	2.5	0	0.0
รวม	40	100.0	24	100.0	16	100.0

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง

ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์	n	Mean	S.D.	t-value	df	p-value
กลุ่มปฏิบัติการ						
ก่อนการเรียนรู้	40	9.53	1.84	7.064	39	<0.001
หลังการเรียนรู้	40	12.40	1.63			
กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยง						
ก่อนการเรียนรู้	24	9.96	1.80	4.231	23	<0.001
หลังการเรียนรู้	24	12.04	1.62			
กลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง						
ก่อนการเรียนรู้	16	8.88	1.74	6.750	15	<0.001
หลังการเรียนรู้	16	12.94	1.52			

ในส่วนนี้ เป็นการนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้จากการสนทนากลุ่มกับนักเรียน โดยมีข้อมูลเชิงประจักษ์ดังนี้

2.1.1 การเรียนรู้ตามแผนความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

- กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่า นักเรียนกลุ่มนี้ มีบางรายที่รู้จักโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ชนิดต่างๆ บ้าง ซึ่งชนิดของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่กลุ่มตัวอย่างรู้จัก ได้แก่ โรคหนองใน เริม และเอดส์เท่านั้น นอกนั้นกลุ่มตัวอย่างไม่รู้จัก หรือไม่เคยได้ยินชื่อเลย มีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า

“หนองในและเริมถ้าเป็นแล้วมักจะหายยาก” และ “โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มีโรคหนองใน เริม และเอดส์”

ข้อมูลเกี่ยวกับอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถอธิบายอาการ หรือรายละเอียดเกี่ยวกับโรคที่รู้จักได้แต่ไม่ชัดเจน เช่น นักเรียนคิดว่าโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เป็นโรคที่เกิดขึ้นจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย จึงทำให้ติดเชื้อต่างๆ ได้ง่าย และบอกว่าเคยได้ยินจากสื่อต่างๆ ที่ผ่านตา หรือจากการพูดคุยกับเพื่อนเท่านั้น และทราบว่าอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์น่าจะเป็นอาการผิดปกติต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในอวัยวะเพศหญิง ได้แก่ การตกขาว มีกลิ่นเหม็น คันช่องคลอด เป็นต้น โดยมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า

“อาจมีอาการผิดปกติที่อวัยวะเพศ มีตกขาว คันช่องคลอด” และมีนักเรียนบางรายบอกว่า “เคยเห็นรุ่นพี่ในกลุ่มหนูเป็นน่ะ คือ เขาไม่กล้าไปหาหมอแล้วเขาก็มาเล่าให้หนูฟังว่า เวลามาเรียนเขาชอบเข้าห้องน้ำ ไปเกา หรือล้างบ่อยๆ หนูเคยบอกให้ไปหาหมอน่ะแต่เขาไม่กล้าไป เขากลัวคนรู้ และอายหมอ”

ส่วนความรู้ เกี่ยวกับวิธีการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างบางรายรู้จักวิธีคุมกำเนิดตามธรรมชาติเท่านั้น โดยทราบว่าการหลั่งภายนอกช่องคลอดสามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้ และมีบางคนรู้ว่าการกินยาคุมกำเนิดสามารถป้องกันการตั้งครรภ์หรือสามารถป้องกันการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และป้องกันการตั้งครรภ์ได้ มีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า

“ตอนหนูมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกในชีวิตกับแฟน เขาบอกว่าหลั่งภายนอกไม่ท้อง เขาก็ทำตามที่เขาบอก” และมีนักเรียนที่เคยมีประสบการณ์บอกว่า “หนูเคยกินยาคุมประมาณ 1-2 แผงเพราะแฟนหนูเขาเอามาให้กิน”

ปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทราบว่าปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของเพศตรงข้าม หรือจากการกระทำของตนเอง เช่น การลองดื่มเครื่องดื่มของมึนเมา การไปเที่ยวด้วยกันสองต่อสองกับแฟน หรือไปกับกลุ่มเพื่อน จากนั้นเมื่อมีโอกาสแฟน หรือคนรักก็จะขอมีอะไรด้วย (การมีเพศสัมพันธ์)

โดยมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “ก่อนที่หนูจะยอมเป็นของเขา เขากอดแล้วทำให้หนูเคลิ้ม แฟนเคยขอให้เป็นของเขา ขออยู่นานเป็นสองเดือนจึงยอมให้ เวลาอยู่กับเขาแล้วมีความสุข และหนูก็รักเขาจึงยอมให้เขา”

และกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีเพศสัมพันธ์ทราบว่า ปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงชีวิตของตนเองในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการเรียนหนังสือ เช่น ถ้าตั้งครรภ์ในวัยเรียนก็ต้องออกจากโรงเรียน ทำให้เรียนไม่จบ และคิดว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องของฝ่ายชายที่ต้องรับผิดชอบเท่านั้นนอกจากนั้น เช่น มีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “ตอนหนูมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกหนูก็กลัวน่ะ พอแฟนหนูบอกว่าเขาจะรักและไม่ทิ้งก็เลยเชื่อเขามาตลอด” และบอกว่า “ตอนที่มีอะไรครั้งแรก (มีเพศสัมพันธ์) มันแปลกมาก หนังสือก็ไม่อยากอ่าน คิดถึงแต่แฟน กลัวแฟนไปมีคนใหม่”

ผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยที่ไม่เหมาะสม พบว่า ส่วนใหญ่ทราบว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยที่ไม่เหมาะสมได้ เช่น ทราบว่าทำให้ฝ่ายหญิงเสียเปรียบ ทำให้เสียอนาคตทางการศึกษา นอกจากนั้นยังส่งผลกระทบต่อต่อครอบครัวด้วย สำหรับนักเรียนที่เคยมีเพศสัมพันธ์ บอกว่า “หนูไม่ได้บอกพ่อแม่น่ะ และคิดว่าหลังจากที่เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วไม่มีปัญหาการตั้งครรภ์เกิดขึ้น ก็เรียนหนังสือได้ตามปกติ และเคยเห็นรุ่นพี่ท้องในโรงเรียนแล้วตกเลือดในห้องน้ำครูในโรงเรียนไม่รู้และรุ่นพี่ก็มาเรียนได้ตามปกติ ฉะนั้นหนูคิดว่าการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนจึงถือเป็นเรื่องปกติ”

- กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างจะรู้จักโรคเอดส์มากกว่าโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และคิดว่าโรคที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์มีเพียงโรคเอดส์เท่านั้น เพราะเคยเห็นคนเป็นโรคเอดส์ในชุมชนที่อาศัยอยู่ และคิดว่าถ้าใครเป็นโรคนี้หรือได้รับเชื้อแล้วจะไม่มียารักษา นอกจากนั้นส่วนใหญ่นักเรียนคิดว่าโรคพวกนี้มีโอกาสเกิดขึ้นกับคนที่สำส่อนทางเพศ หรือผู้หญิงที่เป็นโสเภณีเท่านั้น และบอกว่าความรู้ที่เคยได้รับจากการเรียนในชั้นเรียนจากวิชาสุขศึกษาก็ลืมหรือจำไม่ได้

ข้อมูลเกี่ยวกับอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างบางส่วนสามารถอธิบายอาการเกี่ยวกับโรคเอดส์ได้แต่ไม่ชัดเจน และทราบว่าโรคติดต่อทาง

เพศสัมพันธ์สามารถติดต่อได้จากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยโดยการไม่สวมถุงยางอนามัย หรือการสำส่อนทางเพศเท่านั้น นอกจากนั้นคิดว่าโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เป็นโรคที่เกิดขึ้นจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย อาการของคนที่เป็นโรคนี้น่าจะคล้ายกับโรคเอดส์ น่าจะเป็นอาการผิดปกติต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในร่างกาย และเมื่อเป็นรุนแรงน่าจะมีผื่นขึ้น บางคนอาจมีตุ่มสีขาวคล้ายๆ หนอง ขึ้นตามร่างกาย

ส่วนความรู้ เกี่ยวกับวิธีการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างบางส่วนไม่รู้จักวิธีคุมกำเนิด และส่วนใหญ่รู้ว่าการสวมถุงยางอนามัยสามารถป้องกันการตั้งครรภ์ และป้องกันการเกิดโรคได้

ปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์และผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยที่ไม่เหมาะสม นักเรียนคิดว่าปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์น่าจะเกิดจากการอยากลองของทั้งสองคน และทราบว่าปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์จะส่งผลให้ตนเองเรียนไม่จบ โดยเฉพาะถ้าตั้งครรภ์ในวัยเรียนต้องออกจากโรงเรียน ผู้ปกครองต้องอับอายชาวบ้านเพราะชาวบ้านจะนินทาทำให้บิดามารดาไม่กล้าเข้าสังคมและมีบางส่วนทราบว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเป็นปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเช่น การคบเพื่อนเที่ยวกลางคืน การดื่มเครื่องดื่มของมึนเมา การดูสื่อลามก เช่น การดูวีดีโอโป๊ เป็นต้น

2.1.2 การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาของกลุ่มตัวอย่าง ด้านความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

- กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ในระยะแรกของการจัดกิจกรรมแผนพัฒนาความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นพบว่าส่วนใหญ่ไม่รู้จักโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หลังจากการเรียนรู้ตามแผนปฏิบัติการพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นดีขึ้น เห็นได้จากการตอบคำถามจากการจัดกิจกรรม และการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน มีการพูดคุยในกลุ่มเกี่ยวกับเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ อาการ การติดต่อ และการป้องกันมากขึ้น นอกจากนั้นจากการเรียนตามแผนดังกล่าวส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างรับรู้ถึงความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้น และมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการปฏิบัติของตนเอง

- กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ในระแรกของการเรียนรู้พบว่า นักเรียนยังสับสนและไม่เข้าใจเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมทั้งปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ และผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยที่ไม่เหมาะสม เห็นได้จากการตอบปัญหาในชั้นเรียนและการแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่ม หลังจากการเรียนตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเข้าใจปัญหาเรื่อง

เพศสัมพันธ์มากขึ้น รวมทั้งผลกระทบที่เกิดจากการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์นำไปสู่การทำแท้ง หรือมีลูกโดยไม่พร้อมซึ่งเสี่ยงอันตรายต่อชีวิตและสุขภาพ

2.2 ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

พบว่า ก่อนการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดมีระดับคะแนนความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำร้อยละ 92.5 ระดับสูงร้อยละ 5.0 และระดับปานกลางร้อยละ 2.5 ตามลำดับ และหลังการเรียนรู้ในโปรแกรมที่จัดให้พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดมีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ อยู่ในระดับสูงร้อยละ 92.5 และระดับปานกลางร้อยละ 7.5 ไม่มีใครอยู่ในระดับต่ำเลย เมื่อทดสอบความแตกต่างความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า หลังการเรียนรู้ตามโปรแกรมที่จัดให้นักเรียนมีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.60 และ 60.45 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตารางที่ 12 และ13 หน้า 113–114

เมื่อวิเคราะห์รายข้อคะแนนความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่า ก่อนการเรียนรู้นักเรียนกลุ่มปฏิบัติการมากกว่าครึ่งหนึ่งมีความรู้สึกไม่มั่นใจในความรู้สึกของตนเองและคิดว่าตนเองไม่สามารถปฏิบัติได้ในเรื่องการแสดงพฤติกรรมเมื่อคนรัก หรือแฟน หรือกิ๊กของนักเรียนขอหรือรบเร้าให้มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ฟังเหตุผล และเรื่องการส่งเสริมสุขภาพเมื่อนักเรียนมีความต้องการทางเพศด้วยการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การเล่นกีฬา การออกกำลังกาย และทำงานอดิเรกที่สร้างสรรค์เพื่อระบายอารมณ์เพศ คิดเป็นร้อยละ 72.0 และร้อยละ 70.0 ตามลำดับ เมื่อกลุ่มปฏิบัติการได้เรียนรู้ตามโปรแกรมที่จัดให้ พบว่านักเรียนมีความรู้สึกมั่นใจและมีความเชื่อมั่นในตนเองว่าสามารถที่จะแสดงพฤติกรรมที่ต้องการนั้นได้ทุกครั้ง โดยมีคะแนนความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 87.5 และร้อยละ 90.0 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตารางที่ 21 ภาคผนวก หน้า 222

เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่ม พบว่า ก่อนการเรียนรู้แบบปฏิบัติการกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เกือบทั้งหมดมีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำร้อยละ 92.0 และระดับปานกลางร้อยละ 17.0

ตามลำดับ โดยที่ไม่มีใครเลยที่มีความเชื่ออยู่ในระดับสูง และหลังการเรียนรู้ในโปรแกรมที่จัดให้ พบว่า นักเรียนเกือบทุกคนมีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงร้อยละ 87.5และระดับปานกลางมีเพียงร้อยละ 12.5 เมื่อทดสอบความแตกต่างของความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า หลังการเรียนรู้นักเรียนมีความเชื่อในความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001)) โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.13 และ 59.63 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตารางที่ 12 และ 13 หน้า 113–114

เมื่อวิเคราะห์รายข้อคะแนนความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่า ก่อนการเรียนรู้นักเรียนกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่าครึ่งหนึ่งมีความรู้สึกไม่มั่นใจในความรู้สึกของตนเองและคิดว่าตนเองไม่สามารถปฏิบัติได้ในเรื่องการปฏิเสธเมื่อเพื่อนสนิทของนักเรียนชวนไปเที่ยวค้างแรมแบบไปเป็นคู่ (ชาย-หญิง) และการหลีกเลี่ยงการอ่านหรือดูสื่อที่มีสิ่งยั่วยุทางอารมณ์ ให้มีความต้องการทางเพศ คิดเป็นร้อยละ 58.0 และร้อยละ 55.0 ตามลำดับ เมื่อนักเรียนกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้เรียนรู้ตามโปรแกรมที่จัดให้ พบว่านักเรียนมีความรู้สึกมั่นใจและมีความเชื่อมั่นในตนเองว่าสามารถที่จะปฏิเสธหรือแสดงพฤติกรรมที่ต้องการนั้นได้ทุกครั้ง โดยมีคะแนนความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้นเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 71.0 ดังรายละเอียดตารางที่ 22 ภาคผนวก หน้า 223

สำหรับกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่า ก่อนการเรียนรู้นักเรียนเกือบทั้งหมด มีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำร้อยละ 94.0 และระดับปานกลางร้อยละ 6.0 ตามลำดับ โดยที่ไม่มีใครเลยที่มีความเชื่ออยู่ในระดับสูง และหลังการเรียนรู้ในโปรแกรมที่จัดให้ พบว่า นักเรียนทุกคนมีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงเพิ่มขึ้นร้อยละ 100.0 เมื่อทดสอบความแตกต่างของความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่าหลังการเรียนรู้นักเรียนมีความเชื่อเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001)) โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.81 และ 61.69 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตารางที่ 12 และ 13 หน้า 113–114

เมื่อวิเคราะห์รายข้อคะแนนความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่า ก่อนการเรียนรู้นักเรียนกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่าครึ่งหนึ่งมีความรู้สึกไม่มั่นใจในความรู้สึกของตนเองและคิดว่าตนเองไม่สามารถปฏิบัติได้ในเรื่องการปฏิเสธเมื่อคนรักของนักเรียนขอหอมแก้มและจุมพิต (จูบ) และเรื่องการปฏิเสธที่จะอยู่กับคนรัก สองต่อสองโดยคิดเป็นร้อยละ 57.5 และร้อยละ 52.5 ตามลำดับ เมื่อนักเรียนกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้เรียนรู้ตามโปรแกรมที่จัดให้ พบว่านักเรียนมีความรู้สึกมั่นใจและมีความเชื่อมั่นในตนเองว่าสามารถที่จะปฏิเสธหรือแสดงพฤติกรรมที่ต้องการนั้นได้ทุกครั้ง โดยมีคะแนนความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้นคิดเป็นร้อยละ 75.0 และร้อยละ 62.0 ดังรายละเอียดตารางที่ 23 ภาคผนวก หน้า 226

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้

ระดับความเชื่อในความสามารถของตนเอง	กลุ่มปฏิบัติการ (n=40)		กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=24)		กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=16)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ก่อนการเรียนรู้						
สูง	2	5.0	2	8.0	0	0.0
ปานกลาง	1	2.5	0	0.0	1	6.0
ต่ำ	37	92.5	22	92.0	15	94.0
รวม	40	100.0	24	100.0	16	100.0
หลังการเรียนรู้						
สูง	37	92.5	21	87.5	16	100.0
ปานกลาง	3	7.5	3	12.5	0	0.0
ต่ำ	0	0.0	0	0.0	0	0.0
รวม	40	100.0	24	100.0	16	100.0

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง

ความเชื่อในความสามารถของตนเอง	n	Mean	S.D.	t-value	df	p-value
กลุ่มปฏิบัติการ						
ก่อนการเรียนรู้	40	23.60	11.64	18.738	39	<0.001
หลังการเรียนรู้	40	60.45	5.12			
กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยง						
ก่อนการเรียนรู้	24	26.13	13.50	11.749	23	<0.001
หลังการเรียนรู้	24	59.63	5.96			
กลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง						
ก่อนการเรียนรู้	16	19.81	6.91	21.972	15	<0.001
หลังการเรียนรู้	16	61.69	3.30			

2.2.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพการเรียนรู้ตามแผนความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

- กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่า ส่วนใหญ่คิดว่า การไปเที่ยวด้วยกันสองต่อสองกับคนรักหรือการจัดงานสังสรรค์ในบ้านเป็นเรื่องปกติของวัยรุ่นในปัจจุบัน และคิดว่าการดูวีดีโอโป๊ หรือการอ่านหนังสือโป๊ เป็นการดูเพื่อความสนุกสนาน โดยมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “หนูไปเที่ยวงานกลางคืนหนูขออนุญาตกับแม่ทุกครั้งน่ะ และเวลาไปเที่ยวก็ไปกับแฟนสองคนทางบ้านก็ไม่ว่าอะไรน่ะ”

“กลุ่มหนูเคยชวนกันไปดูวีซีดีโป๊ที่บ้านเพื่อนน่ะ (ตอนที่วีซีดีน้องแน็ทระบาด) เพราะในกลุ่มมีเพื่อนที่มีบ้านอยู่ในตัวเมืองหลายคน และชอบหนีเรียนในคาบอิสระ พอดูเสร็จก็กลับเข้ามาเรียนตามปกติ” และมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “พอดูเสร็จหนูรู้สึกเฉยๆ น่ะ และคิดว่าการดูหนังพวกนี้เป็นการดูเพื่อความสนุกเท่านั้นดีกว่ามานั่งรอครูในคาบอิสระเบื่อมาก”

สำหรับสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิง พบว่า มีบางส่วนคิดว่าการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนเป็นเรื่องธรรมดาของวัยรุ่นหญิง และการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนถ้ารู้จักการป้องกัน และเอาตัวรอดได้คงไม่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของตนเอง รวมทั้งการอยู่ใกล้ชิดกับคน

รัก หรือการไปเที่ยวกับแฟน หรือคนรักสองต่อสอง โดยมองว่าเป็นการแสดงความรักต่อกัน และคิดว่าสามารถควบคุมตนเองได้แม้อยู่ในภาวะที่ทำให้เอื้อต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ มีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “เวลาแฟนมาหาที่บ้านหรือมาคอยรับที่หน้าโรงเรียนหนูรู้สึกว่าหนูมีความสุข และแฟนหนูเขารักและห่วงหนูมาก ยิ่งตอนนี้เขากลัวว่าหนูจะมีคนใหม่เขาก็เลยมารับกลับบ้านทุกครั้ง”

และมีคนหนึ่งบอกว่า “หนูเคยไปบ้านแฟนหนูคนเดียว และแฟนเคยขอกอดหนูไม่ให้กอดน่ะ เพราะถ้าให้กอดแล้วเขาจะว่าหนูง่าย ตอนแรกเขาโกรธหนูมาก หนูก็บอกเขาว่าถ้าโกรธก็ไม่ต้องมายุ่งและบอกเขาว่ารอให้เรียนจบก่อน”

โดยมองว่าการมีคนรักในวัยเรียนเป็นเรื่องปกติ ช่วยเป็นกำลังใจให้กันและกันทำให้อยากมาโรงเรียนทุกวัน มีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “หนูอยากมาเรียนทุกวันเลย ไม่อยากให้มีวันหยุด เพราะหนูจะได้เห็นหน้าแฟนทุกวัน เพราะถ้าวันหยุดแฟนหนูเขาจะกลับบ้านทุกวันเสาร์-อาทิตย์”

นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีเพศสัมพันธ์แล้วแสดงความคิดเห็นว่า “หนูยินยอมมีเพศสัมพันธ์กับแฟนครั้งแรกเป็นเพราะรัก หนูเต็มใจด้วย และแฟนหนูเขาก็ชอบหนูมาก เพราะเขาเคยบอกว่า ถ้าเรียนจบเขาจะแต่งงานด้วย” และมองว่าการมีเพศสัมพันธ์เพียงครั้งเดียวหรือครั้งแรกคงไม่เป็นไร คงไม่ติดเอดส์เพราะเชื่อว่าคนที่ตนเองรักก็บริสุทธิ์ไม่เคยมีอะไรกับใครมาก่อน มีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “แฟนหนูเขาบอกว่าหนูเป็นครั้งแรกของเขา หนูก็เชื่อเขาน่ะ เพราะเขาเพิ่งคบหนูเป็นคนแรก ครั้งแรกที่มีอะไรกันเขาไม่ใส่ถุงยางอนามัยเลย”

- กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่แสดงความคิดเห็นเพราะคิดว่าตนเองยังเด็กไม่ควรพูดเรื่องแบบนี้ และคิดว่าวัยนี้ยังไม่ถึงเวลาที่จะคิดเรื่องนี้และมีบางส่วนที่แสดงความคิดเห็นว่าการเที่ยวกลางคืนทำให้วัยรุ่นบางคนมีโอกาสมีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือเพศตรงข้ามและอาจทำให้เสี่ยงต่อการติดโรคได้หากไม่ได้มีการป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัย และมีบางส่วนบอกว่าการไปเที่ยวด้วยกันสองต่อสองกับเพื่อนชายหรือแฟน มีการดื่มเครื่องดื่มของมึนเมาเพราะความอยากลองและถูกเพื่อนชักชวนให้ลองดื่มจากการเข้ากลุ่มเพื่อนทำให้เมาไม่ได้สติ อาจถูกคนรักหรือเพื่อนพาไปข่มขืนหรือมีเพศสัมพันธ์ได้

สำหรับสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิง ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างคิดว่าตนเองไม่เสี่ยงโดยบอกว่าตนเองไม่อยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยง เช่น ทราบว่าตนเองไม่ได้เที่ยว ไม่ดื่มของมึนเมาและไม่มีคนรัก จึงคิดว่าตนเองไม่มีความเสี่ยงใดๆ ที่จะเอื้อให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและการไปเที่ยวงานกลางคืน (งานมหรสพสมโภช) กับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่บอกว่าถือว่าเป็นเรื่องปกติ เพราะผู้ปกครองเป็นคนชวนไปเที่ยวดีกว่าให้ไปกับเพื่อนๆ

2.2.2 การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาของกลุ่มตัวอย่าง ด้านความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

- กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนเรียนตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มาก ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ผิดเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์เพราะการมีเพศสัมพันธ์เสรีมากขึ้น ทำให้มองเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นเปลี่ยนไป หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ในทางที่ดีขึ้น มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้นมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนเรื่องเพศสัมพันธ์ จากการเรียนตามแผนดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนเกิดความเข้าใจรู้ชัดเห็นจริงจากการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง จากการฝึกสาธิต กลุ่มตัวอย่างได้รับรู้ขั้นตอนต่างๆ ของทักษะอย่างชัดเจนก่อนจึงสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนทักษะนั้นๆ ได้ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์และการแก้ปัญหาในชีวิตจริงส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงการปฏิเสธได้อย่างถูกต้อง

- กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนการเรียนตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างไม่กล้าพูด หรือแสดงความคิดเห็นเพราะยังมีความคิด และความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากขึ้นมีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น เห็นได้จากการอภิปรายกลุ่ม และการนำเสนอผลงานเพราะจากการเข้าร่วมกิจกรรมส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้จริงและความเชื่อไว้อย่างเป็นขั้นตอนทำให้แนวโน้มที่จะเกิดพฤติกรรมที่ดีย่อมเกิดขึ้นได้ไม่ยาก และมีการประยุกต์แนวคิดที่ได้จากการเรียนรู้ครั้งนี้มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

2.3 ด้านพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

พบว่า ก่อนการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด มีระดับคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำร้อยละ 85.0 ระดับปานกลางร้อยละ 10.0 และระดับสูงร้อยละ 5.0 ตามลำดับ และหลังการเรียนรู้ในโปรแกรมที่จัดให้พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดลงโดยอยู่ในระดับสูงร้อยละ 100.0 เมื่อทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่าหลังการเรียนรู้ตามโปรแกรมที่จัดให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดลง โดยลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value

<0.001) ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30.60 และ 11.80 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตารางที่ 14 และ 15 หน้า 118

เมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของกลุ่มปฏิบัติการ ในส่วนนี้ผู้วิจัยนำเสนอเฉพาะกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่า ก่อนการเรียนรู้นักเรียนกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่าครึ่งหนึ่งเคยดื่มสุราหรือเครื่องดื่มของมึนเมาคิดเป็นร้อยละ 71.0 เรื่องการเที่ยวงานกลางคืน (มหรสพสมโภช) พบว่านักเรียนเกือบทั้งหมดเคยเที่ยวงานกลางคืน(มหรสพสมโภช) คิดเป็นร้อยละ 83.0 และพฤติกรรมการสัมผัสร่างกายเพศตรงข้ามในเชิงชู้สาว พบว่า นักเรียนมากกว่าครึ่งหนึ่งเคยสัมผัสร่างกายเพศตรงข้ามในเชิงชู้สาวคิดเป็นร้อยละ 58.0 หลังการเรียนรู้ตามโปรแกรมที่จัดให้ พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดลงคิดเป็นร้อยละ 100.0 ร้อยละ 8.0 ร้อยละ13.0 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตารางที่ 24 ภาคผนวก หน้า 229

เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่ม พบว่า ก่อนการเรียนรู้แบบปฏิบัติการกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่าครึ่งหนึ่งมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำร้อยละ 75.0 ระดับปานกลางร้อยละ 17.0 และมีระดับสูงเพียงร้อยละ 8.0 ตามลำดับ และหลังการเรียนรู้ในโปรแกรมที่จัดให้ พบว่า นักเรียนทุกคนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดลงอยู่ในระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 100.0 เมื่อทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า หลังการเรียนรู้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดลง โดยลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 28.38 และ 9.0 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตารางที่ 14 และ 15 หน้า 118

สำหรับกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่า ก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ตามโปรแกรมที่จัดขึ้นกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ทุกคนอยู่ในระดับต่ำร้อยละ 100.0 เมื่อทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า หลังการเรียนรู้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.06 และ 6.38 ตามลำดับ ดังรายละเอียดตารางที่ 14 และ 15 หน้า 118

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้

ระดับพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์	กลุ่มปฏิบัติการ (n=40)		กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=24)		กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง (n=16)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ก่อนการเรียนรู้						
สูง	2	5.0	2	8.0	0	0.0
ปานกลาง	4	10.0	4	17.0	0	0.0
ต่ำ	34	85.0	18	75.0	16	100.0
รวม	40	100.0	24	100.0	16	100.0
หลังการเรียนรู้						
สูง	0	0.0	0	0.0	0	0.0
ปานกลาง	0	0.0	0	0.0	0	0.0
ต่ำ	40	100.0	24	100.0	16	100.0
รวม	40	100.0	24	100.0	16	100.0

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง

พฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศสัมพันธ์	n	Mean	S.D.	t-value	df	p-value
กลุ่มปฏิบัติการ						
ก่อนการเรียนรู้	40	30.60	30.73	4.549	39	<0.001
หลังการเรียนรู้	40	11.80	12.44			
กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยง						
ก่อนการเรียนรู้	24	28.38	15.70	6.823	23	<0.001
หลังการเรียนรู้	24	9.0	3.13			
กลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง						
ก่อนการเรียนรู้	16	7.06	1.48	3.149	15	0.007
หลังการเรียนรู้	16	6.38	1.36			

2.3.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพการเรียนรู้ตามแผนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

- กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ จากการศึกษาข้อมูลพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิง พบว่า มีบางรายยังสับสนในพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของตนอยู่ โดยได้อธิบายและให้เหตุผลให้กับผู้วิจัยทราบว่า ตนไม่น่าเสี่ยงเพราะตนเองไม่เคยมีเพศสัมพันธ์กันเลย เพราะทุกครั้งที่ไปเที่ยวก็ไปเป็นกลุ่ม และมีนักเรียนบางรายบอกว่าตนเชื่อใจคนรัก / แฟน และคิดว่าการไปเที่ยวกับเขาสองต่อสองไม่มีอะไรเกิดขึ้นแน่นอน โดยมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “เวลาหนูไปเที่ยวกับเพื่อนๆ ในกลุ่ม หนูเคยลองดื่มเบียร์กับเพื่อน พอเริ่มมึนหนูก็บอกเพื่อนให้พากลับบ้านน่ะ”

และกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์มองว่า การดื่มเครื่องดื่มของมึนเมา การเที่ยวงานกลางคืน หรือการไปเที่ยวกับแฟน หรือกิ๊ก เป็นเรื่องปกติของคนรักกัน ต้องเชื่อใจกัน และคิดว่าฝ่ายชายไม่น่าจะลวนลาม หรือทำให้คนรักเสียใจ โดยให้เหตุผลว่าการที่บุคคลจะมีพฤติกรรมเสี่ยงหรือไม่นั้นขึ้นอยู่การควบคุมสติของตนเองมากกว่า และมีนักเรียนบางคนบอกว่า “หนูคิดว่าหนูไม่เสี่ยงน่ะ เพราะกิ๊กหนู (แฟน) เขาไม่เคย ลวนลามหนูเลย ถึงแม้ว่าเราจะอยู่ด้วยกันตามลำพัง”

โดยมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “หนูว่าการลองดื่มของมึนเมาในบ้านตนเองเป็นเรื่องปกติ ดีกว่าเราไปลองดื่มกับเพื่อนเพราะที่บ้านหนูเคยบอกว่าหัดดื่มไว้ พอโตขึ้นมาจะได้ไม่โดนหลอก”

สำหรับพฤติกรรมการคุมกำเนิดของวัยรุ่นหญิง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์ทางเพศ พบว่า นักเรียนไม่ใช้วิธีการคุมกำเนิดแบบสมัยใหม่ แต่ใช้วิธีการคุมกำเนิดแบบธรรมชาติ เนื่องจากเหตุผลหลายอย่างด้วยกัน เช่น ไม่เคยใช้ เพราะไม่มีความรู้ และรับรู้ผลข้างเคียงของยาคุมกำเนิดไม่ชัดเจน เช่น มีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “หนูเคยได้ยินพี่หนูบอกว่าถ้าใครกินยาคุมกำเนิดจะทำให้อ้วน และเกิดสิวได้”

ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์ทางเพศ มักจะไม่มีการป้องกันการตั้งครรภ์โดยการใช้ถุงยางอนามัย ส่วนใหญ่จะใช้วิธีนับระยะปลอดภัย (ส่วนใหญ่ฝ่ายชายจะเป็นคนถามว่าประจำเดือนมาครั้งสุดท้ายเมื่อไร) และฝ่ายชายจะแนะนำให้กินยาขับประจำเดือนหลังการมีเพศสัมพันธ์ โดยมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า

“ตอนที่มีอะไรกับแฟนเขาเคยถามหนูว่า ประจำเดือนมาวันสุดท้ายวันไหน พอหนูบอกเขาก็บอกว่าครั้งนี้ไม่ท้องหรอกเพราะนับวันแล้ว พอมีอะไรกันเสร็จตอนแรกหนูกลัวท้องมาก พอแฟนบอกว่าไม่เป็นไรและเขาเต็มใจรับผิดชอบ ก็รู้สึกดีขึ้นมาก และคิดว่าเขายิ่งรักเรามาก”

และมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “แฟนบอกว่าไม่เป็นไรหรอก กินยาสตรีเทพพิฑูรย์ (ยาขับประจำเดือน) วันเดียวประจำเดือนก็มาแล้ว”

- กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนในกลุ่มนี้ไม่สามารถอธิบาย หรือบอกรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ เพราะบอกว่าไม่เคยเรียน หรือไม่เคยทราบเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเอง โดยมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า

“หนูไม่รู้ว่านิสัยหนูเป็นแบบไหนเลย เพราะหนูไม่เคยสังเกต แต่เคยได้ยินเพื่อนบอกว่าหนูเป็นคนที่มีความรู้สึกช้าไม่รู้ทันเหตุการณ์ และหนูคิดว่าการเรียนรู้เรื่องนี้เป็นเรื่องน่าอายน่ะ เพราะแม่เคยบอกว่า พอโตขึ้นมาหนูก็รู้เองไม่จำเป็นต้องเรียนเรื่องแบบนี้หรอกมันไม่ดี”

และมีนักเรียนบางส่วนบอกว่าพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงอาจจะเกิดจากการอยู่ใกล้ชิดและถูกฝ่ายชาย หรือคนรักสัมผัสแตะต้องร่างกายแล้วจะทำให้เกิดความต้องการทางเพศ และมีความสัมพันธ์ทางเพศกับฝ่ายชายได้ โดยมีนักเรียนคนหนึ่งเล่าว่า

“หนูคิดว่าการพูดเรื่องแบบนี้ในกลุ่มเพื่อนเป็นเรื่องที่ไม่ดี เพราะหนูกลัวว่าเพื่อนๆ เขาจะว่าเราเคยมีประสบการณ์ หรืออาจจะมีแฟนแต่เราไม่กล้าบอกเพื่อน เพราะเพื่อนๆ บางคนชอบไปเล่าหรือบอกเพื่อนห้องอื่นให้รู้”

สำหรับพฤติกรรมการคุมกำเนิดของวัยรุ่นหญิง ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างไม่รู้จัก โดยให้เหตุผลว่า เป็นเรื่องที่ไม่ควรพูด หรืออายไม่กล้าพูดในเรื่องนี้ เพราะคิดว่าถ้าศึกษา หรือพูดคุยเกี่ยวกับการคุมกำเนิดเพื่อนๆ จะมองว่าตนเองเคยมีประสบการณ์ทางเพศมาก่อน จากนั้นก็จะไปนินทาลับหลัง หรือ มองตนเองไปในทางไม่ดี

2.3.2. การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาของกลุ่มตัวอย่างด้านพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

- กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนการเรียนตามแผนการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่างบางคนมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมาก และมีโอกาสมีเพศสัมพันธ์ได้มาก เนื่องจากนักเรียนมีความรู้ที่ไม่ถูกต้อง มีความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ และพฤติกรรมของนักเรียนในกลุ่มนี้มีโอกาสเข้าถึงปัจจัยและแหล่งที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติที่เปลี่ยนแปลงไปจากก่อนการเรียนรู้มากโดยมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดลง และสามารถหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนมีดังนี้

- สื่อต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ พบว่า ก่อนการเรียนตามแผนปฏิบัติการส่วนใหญ่นักเรียนในกลุ่มนี้เคยดูวีซีดีโป๊ เคยอ่าน หรือดูหนังสือการ์ตูนที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศจากการชักชวนของเพื่อนต่างสถาบันบ่อยครั้ง หลังจากการเรียนตามแผนการสอนแบบปฏิบัติการแล้วส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิเสธเพื่อนจากการถูกชักชวนได้ และงดหรือลดการดูวีซีดีโป๊ อ่านหรือดูหนังสือการ์ตูนที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ โดยจะชวนเพื่อนทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์มากขึ้น เช่น ทำงานบ้าน และเล่นกีฬามากขึ้น

- การเที่ยวสถานเริงรมย์ หรืองานกลางคืน (มหรสพสมโภช) พบว่า ก่อนการศึกษานี้ กลุ่มตัวอย่างเที่ยวกลางคืนบ่อยครั้ง เนื่องจากส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเมือง และในตัวเมืองมีการแสดงงานกลางคืนเกือบทุกวัน ส่วนใหญ่นักเรียนจะมาเที่ยวกับเพื่อนและผู้ปกครอง มีบางส่วนที่มาเที่ยวกับแฟนหรือเพื่อนชาย หลังจากที่เข้าร่วมกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการแล้ว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่งดหรือเลิกเที่ยวงานกลางคืนมากขึ้นและหลีกเลี่ยงการไปเที่ยวกับคนรักสองคนมากขึ้น เห็นได้จากการปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างที่เคยปฏิบัติและจากการพูดคุยของครูประจำชั้นนักเรียนมาเรียนสม่ำเสมอ ขาดเรียนน้อยลง และเริ่มสนใจการเรียนมากขึ้น

- การดื่มเครื่องดื่มของมึนเมา พบว่า ก่อนการเรียนตามแผนปฏิบัติการนักเรียนกลุ่มนี้เคยดื่มเครื่องดื่มของมึนเมาโดยเฉพาะสปายและเบียร์ เพราะส่วนใหญ่คิดว่ามีแอลกอฮอล์น้อยทำให้ไม่เมา และสามารถดื่มที่บ้านได้ถ้ามีการจัดงานสังสรรค์ หลังจากเรียนตามแผนปฏิบัติการแล้วกลุ่มตัวอย่างได้ตระหนักและเห็นความรุนแรงของปัญหาที่ตามมาจากพฤติกรรมเสี่ยงของตนเองส่งผลให้นักเรียนเลิกดื่มเครื่องดื่มของมึนเมาและไม่ลองดื่มตามคำชักชวนของเพื่อน

- การสัมผัสร่างกายกับเพศตรงข้ามในเชิงชู้สาว พบว่า นักเรียนในกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่จะมีแฟน หรือคนรัก หรือกิ๊ก หรือเพื่อนชายที่สนิท ก่อนการเรียนตามแผนปฏิบัติการนี้ นักเรียนให้ความสำคัญกับเพศตรงข้ามมาก และไว้ใจคนรักของตนเองมากโดยเฉพาะการจับมือ โอบกอดกับคนรัก คิดว่าเป็นแสดงให้เห็นถึงความรัก ความรู้สึกที่ดีต่อกัน นอกจากนั้นยังนำมาพูดคุยในกลุ่มเพื่อนได้ หลังจากการจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการแล้วส่งผลให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าของตนเองเห็นความสำคัญของตนเอง รู้จักรักนวลสงวนตัวมาก และสามารถหลีกเลี่ยงการสัมผัสร่างกายกับเพศตรงข้ามในเชิงชู้สาวได้

- พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย พบว่า ก่อนการเรียนตามปฏิบัติการนักเรียนที่เคยมีประสบการณ์ทางเพศส่วนใหญ่ไม่รู้จักวิธีการป้องกันตนเอง ส่วนใหญ่จะให้ฝ่ายชายเป็นคนป้องกันเพราะไว้ใจคนรัก และตนเองไม่กล้าพูดกับคนรักในเรื่องการป้องกันกลัวว่าคนรักจะ

คิดว่าตนเองเคยมีประสบการณ์มาแล้ว หลังจากการเรียนตามแผนปฏิบัติการแล้วส่งผลให้นักเรียนในกลุ่มนี้รู้จักวิธีป้องกันตนเองมากขึ้นโดยเฉพาะวิธีคุมกำเนิด และนักเรียนในกลุ่มตระหนักและเห็นความรุนแรงของปัญหา และเห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของตนเอง ส่งผลให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง และงดหรือเลิกมีเพศสัมพันธ์

- การสร้างเสริมสุขภาพในชีวิตประจำวันเรื่องการเล่นกีฬา การออกกำลังกายและงานอดิเรกที่สร้างสรรค์ พบว่าส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างไม่ค่อยมีเวลาในการส่งเสริมสุขภาพของตนเอง เนื่องจากส่วนใหญ่คิดว่า การเรียนวิชาพลศึกษาในชั้นเรียนก็เพียงพอแล้วสำหรับการออกกำลังกายในวัยนี้ และส่วนใหญ่คิดว่าการทำงานบ้าน และทำการบ้านหลังเลิกเรียนก็เหนื่อยทำให้ไม่อยากไปไหน หลังจากการเรียนตามแผนปฏิบัติการแล้ว ส่งผลให้นักเรียนในกลุ่มนี้เห็นความสำคัญของการส่งเสริมสุขภาพรวมทั้งให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงของร่างตนเอง โดยเฉพาะมีการพูดคุยกับครู และผู้ปกครองมากขึ้นเกี่ยวกับความผิดปกติของร่างกาย และเข้าใจการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมสุขของตนเองเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมากขึ้น ด้วยวิธีระบายความต้องการทางเพศด้วยกิจกรรมอื่นๆ ที่เหมาะสม เช่น การออกกำลังกาย การเล่นกีฬา ดูหนัง ฟังเพลงและการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เป็นต้น

- กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่า ก่อนการเรียนตามแผนปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าตนเองไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เพราะการปฏิบัติของตนเองไม่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์จึงไม่สนใจหรือประเมินพฤติกรรมของตนเอง หลังจากเข่ารวมกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากก่อนการเรียนรู้มาก เข้าใจ สนใจในพฤติกรรมของตนเองมากขึ้น เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องใกล้ตัวและเกิดจากพฤติกรรมของตนเองเห็นได้จากการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน และกลุ่มตัวอย่างสามารถหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย

2.4 ความพึงพอใจ ในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก

ผลการประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียน ภายหลังจากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ เป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ ได้ผลดังตารางที่ 16 หน้า 123

ตารางที่ 16 จำนวนร้อยละของนักเรียนจำแนกตามความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ (จำนวน 40 คน)

ข้อความ	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1. วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน	97.5	2.5	0.0
2. วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนเกิดความอยากเรียนมากขึ้น	92.5	7.5	0.0
3. วิธีการเรียนการสอนแบบนี้กระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัวในการเรียนมากขึ้น	92.5	7.5	0.0
4. วิธีการเรียนการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนฝึกการทำงานเป็นทีมได้มาก	97.5	2.5	0.0
5. วิธีการเรียนการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนน้อย	0.0	57.5	42.5
6. วิธีการเรียนการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนเกิดความสามัคคีกันมาก	95.0	2.5	2.5
7. วิธีการเรียนการเรียนการสอนแบบนี้ช่วยให้เกิดการผสมผสานความรู้ได้น้อย	0.0	20.0	80.0
8. วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ไม่เกิดความสนุกสนานในการเรียน	0.0	7.5	92.5
9. วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ สร้างเสริมวิธีการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองน้อย	0.0	27.5	72.5
10. วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้เกิดความขัดแย้ง	0.0	2.5	97.5

ตารางที่ 17 จำนวนร้อยละของนักเรียนจำแนกตามความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ (จำนวน 24 คน)

	ข้อความ	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1.	วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน	100.0	0.0	0.0
2.	วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนเกิดความอยากเรียนมากขึ้น	100.0	0.0	0.0
3.	วิธีการเรียนการสอนแบบนี้กระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัวในการเรียนมากขึ้น	88.0	12.0	0.0
4.	วิธีการเรียนการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนฝึกการทำงานเป็นทีมได้มาก	96.0	4.0	0.0
5.	วิธีการเรียนการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนน้อย	0.0	62.0	38.0
6.	วิธีการเรียนการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนเกิดความสามัคคีกันมาก	96.0	0.0	4.0
7.	วิธีการเรียนการเรียนการสอนแบบนี้ช่วยให้เกิดการผสมผสานความรู้ได้น้อย	0.0	20.0	80.0
8.	วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ไม่เกิดความสนุกสนาน ในการเรียน	0.0	8.0	92.0
9.	วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ สร้างเสริมวิธีการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองน้อย	0.0	41.0	59.0
10.	วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้เกิดความขัดแย้ง	0.0	4.0	96.0

ตารางที่ 18 จำนวนร้อยละของนักเรียนจำแนกตามความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ในกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ (จำนวน 16 คน)

ข้อความ	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1. วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน	94.0	6.0	0.0
2. วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนเกิดความอยากเรียนมากขึ้น	81.0	19.0	0.0
3. วิธีการเรียนการสอนแบบนี้กระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัวในการเรียนมากขึ้น	100.0	0.0	0.0
4. วิธีการเรียนการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนฝึกการทำงานเป็นทีมได้มาก	100.0	0.0	0.0
5. วิธีการเรียนการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนน้อย	0.0	50.0	50.0
6. วิธีการเรียนการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนเกิดความสามัคคีกันมาก	94.0	6.0	0.0
7. วิธีการเรียนการเรียนการสอนแบบนี้ช่วยให้เกิดการผสมผสานความรู้ได้น้อย	0.0	19.0	81.0
8. วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ไม่เกิดความสนุกสนานในการเรียน	0.0	6.0	94.0
9. วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ สร้างเสริมวิธีการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองน้อย	0.0	6.0	94.0
10. วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้เกิดความขัดแย้ง	0.0	0.0	100.0

2.4.1 การวิเคราะห์ความพึงพอใจ ในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

ภายหลังการเรียนรู้ตามแผนปฏิบัติการ พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนเห็นว่าการเรียนแบบนี้ทำให้นักเรียนได้ความรู้มากขึ้น โดยเฉพาะการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการดูวีดีทัศน์เรื่อง “วัยรุ่นวัยใส ใส่ใจสุขภาพ” และการดูวีดีทัศน์ที่เป็นเรื่องราวจากประสบการณ์และสะท้อนชีวิตจริงจากรายการ “หลุมดำ” ตอน “ทำแท้ง” สังคมป่วย ศีลธรรมเสื่อมหรือภูมิคุ้มกันความดีบกพร่องและตอนกว่าจะรู้เดียงสา ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่สอดแทรกเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับปัญหาที่ตามมาจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนช่วยให้เกิดการผสมผสานความรู้ได้มาก (ร้อยละ 78.0) และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้งทำให้นักเรียนมีความสนุกสนานในการเรียนมาก (ร้อยละ 90.2)

นอกจากนั้นนักเรียนมีความพึงพอใจในด้านต่างๆ อีก เพราะนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมาก (ร้อยละ 90.2) และเห็นว่าการเรียนแบบนี้เป็นการเรียนแบบใหม่ ที่นักเรียนไม่เคยเรียนรู้และไม่เคยได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากขนาดนี้ นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการเรียนเรื่องเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวกับนักเรียนและยังกระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัวในการเรียน (ร้อยละ 90.2) และมีความกระตือรือร้นในการเรียนมาก (ร้อยละ 95.1)

2.4.2 การวิเคราะห์ความพึงพอใจ ในการจัดกิจกรรมตามแผนการสอนแบบปฏิบัติการ

สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนปฏิบัติการครั้งนี้ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการจัดบอร์ดเพื่อนำเสนอผลงานและการดำเนินงานตามแผนงาน เพราะส่วนใหญ่นักเรียนบอกว่าตั้งแต่มาเรียนในโรงเรียนไม่เคยจัดบอร์ดในโรงเรียนและไม่เคยพูดหรือประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนเลย ส่วนใหญ่ในโรงเรียนจะให้เฉพาะนักเรียนที่มีผลงานดีเด่น และมีชื่อเสียงในการจัดบอร์ด ส่วนนักเรียนไม่เคยได้แสดงผลงานหรือไม่เคยได้พูดเสียงตามสายในโรงเรียนเลย ส่วนใหญ่ครูจะให้เฉพาะประธานนักเรียน หรือรุ่นพี่มัธยมปลายเท่านั้นในการใช้ห้องประชาสัมพันธ์ หลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ทำให้นักเรียนมีโอกาสได้แสดงความสามารถ และแสดงออกในทางที่ดีมากขึ้น ทำให้บุคคลอื่นในโรงเรียนมองพวกตนในทางที่ดีมากขึ้น และการเรียนรู้แบบนี้ทำให้นักเรียนได้สร้างเสริมวิธีการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองอย่างมาก (ร้อยละ 70.7) โดยเฉพาะการหาข่าวเพื่อนำเสนอ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และหาข้อมูลจากที่อื่นด้วย นอกจากการเรียนรู้จากหนังสือเรียนแล้วเช่น การสืบค้นหาข่าวจากหนังสือพิมพ์ การหาข้อมูลเพื่อนำเสนอผลงานจากการใช้อินเตอร์เน็ต นอกจากนั้นยังเห็นว่าการนำเสนอผลงานกลุ่มของ

นักเรียนทำให้บุคคลอื่นในโรงเรียนได้รับความรู้ไปด้วยโดยเฉพาะการเรียนรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย

นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างมีความพอใจเป็นอย่างมากในการดำเนินงานตามแผนงานที่จัดขึ้น เพราะการเรียนรู้แบบนี้ทำให้นักเรียนฝึกการทำงานเป็นทีมได้มาก (ร้อยละ 95.1) ทำให้นักเรียนเกิดความสามัคคีกันมาก (ร้อยละ 92.7) ถึงแม้จะมีความขัดแย้งกันบ้างในการเสนอความคิดทำให้นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นมากขึ้น นอกจากนั้นการเรียนรู้แบบนี้ยังทำให้นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกคิดวิเคราะห์หาทางแก้ปัญหาด้วยตนเอง ดังจะเห็นได้จากการทำโครงการเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการฝึกทักษะต่างๆ เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ทำให้นักเรียนเกิดความอยากเรียนมากขึ้น (ร้อยละ 90.2) เช่น การฝึกทักษะการปฏิเสธ การสาธิตการใช้ถุงยางอนามัย

สรุปได้ว่า ภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ ทำให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการเรียนเป็นอย่างมาก และทำให้กลุ่มตัวอย่างได้มีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น มีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากยิ่งขึ้น และสามารถหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้ อีกทั้งนักเรียนได้นำความรู้เดิมที่มีอยู่แล้วมาปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ใหม่ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีการพูดคุย อภิปราย แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันมากขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการเรียนรายวิชาอื่นได้อย่างเหมาะสม

2.4.3 การวิเคราะห์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก

2.4.3.1 การสังเกตการทำงานกลุ่มของกลุ่มปฏิบัติการ ในระยะแรกของการเรียนรู้ พบว่า หลังจากที่ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันเองส่วนใหญ่นักเรียนจะอยู่กับเพื่อนสนิท และนักเรียนให้เหตุผล เพราะว่าส่วนใหญ่นักเรียนจะคุ้นเคยกับเพื่อนที่ตนเองสนิทเท่านั้น ไม่อยากอยู่กลุ่มกับคนที่ตนเองไม่คุ้นเคย กลัวว่าจะเกิดความขัดแย้ง ไม่อยากทำงานร่วมด้วย จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการแบ่งกลุ่มให้นักเรียนเอง ในการทำกิจกรรมกลุ่มพบว่า ตอนแรกนักเรียนไม่พอใจผู้วิจัย และไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมเพราะไม่อยากเข้ากลุ่มกับคนที่ตนเองไม่สนิท จากนั้นผู้วิจัยได้อธิบายเหตุผลของการดำเนินการแบ่งกลุ่ม และให้นักเรียนทำงานกลุ่มอย่างเป็นระบบ โดยให้นักเรียนเลือกประธานกลุ่ม รองประธาน จากนั้นให้ทุกคนในกลุ่มหมุนเวียนการดำรงตำแหน่ง และให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำกิจกรรม ภายหลังการดำเนินกิจกรรมกลุ่มตัวอย่างเริ่มคุ้นเคยกับการดำเนินการและทำให้นักเรียนเกิดการยอมรับเพื่อนมากขึ้นนักเรียนได้รู้จักนิสัยและการทำงานของเพื่อนในชั้นเรียนมากยิ่งขึ้นทำให้นักเรียนเกิดความสามัคคีในชั้นเรียนมากขึ้น

2.4.3.2 การสังเกตการแสดงออกของกลุ่มตัวอย่าง ในระยะแรกของการจัดกิจกรรมพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างไม่กล้าแสดงออก บางครั้งยังสับสนในการเรียน จากนั้นผู้วิจัยได้อธิบายเหตุผลให้นักเรียนทราบ และให้นักเรียนแต่ละคนหมุนเวียนการนำเสนอผลงานกลุ่มในแต่ละครั้ง ภายหลังการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างพบว่า นักเรียนเริ่มแสดงมากขึ้นนักเรียนกล้าพูดหน้าชั้นเรียนและกล้าเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม จากการสังเกตพบว่านักเรียนในชั้นสามารถดำเนินงานได้อย่างรวดเร็ว และลดความขัดแย้งกันมากขึ้น

2.4.3.3 การสังเกตการเสนอความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จากการสังเกตบรรยากาศในสมาชิกบางกลุ่มจากการดำเนินกิจกรรมในช่วงแรกพบว่า บรรยากาศการทำงานของสมาชิกภายในกลุ่มเงียบ ไม่กล้าเสนอความคิดเห็นกลัวเพื่อนในกลุ่มจะว่าและกลัวจะผิด จากนั้นผู้วิจัยต้องเข้าไปแนะนำสมาชิกในกลุ่ม และให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันเสนอความคิดเห็นร่วมกันเพื่อจะได้ข้อมูลที่หลากหลาย ซึ่งความคิดเห็นของทุกๆ คน ที่แสดงออกมาจะช่วยให้เกิดความสมบูรณ์ในการแก้ปัญหามากขึ้น จากนั้นให้สมาชิกแต่ละกลุ่มดำเนินกิจกรรมตามแผนการเรียนรู้ ภายหลังการดำเนินกิจกรรมพบว่า สมาชิกในแต่ละกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงโดยมีการพูดคุยภายในกลุ่มกันมากขึ้น สมาชิกกลุ่มทุกกลุ่มกล้าพูด และกล้าแสดงออก โดยการยกมือพูดบ่อยครั้ง เริ่มคุ้นเคยกับการอภิปรายในกลุ่มทำให้เกิดเสียงดัง บางครั้งผู้วิจัยต้องเตือนอย่าแย่งกันพูด

2.4.3.4 การสังเกตความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม พบว่า บรรยากาศในบางกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมในช่วงแรกนักเรียนให้ความร่วมมือภายในห้องเรียนดี มีความสามัคคีกันดีภายในกลุ่ม แต่หลังจากที่ให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลนอกชั้นเรียนพบว่านักเรียนไม่เห็นความสำคัญและไม่อยากเพิ่มภาระในการเรียน จากนั้นผู้วิจัยให้คำแนะนำและตักเตือนเพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้แบบนี้และเห็นความสำคัญของการทำงานกลุ่ม ภายหลังการดำเนินกิจกรรมพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือกันดีทุกคน มีการแบ่งงานกันรับผิดชอบ นักเรียนทุกคนรู้หน้าที่ และรู้ถึงขั้นตอนกระบวนการเรียน รวมทั้งนักเรียนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยเฉพาะในกิจกรรมการแก้ไขปัญหาโดยการจัดทำโครงการทำให้การดำเนินงานออกมาเป็นที่น่าพอใจ และเป็นที่ยอมรับเป็นอย่างมาก

จากการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้นโดยเฉพาะการให้ความร่วมมือในการเรียนแบบปฏิบัติการเป็นอย่างดีเริ่มตั้งแต่การเข้าชั้นเรียนสม่ำเสมอการนำเสนอผลงานที่ได้รับและการดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดขึ้นนอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างยังได้แสดงความคิดเห็นมีความสนุกสนานในการเรียน เพราะถึงแม้บางครั้งจะมีความเหนื่อยในการเรียน

เพราะต้องทำกิจกรรมทุกครั้งแต่ก็ไม่เครียดเพราะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนๆ ในชั้นเรียนและทำให้กลุ่มตัวอย่างได้มีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น มีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์และสามารถหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้มากยิ่งขึ้น

2.5 บทสรุป

ในการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ เกิดจากมีความรู้ที่ถูกต้องในการปฏิบัติตัว มีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์และนักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดลงจากข้อมูลดังกล่าวเกิดจากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ซึ่งแผนการเรียนแบบปฏิบัติการครั้งนี้ มีเนื้อหาที่ครอบคลุมและชัดเจน นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองทำให้นักเรียนตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้น ได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรม และสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้นี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นที่ถูกต้องและเหมาะสมกับวัย มีพัฒนาการที่ดีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม โดยเฉพาะพัฒนาการทางเพศและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ และยังส่งผลระยะยาวทำให้ปัญหาทางเพศที่เกิดขึ้นในปัจจุบันลดลงวัยรุ่นหญิงมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีอนามัยเจริญพันธุ์ที่ดีสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

บทที่ 5
กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

ในบทนี้เป็นการเสนอบทเรียนและรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ สำหรับนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 พื้นที่เขตการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการแสดงให้เห็นถึงแนวคิด ความหมาย และคุณค่าของกระบวนการเรียนตามหลักสูตรแผนการเรียนแบบปฏิบัติการที่ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้ตามผลที่ได้เสนอในบทที่ผ่านมา โดยนำเสนอผลดังนี้

กระบวนการของการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาแนวใหม่

การเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาแนวใหม่นำเสนอผลการศึกษาโดยแบ่งเป็น 4 ส่วนสำคัญคือ การสร้างแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ หลักสูตรการเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ การนำแผนการเรียนรู้ไปปฏิบัติ และผลการปฏิบัติตามแผนการเรียนรู้

1. การสร้างแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ ประกอบด้วย

1.1 การเรียนรู้แผนปฏิบัติการต่อความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

พบว่า นักเรียนมากกว่าครึ่งหนึ่งมีความรู้ในเรื่องเพศสัมพันธ์ที่ผิดคือ เข้าใจผิดในเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ประกอบด้วย สาเหตุ อาการและการป้องกันโรค ไม่ทราบว่าโรคติดทางเพศสัมพันธ์มีกี่ชนิดมีความรู้ที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับวิธีคุมกำเนิดและปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ การเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ให้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งเพราะการสอนเรื่องเพศสัมพันธ์สาระการเรียนรู้บางส่วนเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ผู้สอนต้องมีทักษะการสอนที่เหมาะสม วิธีการเรียนรู้ครั้งนี้ประกอบด้วย การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก

1.1.1 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม วิธีการที่ให้เรียนรู้คือ การเรียนรู้ด้วยตนเองจากการดูวีดีทัศน์เรื่อง “วัยรุ่นวัยใส ใส่ใจสุขภาพ” จากนั้นให้นักเรียนวิเคราะห์เพื่อพัฒนาความรู้เดิมที่มีอยู่เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ให้นักเรียนพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแลกเปลี่ยนความรู้ของ นักเรียนว่าเคยรู้หรือเคยเห็นอาการหรือสาเหตุของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือไม่มีการแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม นักเรียนทุกคนจึงมีความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์โดยเฉพาะในเรื่องสาเหตุ นักเรียนจะแสดงความคิดเห็นมากเพราะเห็นเป็นเรื่องใกล้ตัว

ส่วนการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม อภิปรายการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์โดยมีผู้วิจัยคอยซักถาม การเรียนรู้แบบนี้ทำให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายและนักเรียนกล้าที่จะพูดเพราะมีความคุ้นเคยในกลุ่ม เรื่องที่พูดคุยเป็นเรื่องที่น่าสนใจ นักเรียนบางรายอาจจะเคยรู้หรือมีประสบการณ์ส่งผลให้นักเรียนรับรู้ถึงความรุนแรงของปัญหาที่จะตามมา และถ้ามีเรื่องนี้เกิดขึ้นกับตนเองนักเรียนต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง

1.1.2 การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก วิธีการที่ให้เรียนรู้คือ การพูดคุยในกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย นักเรียนจะเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์จริงโดยให้นักเรียนดูวีดีทัศน์สะท้อนชีวิตจริงจากรายการ “หลุมดำ” ตอน “ทำแท้ง” สังคมป่วย ศีลธรรมเสื่อมหรือภูมิคุ้มกันความดีบกพร่องและตอนกว่าจะรู้เดียงสา แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มให้นักเรียนวิเคราะห์ ระบุปัญหาและสถานการณ์ที่ทำให้เกิดโดยการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่มเมื่อแต่ละคนแสดงความคิดเห็นเป็นการให้ในกลุ่มทราบว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้มากน้อยแค่ไหน หลายคนจะเพิ่มเติมเมื่อคล้ายกับความคิดเห็นของตนเอง และบางคนแสดงความขัดแย้งหรือบอกว่าสิ่งนั้นใช่หรือไม่ใช่และเกิดความรู้สึกว่าในกลุ่มมีความรู้ที่เหมือนกับตนเองหรือไม่แตกต่างกันทำให้เกิดความกล้าและเริ่มพูดมากขึ้น และการเรียนรู้จากปัญหาโดยการอธิบายและยกตัวอย่างจริงจากประสบการณ์ที่พบทำให้นักเรียนได้รู้ว่าสิ่งที่เขาเคยรู้หรือปฏิบัติมาไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงกับนักเรียนได้ในอนาคตและรู้จักวิธีการปฏิบัติของตนเองได้

1.2 การเรียนรู้ตามแผนพัฒนาความเชื่อในความสามารถของตนเอง

ส่วนใหญ่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างไม่มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์และพบสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์คือ นักเรียนมีความรู้ที่ไม่ถูกต้องขาดความเชื่อในความสามารถของตนเองและการ

รับรู้ที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ดังนั้นในการแก้ไขสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศคือ ตัวนักเรียน โดยการเรียนรู้ตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการมีวิธีการเรียนดังนี้

1.2.1 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม แบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม เป็นการพูดคุยในกลุ่มใหญ่ให้นักเรียนแต่ละคนสำรวจความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศที่ตนเองเคยมีประสบการณ์หรือไม่เคยมี จากนั้นให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องนี้โดยผู้วิจัยคอยกระตุ้นให้มีการพูดคุยและซักถามในประเด็นที่สำคัญที่ต้องการให้นักเรียนพูดคุยเมื่อแต่ละคนพูด เกิดการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายและเกิดประโยชน์กับนักเรียนในการหาวิธีแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

จากนั้นแบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่มให้แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมุติเกี่ยวกับทักษะการปฏิเสธให้นักเรียนเล่าประสบการณ์จริงของตนเองหรือความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิเสธคนรักการปฏิเสธเพื่อนหรือถ้านักเรียนเจอสถานการณ์ดังกล่าวนักเรียนจะทำอย่างไรเมื่อแต่ละคนพูดเสร็จนำข้อมูลที่ได้มาจัดลำดับของปัญหาโดยผู้วิจัยคอยกระตุ้นให้มีการพูดคุยและคอยให้คำแนะนำเป็นระยะ การเรียนรู้แบบนี้ทำให้นักเรียนมีความคิดที่หลากหลายนักเรียนกล้าที่จะพูดและกล้าแสดงออกมากขึ้นเพราะมีความคุ้นเคยภายในกลุ่มเพราะเรื่องที่จะนำเสนอเป็นเรื่องที่มีโอกาสเกิดขึ้นจริงกับนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความตั้งใจในการเรียนรู้และมีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องเพศ

1.2.2 การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก วิธีการที่ให้นักเรียนรู้ คือ แบ่งกลุ่มให้นักเรียนเป็น 3 กลุ่ม โดยการพูดคุยในเรื่องที่เกิดจากประสบการณ์ของตนเองในเรื่องการคุมกำเนิด การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยหรือความรู้ที่นักเรียนมีอยู่เกี่ยวกับเรื่องนี้ เมื่อแต่ละคนแสดงความคิดเห็นแล้ว ผู้วิจัยชี้ประเด็นที่สำคัญให้นักเรียนทราบและให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่มย่อย มีการแบ่งงานค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมทางเพศจากข่าวที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเช่น ข่าวการทำแท้ง การข่มขืนเป็นต้น แล้วนำเสนอภายในกลุ่มมีการแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มจัดลำดับของปัญหาและนำเสนอกลุ่มใหญ่ และเพิ่มทักษะที่จำเป็นให้นักเรียนโดยทำการสาธิตการสวมและการถอดถุงยางอนามัยที่ถูกวิธีกับอวัยวะเทียมให้นักเรียนชม และให้นักเรียนทุกคนฝึกปฏิบัติการสวมถุงยางอนามัยกับอวัยวะเทียมครบทุกคน การเรียนรู้แบบนี้ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้จริงจากการฝึกปฏิบัติ เห็นของจริงและจากประสบการณ์ที่พบ นักเรียนได้รู้ว่าสิ่งที่เขารู้หรือเคยปฏิบัติมายังไม่ถูกต้องอาจส่งผลกระทบหรือเกิดปัญหาตามมาจากพฤติกรรมของตนเองได้ส่งผลให้นักเรียนเห็นความสามารถของตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

1.3 การเรียนรู้ตามแผนปฏิบัติการการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

พบว่า นักเรียนมากกว่าครึ่งหนึ่งมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และมีบางส่วนที่เคยมีประสบการณ์ทางเพศเรื่องเพศสัมพันธ์พบสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ประกอบด้วยการขาดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ขาดความตระหนักในปัญหาและผลกระทบที่ตามมาและการรับรู้ที่ไม่ถูกต้องในผลการปฏิบัติของตนเอง นักเรียนบางส่วนคิดว่าตนเองไม่มีความเสี่ยงต่อเรื่องเพศสัมพันธ์จึงไม่สนใจในพฤติกรรมของตนเอง ดังนั้นในการแก้ไขสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์คือ ตัวนักเรียน การจัดการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม วิธีการเรียนรู้คือ แบ่งนักเรียนเป็น 5 กลุ่ม มีการพูดคุยในกลุ่มเกี่ยวกับประสบการณ์จริงของตนเองในเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ สิ่งที่นักเรียนรู้หรือเคยได้ยินเกี่ยวกับเรื่องนี้ และวิเคราะห์ว่าตนเองมีพฤติกรรมอะไรบ้างที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ เมื่อแต่ละคนพูดพฤติกรรมของตนเอง เป็นการให้กลุ่มทราบว่านักเรียนมีพฤติกรรมเป็นอย่างไร ซึ่งมีหลายคนจะเพิ่มเติมเมื่อมีพฤติกรรมคล้ายกับตนเอง และบางคนแสดงความคิดเห็นขัดแย้งหรือบอกว่าสิ่งนั้นไม่ถูกต้องและเกิดความรู้สึกว่าเพื่อนมีพฤติกรรมเดียวกับตนเอง หลายคนรู้สึกเหมือนได้ระบายกับคนที่เข้าใจและรู้ว่าเพื่อนมีปัญหาเดียวกับตนมีการพูดคุยกันมากขึ้นบางคนให้คำแนะนำเพื่อนในกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาที่จะตามมาจากพฤติกรรมของตนเองและการพูดคุยกันในเรื่องสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยง ปัญหา และผลกระทบที่ตามมาจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศโดยการอธิบายและยกตัวอย่างจริงจากการเรียนรู้และจากประสบการณ์ที่เคยพบทำให้นักเรียนได้รู้จักพฤติกรรมของตนเองมากขึ้น นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองในเรื่องนี้ได้

1.3.2 การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก วิธีการเรียนรู้คือ แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มให้นักเรียนแต่ละคนเสนอวิธีการที่จะแก้ปัญหาในเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ คิดว่าตนเองสามารถดำเนินการได้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวันและอภิปรายในกลุ่มถึงวิธีการของตนเองโดยมีผู้วิจัยและครูเป็นคอยกระตุ้นให้มีการพูดคุย และสรุปวิธีการในการเตรียมวิธีการเขียนแผนซึ่งจะให้นักเรียนเขียนเป็นโครงการมีรายละเอียดคือ ชื่อโครงการ ผลที่คาดว่าจะได้รับ สถานที่ดำเนินโครงการ วิธีดำเนินงาน จะต้องใช้วัสดุอุปกรณ์อะไรบ้าง วัน เวลาที่ดำเนินโครงการ ชื่อผู้ที่จะช่วยในโครงการ ผู้ดูแลและประสานโครงการ แต่เมื่อดำเนินกิจกรรมในการระบุปัญหาพบว่าการเรียนรู้ของนักเรียนผู้วิจัยต้องเป็นผู้กระตุ้น ถ้าให้เขียนแผนที่เป็นทางการทำให้นักเรียนรู้สึกกังวลและผู้วิจัยต้องเป็นหลักในการเขียนจะทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมน้อยลง ผู้วิจัยจึง

ปรับเป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนเข้าใจง่ายคือ ใคร ทำอะไร ทำที่ไหน ทำอย่างไร และแนวทางที่ได้จะทำให้สั้นกระชับไม่ยุ่งยากสามารถนำไปปฏิบัติได้เลย

1.4 จุดเด่นและข้อจำกัดของแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ

1.4.1 ข้อดีของการเรียนรู้ครั้งนี้ อยู่ที่ข้อมูลที่ผู้วิจัยสะท้อนให้รู้จักเด็กนักเรียนและรู้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมของเด็กค่อนข้างละเอียดมีแหล่งข้อมูลหลายแหล่งทั้งจากการสอบถามครู การสอนทนากลุ่มกับนักเรียนจากการสังเกตของผู้วิจัยข้อมูลของเพื่อนในห้องและการศึกษาภูมิหลังทางครอบครัวของนักเรียน ทำให้ผู้วิจัยเห็นภาพและเห็นระดับความรุนแรงของปัญหา

1.4.2 ข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ คือ ทำให้ผู้สอนสนใจที่จะพัฒนาหรือศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองให้เข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรและเกิดความมั่นใจก่อนนำไปใช้จริง โดยเฉพาะการสอนรายวิชาสุขศึกษาในเรื่องเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องละเอียดอ่อน การจัดกิจกรรมบางส่วนเป็นเรื่องค่านิยม ความเชื่อที่ผู้สอนจำเป็นต้องมีทักษะการสอนที่เหมาะสม ทำให้ผู้สอนรู้จักปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาและได้รับความรู้ความเข้าใจการเรียนในรายวิชาสุขศึกษาโดยเฉพาะเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น รวมทั้งนำปัญหาที่วิเคราะห์ได้มาเชื่อมโยงเพื่อบูรณาการในการจัดทำหลักสูตรสำหรับการเรียนเรื่องเพศสัมพันธ์ และสามารถนำไปใช้สอนได้โดยไม่เป็นส่วนที่แปลกแยกจากหลักสูตรปกติ

1.4.3 การจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ มีความหนักแน่นและน่าเชื่อถือมากขึ้น เห็นได้จากการแสดงผลงานของนักเรียนและการดำเนินโครงการที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน

1.4.4 ข้อจำกัดของแผนที่จัดทำขึ้น เนื่องจากสถานที่และเวลามีจำกัดทำให้การดำเนินกิจกรรมตามแผนการเรียนรู้ของนักเรียนปฏิบัติได้ไม่ทั่วถึง และการเรียนรู้ครั้งนี้ต้องใช้ความอดทนมาก เพราะในช่วงแรกนักเรียนมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความกังวลในการเรียนรู้โดยเฉพาะกิจกรรมเสริมพิเศษ ในการแก้ไขครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่มีอยู่เกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนที่มีปัญหาเพื่อปรึกษาและขอคำแนะนำกับครูประจำชั้น จากนั้นนักเรียนสามารถเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้และสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้ ดังนั้นการพัฒนาการเรียนครูผู้สอนควรกำหนดแนวทางและวางแผนเพื่อเตรียมเนื้อหาสำหรับการสร้างหลักสูตรให้ชัดเจนและครูผู้สอนควรมีความพร้อมสำหรับการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. หลักสูตรการเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์

2.1 การเรียนรู้ตามหลักสูตรแบบเดิมในโรงเรียน

พบว่านักเรียนในโรงเรียนที่ผู้วิจัยสอนเป็นนักเรียนหญิงล้วน นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สนใจเรียนวิชาเพศศึกษา บรรยากาศในชั้นเรียนนักเรียนจะพูดคุยกันในเรื่องอื่นๆ หรือทำงานอื่นๆ ไม่ฟังครูสอนและถ้าเป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนมีการศึกษาตามใบงานหรือตามคำสั่งของครู และมีการรายงานผล นักเรียนที่นำเสนอมักจะอ่านเนื้อหาของตนให้เพื่อนๆ ฟัง ในขณะที่เพื่อนนำเสนองานหน้าชั้นเรียน นักเรียนส่วนใหญ่จะทำงานอื่น หรือไม่ก็เตรียมงานของตนเองที่จะออกมารายงาน จึงไม่มีผู้ฟัง ครูที่สอนก็จะคอยดุนักเรียนอยู่ตลอด ส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนรู้สึกอึดอัดและเบื่อหน่ายจากสภาพการสอนดังกล่าวทำให้นักเรียนไม่มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาโดยเฉพาะเรื่องเพศศึกษาส่งผลให้นักเรียนมีทัศนคติไม่ดีต่อการเรียนวิชานี้ ฉะนั้นการเรียนวิชาเพศศึกษา ผู้สอนต้องตระหนักในความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเรื่องเพศเป็นเรื่องละเอียดอ่อนการเรียนรู้บางส่วนเป็นเรื่องความเชื่อที่ผู้สอนต้องมีทักษะการสอนที่เหมาะสมและเข้าใจพัฒนาการของเด็กด้วย และการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาผู้สอนต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการสอนเพศศึกษามีความแม่นยำในเนื้อหาที่จำเป็น มีความชัดเจนเรื่องความเชื่อที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสังคมไทย

สำหรับแผนการเรียนที่ครูใช้สอนเป็นแผนที่จัดทำขึ้นมานาน เนื้อหาการเรียนรู้เป็นแบบเก่าไม่มีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม วิธีการเรียนส่วนใหญ่จะให้เด็กจดตามที่ครูบอก นักเรียนจะไม่ชอบจดจึงมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อวิชาเพศศึกษานอกจากนี้การสอนของครูในโรงเรียนเป็นการให้ความรู้ทางเดียวนักเรียนทุกคนไม่มีส่วนร่วมในการเรียนรู้จึงไม่สนใจและการเรียนรู้ในสถานศึกษาไม่ได้มีการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้

2.2 การเรียนรู้แบบใหม่ตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ

การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสำหรับกลุ่มตัวอย่างเป็นกิจกรรมการเรียนรู้กำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก ซึ่งวิธีการเรียนรู้แบ่งเป็นกิจกรรมดังนี้

2.2.1 การเรียนรู้ตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ กระบวนการเรียนรู้ที่ใช้คือ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรเรื่องเพศสัมพันธ์ถึงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียนหญิงระดับชั้นม.2 เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ให้ดีขึ้น การจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย เรื่องสำรวจความคิด เรื่องไม่รู้ตัว เรื่องการสะท้อนความรู้สึกจากภาพ เรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น และเรื่องการแก้ไขปัญหา

2.2.2 การจัดกิจกรรมเสริมพิเศษ เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนหลังจากที่ผ่านการเรียนรู้แบบปฏิบัติการมาแล้ว การเรียนรู้นี้กำหนดขอบข่ายสาระไว้อย่างกว้างๆ และยืดหยุ่นได้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และพัฒนาตัวผู้เรียนให้มีความรู้เห็นความสามารถของตนเองและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประวัน กิจกรรมเสริมพิเศษประกอบด้วย กิจกรรมการสร้างสัมพันธภาพ กิจกรรมจุดเริ่มต้นอยู่ที่ใคร และกิจกรรมสะท้อนความรู้สึกจากข่าว

ผู้วิจัยได้นำแนวทางการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดไปปฏิบัติโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการคือ ผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือ สรุปแนวทางการเรียนรู้ตามแผนการเรียนปฏิบัติการให้กับครูที่สอนวิชาสุขศึกษา ผู้วิจัยประชุมครูที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงรายละเอียดของการจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ เตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ และเตรียมนักเรียนเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม จากนั้นผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมตามแผนการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ

3. การนำแผนการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

เป็นขั้นตอนที่ทำหลังจากเสร็จสิ้นการสร้างแผน โดยนำแผนที่ได้ไปดำเนินการเรียนตามที่กำหนดไว้ การเรียนรู้ตามแผนปฏิบัติการประกอบด้วย แผนการเรียนรู้ปฏิบัติการต่อความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นแผนพัฒนาความเชื่อในความสามารถของตนเอง และแผนปฏิบัติการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ 12 สัปดาห์ ผลที่ได้มีดังนี้

3.1 แผนการเรียนรู้ปฏิบัติการต่อความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น มีดังนี้

- กิจกรรมที่ 1 การสร้างสัมพันธภาพ วิธีเรียนรู้คือ ให้นักเรียนนั่งครึ่งวงกลม ผู้วิจัยชี้แจ้งวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ จากนั้นให้นักเรียนทุกคนแนะนำตัวทีละคนโดยบอกชื่อจริง ชื่อเล่น วันที่เกิด และแจกป้ายชื่อคล้องคอ

การเรียนรู้ในกิจกรรมนี้ พบว่า นักเรียนรู้จักกับเพื่อนในห้องมากขึ้น นักเรียนเกิดความคุ้นเคยกันและไว้วางใจซึ่งกันและกัน นอกจากนั้นนักเรียนทุกคนเข้าใจรูปแบบการเรียนรู้แบบใหม่ รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง และทราบถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ เช่น มีนักเรียนคนหนึ่งพูดว่า

“ในห้องหนูมีนักเรียนเยอะหนูไม่รู้จักชื่อเล่นเขาหมดหรอก หนูรู้ชื่อเล่นเพื่อนเฉพาะคนที่เลขที่ติดกับหนู”

และมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “ตอนมาเรียนที่นี่วันแรกครูให้แนะนำชื่อหมดแต่เราจำไม่ได้ พอเรียนแบบนี้ทำให้พวกเราจำชื่อเพื่อนในห้องได้หมด และสนุกด้วย”

และมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “หนูไม่ชอบวิธีที่ครูสอนในห้องเรียนเลย อยากเปลี่ยนวิธีเรียนมานานแล้ว ถ้ามีวิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ น่าสนุกดี จะได้ไม่เบื่อ”

- กิจกรรมที่ 2 แผนการเรียนแบบปฏิบัติการ เรื่อง สำรวจความคิด แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ นักเรียนในแต่ละกลุ่มมีจำนวนไม่เท่ากัน แบ่งเป็นกลุ่มย่อยอีก 5 กลุ่มๆ ละ 8-9 คน จากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนสำรวจความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศที่ตนเองเคยมีประสบการณ์หรือไม่เคยมี จากนั้นให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ โดยให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนเล่าเรื่องของตนเองให้กลุ่มฟังโดยไม่ให้สมาชิกในกลุ่มวิจารณ์ เมื่ออธิบายครบทุกคน ให้นำวิธีการมารวมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และให้สมาชิกกลุ่มเขียนลงในกระดาษโปสเตอร์ตั้งชื่อกลุ่ม และเลือกตัวแทนออกไปนำเสนอวิธีการของกลุ่ม โดยอธิบายให้ละเอียด เมื่อครบทุกกลุ่มให้กลุ่มใหญ่เสนอเพิ่มเติมผู้วิจัย และครูสรุป

ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มนักเรียนจำนวน 5 กลุ่มๆ ละประมาณ 7-8 คน โดยให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจากการดูวีซีดีเรื่องวัยรุ่นวัยใส ใส่ใจสุขภาพ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น หลังจากเรียนรู้ด้วยตนเองจากการดูวีดีทัศน์เสร็จแล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้จากนั้นให้เขียนสรุปลงกระดาษ ส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน เมื่อครบทุกกลุ่มให้กลุ่มใหญ่เสนอเพิ่มเติม ผู้วิจัยสรุป

การเรียนรู้ในกิจกรรมนี้พบว่า ตอนแรกในการแบ่งกลุ่มมีปัญหามาก เนื่องจากนักเรียนไม่คุ้นเคย หรือไม่สนิทกับเพื่อนในกลุ่ม ผู้วิจัยต้องอธิบายให้นักเรียนทราบถึงการทำงานเป็นทีม จากนั้นนักเรียนเข้าใจ มีการพูดคุยกันมากขึ้น เห็นได้จากการอภิปรายกลุ่ม และการเสนอความคิดเห็น นอกจากนั้นการเรียนรู้ครั้งนี้ ทำให้นักเรียนรู้จักพฤติกรรมของตนเองมากขึ้น เช่น

มีนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์คนหนึ่งบอกว่า “หนูไม่รู้ว่าตนเองเป็นเด็กเที่ยวคิดว่าการไปเที่ยวงานกลางคืนเป็นเรื่องปกติ พอเพื่อนชวนไปเที่ยวหนูก็ไปตลอด”

- กิจกรรมที่ 3 แผนการเรียนแบบปฏิบัติการ สะท้อนความรู้สึกจากภาพ วิธีการเรียนรู้ คือ แบ่งกลุ่มนักเรียนจำนวน 5 กลุ่มๆ ละประมาณ 7-8 คน จากนั้นให้นักเรียนเรียนรู้จากปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันเกี่ยวกับปัญหาเรื่องวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร โดยแบ่งกลุ่มการเรียนรู้ตามกลุ่มเดิมโดยการดูวีดีทัศน์จากรายการหลุมดำ ตอนทำแท้ง สังคมป่วย ศีลธรรมเสื่อม หรือภูมิคุ้มกันความดีบกพร่อง และตอนกว่าจะรู้เดียงสาความยาว 30 นาที หลังจากดูวีดีทัศน์เสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ว่าถ้ามีเหตุการณ์แบบนี้เกิดขึ้นกับนักเรียนจะทำอย่างไรนักเรียนจะมีวิธีแก้ไข หรือป้องกันอย่างไรรวมทั้งผลกระทบที่ได้รับจะเป็นอย่างไรให้นักเรียนแต่ละคนคิดวิธีแก้ปัญหาของตนเองหลัง จากนั้นให้ทุกคนนำเสนอแนวคิดภายในกลุ่ม และส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผู้วิจัยสรุป

การเรียนรู้ในกิจกรรมนี้ พบว่า นักเรียนทุกคนให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นมากเนื่องจากทุกคนเริ่มคุ้นเคยและสนิทกันมากขึ้นเห็นได้จากการนำเสนองานหน้าชั้นเรียนสมาชิกในแต่ละกลุ่มหมุนเวียนกันนำเสนอหน้าชั้น และการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมหลังจากที่เพื่อนนำเสนอเสร็จ เช่น มีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “เวลาเรียนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนอยากให้ทำแบบนี้ เพราะจำได้แม่น และรู้เรื่องมากกว่าเรียนในหนังสือที่ครูบอก และการเรียนครั้งนี้ หนูได้เสนอหน้าชั้นตอนแรกกลัวและตื่นเต้นมาก พอเพื่อนในกลุ่มๆ ให้กำลังใจและให้ฝึกพูดก่อนออกไปหน้าห้อง ทำให้หนูกล้าพูด”

และมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “หนูดูเรื่องการทำแท้งฯ แล้วรู้สึกกลัว ไม่คิดว่าปัญหาที่ตามมามันจะรุนแรงขนาดนี้ และรู้สึกสงสารพ่อแม่ถ้ารู้ว่าลูกเป็นแบบนี้”

3.2 แผนพัฒนาความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ มีดังนี้

- กิจกรรมที่ 4 จุดเริ่มต้น อยู่ที่ใคร วิธีเรียนรู้คือ ให้นักเรียนจับมือกันเป็นวงกลมแล้วเอามือลง จากนั้นให้นักเรียนทุกคนหันหน้าไปทางเดียวกันและทุกคนชี้มือไปที่เพื่อนของตนแล้วสุ่มถามนักเรียนว่า “จุดเริ่มต้นอยู่ที่ใคร”ให้ทุกคนชี้มือไปที่เพื่อน แล้วสังเกตนิ้วของตนเองว่าเป็นอย่างไร จะพบว่านิ้วที่ชี้จากตัวไปยังเพื่อน 2 นิ้ว คือ นิ้วชี้ กับนิ้วหัวแม่มือ ส่วนอีก 3 นิ้ว คือ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย งอกลับเข้าสู่ตนเอง ผู้วิจัยสุ่มถามนักเรียนให้นักเรียนตอบ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ชี้ประเด็นและสรุป การเรียนรู้ในกิจกรรมนี้พบว่า นักเรียนรู้จักตนเองมากขึ้น เห็นความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงที่ต้องเริ่มต้นที่ตัวเราเอง เห็นได้จากการตอบคำถามของนักเรียน เช่น

มีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “หนูว่าปัญหาในสังคมที่เกิดขึ้นในทุกวันนี้ เกิดจากตัวเราเองมากที่สุด ไม่มีใครมาชักจูงหรือพาเราทำหรอกถ้าเราไม่เต็มใจ”

และมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “หนูว่าปัญหาวัยรุ่นที่เกิดขึ้นน่ะ มันต้องช่วยกันแก้ไขทุกคนน่ะ เราทำคนเดียวไม่ได้หรอก” และ “บางครั้งหนูคิดว่าพวกเราก็แก้ปัญหาได้น่ะ ถ้าเรามีความรู้ที่ถูกต้องในปัญหาที่เกิดขึ้น”

- กิจกรรมที่ 5 แผนการเรียนแบบปฏิบัติการ เรื่องไม่รู้ตัว วิธีการเรียนรู้ คือ แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่มๆ ละ 8-9 คน ให้แต่ละกลุ่มแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบเพื่อนำเสนอผลงานกลุ่ม ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์หรือสิ่งที่เคยรู้ หรือเคยได้ยินเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร นักเรียนคิดว่าตนเองเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์หรือไม่ อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิด และปัญหาที่ตามมาจากเรื่องที่เกิดขึ้นมีอะไรบ้างและให้แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมุติเกี่ยวกับการปฏิเสธ โดยให้แต่ละคนช่วยกันแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มและช่วยกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากนั้นเขียนลงกระดาษและส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอ เมื่อนำเสนอครบทุกกลุ่มแล้ว นักเรียนในห้องร่วมกันสรุปเพิ่มเติม และผู้วิจัยสรุป

การเรียนรู้ในกิจกรรมนี้พบว่า นักเรียนยังสับสนกับพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของตนเอง และไม่กล้าพูดเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือการกระทำของตนเองให้เพื่อนในกลุ่มฟัง ผู้วิจัยต้องกระตุ้นให้พูด อธิบาย และชี้ประเด็นที่สำคัญให้นักเรียนเข้าใจ จากนั้นนักเรียนในแต่ละกลุ่มเริ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนกันมากขึ้น มีนักเรียนบางคนกล้าเปิดประเด็นที่สำคัญ เช่น

มีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “เราไปเที่ยวกับแฟนเราบ่อย คิดว่าเราไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงน่ะ เพราะทุกครั้งที่เราไปเที่ยวกับแฟนมีเพื่อนไปด้วยและทางบ้านก็รู้บางครั้ง”

จากนั้นเพื่อนในกลุ่มที่เคยมีพฤติกรรมเหมือนกับนักเรียนก็จะเริ่มแสดงความคิดเห็น และอธิบายให้เพื่อนเข้าใจในเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และจากการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มจากการแสดงบทบาทสมมุติเรื่องการปฏิเสธ พบว่า นักเรียนในแต่ละกลุ่มรู้จักแบ่งงานกันรับผิดชอบให้ความร่วมมือ จากนั้นมาอภิปรายร่วมกันเพื่อวางแผนร่วมกัน ทุกคนกล้าเสนอความคิดเห็น ยอมรับมติกลุ่ม

เช่น มีนักเรียนคนหนึ่งที่เป็นหัวหน้ากลุ่มบอกว่า “ตอนแรกหนูคิดไม่ออกเลยว่าจะแสดงเรื่องอะไรพอพี่อึ่ง (ผู้วิจัย) อธิบายและให้คำแนะนำการทำงานกลุ่มให้เข้าใจ พวกหนูก็แบ่งงานกันเลยและมีบางครั้งที่เถียงกันเพราะบางคนคิดว่าความคิดของตนเองถูกและดี พอพวกเราบอกว่าให้ทุกคนยกมือเลือกเพื่อเป็นประชาธิปไตย ทุกคนก็ยอมรับ”

- กิจกรรมที่ 6 สะท้อนความรู้สึกจากข่าว วิธีการเรียนรู้คือ แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 6-7 คน จากนั้นให้สมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกันศึกษา และค้นคว้าหาข่าวจากหนังสือพิมพ์ วารสาร หรือสื่อต่างๆ เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ โดยเฉพาะเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นหญิง จากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันสรุปข่าวเขียนลงกระดาษเพื่อนำเสนอ ให้เขียนลงในกระดาษโปสเตอร์ ตั้งชื่อกลุ่มและเลือกตัวแทนนำเสนอรายละเอียด เมื่อครบทุกกลุ่มให้กลุ่มใหญ่เสนอเพิ่มเติมผู้วิจัยสรุป และนำผลงานมาติดไว้ที่บอร์ดตามที่ผู้วิจัยจัดไว้ เพื่อแสดงผลงานของแต่ละกลุ่ม

การเรียนรู้ในกิจกรรมนี้ พบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นมากในการหาข่าว สมาชิกในแต่ละกลุ่มแบ่งความรับผิดชอบค้นคว้าในเรื่องที่แต่ละคนสนใจหรือถนัด เนื่องจากกิจกรรมนี้ ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มนำผลงานที่ทำขึ้นไปติดไว้ที่บอร์ดกลางของโรงเรียน เพื่อแสดงผลงานการเรียนรู้ของนักเรียน และการเรียนรู้ในกิจกรรมนี้ นักเรียนมีโอกาสได้รับประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เช่น นักเรียนมีโอกาสเข้าห้องสมุดของโรงเรียนและเข้าห้องโสตฯ (ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์) มากขึ้นเพื่อค้นคว้าหาข้อมูลที่ได้รับมอบหมาย

โดยมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “การเรียนแบบนี้ ทำให้ไม่เบื่อ ได้เปลี่ยนบรรยากาศในการเรียน ทำให้อยากเรียน เพราะได้เข้าห้องคอมฯ และได้ข้อมูลที่จะส่งทันเวลา”

และมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “ในหนังสือพิมพ์ที่ลงข่าวเกี่ยวกับนักเรียนตีกันเพื่อแย่งผู้ชาย หรือวีดีโอคลิปลามก หนูเห็นข่าวแล้วรู้สึกกลัวมาก”

3.3 แผนปฏิบัติการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ มีดังนี้

- กิจกรรมที่ 7 แผนการเรียนแบบปฏิบัติการ เรื่อง เพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น วิธีการเรียนรู้ คือ การอภิปรายกลุ่มโดยผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มให้นักเรียนเอง การแบ่งกลุ่มครั้งนี้ได้แบ่งกลุ่มตามข้อมูลจากแบบสอบถา (Pre-test) ด้านพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์หรือกลุ่มที่เคยมีประสบการณ์เสี่ยงทางเพศ และกลุ่มไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เลย กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีจำนวนมากแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่มย่อย กลุ่มละ10-12 คน และให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนั่งเป็นวงกลม ผู้วิจัยอธิบายนำตัวอย่างยาเม็ดคุมกำเนิดให้นักเรียนดูและอธิบายถึงวิธีการใช้ ข้อพึงระวังและอาการข้างเคียงของยาเม็ดคุมกำเนิด รวมทั้งสาธิตการใช้ถุงยางอนามัยกับโมเดลอวัยวะเพศชาย จากนั้นให้สมาชิกแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มละ 2-3 คนมาลองแสดงวิธีตรวจสอบถุงยางอนามัยก่อนใช้งานและทดลองใส่ถุงยางอนามัยกับโมเดลอวัยวะเพศชาย เมื่อครบทุกกลุ่มให้กลุ่มใหญ่เสนอเพิ่มเติมและผู้วิจัยสรุป

การเรียนรู้ในกิจกรรมนี้พบว่า นักเรียนทุกคนเข้าใจ สนุกสนานกับการเรียน และทำให้จำแม่นยำเพราะการเรียนเรื่องนี้เป็น การเรียนรู้ที่นักเรียนมีโอกาสได้เห็นของจริง และได้ลองฝึกปฏิบัติจริงทำให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ครั้งนี้

เช่น มีนักเรียนคนหนึ่งที่เคยมีประสบการณ์ทางเพศบอกว่า “ตอนที่พี่อึ่ง (ผู้วิจัย) ให้ออกมาแสดงวิธีการสวมถุงยาง หนูว่าดีน่ะเพราะเราได้ฝึกจริงและเราเข้าใจอย่างถูกต้อง เราจะได้บอกแฟนเราถูก เพราะหนูเคยเห็นแฟนเขาเล่าให้ฟังเรื่องการใส่ถุงยางอนามัยอยู่ เขาเล่าไม่ละเอียดเหมือนกับที่เราเรียน” และมีนักเรียนที่ไม่เคยมีประสบการณ์ทางเพศบอกว่า

“ตอนแรกหนูคิดว่าการพูดเรื่องถุงยางอนามัยเป็นเรื่องที่น่าอาย และคนอื่นจะมองว่าเราทะลึ่ง พอได้เรียนและได้เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้รู้ว่าการพูดเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สำคัญและควรเล่าให้พ่อกับแม่ฟังด้วย”

นอกจากนั้นมีนักเรียนคนหนึ่งเล่าว่า “ตอนแรกหนูเข้าใจว่ากินยาคุมกำเนิดตั้งแต่เด็กเป็นการป้องกันการเกิดสิว และทำให้หน้าอกใหญ่เพราะหนูเคยได้ยินเพื่อนที่เป็นกระเทยบอกพอมาเรียนในนี้ ทำให้หนูเข้าใจเรื่องนี้เพิ่มขึ้นหนูไม่อายน่ะตอนที่หนูถามเรื่องยาคุมกำเนิดกับครู”

- กิจกรรมที่ 8 แผนการเรียนแบบปฏิบัติการเรื่อง การแก้ไขปัญหา วิธีการเรียนรู้คือ ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเดิม จากนั้นผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดของการเขียนแผนให้นักเรียนเข้าใจ มีรายละเอียดคือ ชื่อโครงการ ผลที่คาดว่าจะได้รับ สถานที่ดำเนินโครงการ วิธีดำเนินงาน จะต้องใช้

วัสดุอุปกรณ์อะไรบ้าง วัน เวลาที่ดำเนินโครงการ ชื่อผู้ดูแลและประสานโครงการ หลังจากเขียนโครงการแล้วให้แต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน ผู้วิจัยสรุปและนำข้อมูลที่นักเรียนเขียนไปเสนอรองผู้ช่วยอำนวยการฝ่ายวิชาการ เพื่อขออนุญาตและอำนวยความสะดวกในการจัดทำโครงการ และให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติงานแผนที่นำเสนอ

การเรียนรู้ในกิจกรรมนี้พบว่า นักเรียนสามารถเขียนแผนงานได้เนื่องจากนักเรียนเคยมีประสบการณ์ในการเขียนโครงงานในวิชาอื่นมาบ้างแล้ว แต่ไม่มีการลงมือปฏิบัติตามโครงการที่เขียน วิธีการสร้างแผนของนักเรียนคือ นักเรียนเป็นผู้เขียนแผนงานด้วยตัวนักเรียนเอง เนื้อหาในแผนเกิดจากนักเรียนทุกคน แต่ในการเขียนแผนครั้งนี้นักเรียนจะเรียนรู้การเรียนด้วยวิธีการที่ง่ายขั้นตอนไม่ซับซ้อน ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าการเขียนแผนไม่ใช่เรื่องยาก และรู้สึกว่านักเรียนสามารถเขียนแผนได้

สำหรับการสร้างแผนงานพบว่า นักเรียนทราบว่าการสร้างแผนจะทำเป็นขั้นตอนเริ่มจากการนำสาเหตุของปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์ปัญหามาวางแผนหาวิธีการแก้ไขโดยการวางแผนการปฏิบัติจะทำทีละเรื่องเริ่มจากการให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ประกอบด้วย โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยที่ไม่เหมาะสม และความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย โดยนักเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนหาวิธีการแก้ไข และตัดสินใจเลือกแนวทางในการดำเนินตามแผนด้วยตนเอง เช่น

มีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “หนูรู้สึกดีใจและตื่นเต้นมากที่มีโอกาสได้พูดประชาสัมพันธ์เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในช่วงที่ทำกิจกรรม เพราะพี่สาวหนูก็เรียนที่นี่อยู่ม.5 มันชอบว่าหนูไม่มีความสามารถและเรียนไม่เก่ง พี่สาวหนูเขาเป็นคนสวยและทำกิจกรรมในโรงเรียนตลอด”

มีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “ดีใจที่ได้เขียนแผนงานเพราะเวลาอธิบายพี่อึ่ง (ผู้วิจัย) สรุปและชี้ประเด็นที่สำคัญให้ทราบทำให้ง่าย และสามารถเขียนแผนงานได้เอง”

และมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “ชอบการเรียนแบบนี้มากเพราะได้แสดงออกเต็มที่ และได้แสดงผลงานจริงและมีโอกาสได้พูด ทำให้หนูมีความคิดว่าอยากให้วิชาอื่นๆ เรียนแบบนี้ บ้าง”

3.4 บทสรุปที่ได้จากการเรียนรู้ตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ

การจัดการเรียนรู้ครั้งนี้พบว่า การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นกระบวน การเรียนรู้เหมาะสมกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง และใกล้เคียงกับสภาพชีวิตจริงของนักเรียนมีความยืดหยุ่นหลากหลายเช่น การเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง การเรียนรู้โดยการแก้ปัญหา การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก การเรียนรู้จากสภาพจริง การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้โดยการค้นพบและสร้างความรู้เอง การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง และการลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดขึ้นด้วยตนเอง เป็นต้น ฉะนั้นการเรียนรู้ครั้งนี้ สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือกิจกรรมที่จัดสอน นักเรียนสนุกสนาน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง ครูที่เข้าร่วมวิจัยและนักเรียนรับฟังกันและกัน ครูมีโอกาสรับรู้ปัญหาของนักเรียนมากขึ้น นักเรียนเกิดความไว้วางใจที่จะปรึกษากับครูในเรื่องที่เป็นปัญหา และเห็นประเด็นแนวคิดเพิ่มขึ้นทำให้การเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

4. ผลการปฏิบัติตามแผน

ผลจากการดำเนินกิจกรรมเป็นการแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากนำแผนการเรียนรู้แบบปฏิบัติการไปปฏิบัติโดยเสนอเป็น 3 ส่วนสำคัญคือ ผลของการนำไปใช้และพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ อิทธิพลของกลุ่มที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และบทสรุป

4.1 ผลของการนำไปใช้และพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์

4.1.1 การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสถานศึกษา (การเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์)

พบว่า การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในส่วนของสถานศึกษามีอยู่ 2 ด้าน คือ รูปแบบการเรียนรู้ให้กับนักเรียน และครูที่สอนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สาเหตุที่มีการเปลี่ยนแปลงเพราะถ้าต้องการให้นักเรียนมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ มีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องเพศตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้น จากการวิเคราะห์หลักสูตรและการเรียนรู้แบบปฏิบัติการได้รับทราบปัญหาของนักเรียนจึงเข้าใจนักเรียนมากขึ้น และที่สำคัญครูผู้สอนต้องมีทักษะอย่างดีในสาระการเรียนรู้ที่สอน มีความรู้ความเข้าใจในขอบข่ายสาระการเรียนรู้ที่จะสอนอย่างท่องแท้ สามารถบูรณา

การภายในกลุ่มวิชาและระหว่างกลุ่มวิชาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามสภาพความเป็นจริงและสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในสังคม

- รูปแบบการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ใช้วิธีการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดหาหนทางสร้างความรู้ด้วยตนเอง การนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ต่อไปหรือสอนให้ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ ผู้เรียนเกิดความคิดอย่างหลากหลายและคิดหาความรู้โดยการเรียนรู้จากปัญหาและหาแนวทางแก้ไขจากนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้และทักษะในการนำสาระการเรียนรู้ที่จำเป็นและตรงตามความต้องการของผู้เรียนมาสร้าง เป็นหลักสูตรในห้องเรียนของตนเองได้

- ครูที่สอน ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาการเรียนโดยเฉพาะเรื่องเพศสัมพันธ์เพราะผู้สอนต้องตระหนักในเรื่องนี้มาก เนื่องจากเรื่องเพศเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ผู้สอนต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนเรื่องเพศสัมพันธ์ คือ เชื่อว่าเรื่องเพศเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตมิใช่เรื่องสกปรกควรปกปิด การเรียนเรื่องเพศสัมพันธ์เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาศักยภาพเด็กต้องมีความชัดเจนเรื่องความเชื่อที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสังคมไทย ใช้ทักษะการสอนที่เหมาะสม ฉะนั้นผู้สอนควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้เรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น หรือพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาและให้ความสำคัญกับผู้เรียน ทำความเข้าใจกับผู้เรียนและเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนพัฒนาได้ด้วยการเรียนรู้จากกระบวนการศึกษาที่ผู้เรียน เรียนรู้ และปฏิบัติดีจริงด้วยตนเอง ดังนั้นการที่ครูวางแผนการสอนนำแผนการสอนไปปฏิบัติและนำข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนา คุณภาพการเรียนการกระทำเช่นนี้เป็นบทบาทนักการสอนที่ดี

4.1.2 กิจกรรมที่ปฏิบัติได้ตามที่กำหนดโดยไม่ต้องปรับเปลี่ยนคือ

การจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการของนักเรียน พบว่า หลังการเรียนรู้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาใช้ในรายวิชาอื่นได้ และสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือ กิจกรรมที่จัดขึ้นผู้เรียนสนุกสนาน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง ครูและนักเรียนรับฟังกันและกันครูมีโอกาสรับรู้ปัญหาของนักเรียนมากขึ้น นักเรียนเกิดความไว้วางใจที่จะปรึกษากับครูในเรื่องที่เป็นปัญหา ครูมีการหารือ วิเคราะห์ ประเมินกันเป็นระยะ ๆ รวมถึงได้เข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสรุปบทเรียนการทำงานกับนักเรียน เห็นประเด็นแนวคิดเพิ่มขึ้น ทำให้การเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในสถานศึกษาโดยสรุปได้ดังนี้

- แผนปฏิบัติการความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น การจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการนี้ใช้เวลาในการเรียนรู้ 3 สัปดาห์ การเรียนรู้ในแต่ละครั้งผู้วิจัยให้นักเรียนเรียนรู้เชิงประสบการณ์แผนการเรียนรู้ประกอบด้วย การนำประสบการณ์เดิมมาพัฒนาเป็นองค์ความรู้ การสะท้อนความคิดและอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ เข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด และการประยุกต์แนวคิดที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ เช่น ให้นักเรียนรู้ด้วยตนเองจากการดูวีดีทัศน์เรื่องวัยรุ่นวัยใสใส่ใจสุขภาพ การสำรวจปัญหาเรื่องเพศในโรงเรียน การสำรวจความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาร่วมกันอภิปรายวิเคราะห์ เพื่อจัดลำดับของปัญหา และหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกันโดยนักเรียนทุกคนเป็นมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

สำหรับการสอนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักในแผนการเรียนแบบปฏิบัติการนี้มีวิธีการเรียนคือ ให้เรียนรู้ด้วยตนเองโดยการดูวีดีทัศน์ที่สะท้อนชีวิตจริง และการเรียนรู้นอกห้องเรียนโดยการศึกษาหาความรู้จากข่าว และจากประสบการณ์ที่เคยพบ หรือเคยรู้ จากนั้นให้นักเรียนวิเคราะห์ กำหนดปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถค้นหาคำตอบ และได้คำตอบที่ถูกต้องเพื่อหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง เช่น การเรียนรู้จากข่าว การดูวีดีทัศน์เรื่องราวชีวิตจากประสบการณ์จริงจากรายการหลุมดำตอน ทำแท้ง สังคมป่วย ศีลธรรมเสื่อม หรือภูมิคุ้มกันความดีบกพร่อง และตอนกว่าจะรู้เดียงสา

- แผนพัฒนาความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ การเรียนรู้ตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการนี้ใช้เวลาในการเรียนรู้ 2 สัปดาห์ การเรียนรู้นี้เป็นการเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ให้นักเรียนการเรียนครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและประยุกต์การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักร่วมกันโดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยจากนั้นวิเคราะห์และประเมินนักเรียน และให้นักเรียนทุกคนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตนเอง โดยให้นักเรียนทุกคนวิเคราะห์เรื่องพฤติกรรมของตนเองว่ามีโอกาสเสี่ยงต่อเรื่องเพศสัมพันธ์หรือไม่ นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ถ้าปัญหาเกิดขึ้นจริงกับตนเองจะมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร และแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของตนเอง

- แผนปฏิบัติการการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ การเรียนรู้ตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการนี้ ใช้เวลาในการเรียนรู้ 3 สัปดาห์ หลังจากได้เรียนรู้แล้ว นักเรียนนำความรู้ที่ได้มาจัดทำแผนงานเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมของตนเอง วิธีการสร้างแผนใช้วิธีการง่ายๆ ไม่ซับซ้อนทำให้นักเรียนเขียนแผนปฏิบัติการได้ การเรียนรู้แบบนี้ทำให้

นักเรียนได้รับประสบการณ์โดยตรงเนื่องจากนักเรียนได้เขียนแผนงานด้วยตนเอง กิจกรรมเสริมพิเศษคือ การเพิ่มทักษะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนหญิงได้แก่ การฝึกสาธิตการใช้ถุงยางอนามัยกับอวัยวะเทียม

- การเรียนรู้ของนักเรียนในการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหา พบว่า นักเรียนสามารถเขียนแผนงานได้เนื่องจากนักเรียนเคยมีประสบการณ์ในการเขียนโครงงานในวิชาอื่นมาบ้างแล้วแต่ไม่มีการลงมือปฏิบัติตามโครงการที่เขียน วิธีการสร้างแผนของนักเรียนคือ ให้นักเรียนเป็นผู้เขียนแผนงานด้วยตัวนักเรียนเอง เนื้อหาในแผนเกิดจากนักเรียนทุกคนแต่ในการเขียนแผนครั้งนี้นักเรียนจะเรียนรู้การเรียนด้วยวิธีการที่ง่าย ขั้นตอนไม่ซับซ้อนทำให้นักเรียนรู้สึกว่าการเขียนแผนไม่ใช่เรื่องยาก และรู้สึกว่านักเรียนสามารถเขียนแผนได้

- กระบวนการสร้างแผนปฏิบัติการ นักเรียนทราบว่าการสร้างแผนจะทำเป็นขั้นตอนเริ่มจากการนำสาเหตุของปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์ปัญหา มาวางแผนหาวิธีการแก้ไขโดยการวางแผนการปฏิบัติจะทำทีละเรื่องเริ่มจากการให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ประกอบด้วย โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ ผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยที่ไม่เหมาะสม และความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย โดยนักเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนหาวิธีการแก้ไขและตัดสินใจเลือกแนวทางในการดำเนินตามแผนด้วยตนเอง การจัดทำแผนงานของนักเรียนสรุปเป็นโครงการได้ดังนี้

- โครงการ “วัยใสปล่อยตัว ปล่อยใจ ภัยจะมา” แบ่งกลุ่มให้นักเรียน โดยมีสมาชิกในกลุ่มจำนวน 7 คน จากการวิเคราะห์โครงการพบว่า เป็นการให้ความรู้เรื่องภัยที่นักเรียนหญิงควรระวังในการดำเนินชีวิตประจำวันได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากภัยในสังคม มีวิธีดำเนินโครงการคือ เตรียมวางแผนงาน โดยการประชุมกลุ่มเพื่อจัดเตรียมเนื้อหาความรู้ วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ในการจัดกิจกรรม จากนั้นสมาชิกในกลุ่มแบ่งกันรับผิดชอบงาน โดยมีผู้วิจัยคอยกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สำหรับกิจกรรมที่นักเรียนดำเนินการคือ การจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์เรื่องภัยที่วัยใสควรระวัง และแนวทางปฏิบัติที่ได้ไม่ค่อยเป็นทางการระยะเวลาในการจัดกิจกรรมตั้งแต่วันที่ 22- 28 สิงหาคม 2549

- โครงการ “วัยใสเข้าใจเรื่องรักไม่พักการเรียน” มีสมาชิกในกลุ่มจำนวน 14 คน จากการวิเคราะห์โครงการ พบว่า เป็นการรณรงค์และกระตุ้นให้วัยรุ่นหญิงที่คิดจะมีความรักในวัยเรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความรักแต่ไม่พักการเรียน การจัดโครงการจะเน้นให้วัยรุ่นหญิงมีความเข้าใจในการคบเพื่อนต่างเพศ เมื่อวัยรุ่นถูกคุกคามทางเพศ การมีความรักต้องรู้จักยับยั้ง

ชั่งใจ และรักอย่างถูกต้อง การดำเนินโครงการในกลุ่มนี้มีปัญหามากเนื่องจากสมาชิกในกลุ่มมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงกระตุ้นและให้คำปรึกษาสมาชิกในกลุ่มโดยให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนแสดงความคิดเห็น วิจารณ์ แสดงเหตุผลและช่วยกันพิจารณาโครงการ จากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนอธิบายแนวทางของตนเองให้สมาชิกคนอื่นฟังและสมาชิกในกลุ่มสามารถซักถามหรือเพิ่มเติมข้อมูลได้ เมื่ออธิบายครบทุกคนแล้วให้รวมเป็นภาพรวมของกลุ่มโดยอธิบายลงกระดาษแผ่นเดียวกันและช่วยกันพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินแก้ปัญหา สำหรับกิจกรรมที่นักเรียนดำเนินการคือ การประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวของโรงเรียน และการจัดบอร์ดในโรงเรียน ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ตั้งแต่วันที่ 22- 28 สิงหาคม 2549

- โครงการ “ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในโรงเรียน” มีสมาชิกในกลุ่มจำนวน 16 คน จากการวิเคราะห์โครงการพบว่า เป็นการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การดำเนินโครงการพบว่าสมาชิกในกลุ่มมีจำนวนมากมีบางคนยังไม่คุ้นเคยกับเพื่อนในกลุ่มนักเรียนบางคนไม่ชอบหรือไม่ถูกกันทำให้กลุ่มนี้มีปัญหาในการดำเนินงานมาก ผู้วิจัยต้องกระตุ้นและคอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดและให้สมาชิกในกลุ่มมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน การดำเนินงานของนักเรียนกลุ่มนี้พบว่านักเรียนค่อนข้างสับสนและขาดความเชื่อมั่นในการแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยและครูคอยกระตุ้นให้มีการพูดคุย นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นกันภายในกลุ่มทุกคน นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ สรุปปัญหา และร่วมกันพิจารณาเป็นภาพรวมของกลุ่มโดยพบว่า โครงการนี้มีวิธีการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกับโครงการที่สอง ผู้วิจัยจึงให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มดำเนินกิจกรรมร่วมกัน กิจกรรมที่ดำเนินการคือการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวประจำโรงเรียนในช่วงพักกลางวัน และจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในโรงเรียนตั้งแต่วันที่ 22- 28 สิงหาคม 2549

4.1.3 กิจกรรมที่ทำไม่ได้ และมีการปรับเปลี่ยนวิธีการ คือ

การจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการเรื่องไม่รู้ตัว เนื่องจากได้ข้อมูลที่น่าสนใจจากการทดสอบ Pre-test ของนักเรียน พบว่า ก่อนการเรียนรู้นักเรียนมีความเชื่อในความสามารถของตนเองอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 92.5) ผู้วิจัยได้เพิ่มประเด็นที่สำคัญให้กับนักเรียนโดยเพิ่มทักษะการปฏิเสธ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาให้แต่ละกลุ่มวิเคราะห์เรื่องทักษะการปฏิเสธ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมุติ วิธีการเรียนรู้คือ แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม ให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิเสธ และในเรื่องที่เกิดจากประสบการณ์ของตนเองหรือจากสิ่งที่เคยรับรู้เกี่ยวกับ

เรื่องนี้ เมื่อแต่ละคนพูดหรือแสดงความคิดเห็นแล้ว ให้มีการอภิปรายและยกตัวอย่าง แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอ ผู้วิจัยสรุป

กล่าวโดยสรุปการนำแผนไปดำเนินการเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เนื่องจากใช้ระยะเวลานานที่สุดในการศึกษา และเป็นการนำแผนและกิจกรรมที่กำหนดขึ้นไปปฏิบัติ ดังนั้นในการดำเนินการต้องมีการเตรียมการปฏิบัติและแผนปฏิบัติที่ได้ต้องมีการยืดหยุ่น เพราะเมื่อเกิดปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติจะต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่พบเพื่อให้กิจกรรมสามารถดำเนินการได้ ตามที่กำหนด

4.1.4 การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาของครู

พบว่า การเรียนรู้ในช่วงแรกนั้น ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากครูที่สอนแบบเกรงใจกันมากกว่าให้ความสำคัญ แต่หลังจากเรียนรู้ตามแผนการเรียนปฏิบัติการแล้วครูที่เข้าร่วมกิจกรรม และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการในโรงเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงท่าทีไปในทางที่เห็นความสำคัญ และเห็นผลดีของการเรียนแบบปฏิบัติการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ที่จัดขึ้นต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ ทำให้ครูผู้สอนสามารถนำวิธีการดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางในการจัดเตรียมวิธีการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นได้ เช่นครูที่ร่วมกิจกรรมกล่าวว่า “ผมจะนำรูปแบบการเรียนนี้ ให้ผู้บริหารพิจารณา และนำมาเป็นแนวทางในการสอนวิชาสุขศึกษาในห้องอื่นดูบ้าง”

และครูในหมวดสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาคนหนึ่งบอกว่า “ผมว่าการเรียนแบบนี้มีกระบวนการที่ชัดเจน เพราะรูปแบบการเรียนรู้นี้เหมือนกับการอบรมปฏิรูปการศึกษาในมหาวิทยาลัยขอนแก่นเลย เพราะผมเพิ่งไปอบรมมา”

4.1.5 กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนและนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยตรง เหมาะสมกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากเรื่องเพศเป็นเรื่องละเอียดอ่อน นักเรียนบางคนอาจจะมีปฏิกิริยาที่แตกต่างกัน เช่น อาจจะไม่ยอมรับหรือต้องการเรียกร้องความสนใจโดยไม่สนใจหรือมีปัญหาในการเรียนรู้มาก เช่น มีนักเรียนคนหนึ่งที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์แล้วมีปัญหาในการเรียนบอกว่า

“หนูไม่ชอบการทำงานกลุ่มเลย ไม่ชอบพูดเรื่องนี้กับเพื่อนในห้องหรอก พอเรียนเสร็จเพื่อนในห้องอาจจะเอาเรื่องของเราไปนินทาหรือพูดให้คนอื่นฟัง”

ฉะนั้นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีจุดดีคือ เวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะสนใจนักเรียนทุกคน และวิธีแก้ปัญหาในกรณีที่นักเรียนบางคนมีปัญหาคือ การพูดคุยและกระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้จนในที่สุดนักเรียนสามารถเข้ากลุ่มและเข้าสู่กระบวนการเรียนแบบกลุ่มได้ เช่น นักเรียนที่มีปัญหาบอกว่า

“การทำงานเป็นกลุ่มดีเหมือนกัน เพราะเพื่อนในกลุ่มช่วยกันคิด เวลาไม่เข้าใจเพื่อนช่วยคิดและครูสนใจพวกเรามากขึ้น ดีกว่าทำงานส่งครูคนเดียว”

4.2 อิทธิพลของกลุ่มที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

ในขั้นตอนการติดตามผลการศึกษาจะใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก วิธีการเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และกิจกรรมที่จัดขึ้นส่วนใหญ่จะใช้กระบวนการกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย โดยพบว่ากลุ่มนักเรียนด้วยกันมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียน การเรียนรู้จะเกิดทั้งจากกลุ่มที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และหลังสิ้นสุดการเรียนรู้ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่นได้

4.2.1 กลุ่มที่เป็นทางการ คือการแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม การแบ่งกลุ่มครั้งนี้ได้ข้อมูลจากแบบสอบถาม Pre-test ด้านพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ การเรียนรู้จะมีทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย การจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการแต่ละครั้งจะมีประเด็นที่สำคัญคือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ เช่น การสำรวจพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของตนเอง นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับพฤติกรรมเสี่ยงของตนเอง นักเรียนทุกคนจะได้พูดคุยเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเอง และมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ความคิดที่หลากหลาย มีการอภิปรายร่วมกัน สามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมเสี่ยงของตนเองได้ เช่น นักเรียนคนหนึ่งบอกว่า

“เวลาแบ่งกลุ่มทำงานแล้วนั่งพูดคุยและเถียงปัญหากันหนูรู้สึกชอบเพราะทุกคนได้แสดงออกถึงแม้บางครั้งจะมีทะเลาะกันแต่สุดท้ายเราก็เข้าใจและได้ข้อมูลที่ตรงกัน”

4.2.2 กลุ่มที่ไม่เป็นทางการ คือ ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันเองในการเรียนรู้ เช่น การแบ่งกลุ่มย่อยในการจัดกิจกรรม หรือในระหว่างก่อนการเรียนรู้ ในการพูดคุยจะเป็นเรื่องทั่วไปหรือ

การทบทวนการเรียนรู้ในครั้งที่ผ่านมา หรือความรู้สึกเมื่อเรียนรู้ตามแผนปฏิบัติการแล้วนักเรียนจะสนิทและคุ้นเคยกันทุกคน เมื่อเจอกันจะทักทายหรือพูดคุยกันมากขึ้น ในการเรียนรู้นักเรียนจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการพูดคุยเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของตนเอง บางครั้งมีการตักเตือนเพื่อนและให้คำแนะนำ สำหรับนักเรียนที่สนิทและคุ้นเคยกันมากก็จะพูดคุยกันมากในเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของตน มีการกล่าวตักเตือนและให้สนใจการเรียนมากขึ้น ในกลุ่มนี้เป็นเหมือนการตรวจสอบการปฏิบัติซึ่งกันและกัน และคอยสังเกตพฤติกรรมของคนอื่นทำให้แต่ละคนในสมาชิกกลุ่มมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงของตนเองมากขึ้น เช่น นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์คนหนึ่งบอกว่า

“เพื่อนสนิทในกลุ่มหนูพูดมากบางครั้งก็นอกเรื่องและพูดเว่อร์ไป หนูต้องคอยบอกและให้พูดประเด็นที่สำคัญจะได้ไม่เสียเวลาคนอื่นพูด”

4.3 บทสรุป

สรุปได้ว่าการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายเพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพดี เพราะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น มีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์และมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดลง ซึ่งการนำแผนการเรียนแบบปฏิบัติการไปใช้เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรก็มีความเหมาะสมในการนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาสุขศึกษาโดยเฉพาะเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นหญิงทั้งนี้แผนการสอนนี้มีความเหมาะสมทั้งในด้านรูปแบบการเรียนรู้ วิธีการดำเนินการ และระยะเวลาอีกทั้งยังมีเนื้อหาที่ครอบคลุมซึ่งสามารถนำไปใช้ได้เลยหรือมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ้างตามความเหมาะสม

บทที่ 6
การอภิปรายผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษา

ในบทนี้เป็นการนำเสนอความคิดเห็นต่อผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงและกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น โดยมีข้อสรุปดังนี้

1. พื้นฐานลักษณะประชากรและสังคมของนักเรียนถึงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

1.1 ฐานะทางเศรษฐกิจ

การที่นักเรียนมีฐานนะดีหรือร่ำรวยมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่านักเรียนที่มีฐานะไม่ดีเป็นประเด็นที่น่าสนใจมาก จากข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มได้เสนอไว้แล้วว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีฐานะดีและมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้รับค่าใช้จ่ายจากบิดามารดามาก มีพฤติกรรมเที่ยวงานกลางคืนมากกว่ากลุ่มที่มีฐานะด้อยกว่ารวมทั้งมีการเที่ยวสถานเริงรมย์หรืองานกลางคืนมากกว่าเช่นกันด้วยซึ่งขณะท่องเที่ยวก็มีการดื่มสุราไปด้วย สภาวะดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าเรื่องเงินเป็นปัจจัยเอื้อที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศได้มากและง่ายขึ้นจึงเป็นเรื่องที่ครอบครัวและสังคมควรให้ความสำคัญและควบคุมกำกับหรือสร้างเสริมการเรียนรู้ถึงการให้เงินที่เหมาะสมเพื่อเป็นเกราะคุ้มกันให้กับวัยรุ่นไทยได้ผลการศึกษาดังกล่าวนี้สอดคล้องกับการศึกษาของอรอุษา จันทรวิรุจ (2544 : 117) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า นักเรียนที่มีค่าใช้จ่ายที่ได้รับในการเรียนสูงมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเพิ่มมากขึ้นทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนอาจนำเงินที่ได้รับไปใช้ในทางฟุ่มเฟือยหรือมีการใช้จ่ายไปในทางที่ผิด เช่น การซื้อหนังกระตุ้นอารมณ์ทางเพศการดูวีดีทัศน์/ภาพยนตร์/อินเตอร์เน็ตหรือสถานบริการต่างๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีส่วนส่งเสริมให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย และจากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพในกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์พบว่าการดำเนินชีวิตส่วนใหญ่บิดามารดาจะตามใจหรือให้ทำอะไรด้วยตนเองมีอิสระในการใช้จ่าย ดังคำพูดของนักเรียนคนหนึ่งว่า

“พ่อให้เงินหนูมาโรงเรียนวันละ 120 บาทในแต่ละวันหนูใช้ไม่หมดหรอกที่เหลือบางทีก็เก็บเพื่อเอาไว้ซื้อของที่เราอยากได้หรือเก็บเงินไว้ซื้อตั๋วดูหนังกับเพื่อน”

นอกจากนั้นนักเรียนในกลุ่มนี้ยังมีอิสระในการคบเพื่อนและเพื่อนสนิทส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมชอบเที่ยวและชอบใช้ชีวิตอยู่นอกบ้านกับเพื่อนสนิท ดังคำกล่าวของนักเรียนคนหนึ่ง

“หลังเลิกเรียนหนูชอบไปเดินซื้อของที่ตลาดนัดคลองถมกับเพื่อนกว่าจะกลับบ้านก็ประมาณ 2 ทุ่ม หรือถ้าเป็นวันศุกร์ก็จะเล่นเกมส์ต่อที่ร้านเน็ตกับเพื่อน” จากการศึกษาดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า วัยรุ่นหญิงในช่วงนี้จะติดเพื่อนให้ความสำคัญกับเพื่อนมากจนบางครั้งไม่คำนึงถึงความรู้สึกของตนเอง และกลุ่มเพื่อนสนิทก็มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างค่านิยม ลักษณะนิสัยตลอดจนพฤติกรรมของวัยรุ่น เพราะเหตุว่าธรรมชาติของวัยรุ่นจะมีความผูกพันและต้องการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนมากกว่ากลุ่มอื่นๆ การเลือกคบเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อการครองตนเองของวัยรุ่น หากคบเพื่อนที่ดีก็จะชักนำให้มีประสบการณ์ในทางที่สร้างสรรค์และพัฒนา ในทางตรงข้ามหากวัยรุ่นคนใดเลือกคบเพื่อนไม่ดีย่อมมีแนวโน้มสูงที่อาจถูกชักจูงให้มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพได้ (คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและดูแลเด็กวัยรุ่น, 2535) สอดคล้องกับการศึกษาของปวีณา สายสูง (2541 : 66) ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดน่าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการชักจูงจากเพื่อนมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการชักจูงจากเพื่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ฐานะทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งอาจจะเป็นผลจากสภาพสังคมในปัจจุบันที่ทางครอบครัวบิดามารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้านทำให้ไม่มีเวลาดูแลลูกอย่างใกล้ชิด พ่อแม่จึงมักเลี้ยงลูกด้วยวัตถุหรือให้เงินมากเพียงพอที่จะใช้จ่ายทำให้อำนาจในการซื้อของหรือการเที่ยวสถานเริงรมย์ของวัยรุ่นมีมากขึ้น โดยมีปัจจัยเสริมที่สำคัญมากมาจากกลุ่มเพื่อนซึ่งจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก จึงทำให้วัยรุ่นมีโอกาสมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้สูง

1.2 ครอบครัว

การที่นักเรียนบางส่วนมีภาวะทางครอบครัวอยู่ในสภาพที่บิดามารดาแยกกันอยู่ หรือหย่าร้างหรือมีบิดาและหรือมารดาเสียชีวิตมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เป็นประเด็นที่สำคัญจากข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มได้เสนอไว้แล้วว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสภาพครอบครัวที่บิดามารดาหย่าร้างกันจะมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่ากลุ่มที่มีบิดามารดาอยู่ด้วยกัน นักเรียนในกลุ่มดังกล่าวขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัว ขาดผู้ที่คอยให้การอบรมสั่งสอน มักจะเป็นผู้ที่มีปัญหาและเป็นผู้ที่ติดเพื่อนส่งผลให้อาจมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์สูง สภาวะ

ดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าครอบครัวเป็นปัจจัยเอื้อที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศได้มากและง่ายขึ้น จึงเป็นเรื่องที่ครอบครัวและสังคมควรให้ความสำคัญและควบคุมกำกับหรือสร้างเสริมการเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเพื่อกระชับความสัมพันธ์และลดช่องว่างระหว่างวัยรุ่นกับครอบครัว ผลการศึกษาดังกล่าวนี้สอดคล้องกับการศึกษาของสมพงษ์ สกุลอิสรยาภรณ์และคณะ (2540 : 310) ศึกษาความรู้และทัศนคติต่อโรคเอดส์ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับโรคเอดส์ในสถานศึกษาของนักเรียนเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า นักศึกษาที่ครอบครัวมีความรักใคร่สนิทสนมกันดี มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองสั่งสอนชี้แนะว่าสิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำจะมีการปฏิบัติตัวที่มีโอกาสเสี่ยงต่อโรคเอดส์น้อย ฉะนั้นการอบรมและการให้ความรักของบิดามารดาหรือบิดามารดามีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องเพศเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก และสามารถสะท้อนถึงความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับความรักความอบอุ่นในครอบครัวและสัมพันธภาพกับบิดามารดาได้ จากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพนักเรียนที่มีภาวะทางครอบครัวอยู่ในสภาพที่บิดามารดาแยกกันอยู่/หย่าร้าง หรือมีบิดา และหรือมารดาเสียชีวิตในกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่า นักเรียนบางส่วนจะอาศัยอยู่กับญาติ หรือมีบางรายที่อาศัยอยู่กับปู่และย่าทำให้นักเรียนในกลุ่มนี้มีโอกาสมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ ดังคำกล่าวของนักเรียนคนหนึ่ง

“ตอนนี้หนูอยู่กับปู่ ย่า และน้องหนึ่งคนที่บ้านพ่อหนูไปทำงานที่ต่างจังหวัดจะกลับบ้านเฉพาะช่วงเทศกาลเท่านั้นพ่อส่งแต่เงินมาให้ ปู่กับย่าหนูก็ตามใจหนูไม่เคยดุหนูเลยถ้าวันไหนบ่นหรือดุหนูก็ไปนอนบ้านอาหรือบางครั้งหนูไปนอนกับเพื่อนพอย่าถามหนูก็บอกว่าไปนอนกับอา”

และมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “ตอนแรกที่พ่อบอกให้หนูมาพักอยู่กับลุงที่มีบ้านอยู่ในตัวเมืองหนูดีใจมากเพราะเวลามาโรงเรียนจะได้ไม่ต้องไปเช้า-เย็นกลับ และหนูไม่ชอบอยู่บ้านขี้เกียจฟังพ่อกับแม่บ่น พอมาอยู่กับลุงได้สักพักหนูว่าหนักกว่าพ่อกับแม่หนูอีก เนื่องจากลุงเคร่งครัดจนบางครั้งหนูอึดอัดมากก็เลยเล่าให้เพื่อนสนิทฟัง” และ “ถ้าวันไหนหนูกลับบ้านค่ำลุงจะบ่นและคอยว่าหนูไม่สนใจเรียนบางครั้งก็โทรบอกทางบ้านทำให้หนูเบื่อไม่อยากกลับบ้านเร็วหลังจากเลิกเรียน”

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่านักเรียนที่พักอาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดาหรือญาติมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองเกี่ยวกับสถานะความเป็นอยู่ภายในครอบครัว เด็กในวัยนี้ต้องการเป็นอิสระและความเป็นตัวของตัวเองชอบอยู่ตามลำพัง ฉะนั้นการที่วัยรุ่นมีโอกาสอยู่เพียงลำพังโดยไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองคอยดูแลอยู่นั้นจะมีส่วนผลักดันให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ และการที่คนเราจะมีพฤติกรรมเช่นใดเป็นเพราะอิทธิพลของสภาพแวดล้อมนั้นๆ (Sutherland อ้างในสุชา จันทร์เอม, 2528) โดยเฉพาะเมื่อวัยรุ่นได้อยู่ห่างจากครอบครัวไม่มีผู้ปกครอง

คอยดูแลอาจประสบปัญหาด้านการปรับตัว หากไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้อาจก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมต่างๆ ได้สอดคล้องกับการศึกษาของดวงหทัย นุ่มนวล (2546 : 135) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้พักอาศัยอยู่อยู่กับบิดามารดา หรืออาศัยอยู่ตามลำพังเช่น หอพักหรือบ้านเช่ามีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา

สรุปได้ว่า ครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญซึ่งอาจจะเป็นผลจากสภาพสังคมในปัจจุบันที่ทางครอบครัวบิดามารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้านทำให้ไม่มีเวลาดูแลลูกอย่างใกล้ชิด ทำให้ลูกขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัว ขาดผู้ที่คอยให้การอบรมสั่งสอนมักจะทำให้เป็นผู้ที่มีปัญหาโดยมีปัจจัยเสริมที่มาจากกลุ่มเพื่อนจึงทำให้ติดเพื่อนส่งผลให้อาจมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์สูง

1.3 สื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ

นักเรียนที่รับรู้ข่าวสารจากสื่อต่างๆ เช่นโทรทัศน์ ป้ายนิทรรศการ สาระการเรียนรู้จากหนังสือเรียน คอลัมน์ตอบปัญหาเรื่องเพศในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และวารสารในเรื่องเพศมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ เป็นประเด็นที่สำคัญมาก จากข้อมูลทั่วไปด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มได้เสนอไว้แล้วว่า กลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่ากลุ่มที่ไม่เคยรับรู้ข่าวสารเรื่องเพศจากสื่อต่างๆ เป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่กำลังมีความสนใจในเรื่องเพศสูงมีความอยากรู้ อยากเห็นอยากลองและมีปัจจัยเสริมที่สำคัญที่ทำให้นักเรียนอยากเรียนรู้คือกลุ่มเพื่อน สภาวะดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าเรื่องสื่อต่างๆ เป็นปัจจัยเอื้อที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศได้มากและง่ายขึ้นจึงเป็นเรื่องที่สังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและควบคุมกำกับหรือสร้างเสริมการเรียนรู้ถึงการใช้สื่อหรือการให้ความรู้ที่เหมาะสมเพื่อเป็นเกราะคุ้มกันให้กับวัยรุ่นไทยได้ผลการศึกษาดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของอรอุษา จันทรวิรุจ (2544 : 122) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนในเรื่องเพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์พบว่าการเปิดรับสื่อต่างๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศก็เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้วัยรุ่นมีโอกาสมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์โดยมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า

“ตอนแรกแฟนชวนไปดูหนังที่ห้องหนูคิดว่าเป็นหนังทั่วๆ ไป หนูก็เลยไปกับแฟน พอแฟนเปิดแผ่นหนังดูปรากฏว่าเป็นหนังโป๊ตอนแรกหนูโกรธมากแล้วแฟนหนูเขาบอกว่า ไม่เห็น

เป็นไรเลยเราดูเฉยๆ ไม่ได้ทำตามซะหน่อยและไม่มีใครรู้ไม่เป็นไรหรอก” นอกจากนั้นมีนักเรียนที่เคยดูวีดีโอโป๊และเคยมีประสบการณ์ทางเพศบอกว่า

“หนูดูวีดีโอโป๊ครั้งแรกเพราะแฟนเอามาให้ดูที่บ้านช่วงที่พ่อแม่ไม่อยู่ ตอนแรกหนูไม่กล้าดูน่ะ พอแฟนบอกว่ามันเป็นวีซีดีแอบถ่ายหาดูยาก ทำให้หนูอยากดูจากนั้นก็นั่งดูที่บ้านหนู พอดูเสร็จหนูขอยืมแผ่นหนังมาให้เพื่อนในกลุ่มหนูดูด้วย”

และในปัจจุบันสื่อมวลชนบางส่วนขาดการกลั่นกรอง ข้อมูลตลอดจนนำเสนอข่าวสารที่มีลักษณะสร้างสรรค์น้อยและส่งผลต่อการสร้างพฤติกรรม โดยเฉพาะวัยรุ่นเมื่อได้รับข้อมูลข่าวสารได้เห็นสื่อที่มีส่วนกระตุ้นอารมณ์เพศจึงอาจทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ และสอดคล้องกับการศึกษาของดวงหทัย นุ่มนวล (2546 : 135) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการเปิดรับสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสื่อต่างๆไม่ว่าจะเป็นสิ่งพิมพ์ หนังสือโป๊ หนังสือการ์ตูน ลามก วีดีโอ ภาพยนตร์ คอมพิวเตอร์ อินเตอร์เน็ตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ และเรื่องเพศสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อกลุ่มวัยรุ่น (ร้อยละ71.8) กลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลว่า สาเหตุที่กลุ่มวัยรุ่นมีความคิดเห็นว่าสื่อมีอิทธิพลต่อกลุ่มวัยรุ่นในการนำไปสู่ความต้องการทางเพศเพราะเป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดอารมณ์ทางเพศได้และเมื่อได้รับสื่อจากการดูชม ทำให้มีความต้องการอยากลองปฏิบัติตามสื่อที่พบเห็นบ้าง

2. การเปลี่ยนแปลงความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์เป็นตัวชี้วัดในการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจากหลักการเรียนรู้ถ้าผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ หรือทักษะ โดยผ่านการมีประสบการณ์หรือจากการได้ศึกษาในสิ่งนั้นๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปและจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เหมาะสม และในการศึกษาใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้จากผลที่พบนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นที่ถูกต้องมากขึ้น ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพบว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.001$) ผลการเปลี่ยนแปลงเกิดจากกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเองนักเรียนเกิดความเข้าใจนำความรู้ที่ได้รับมาบูรณาการเชื่อมโยงในชีวิตจริงส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดลง

จากผลการศึกษาที่พบสอดคล้องกับการศึกษาของพิชัย ไทยอุดม (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประยุกต์แนวคิดทักษะชีวิตศึกษาในการสอนเพศศึกษา แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี่ที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งกลุ่มทดลองจะได้รับการสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมประกอบกับการใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่มได้แก่ การแสดงบทบาทสมติ การระดมสมอง เกมและการอภิปรายกลุ่ม ซึ่งภายหลังการทดลอง พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องเพศศึกษา มากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) และสอดคล้องกับการศึกษาของไอเซนสเตดท์และคณะ (Eisenstaedt, et. Al., 1990 : 11-12) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องการถ่ายเลือดทางการแพทย์ของนักศึกษาแพทย์ จำนวน 112 คนโดยนักเรียนกลุ่มทดลอง 59 คนได้รับการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักและนักศึกษากลุ่มควบคุม จำนวน 53 คนได้รับการเรียนการสอนแบบปกติผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองต่ำกว่ากลุ่มควบคุม แต่ภายหลังการเรียน 2 ปี กลุ่มทดลองมีความคงทนในการเรียนรู้ดี กว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การเปลี่ยนแปลงความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เป็นตัวชี้วัดในการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง จากหลักการการรับรู้ความสามารถของตนเอง ถ้าผู้เรียนรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถก็จะแสดงความสามารถของตนเองนั้นออกมา และรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถก็จะมีความอดทน อุตสาหะ ไม่ท้อถอย และประสบผลสำเร็จในที่สุด นอกจากนั้นถ้าผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองและได้ฝึกทักษะเพียงพอก็จะทำให้ผู้เรียนรับรู้ว่าเขามีความสามารถจะกระทำเช่นนั้นจะทำให้เขาใช้ทักษะที่ได้รับการฝึกได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ฉะนั้นถ้าผู้เรียนมีความรู้ที่ถูกต้องได้รับการฝึกฝนหรือการเรียนรู้ที่สร้างความรู้สึก ค่านิยมต่อคุณค่าตนเองและเหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อในความสามารถของตนเอง จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง และการเรียนรู้ครั้งนี้ ใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหาร่วมกันในกลุ่ม และเกิดความคิดสร้างสรรค์ทำให้สามารถให้กำลังใจตนเองเป็น และช่วยเหลือตนเองได้มองเห็นคุณค่าในสิ่งที่ได้ปฏิบัติเมื่อนักเรียนสามารถปฏิบัติได้สำเร็จก็เพิ่มความมั่นใจที่จะใช้ รวมทั้งสามารถปฏิเสธและตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย พบว่า นักเรียนมีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ (p-value<0.001) ผลการเปลี่ยนแปลงเกิดจากกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการศึกษาได้คิดและทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง เกิดความมั่นใจตนเอง และมีผลดีต่อตัวเองคือนักเรียนมีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับการศึกษาของต้องจิตต์ กาญจโนทัย (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคร่วมกับทฤษฎีการสร้างพลังในการป้องกันโรคเอดส์ของหญิงตั้งครรภ์ โรงพยาบาลแม่และเด็ก ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 1 โดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมในกลุ่มทดลองพบว่า ภายหลังได้รับโปรแกรมสุขศึกษากลุ่มทดลองมีความคาดหวังในความสามรถของตนเองและมีความคาดหวังในผลลัพธ์จากการมีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับการศึกษาของพิชัย ไทยอุดม (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประยุกต์แนวคิดทักษะชีวิตศึกษาในการสอนเพศศึกษา แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งกลุ่มทดลองจะได้รับการสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมประกอบกับการใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่มได้แก่ การแสดงบทบาทสมติ การระดมสมอง เกมและการอภิปรายกลุ่มผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีความภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคมและทักษะการตัดสินใจสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เป็นเป้าหมายหลักในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก คือให้นักเรียนงดหรือเลิกมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาและผลกระทบที่ตามมาจากพฤติกรรมเสี่ยงของตนเอง จากการศึกษาพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดลงโดยลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) แสดงให้เห็นถึงกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักมีผลทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของศุภมาตร อิสระพันธุ์ (2534 : 120) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมการเรียนรู้จากปัญหาร่วมกับการอภิปรายกลุ่มและการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสารที่แจกให้ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีการระบายความต้องการทางเพศด้วย กิจกรรมอื่นที่เหมาะสมและหลีกเลี่ยงจากสิ่งยั่วยุให้เกิดความต้องการทางเพศ

เพิ่มมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมทั้งสามารถป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในนักเรียนนี้ได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับการศึกษาของเกรียงศักดิ์ ไชยยา (2534 : บทคัดย่อ) ได้นำวิธีการสอนสุขศึกษาโดยใช้วิธีการเรียนรู้จากปัญหาในการป้องกันโรคเอดส์ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระนอง ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ผลการทดลองพบว่า วิธีการเรียนรู้จากปัญหาที่ผู้วิจัยได้จัดให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีระบบสามารถเปลี่ยนแปลงความรู้ และเจตคติต่อโรคเอดส์ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำให้นักศึกษากลุ่มที่มีเพศสัมพันธ์แบบต่างเพศงดหรือหยุดร่วมเพศกับโสเภณีเพิ่มขึ้นส่วนนักศึกษากลุ่มที่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์เกิดพฤติกรรมในการหลีกเลี่ยงจากสิ่งยั่วยุให้เกิดความต้องการทางเพศได้เพิ่มขึ้น

กล่าวโดยสรุป การเปลี่ยนแปลงของนักเรียนนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ผลจากการศึกษานักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์หรือการเข้าถึงปัจจัยและแหล่งที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ดีขึ้นเนื่องจากนักเรียนเห็นประโยชน์เพราะเป็นการลดปัญหาหรือผลกระทบที่ตามมาจากพฤติกรรมเสี่ยงของตนเองและจากผลการเปลี่ยนแปลงในนักเรียนกลุ่มนี้มีสิ่งที่ต้องระวัง คือ ก่อนเข้าร่วมการศึกษานักเรียนในห้องเรียนนี้มีปัญหาในพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ค่อนข้างมาก และจัดอยู่ในระดับต้นๆ ในสถานศึกษาที่นักเรียนมีปัญหาในเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศนักเรียนมีโอกาสกลับไปมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีมาก ดังนั้นหลังจากเสร็จสิ้นการศึกษาสถานศึกษาหรือผู้ที่รับผิดชอบในเรื่องนี้โดยตรงควรมีการติดตามพฤติกรรมหรือเอาใจใส่นักเรียนในกลุ่มนี้โดยใช้วิธีการเรียนรู้จากการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และส่งเสริมกลุ่มผู้เรียนหรือจัดรูปแบบการให้คำปรึกษากับนักเรียนต่อไป

5. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการศึกษา คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ของนักเรียน การนำประสบการณ์การปฏิบัติด้านพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนแต่ละคนมาพูดคุยในกลุ่มทั้งในขั้นตอนการวิเคราะห์ ประเมินปัญหา และผลการปฏิบัติของนักเรียนในขั้นตอนการวิเคราะห์และการประเมินปัญหาเป็นการนำประสบการณ์เดิมก่อนการเข้าร่วมการศึกษามาพูดคุยและการสำรวจตัวเองทำให้นักเรียนรู้ปัญหาสาเหตุของตนเองชัดเจนขึ้นและทราบการปฏิบัติของนักเรียนคนอื่นๆ ทำให้รู้ว่าวิธีการปฏิบัติเหล่านั้นทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศจึงไม่นำไปปฏิบัติในส่วนผลการปฏิบัติของนักเรียนจะเป็นประสบการณ์

การเรียนรู้ในการศึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เป็นเหมือนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์หรือเคยมีประสบการณ์ทางเพศจะพูดถึงวิธีการปฏิบัติหรือการกระทำของตนเองของตนเองส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์จะรับทราบการวิธีการปฏิบัติที่ไม่ควรปฏิบัติของกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และรู้จักวิธีการป้องกันและวิธีปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพในการเรียนรู้ดังกล่าวมีนักเรียนคนหนึ่งเล่าว่า

“การเรียนรู้แบบนี้รู้สึกตื่นเต้นดีเพราะได้เรียนรู้เรื่องที่ตัวเองสนใจ เพราะไม่เคยรู้ลึกแบบนี้ เคยรู้แค่ผิวเผินและบางเรื่องก็รู้มาไม่ถูกต้องเช่นการนับประจำเดือน เคยได้ยินเพื่อนพูดกัน แต่ก็เพิ่งรู้ว่านับผิด และการพูดคุยแลกเปลี่ยนลักษณะนี้ทำให้ผู้เรียนจำได้ว่า ไม่ว่าจะกินยาคุม หลั่งข้างนอก หรือนับหน้าเจ็ดหลังเจ็ด อาจจะทำให้เกิดปัญหาตามมาได้ เช่น การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ การติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เป็นต้น” นอกจากนั้นนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์คนหนึ่งบอกว่า

“ชอบกิจกรรมที่จัดให้มากโดยเฉพาะกิจกรรมเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นเพราะทำให้เราได้พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ตอนแรกหนูไม่กล้าพูดน่ะพอเพื่อนในกลุ่มเล่าเรื่องและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องของตนเองให้เพื่อนฟัง จากนั้นหนูก็เลยกล้าพูดกับเรื่องของหนูเพราะหนูคิดว่าเพื่อนๆ ในกลุ่มคงเคยมีประสบการณ์เหมือนหนู” และ “หนูดีใจที่ได้เรียนแบบนี้เพราะคิดว่าวัยรุ่นมีความสงสัยอยากรู้เรื่องนี้ทุกคน แต่ก็ไม่รู้ หรือไม่รู้ว่าจะไปหาความรู้ที่ไหนบางทีก็คุยกับเพื่อนหรือได้ยินเพื่อนคุยกันแล้วก็สนุกได้แสดงความคิดเห็นเต็มที่พูดคุยกันได้ลึกๆ ไปเลยค่ะ”

และการเรียนรู้ครั้งนี้นักเรียนจะพบปัญหาอุปสรรคจะนำมาพูดคุยในกลุ่มและหาแนวทางช่วยกันแก้ไขปัญหา การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยเป็นลักษณะการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นผ่านการอภิปราย โต้แย้ง คิดวิเคราะห์ปัญหา และรวบรวมความรู้ความคิดเห็นได้เป็นข้อสรุปด้วยตัวผู้เรียนและจะจำได้อย่างแม่นยำ โดยไม่ต้องท่องจำแต่จะเข้าใจและยอมรับเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของตนเองได้และเป็นสิ่งที่มีคุณค่าได้ข้อมูลที่หน้าเชื่อถือเป็นสิ่งที่เกิดจากตัวนักเรียน การยอมรับจะง่ายกว่าการพูดจากตำราหรือการสอนจากครู ซึ่งครูที่สอนเป็นเพียงคนเพิ่มเติมเนื้อหาให้ถูกต้องสมบูรณ์ โดยมีนักเรียนคนหนึ่งเล่าว่า

“ดีใจที่พี่หรืออาจารย์เขาเปิดโอกาสให้พวกหนูเรียนรู้แบบนี้ เพราะว่าในความคิดเห็นของหนู หนูคิดว่ามันเป็นเรื่องธรรมชาติมาก ๆ แล้ว ผู้ใหญ่ส่วนมากจะไม่ยอมรับเรื่องนี้ และคิดว่าถ้าเรารู้เรื่องนี้มากจะทำให้เราเป็นเด็กไม่ดีหรือแก่แดด หนูรู้สึกว่าการเรียนแบบนี้ทำให้เข้าใจ พวกเราได้

เรียนร่วมกัน ไม่มีคำตอบที่ถูกที่สุด แต่เราจะได้เรียนรู้ร่วมกัน และเข้าใจตรงกันมากที่สุด และการเรียนแบบนี้พวกเราได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ หนูคิดว่ามันเป็นเรื่องที่ดีค่ะ แล้วทำให้เรากล้าพูดมากขึ้น”

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสิ่งที่ต้องคำนึงคือ นักเรียนต้องกล้าแสดงออก และกล้าเสนอความคิดเห็นในการดึงและสรุปประเด็นที่จะให้เพื่อนๆ ในกลุ่มได้เรียนรู้ถ้าผู้เรียนไม่สามารถดึงประเด็นการพูดคุยอาจออกนอกประเด็นทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในเนื้อหาที่ต้องการและไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควรและในการศึกษาครั้งนี้พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้ดี ส่วนในการดึงหรือสรุปประเด็นบางประเด็นยังได้ข้อมูลไม่ชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากการเตรียมนักเรียนก่อนการศึกษายังไม่พร้อมเท่าที่ควร และนักเรียนเพิ่งเคยเรียนรู้แบบนี้เป็นครั้งแรก

6. การสอนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเองจากการดูวีดีทัศน์และการศึกษาข้อมูลนอกห้องเรียนเช่น ข่าวจากหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ เพื่อให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมระบุปัญหามีความเข้าใจต่อปัญหาที่ถูกต้องสอดคล้องกัน การวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันใช้การแสดงความคิดเห็นแบบ “Brain-storming” ในขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาและการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาโดยมุ่งเน้นความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหา โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ จะมีแนวคิดและวิธีแก้ปัญหาที่แตกต่างจากกลุ่มที่ไม่มี พฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนี้จะใช้เวลาในการตัดสินใจเลือกวิธีแก้ไขปัญหานานมากเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างนี้ต้องทำความเข้าใจกับปัญหาที่ได้รับเสียก่อน อีกทั้งนักเรียนในกลุ่มไม่เคยมีประสบการณ์ทางเพศมาก่อนจะต้องพยายามหาคำอธิบายให้ชัดเจนโดยอาจจะอาศัยความรู้พื้นฐานจากเอกสารตำราอื่นๆ ที่มีคำอธิบายอยู่โดยจะต้องเข้าใจว่ามีเหตุการณ์ปรากฏการกล่าวหรืออธิบายอยู่ในปัญหานั้นจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้มากขึ้นจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดลำดับความสำคัญโดยอาศัยข้อมูลจากความจริงและความรู้จากสมาชิกภายในกลุ่มโดยสมาชิกของกลุ่มแต่ละคนจะนำความรู้ที่หามาได้เสนอต่อสมาชิกอื่นๆ ในกลุ่มเพื่อพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้มาพอเพียงและสามารถสรุปได้ถึงหลักการต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาปัญหานี้เห็นได้จากข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างคนหนึ่งบอกว่า

“หนูชอบเวลาเรียนที่ให้ไปค้นคว้าหางานในห้องสมุดเพราะจะได้ไม่จำเจอยู่แต่ในห้องเรียน และเรื่องที่ให้ไปหาหนูว่าดีน่ะเพราะที่ผ่านมาหนูไม่เคยสนใจเรื่องนี้เลยและมีบางเรื่องที่

ไม่เคยเห็นมาก่อน เช่น ถุงยางอนามัย พอครูเอามาฉีกให้ดู เพื่อน ๆ ก็ยังตื่นเต้นกันใหญ่ แต่เพื่อนที่มีแฟนเค้าพูดคุยกันเหมือนรู้จักนะหรืออย่างยาคุมก็มีหน้าตาแบบนี้หรือ”

และมีนักเรียนคนหนึ่งบอกว่า “ตอนที่ให้เขียนโครงการเพื่อแก้ปัญหาตอนแรกหนูคิดไม่ออกน่ะ พอให้มีการพูดคุยหรือเอาปัญหาที่เราเจอมาพูดคุยกันในกลุ่มทุกคนเสนอความคิดเห็นถูกบ้างผิดบ้างเป็นเรื่องปกติ ถ้าเรียนแบบนี้ทุกวิชาหนูว่าดีน่ะทำให้เราไม่อายและกล้าพูดเพิ่มขึ้น”

รวมทั้งเห็นแนวทางในการนำความรู้และหลักการนั้นไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ทั่วไปได้และการเรียนรู้ครั้งนี้นักเรียนจะเข้าใจปัญหาที่ชัดเจนและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูนเนอร์ที่ว่าการสอนให้ผู้เรียน เรียนรู้โดยการค้นพบด้วยตนเองเป็นการเพิ่มสติปัญญาของนักเรียน เพราะผู้เรียนจะต้องหาทางแก้ปัญหาและค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้การเรียนรู้มีความหมาย ช่วยความจำได้ดี

และมีนักเรียนบอกว่า “การเรียนแบบนี้ทำให้หนูจำได้ดีน่ะ เพราะตอนที่เราจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เราได้อ่านและหาความรู้มามาก พอเราพูดทำให้เราจำได้แม่นเราไม่ต้องมานั่งท่องบ่อย พอเราพูดเรื่องนี้กับคนอื่นเราสามารถบอกเขาได้ถูกต้อง”

กล่าวโดยสรุป การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ เป็นการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสุขภาพเชิงรุกโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ กิจกรรมที่จัดขึ้นส่วนใหญ่จะใช้กระบวนการกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยเป็นการรวมกลุ่มที่เป็นทางการและการรวมกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งกลุ่มที่เกิดขึ้นจะมีลักษณะเฉพาะเป็นเอกเทศ นักเรียนจะรู้สึกภาคภูมิใจและรู้สึกตนเองโชคดีที่มีโอกาสได้เข้าร่วมโครงการได้รู้จักเพื่อนในห้องมากขึ้นและประสบการณ์ใหม่ นอกจากนั้นนักเรียนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นหรือนำไปปฏิบัติแล้วได้ผลสามารถนำมาเล่าให้เพื่อนในกลุ่มฟัง นักเรียนจะเกิดความภูมิใจ ตระหนักในคุณค่าตนเอง และรับรู้ความสามารถตนเอง มีการยอมรับซึ่งกันและกันเพราะมีปัญหาเหมือนกัน และหลังสิ้นสุดการศึกษา นักเรียนสามารถรวมกันเป็นกลุ่มเหมือนเดิมหรือเวลามีปัญหาสามารถปรึกษาหรือพูดคุยกับเพื่อนได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มมีอิทธิพลต่อนักเรียนค่อนข้างมากคงเป็นเพราะเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้สามารถพัฒนากลุ่มให้เป็นรูปธรรมขึ้น แต่ในการรวมกลุ่มของนักเรียนมีข้อจำกัดคือ ในการรวมกลุ่มใหญ่จะกำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรมที่ผู้วิจัยกำหนด ไม่สามารถรวมกลุ่มกันบ่อยๆ ได้ เพราะนักเรียนบางส่วนไม่เข้าใจการทำงานเป็นทีมและไม่อยากทำงานร่วมกับเพื่อนที่ไม่สนิท รวมทั้งมีระยะเวลาจำกัดในการศึกษาทำให้ไม่สามารถพัฒนากลุ่มที่จัดขึ้นให้เป็นกลุ่มเพื่อนที่สนิท สามารถรับฟังปัญหาและพูดคุยกับเพื่อนได้ทุกเรื่อง

การรวมกลุ่มของนักเรียนเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนแล้วยังส่งผลต่อครูที่สอน และลดภาระในการดูแลนักเรียนลงเมื่อนักเรียนมีกลุ่มที่เป็นรูปธรรมชัดเจน เช่นกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเรียนรู้ได้มากขึ้น ครูที่สอนเป็นเพียงผู้คอยให้คำแนะนำ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภา เพ่งพิศ (2536 : บทคัดย่อ) ศึกษาประสิทธิผลของการใช้กระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนางานสุขศึกษาในหอผู้ป่วยหลังคลอด โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่าพยาบาลประจำหอผู้ป่วยหลังคลอด มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วม ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสุขศึกษาและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสุขศึกษาเพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลจากการพัฒนางานสุขศึกษาดังกล่าว มีผลทำให้มารดาหลังคลอดมีความพึงพอใจต่อบริการสุขศึกษา และมีส่วนร่วมในบริการสุขศึกษาในหอผู้ป่วยหลังคลอด เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

7. การปรับตัวตามรูปแบบการสอนเพศศึกษาแนวแบบใหม่ของครู

การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา โดยเฉพาะเรื่องเพศสัมพันธ์ ครูผู้สอนก็มีความสำคัญและควรมีทักษะการสอนที่เหมาะสม เพราะสาระสำคัญหรือแนวคิดหลักบางประการเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและมีทักษะเฉพาะกิจกรรม ฉะนั้นครูที่สอนควรมีความสนใจ และสามารถอธิบาย สอน หรือให้คำปรึกษาด้วยรูปแบบวิธีการที่เหมาะสมกับบุคคล สอนด้วยท่าทีปกติไม่แสดงท่าทีว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องลามก เขินอายหรือเป็นเรื่องน่ากลัวและร้ายแรง มีความอดทนต่อการรับฟังต่อการให้คำปรึกษาและการซักถามของผู้เรียน ไม่แสดงอาการเบื่อหน่ายต่อการตอบคำถามของผู้เรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อการสอนเพศศึกษา คือเชื่อว่าเรื่องเพศเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตมิใช่เรื่องสกปรกควรปกปิดรวมทั้งครูที่สอนมีความชัดเจนในเรื่องความเชื่อที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสังคมไทยและไม่นำความเชื่อหรือค่านิยมของตนเองไปตัดสินผู้เรียน ในการศึกษาครั้งนี้ ครูมีบทบาทในการสอนยังไม่เต็มที่เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้บางเรื่องในการนำไปปฏิบัติการมีปัญหาและอุปสรรค จึงเกิดการปรับเปลี่ยนในระยะเวลาอันจำกัดผลที่ได้จึงไม่สมบูรณ์ อีกทั้งผู้บริหารบางท่านไม่เห็นความสำคัญของการเรียนรู้แบบนี้ ครูบางคนมองว่าการเรียนรู้แบบนี้ เป็นการเพิ่มภาระงานจากที่รับผิดชอบปกติ ครูขาดทักษะในการจัดกิจกรรม หน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานไม่เข้าใจปัญหาของผู้สอนและไม่สามารถถ่ายทอดความต้องการที่ชัดเจนให้แก่ผู้ปฏิบัติ ซึ่งในความเป็นจริงการปรับเปลี่ยนหรือแก้ไขต้องทำหลายครั้ง และต้องอาศัย

ระยะเวลาจึงจะได้วิธีการ และแนวทางการปฏิบัติที่สมบูรณ์ที่จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูที่สอนรายวิชาสุขศึกษาเรื่องเพศสัมพันธ์จึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาทางเพศและปัญหาสังคม

สรุป การเรียนรู้แบบใหม่ตามแผนการสอนแบบปฏิบัติการเป็นการเรียนแบบองค์รวมโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืน ในระยะแรกครูหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะต้องทำงานหนักเนื่องจากขั้นตอนต่างๆ อีกทั้งต้องใช้ระยะเวลาค่อนข้างนานและต้องทำงานเป็นทีม ทุกคนในทีมต้องเข้าใจวิธีการขั้นตอนต่างๆ ไปในแนวทางเดียวกัน และในการพัฒนาการเรียนการสอนครูต้องมีความอดทนและเสียสละ เนื่องจากมีงานเพิ่มมากขึ้นจากหน้าที่รับผิดชอบปกติ และต้องสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับผู้ประสานงานและผู้ที่รับผิดชอบโดยตรง และต้องจัดให้มีการอบรมครูอย่างต่อเนื่อง นอกเหนือไปจากการให้ความรู้ อีกทั้งยังมีความเห็นร่วมกันว่า ต้องผลักดันให้การสอนเพศศึกษาเข้าไปอยู่ในโครงสร้างหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบนี้มีผลดีคือ ส่งเสริมให้ครูเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในด้านทักษะทางวิชาการและผลในระยะยาว นอกจากนั้นจะสามารถลดภาระงานของครูลงถ้านักเรียนเข้าใจและเห็นประโยชน์ของการเรียนเรื่องเพศสัมพันธ์ได้และยังมีส่วนช่วยเหลือสถานศึกษาในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้กลุ่มอื่นๆ ต่อไป

8. ระบบพี่เลี้ยงครูผู้สอน

จากการศึกษาพบว่า ครูในสถานศึกษายังขาดทักษะ และองค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการเรียนการสอนอยู่ ฉะนั้นสถานศึกษาควรจำเป็นต้องพัฒนาครู รวมทั้งสร้างระบบการติดตามและนิเทศภายในโรงเรียนหรือหน่วยงานเพื่อให้เอื้อต่อกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนที่เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงและยั่งยืน และจากผลการศึกษาชี้ให้เห็นชัดว่าครูที่เข้าร่วมการศึกษามีเวลาจำกัดในการเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้ และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในการดำเนินการเรียนรู้ในโรงเรียนคือ ครูที่เข้าร่วมการศึกษายังมีส่วนร่วมในการสอนตามแผนที่กำหนดได้ไม่เต็มที่ ครูที่เข้าร่วมกิจกรรมมีภาระงานและกิจกรรมภายในโรงเรียนที่ต้องรับผิดชอบมาก รวมทั้งมีครูบางคนคิดว่าการเรียนรู้แบบนี้ครูที่รับผิดชอบไม่จำเป็นต้องมารับภาระงานเพิ่มหรือไม่ต้องเข้ามาเกี่ยวข้องเพราะไม่ใช้หน้าที่หรือไม่เห็นความสำคัญ และพบจุดอ่อนที่สำคัญในการเรียนรู้ครั้งนี้คือ เรื่องความแม่นยำขององค์ความรู้เรื่องเพศศึกษายังปรากฏในครูที่สอน ถึงแม้ว่าครูที่สอนมีความรู้ความเข้าใจ

และมีทัศนคติในเรื่องเพศในทางที่ดีขึ้น แต่ก็ยังขาดความรู้วิชาการในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น อีกทั้งครูไม่มีความชำนาญในการสอนเชิงปฏิบัติการถึงแม้จะเคยผ่านการอบรมมาแล้วเนื่องจากไม่ได้นำมาใช้ทำให้ความรู้ที่เคยได้รับลืมหรือจำไม่ได้ และในการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้คือ จัดทำครูมือและแจกเอกสารการวิจัยปฏิบัติการซึ่งประยุกต์การเขียนมาจากงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของ สุวิมล ว่องวาณิช และบุคคลอื่นร่วมด้วยเพื่อให้ครูผู้สอนศึกษาเข้าใจ

ดังนั้น แนวทางแก้ไขและพัฒนาครูผู้สอน สถานศึกษาควรให้ความสำคัญโดยเฉพาะการอบรมให้กับผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และบุคคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา และการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานศึกษา ควรจัดการเรียนเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนและควรมีระบบพี่เลี้ยงของครูเพื่อทำหน้าที่ติดตามและให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการแก่ครูผู้สอน ซึ่งพี่เลี้ยงเหล่านี้จะมาจากทีมวิทยากรหลักที่ได้เข้าร่วมทำงานในการเรียนการสอน และกลไกการจัดระบบพี่เลี้ยงวิชาการในระยะยาวก็มีความจำเป็น ต้องคำนึงถึงความยั่งยืน ความจำเป็นที่จะต้องสร้างระบบการนิเทศหรืออบรมภายในกันเอง หรือการให้ครูนิเทศกันเอง หรือดึงการมีส่วนร่วมให้มากขึ้นของผู้เกี่ยวข้องในระบบการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนไปพร้อมๆ กับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน

กล่าวโดยสรุป ครูผู้สอนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเรียนการสอน และมีส่วนช่วยให้นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้ เนื่องจากอยู่ใกล้ชิดนักเรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รับฟังและเข้าใจปัญหาได้ดีเมื่อรู้ว่านักเรียนมีปัญหา มีความเต็มใจในการช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษาที่ดี ทั้งเรื่องส่วนตัวและการเรียนเป็นที่พึงให้ความปลอดภัยและก่อให้เกิดความอบอุ่นแก่ศิษย์ได้ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับปัญหาและสถานการณ์ด้วย ดังนั้นการจัดการสอนเพศศึกษาแนวใหม่ในสถานศึกษาควรเน้นความสำคัญด้านเนื้อหาวิชาการที่เกี่ยวข้องในระดับเท่าเทียมกันกับด้านเทคนิคสาระโดยเฉพาะครูที่ขาดองค์ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ สถานศึกษาควรมีการพัฒนาบุคลากรโดยการจัดอบรมอย่างต่อเนื่องแก่ครูผู้สอนเพื่อให้ครูเกิดความมั่นใจในการสอน โดยเฉพาะประเด็นที่ครูขาดองค์ความรู้ และควรบูรณาการสาระการเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ในระบบปกติให้เป็นรูปธรรมอย่างเต็มที่โดยเฉพาะสาระสุขศึกษาให้ต่อเนื่องครบทุกช่วงชั้นควรแนะนำให้ครูได้กระจายการสอนให้ครอบคลุมทุกหมวดปรับปรุงเพิ่มเติมแผนกิจกรรมให้เพียงพอและปรับเนื้อหาสาระให้เหมาะสม กระชับ ไม่ซ้ำซ้อน

9. การมีส่วนร่วมของชุมชน ครอบครัวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จุดเด่นในการศึกษาคือได้รับความร่วมมือจากสถานศึกษาเป็นอย่างดี เนื่องจากผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาทราบรายละเอียดวิธีการศึกษาและประโยชน์ที่จะเกิดกับโรงเรียนและนักเรียนก็ให้ความร่วมมือในการเรียนรู้อย่างชัดเจน เช่น ผู้อำนวยการจะให้ความสะดวก และอนุญาตการทำกิจกรรมทุกอย่างในโรงเรียนและอนุญาตให้ครูที่สอนรายวิชาสุขศึกษาและเจ้าหน้าที่เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา ถึงแม้บางครั้งการดำเนินกิจกรรมจะมีปัญหาและอุปสรรคแต่การเรียนรู้ครั้งนี้ก็สามารถแก้ปัญหาได้อย่างดี และผลการศึกษาครั้งนี้ บ่งชี้ว่าการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำให้การพัฒนาการเรียนรู้ในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือติดต่อประสานงานง่ายขึ้น การดำเนินงานสะดวกและได้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ดังนั้นในการดำเนินงานหรือพัฒนาการเรียนการสอนในสถานศึกษา ต้องมีการประชุมชี้แจงให้ทุกฝ่ายเกี่ยวข้องทราบ รวมทั้งให้ระบบทางการศึกษาทราบและให้เห็นความสำคัญของเรื่องเพศสัมพันธ์และร่วมกันผลักดันเรื่องนี้ให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในสถานศึกษา และให้รับมติเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา โดยถือเป็นหลักประกันว่านักเรียนทุกคนที่เข้าเรียนที่นี่ต้องเรียนเรื่องเพศสัมพันธ์ตามหลักสูตรอย่างต่อเนื่องจนจบการศึกษาจะส่งผลให้เกิดความยั่งยืน เพราะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาคือ นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทางที่ดีขึ้นและการดำเนินการสามารถประเมินผลได้เป็นรูปธรรมชัดเจนและสามารถนำรูปแบบการสอนนี้ไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่นได้

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา การมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเองโดยอาศัยแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ในบ้าน ชุมชน และสังคมหากแหล่งการเรียนรู้เหล่านี้ ได้มีการประสานสัมพันธ์ให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในลักษณะของเครือข่ายก็จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และการสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษากับบ้าน ชุมชนก็เป็นแหล่งการเรียนรู้เริ่มต้นของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ที่โรงเรียนจะมีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้นถ้าผู้เรียนสามารถนำความรู้นั้นมาใช้ในการดำเนินชีวิตที่บ้านได้ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวและชุมชนจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยโรงเรียนอาจจัดกิจกรรมที่ให้พ่อแม่ ผู้ปกครองนักเรียนได้มีส่วนร่วมรับรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับการศึกษาของงบุปผาสวรรค์ อุดมพืชน์ (2548:บทคัดย่อ) ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษาแก่บิดามารดาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษาสรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสามารถส่งเสริมให้บิดามารดามีการพัฒนาดีขึ้นเกี่ยวกับความรู้เรื่องเพศ เจตคติต่อเรื่องเพศศึกษา ความ

สะดวกใจในการสอนเพศศึกษา และการสอนเพศศึกษา สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดหรือให้ความรู้แก่บุตรได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

10. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ในชั้นเรียนสามารถทำให้เป็นวิชาการ

จุดเด่นของงานวิจัยนี้อยู่ที่รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาการเรียนการสอน และสิ่งที่เกิดขึ้นจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า นักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้ในแผนการสอนแบบปฏิบัติการมีแนวโน้มที่จะเรียนรู้เข้าใจได้ลึกซึ้ง และแง่มุมกว้างกว่านักเรียนที่เรียนเนื้อหาเดียวกันในหลักสูตรปกติ ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนที่เข้าร่วมการศึกษามีโอกาสได้เรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในรายวิชาสุขศึกษาเรื่องเพศศึกษาในระบบปกติ และได้เรียนรู้ในระดับความต่อเนื่องและเข้มข้นสูง ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในการดำเนินการเรียนรู้แบบปฏิบัติการในสถานศึกษาพบว่า ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายนักเรียนในโรงเรียนได้มากและเป็นไปตามแผนที่วางไว้

ดังนั้น เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนเพศศึกษาในสถานศึกษา ในยุคปฏิรูปการศึกษาควรใช้วิธีการสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย เพื่อหาวิธีการที่ใช้ได้ผลกับผู้เรียนและช่วยค้นหาวิธีการแก้ปัญหาโดยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางใหม่สำหรับการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครู ฉะนั้นกระบวนการวิจัยของครูต้องเป็นไปอย่างง่ายๆ สามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในห้องเรียนมาใช้ในการค้นหาคำตอบ และเป็นหน้าที่ของครูที่ต้องใช้กระบวนการวิจัยในการปฏิบัติงานของตนเอง ต้องไม่คิดว่างานวิจัยเป็นงานนอกเหนือจากการสอน และการวิจัยของครูยังเป็นการมุ่งสร้างผลงานทางวิชาการเพื่อตนเอง รวมทั้งเป็นงานที่ผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียนคือ ครูทั้งโรงเรียนมาร่วมกันพัฒนาผู้เรียน ซึ่งการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนจึงเป็นการวิจัยที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมเพื่อมุ่งหาทางแก้ปัญหาในลักษณะองค์รวม

11. บทสรุป

สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนจึงนับว่าเป็นนวัตกรรมที่คาดหวังว่าจะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้เพราะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่มีหลักการและวิธีการที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอนเห็นได้จากการศึกษาครั้งนี้ที่ใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ โดยใช้

พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์สำหรับการจัดกิจกรรมแผนการสอนแบบปฏิบัติการและใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงมีความเหมาะสม เพราะเป็นวิธีการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองใช้การเรียนแบบกลุ่มย่อย ทำให้ผู้เรียนมีส่วนรับผิดชอบในการเรียนรู้จักคิดแก้ปัญหาอันจะนำไปสู่ความสามารถในการคิดเป็นทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์ นอกจากนั้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการยังมีประโยชน์ต่อครูผู้บริหารสถาบันการศึกษาที่ต้องการพัฒนาวิชาชีพเพื่อให้หลักสูตรการเรียนการสอนได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นเรื่อยๆ และที่สำคัญคือ ครูผู้สอนเกิดการตื่นตัวในการพัฒนาวิชาชีพของตนเองเป็นการยกระดับวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นส่งผลให้ครูผู้สอนสามารถที่จะวางแผน และออกแบบหลักสูตรตลอดจนการใช้หลักสูตรสำหรับสถาบันของตนเองได้

บทที่ 7
สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้ ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อปรับ เปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 พื้นที่เขตการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดเขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ในการศึกษาครั้งนี้มีสองขั้นตอนที่สำคัญ คือ ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศของวัยรุ่น บทเรียนที่เป็นตัวอย่าง สถานการณ์การเรียนการสอนและหลักสูตรที่ใช้สอนนักเรียน ซึ่งรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจนใช้ได้ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และขั้นตอนที่สองคือ การนำรูปแบบไปปฏิบัติการจัดการเรียนรู้โดยใช้ระยะเวลาในการปฏิบัติการ 12 สัปดาห์ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณ และคุณภาพเพื่อเรียนรู้เรื่องกระบวนการปฏิบัติการและผลลัพธ์ที่เกิด ขึ้น การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มนักเรียนตัวอย่าง 2 ครั้ง คือครั้งที่ 1 ก่อนการจัดกิจกรรม 1 สัปดาห์ เพื่อทราบระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ การเก็บข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินภาวะความเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนว่าจัดอยู่ในกลุ่มใดเพื่อจะได้จัดกิจกรรมเสริมพิเศษที่เหมาะสมได้ ส่วนการเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 เป็นการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินการปฏิบัติการเพื่อใช้เป็นข้อมูลเปรียบเทียบผลการเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนั้นผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในระหว่างการปฏิบัติการตามรูปแบบการเรียนรู้เพื่อเป็นข้อมูลเชิงลึกในการทำความเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้และขบวนการเรียนรู้ของนักเรียนเรื่องเพศสัมพันธ์ด้วย

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนที่ศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) คือโรงเรียนสตรีศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนหญิงล้วนและเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ของจังหวัดร้อยเอ็ด เนื่องจาก

สถานศึกษาตั้งอยู่ในเขตเมืองและเป็นโรงเรียนมีชื่อเสียงของจังหวัดนักเรียนหญิงจึงนิยมมาศึกษาต่อ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนหญิงทั้งหมด 40 คนโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ หรือกลุ่มที่เคยมีประสบการณ์เสี่ยงเรื่องเพศมาก่อน และกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ จำนวน 24 และ 16 คนตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีอายุอยู่ระหว่าง 13- 14 ปี สำหรับฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันมากคือ กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54.0) มีฐานะดีหรือร่ำรวย ในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีผู้มีฐานะดีหรือร่ำรวยเพียงร้อยละ 6.0 เท่านั้น ส่วนที่เหลือเกือบทั้งหมดเป็นผู้มีฐานะพอมีพอกิน (ร้อยละ 88.0)

ด้านภาวะครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนกล่าวคือ กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในสภาพที่บิดามารดา แยกกันอยู่หรือหย่าร้างหรือมีบิดาและหรือมารดาเสียชีวิตคิดเป็นร้อยละ 29.0 ในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีเพียงร้อยละ 12.0 เท่านั้น

1.1.1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันมากกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่าครึ่งหนึ่งเคยรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีบางส่วนที่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารเท่านั้น โดยกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ทุกคนเคยรับรู้ข่าวสารทางรายการโทรทัศน์ ในขณะที่กลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีเพียงร้อยละ 25.0 เท่านั้นที่เคยรู้ สาระการเรียนรู้จากสื่อหนังสือเรียนนั้นพบว่ากลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์และกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เคยรับรู้แตกต่างกันมากคือคิดเป็นร้อยละ 63.0 และร้อยละ 25.0 ตามลำดับ และการเรียนรู้จากคอลัมน์ตอบปัญหาเรื่องเพศในหนังสือพิมพ์ นิตยสารและวารสาร พบว่ากลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์และกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เคยรับรู้อยู่ระหว่างร้อยละ 67.0 - 63.0 และร้อยละ 13.0 - 6.0 ตามลำดับ

1.1.2 เพื่อนสนิท

กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มทุกคนมีเพื่อนสนิท โดยพบว่า กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีเพื่อนสนิทที่เป็นเพื่อนเที่ยวมากกว่าเพื่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 46.0 และร้อยละ 21.0 ตามลำดับ ในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีเพื่อนเรียนมากกว่าเพื่อนเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 94.0 และร้อยละ 6.0 ตามลำดับ ส่วนการเที่ยวสถานเริงรมย์หรืองานกลางคืน

(มหรสพสมโภช) ของเพื่อนสนิทพบว่าเพื่อนสนิทของนักเรียนกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ชอบเที่ยวงานกลางคืน(มหรสพสมโภช) มากกว่ากลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์คิดเป็นร้อยละ 67.0 และร้อยละ 31.0 ตามลำดับ

1.1.3 พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ และวิธีการปฏิบัติเมื่อมีความรู้สึกทางเพศ

กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เคยมีเพศสัมพันธ์คิดเป็นร้อยละ 8.0 ในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ทุกคนไม่เคยมีเพศสัมพันธ์เลย ส่วนความรู้สึกทางเพศของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มแตกต่างอย่างชัดเจนคือ กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่าครึ่งหนึ่งเคยมีความรู้สึกทางเพศร้อยละ 67.0 ในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เคยมีความรู้สึกทางเพศเพียงร้อยละ 19.0 เท่านั้น

ส่วนวิธีการปฏิบัติเมื่อมีความรู้สึกทางเพศพบว่า กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เคยเล่นกีฬาหรือออกกำลังกายคิดเป็นร้อยละ 94.0 ในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ทุกคนเคยปฏิบัติ การเล่นดนตรีพบว่ากลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เคยปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 56.0 ในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ทุกคนไม่เคยปฏิบัติเลย การฟังเพลงหรือร้องเพลงและการอ่านหนังสือของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเหมือนกันคือนักเรียนทุกคนเคยปฏิบัติ การดูทีวีพบว่ากลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เกือบเคยปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 87.0 และกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ทุกคนเคยปฏิบัติ การทำงานอดิเรกที่สร้างสรรค์พบว่า กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เคยปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 75.0 ในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ทุกคนเคยปฏิบัติ และการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเคยปฏิบัติมีจำนวนใกล้เคียงกันคิดเป็นร้อยละ 37.0 และร้อยละ 33.0 ตามลำดับ

1.2 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

ผลของการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาตามรูปแบบหรือหลักสูตรใหม่ที่จัดขึ้นโดยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์พันธ์ไปในทิศทางที่ดีขึ้น และสามารถหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงได้ มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 ความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ก่อนการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 60.0 และระดับต่ำร้อยละ 27.5 และหลังการเรียนรู้ในโปรแกรมที่จัดให้พบว่านักเรียนมากกว่าครึ่งหนึ่งมีระดับคะแนนความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 70.0 และระดับปานกลางร้อยละ 27.5 เมื่อทดสอบความแตกต่างความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า หลังการเรียนรู้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.53 และ 12.40 ตามลำดับ

1.2.1.1 กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่าก่อนการเรียนรู้แบบปฏิบัติการกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 54.0 และระดับต่ำร้อยละ 25.0 และหลังการเรียนรู้พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ถูกต้องอยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 67.0 และระดับปานกลางร้อยละ 29.0 เมื่อทดสอบความแตกต่างความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่าหลังการเรียนรู้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.96 และ 12.04 ตามลำดับ

1.2.1.2 กลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่าก่อนการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีความรู้ความใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 69.0 และระดับต่ำร้อยละ 31.0 โดยที่ไม่มีใครเลยที่มีความรู้ระดับสูง และหลังการเรียนรู้พบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 75.0 และระดับปานกลางร้อยละ 25.0 เมื่อทดสอบความแตกต่างความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่าหลังการเรียนรู้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.88 และ 12.94 ตามลำดับ

1.2.2 ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

ก่อนการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างมีระดับคะแนนความเชื่อในความสามารถตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 92.5 และระดับสูงมีเพียงร้อยละ 5.0 เท่านั้น และหลังการเรียนรู้ในโปรแกรมที่จัดให้พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดมีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 92.5 และระดับปานกลางร้อยละ 7.5 โดยไม่มีใครเลยที่อยู่ในระดับต่ำ เมื่อทดสอบความแตกต่างความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าหลังการเรียนรู้ตามโปรแกรมที่จัดให้นักเรียนมีความเชื่อใน

ความสามารถของตนเอง เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.60 และ 60.45 ตามลำดับ

1.2.2.1 กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่าก่อนการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 92.0 และระดับปานกลางร้อยละ 17.0 โดยที่ไม่มีใครเลยที่มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง และหลังการเรียนรู้พบว่า นักเรียนมีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 87.5 และระดับปานกลางร้อยละ12.5 เมื่อทดสอบความแตกต่างความเชื่อในความสามารถของตนเอง ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า หลังการเรียนรู้นักเรียนมีความเชื่อในความ สามารถของตนเองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.13 และ 59.63 ตามลำดับ

1.2.2.2 กลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่า ก่อนการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีก เลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 94.0 และระดับปานกลางร้อยละ 6.0 โดยไม่มีใครเลยที่มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง และหลังการเรียนรู้พบว่า นักเรียนทุกคนมีความเชื่อในความสามารถของตนเองอยู่ในระดับสูงเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 100.0 เมื่อทดสอบความแตกต่างความเชื่อในความสามารถของตนเองในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่าหลังการเรียนรู้นักเรียนมีความเชื่อในความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.81 และ 61.69 ตามลำดับ

1.2.3 พฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

ก่อนการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างมีระดับคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 85.0 และระดับปานกลางร้อยละ 10.0 และหลังการเรียนรู้ในโปรแกรมที่จัดให้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ถูกต้องมากขึ้นโดยอยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 100.0 เมื่อทดสอบความแตกต่างพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่าหลังการเรียนรู้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดน้อยลง กล่าวคือ นักเรียนสามารถหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ได้แก่ การเข้าถึงปัจจัยและแหล่งที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้เช่น หลีกเลี่ยงสื่อต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ งดการเที่ยวงานกลางคืน งดดื่มเครื่องดื่มของมึนเมา หลีกเลี่ยงการสัมผัสร่างกายเพศตรงข้ามในเชิงชู้สาว

และมีพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในชีวิตประจำวันเช่น เล่นกีฬาหลังเลิกเรียน การออกกำลังกาย และทำงานอดิเรกที่สร้างสรรค์ โดยลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30.60 และ 11.80 ตามลำดับ

1.2.3.1 กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

พบว่าก่อนการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 75.0 และระดับปานกลางร้อยละ 17.0 และหลังการเรียนรู้พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 100.0 เมื่อทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าหลังการเรียนรู้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดลง โดยลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 28.38 และ 9.0 ตามลำดับ

1.2.3.2 กลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ พบว่าทั้งก่อนและหลังการเรียนรู้ตามโปรแกรมที่จัดขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ทุกคนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำร้อยละ 100.0 เมื่อทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่าหลังการเรียนรู้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.06 และ 6.38 ตามลำดับ

2. รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์สำหรับนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 และใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น มีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดลง ซึ่งในกระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์และประเมินปัญหา การกำหนดแผนการเรียนรู้ การนำแผนการเรียนรู้ไปปฏิบัติ และการประเมินผล มีดังนี้

2.1 การวิเคราะห์และประเมินปัญหา

การวิเคราะห์และประเมินปัญหาเป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนวิเคราะห์การปฏิบัติของตนเองที่ผ่านมาเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ปัญหาด้วยตัวนักเรียนเองด้วยกระบวนการกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย โดยมีผู้วิจัยและครูผู้สอนเป็นผู้คอยกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นหรือพูดคุยประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองให้กลุ่มฟังนอกจากนั้นยังได้ข้อมูลที่สำคัญของนักเรียนจากการสนทนากับครูประจำชั้นและผู้ที่เกี่ยวข้องพบว่าสาเหตุที่นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์คือนักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและขาดความเชื่อมั่นในตนเอง โดยปัจจัยที่ทำให้นักเรียนไม่สามารถควบคุมตนเองในการเข้าถึงปัจจัยและที่เสี่ยงต่างๆ ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศคือ การขาดความตระหนักในอันตรายของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ผลกระทบที่ตามมาจากพฤติกรรมของตนเอง และการรับรู้ที่ไม่ถูกต้องในผลการปฏิบัติของตนเอง

2.2 การกำหนดแผนการเรียนรู้

เป็นการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้แบบใหม่โดยกำหนดแนวทางแก้ไขตามปัจจัยที่พบและการทบทวนวรรณกรรมของผู้วิจัย ซึ่งแผนการเรียนรู้ที่ได้คือแผนการสอนแบบปฏิบัติการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ สรุปได้ดังนี้

2.2.1 การสร้างหลักสูตรแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ

เป็นการพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ โดยพัฒนามาจากมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ร่วมกับการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากครูและนักเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาครบถ้วนจากสาระต่างๆ การจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย ปัญหาที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ ผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยที่ไม่เหมาะสม ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การเสริมสร้างทัศนคติ และค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ สำหรับเนื้อหาในการเรียนรู้ครั้งนี้ส่วนหนึ่งคล้ายคลึงในบทเรียนในหลักสูตรปกติ ส่วนเนื้อหาที่เพิ่มเติมเข้ามาคือ การพัฒนาความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศสัมพันธ์

2.2.2 การจัดทำแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ

เป็นการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ และกำหนดขอบข่ายเนื้อหาเรื่องเพศสัมพันธ์แล้วนำไปบูรณาการจัดทำแผนการเรียน ซึ่งแผนการเรียนรู้แบบปฏิบัติการแต่ละกิจกรรม ประกอบด้วยวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เวลาสำหรับการจัดกิจกรรม อุปกรณ์ ขั้นตอนดำเนินการและประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งแผนการสอนแบบปฏิบัติการมีจำนวน 5 แผนและ 3 กิจกรรม มีรายละเอียดดังในภาคผนวก

2.2.3 วิธีการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ

เป็นการประยุกต์ใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนำมาจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมทั้ง 4 องค์ประกอบคือ การนำประสบการณ์เดิมมาพัฒนาองค์ความรู้ การสะท้อนความคิดและอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด และการประยุกต์แนวคิดไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ส่วนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักประกอบด้วย การเรียนรู้จากปัญหา การระบุปัญหา การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและสถานการณ์ และใช้การประชุมระดมสมอง การอภิปรายกลุ่ม การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และการจดบันทึกประจำสัปดาห์

2.2.4 การวิเคราะห์และการประเมินผล ตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ

ใช้วิธีประเมินผลที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของขั้นตอนที่ต้องการประเมิน ซึ่งการประเมินผลในแต่ละกิจกรรมจะเป็นการวัดผลเพื่อทดสอบความรู้ ความเข้าใจเจตคติ และการปฏิบัติของผู้เรียนตลอดจนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน การประเมินผลความรู้ในด้านเนื้อหาเพื่อประเมินผลว่าผู้เรียนได้รับความรู้ด้านเนื้อหาครบถ้วนหรือไม่ โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และประเมินโดยวิธีการต่างๆ เช่น ใช้วิธี Observation ในลักษณะต่างๆ ได้แก่ การจดบันทึกประจำสัปดาห์ และการสังเกตจากการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ส่วนการประเมินทัศนคติและทักษะใช้วิธีการต่างๆ เช่นสังเกตความสนใจในการซักถาม สังเกตการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ สังเกตการแสดงความคิดเห็นขณะอภิปรายกลุ่มย่อยและจากใบสรุปผลงานกลุ่ม

2.3 การนำแผนการเรียนรู้ไปปฏิบัติ

การนำแผนไปปฏิบัติใช้ระยะเวลา 12 สัปดาห์ ประกอบด้วยแผนการเรียนแบบปฏิบัติการจำนวน 5 แผน และ 3 กิจกรรม เมื่อนำแผนไปดำเนินการอาจจะมีการปรับเปลี่ยนวิธีการในบางกิจกรรมเมื่อเกิดปัญหาอุปสรรคแต่ไม่ปรับเปลี่ยนเนื้อหาที่กำหนด การดำเนินการจะให้นักเรียนเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้โดยวิธีการเรียนรู้แบ่งเป็นกิจกรรมดังนี้

2.3.1 การปฏิบัติการเรียนรู้ตามแผน

- กิจกรรมที่ 1 การสร้างสัมพันธภาพ วิธีเรียนรู้คือ ให้นักเรียนนั่งครึ่งวงกลม ผู้วิจัยชี้แจ้งวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ จากนั้นให้นักเรียนทุกคนแนะนำตัวทีละคนโดยบอกชื่อจริง ชื่อเล่น วันที่เกิดและแจกป้ายชื่อคล้องคอ

- กิจกรรมที่ 2 แผนการเรียนแบบปฏิบัติการเรื่องสำรวจความคิด แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ในแต่ละกลุ่มมีจำนวนไม่เท่ากัน แบ่งเป็นกลุ่มย่อยอีก 5 กลุ่มๆ ละ 8-9 คน จากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนสำรวจความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเรื่องเพศที่ตนเองเคยมีประสบการณ์หรือไม่เคยมี และให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ โดยให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนเล่าเรื่องของตนเองให้กลุ่มฟังโดยไม่ให้สมาชิกในกลุ่มวิจารณ์เมื่ออธิบายครบทุกคนให้นำวิธีการมารวมกันเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และให้สมาชิกกลุ่มเขียนลงในกระดาษโปสเตอร์ ตั้งชื่อกลุ่ม และเลือกตัวแทนออกไปนำเสนอวิธีการของกลุ่มโดยอธิบายให้ละเอียดเมื่อครบทุกกลุ่มให้กลุ่มใหญ่เสนอเพิ่มเติม

การเรียนรู้ในกิจกรรมนี้พบว่า ตอนแรกในการแบ่งกลุ่มมีปัญหามาก เนื่องจากนักเรียนไม่คุ้นเคยหรือไม่สนิทกับเพื่อนในกลุ่ม ผู้วิจัยต้องอธิบายให้นักเรียนทราบถึงการทำงานเป็นทีม จากนั้นนักเรียนเข้าใจมีการพูดคุยกันมากขึ้น เห็นได้จากการอภิปรายกลุ่ม และการเสนอความคิดเห็น นอกจากนั้นการเรียนรู้ครั้งนี้ ทำให้นักเรียนรู้จักพฤติกรรมของตนเองมากขึ้น

- กิจกรรมที่ 3 สะท้อนความรู้สึกจากข่าว แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม ๆ ละ 6-7 คน จากนั้นให้สมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกันศึกษา และค้นคว้าหาข่าวจากหนังสือพิมพ์ วารสาร หรือสื่อต่างๆ ที่เป็นเรื่องจริงในสังคมและสถานการณ์เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศโดยเฉพาะเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นหญิง จากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันสรุปข่าวเขียนลงกระดาษเพื่อนำเสนอให้เขียนลงในกระดาษโปสเตอร์ ตั้งชื่อกลุ่มและเลือกตัวแทนนำเสนอรายละเอียด เมื่อครบทุกกลุ่มให้กลุ่มใหญ่เสนอเพิ่มเติมผู้วิจัยสรุปและนำผลงานมาติดไว้ที่บอร์ดตามที่ผู้วิจัยจัดไว้เพื่อแสดงผลงานของแต่ละกลุ่ม

- กิจกรรมที่ 4 แผนการเรียนแบบปฏิบัติการ สะท้อนความรู้สึกจากภาพ แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มตามที่ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการ Pre-test พฤติกรรมเสี่ยงเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ จากนั้นให้นักเรียนดูวีดีทัศน์ตอน “กว่าจะรู้เดียงสา” และ ตอน “ทำแท้ง” สังคมป่วยศีลธรรมเสื่อมหรือภูมิคุ้มกันความดีบกพร่องความยาว 30 นาที หลังจากดูวีดีทัศน์เสร็จแล้วให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ ว่าถ้ามีเหตุการณ์แบบนี้เกิดขึ้นกับนักเรียนจะทำอย่างไรนักเรียนจะมีวิธีแก้ไขหรือป้องกันอย่างไรรวมทั้งผลกระทบที่ได้รับจะเป็นอย่างไรให้นักเรียนแต่ละคนคิดวิธีแก้ปัญหาของตนเองหลัง จากนั้นให้ทุกคนนำเสนอแนวคิดภายในกลุ่ม และส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผู้วิจัยสรุป

- กิจกรรมที่ 5 จุดเริ่มต้น อยู่ที่ใคร วิธีเรียนรู้คือ ให้นักเรียนจับมือเป็นวงกลม แล้วเอามือลง จากนั้นให้นักเรียนทุกคนหันหน้าไปทางเดียวกันและทุกคนชี้มือไปที่เพื่อนของตนแล้ว สุ่มถามนักเรียนว่า “จุดเริ่มต้นอยู่ที่ใคร”ให้ทุกคนชี้มือไปที่เพื่อน แล้วสังเกตนิ้วของตนเองว่าเป็นอย่างไร จะพบว่านิ้วที่ชี้จากตัวไปยังเพื่อน 2 นิ้ว คือ นิ้วชี้ กับนิ้วหัวแม่มือ ส่วนอีก 3 นิ้ว คือ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย งอกลับเข้าสู่ตนเอง ผู้วิจัยสุ่มถามนักเรียนให้นักเรียนตอบ ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

- กิจกรรมที่ 6 แผนการเรียนแบบปฏิบัติการ เรื่องไม่รู้ตัว แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่มๆ ละ 8-9 คน ให้แต่ละกลุ่มแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบเพื่อนำเสนอผลงานกลุ่ม ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์หรือสิ่งที่เคยรู้ หรือเคยได้ยินเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร นักเรียนคิดว่าตนเองเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์หรือไม่ อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิด และปัญหาที่ตามมาจากเรื่องที่เกิดขึ้นมีอะไรบ้างและให้แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมุติเกี่ยวกับการปฏิเสธ ให้แต่ละคนช่วยกันแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มและช่วยกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากนั้นเขียนลงกระดาษและส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอ เมื่อนำเสนอครบทุกกลุ่มแล้ว นักเรียนในห้องร่วมกันสรุปเพิ่มเติม ผู้วิจัยสรุป

การเรียนรู้ในกิจกรรมนี้พบว่า นักเรียนยังสับสนกับพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของตนเองและไม่กล้าพูดเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือการกระทำของตนเองให้เพื่อนในกลุ่มฟัง ผู้วิจัยต้องกระตุ้นให้พูด อธิบาย และชี้ประเด็นที่สำคัญให้นักเรียนเข้าใจ จากนั้นนักเรียนในแต่ละกลุ่มเริ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนกันมากขึ้น

- กิจกรรมที่ 7 แผนการเรียนแบบปฏิบัติการ เรื่อง เพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น ให้นักเรียนจัดกลุ่มเดิมและให้แต่ละกลุ่มนั่งเป็นวงกลม ผู้วิจัยอธิบายนำตัวอย่างยาเม็ดคุมกำเนิดให้นักเรียนดู และอธิบายถึงวิธีการใช้, ข้อพึงระวังและอาการข้างเคียงของยาเม็ดคุมกำเนิด และสาธิตการใช้ถุงยางอนามัยกับโมเดลอวัยวะเพศชายและให้สมาชิกแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มละ 2-3 คนมาลองแสดงวิธีตรวจสอบถุงยางอนามัยก่อนใช้งาน และทดลองใส่ถุงยางอนามัยกับโมเดลอวัยวะเพศชาย เมื่อครบทุกกลุ่มให้กลุ่มใหญ่เสนอเพิ่มเติม และผู้วิจัยสรุป

- กิจกรรมที่ 8 แผนการเรียนแบบปฏิบัติการเรื่อง การแก้ไขปัญหา แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเดิม จากนั้นอธิบายรายละเอียดของการเขียนแผนให้นักเรียนเข้าใจ มีรายละเอียดคือ ชื่อโครงการ ผลที่คาดว่าจะได้รับ สถานที่ดำเนินโครงการ วิธีดำเนินงาน จะต้องใช้วัสดุอุปกรณ์อะไรบ้าง วัน เวลาที่ดำเนินโครงการ ชื่อผู้ดูแลและประสานโครงการ หลังจากเขียนโครงการแล้วให้แต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน นำข้อมูลที่นักเรียนเขียนไปเสนอรองผู้ช่วยอำนวยการฝ่ายวิชาการ เพื่อขออนุญาตและอำนวยความสะดวกในการจัดทำโครงการ จากนั้นให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติงานแผนที่นำเสนอ

การเรียนรู้ในกิจกรรมนี้ พบว่า นักเรียนสามารถเขียนแผนหรือโครงการได้ เนื่องจากนักเรียนเคยมีประสบการณ์ในการเขียนโครงงานในวิชาอื่นมาบ้างแล้ว แต่ไม่มีการลงมือปฏิบัติตามโครงการที่เขียนวิธีการสร้างแผนของนักเรียนคือ นักเรียนเป็นผู้เขียนแผนงานด้วยตัวนักเรียนเอง โครงการของนักเรียนประกอบด้วย โครงการ “วัยใสปล่อยตัว ปล่อยใจ ภัยจะมา” โครงการ “วัยใสเข้าใจเรื่องรักไม่พักการเรียน” และโครงการ“ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในโรงเรียน”

2.3.2 การปฏิบัติการเรียนรู้ตามผลลัพธ์ที่ต้องการ

(1) การเรียนรู้ตามแผนการสอนแบบปฏิบัติการต่อความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น เป็นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมวิธีการที่ให้เรียนรู้คือ การเรียนรู้ด้วยตนเองจากการดูวีดีทัศน์เรื่อง “วัยรุ่นวัยใส ใส่ใจสุขภาพ” ส่วนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักวิธีการที่ให้เรียนรู้ คือ การพูดคุยในกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย และเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์จริงโดยให้นักเรียนดูวีดีทัศน์สะท้อนชีวิตจริงจากรายการ “หลุมดำ” ตอน “ทำแท้ง” สังคมป่วย ศีลธรรมเสื่อม หรือภูมิคุ้มกันความดีบกพร่องและตอนกว่าจะรู้เดียง นอกจากนั้นยังให้นักเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงโดยเรียนรู้จากกิจกรรมสำรวจความคิดและกิจกรรมสะท้อนความรู้สึกจากข่าว

(2) การเรียนรู้ตามแผนพัฒนาความเชื่อในความสามารถของตนเอง วิธีการเรียนรู้คือ แบ่งกลุ่มนักเรียนให้มีการพูดคุยในกลุ่มทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย โดยการพูดคุยในเรื่องที่เกิดจากประสบการณ์ของตนเองในเรื่องการคุมกำเนิด การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยหรือความรู้ที่นักเรียนมีอยู่เกี่ยวกับเรื่องนี้ จากนั้นเพิ่มกิจกรรมพิเศษโดยให้แต่ละกลุ่มแสดงบทบาทสมมุติเกี่ยวกับทักษะการปฏิเสธ และให้นักเรียนเล่าประสบการณ์จริงของตนเองหรือความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิเสธคนรัก การปฏิเสธเพื่อน หรือถ้านักเรียนเจอสถานการณ์ดังกล่าวนักเรียนจะทำอย่างไร และเพิ่มทักษะที่จำเป็นให้นักเรียนโดยทำการสาธิตการสวมและการถอดถุงยางอนามัยที่ถูกวิธีกับอวัยวะเทียมให้นักเรียนชม และให้นักเรียนทุกคนฝึกปฏิบัติการสวมถุงยางอนามัยกับอวัยวะเทียมทุกคน

(3) การเรียนรู้ตามแผนปฏิบัติการการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ วิธีการเรียนรู้คือ แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มมีการพูดคุยในกลุ่มโดยเรียนรู้จากกิจกรรมเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นและเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์จริงของตนเองในเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ โดยการอธิบายและยกตัวอย่างจริงจากประสบการณ์ที่เคยพบทำให้นักเรียนได้รู้จักพฤติกรรมของตนเองมากขึ้นรวมทั้งวิเคราะห์ตนเองมีพฤติกรรมอะไรบ้างที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ ส่วนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก วิธีการเรียนรู้คือ แบ่งกลุ่มนักเรียนโดยเรียนรู้จากกิจกรรมการแก้ไขปัญหา เป็นการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติจริงตามแผนที่กำหนดขึ้น

2.4 การประเมินผลการปฏิบัติ

เป็นการติดตามดูผลการปฏิบัติ หลังจากนำแผนการเรียนรู้ไปดำเนินการซึ่งการติดตามจะดูการปฏิบัติ โดยการประเมินผลมีดังนี้

2.4.1 การประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

เป็นการประเมินผลความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์โดยใช้ตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการเรียนรู้ รวมทั้งประเมินความพึงพอใจ และการมีส่วนร่วมของนักเรียนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ด้วย

2.4.2 การประเมินผลการเรียนตามแผนการสอนแบบปฏิบัติการ

เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ โดยนักเรียนกลุ่มปฏิบัติการจะติดตามจากผลการเรียนรู้ในแต่ละครั้งโดยเริ่มตรวจสอบการปฏิบัติหลังจากการเรียนรู้ตามแผนการสอนแบบปฏิบัติการ 1 เดือน และการติดตามในนักเรียนจะใช้การสนทนากลุ่มร่วมกับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลกับนักเรียนทุกวัน ส่วนการสนทนากลุ่มจะเก็บสัปดาห์ละ 1 ครั้งๆ ละ 1 กลุ่ม ส่วนครูที่ร่วมการศึกษาจะติดตามผลโดยการพูดคุย และสัมภาษณ์

3. ข้อเสนอแนะ

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้โดยมีรายละเอียดข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างการวิจัย

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้

3.1.1.1 สถานศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงเนื้อหาสาระของแต่ละวิชาที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงของนักเรียนให้มากขึ้น อาจบูรณาการทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้ โดยนำรูปแบบการวิจัยเชิง

ปฏิบัติการในชั้นเรียนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อมุ่งเน้นเอาผลไปใช้ปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือเอาผลไปใช้อย่างทันที ทำให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.1.1.2 สถานศึกษาควรพัฒนาการเรียนรู้โดยจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติโครงการอย่างน้อย 1 โครงการ และควรส่งเสริมบทบาทให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มาก โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการรักนวลสงวนตัวให้มาก และสนับสนุนให้เกิดกลุ่มเพื่อนบอกเพื่อน เพื่อประโยชน์ในการปรับเปลี่ยนการรับรู้และค่านิยมทางเพศให้ถูกต้อง รวมทั้งโน้มน้าวกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์ในการที่จะ ลด ละ และเลิกการมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ตลอดจนการคบเพื่อนที่ถูกต้อง

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อวิธีการจัดการเรียนรู้

3.1.2.1 การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักอาจมีการปรับเวลาให้สั้นขึ้น จากการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมใช้เวลา 3 คาบ ซึ่งระยะเวลาในการเรียนรู้มากเกินไป ดังนั้นสถานศึกษาสามารถกำหนดเวลาได้ตามความเหมาะสม เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้ต้องใช้เวลาในการดำเนินการ 2 คาบ โดยอาจจัดคาบเรียนวิชาสุขศึกษาและวิชาแนะแนวให้มีคาบเรียนติดกัน เพื่อสะดวกในการแลกเปลี่ยนคาบเรียนเมื่อวิชาสุขศึกษาต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

3.1.2.3 กระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาควรนำนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้เรียนด้วยการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ซึ่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ได้สัมผัสกับแนวคิด เหตุการณ์ และสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ผู้เรียนจะเกิดความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความเป็นจริง มีการคิดและปฏิบัติร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้น และควรประยุกต์ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดการเรียนรู้ร่วมด้วยเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีการศึกษา ค้นคว้า อภิปรายและประสานความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของกลุ่มนักเรียนด้วย

3.1.2.4 สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ ควรมีแนวทางในการพัฒนางานครูผู้สอน โดยให้ครูที่สอนเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาให้เห็นความสำคัญกับเรื่องของทักษะและกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนั้นเพื่อการพัฒนาครูผู้สอนควรสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการทางด้านสุขศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการจัดอบรมครูก็จะเป็นประโยชน์และเป็นการขยายผลเชิงแนวคิดแก่ครูผู้สอนให้เข้าใจเรื่องเพศศึกษา

3.1.3 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อเนื่องของกลุ่มตัวอย่างวิจัย

3.1.3.1 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วย เพราะผู้ปกครองมีผลมากต่อเรียนรู้ และการเลี้ยงดูลูกให้มีประสิทธิภาพ และที่สำคัญสถานศึกษาควรมีการให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องเพศกับผู้ปกครอง ในการประชุมผู้ปกครองทุกครั้ง โดยครูที่รับผิดชอบในการสอนเพศศึกษา

3.2 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้กับโรงเรียนทั่วไป

3.2.1 สถานศึกษาทั่วไปควรนำหลักสูตรนี้ไปพัฒนาใช้ในการจัดการเรียนรู้ พร้อมกับประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องมาจัดศูนย์การเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ พัฒนานักเรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน และเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ไม่ค่อยมีหน่วยงานหรือศูนย์การเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาที่ถูกต้องในชุมชน

3.2.2 สถานศึกษาทั่วไปสามารถบูรณาการหลักสูตรและพัฒนาวิชาชีพครูได้ โดยให้ความสำคัญในด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาในโรงเรียนให้มากขึ้น และการจัดการเรียนรู้จำเป็นที่จะต้องให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีการวางแผนร่วมกันระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้นำความรู้ และทักษะจากการเรียนรู้มาบูรณาการเชื่อมโยงในชีวิตจริง และสามารถบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้ในระบบปกติให้เป็นรูปธรรมอย่างเต็มที่โดยเฉพาะในสาระสุขศึกษา และสามารถนำแผนบูรณาการไปใช้ได้จริงและต่อเนื่องครบทุกช่วงชั้น และควรแนะนำให้ครูได้กระจายการสอนให้ครอบคลุมทุกหมวดการเรียนรู้ในหลักสูตร เพื่อให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนได้ตามมาตรฐานการศึกษาในระบบปกติ และควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ระดับการศึกษาได้

3.2.3 สถานศึกษาทั่วไปสามารถพัฒนาการเรียนรู้ โดยนำการวิจัยชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนไปจัดจัดการเรียนได้ เพื่อลดภาระงานของครู และช่วยประหยัดเวลาในการเรียนการสอน ซึ่งการเรียนแบบนี้ทำให้ครูผู้สอนสามารถอธิบายผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ว่าเกิดจากสาเหตุหรือวิธีการเรียนแบบใด และครูเกิดการเรียนรู้ที่กว้างขึ้น

3.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อเนื่อง

3.5.1 การศึกษารูปแบบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ในกลุ่มวัยรุ่นชายเน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาและการเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) แก่วัยรุ่นเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่เอื้อต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และ

ให้วัยรุ่นได้เรียนรู้และเข้าใจความต้องการของตนเอง ลดพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และป้องกันไม่ให้ติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ด้วย

3.5.2 ควรใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหาเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงจะทำให้เกิดประสิทธิผลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น

3.5.3 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นชายและหญิงเพื่อให้ได้ข้อมูลในด้านลึกที่เป็นประโยชน์ในการติดตามแก้ไขปัญหาและการกำหนดมาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ต่อไป

การวิจัยปฏิบัติการเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ของนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดร้อยเอ็ด
เกษแก้ว เสียงเพราะ 4737474 PHPH/M
วท.ม.(สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ประสิทธิ์ ลีระพันธ์ Ph.D., ธราดล เก่งการพานิช M.A., ลักขณา เติมศิริชัยกุล Ph.D.

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาของเด็กและเยาวชนที่สำคัญประการหนึ่งคือ ปัญหาพฤติกรรมในเรื่องเพศ เช่น มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ที่ถูกต้อง และสภาพแวดล้อมของสิ่งยั่วยุต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมค่านิยมของวัยรุ่น

จากข้อมูลเวชระเบียนห้องคลอดโรงพยาบาลร้อยเอ็ดพบว่า ในปี พ.ศ.2548 พบมารดาตั้งครรภ์วัยรุ่นมาฝากครรภ์ อายุระหว่าง 13-20 ปี จำนวน 452 คน โดยมีมารดาตั้งครรภ์วัยรุ่นมาคลอดจำนวน 312 คนคิดเป็นร้อยละ 69.0 ของผู้มาคลอดทั้งหมด อายุต่ำสุดที่มาคลอดคือ 15 ปี และในจำนวนนี้มีมารดาที่ตั้งครรภ์ขณะที่เป็นนักเรียนจำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 4.8 และมีภาวะแทรกซ้อนในระยะคลอดและระยะหลังคลอดจำนวน 162 คนคิดเป็นร้อยละ 51.9 ปัญหาที่พบส่วนใหญ่คือ ดูแลตนเองก่อนคลอดไม่ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 62.9 คลอดก่อนกำหนดคิดเป็นร้อยละ 15.4 ทารกแรกเกิดมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ15.4 คลอดผิดปกติคิดเป็นร้อยละ 9.2 และมีภาวะที่รุนแรงที่สุดคือตกเลือดหลังคลอดคิดเป็นร้อยละ 3.0 และจากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ในสถานศึกษาพื้นที่เขตการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดเขต 1 การสัมภาษณ์ครูในสถานศึกษาและนักเรียนพบว่า ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ โดยเฉพาะเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงในสถานศึกษานับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวันอันควร และการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาเป็นเรื่องที่น่าอาย ไม่กล้าที่จะพูดคุยกันอย่างเปิดเผย กระบวนการเรียนรู้ขาดการเน้นย้ำถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงและความเข้าใจในปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมของตนเองและเพศศึกษาเป็นวิชาที่ไม่น่าสนใจ วิธีการสอนส่วนใหญ่จะเป็นบรรยายเรียนรู้เฉพาะในห้องเรียนโอกาสในการแสดงความคิดหรือซักถามมีน้อย และเนื้อหามีลักษณะเป็นเชิงวิชาการมากเกินไป และไม่มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมทำให้ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่า วัยรุ่นส่วนหนึ่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มีแนวโน้มมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุยังน้อย อัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นมีแนวโน้มสูงขึ้น ผู้วิจัยจึงได้สนใจกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในวัยรุ่นตอนต้น ที่กำลังอยู่ระหว่างการศึกษา เพราะหากวัยรุ่นกลุ่มนี้มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร จะนำไปสู่การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปารถนา ผลที่ตามมาคือเกิด ภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์และการคลอด วัยรุ่นต้องสูญเสียอนาคตทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ นอกจากนั้นยังเกิดผลกระทบทางสังคมกับตัวมารดาและบุตรที่จะเกิดได้ ฉะนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษานักเรียนหญิงมัธยมศึกษาปีที่ 2 พื้นที่เขตการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

จากปัญหาข้างต้นผู้วิจัยมุ่งเน้นพัฒนาหลักสูตรการเรียนโดยประยุกต์ใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อพัฒนาระบบการเรียนนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอด ตลอดจนได้ทดลองหรือประยุกต์แนวคิดที่เกิดขึ้น โดยมีผู้วิจัยและครูมีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือ คอยแนะนำและกระตุ้นให้นักเรียนคิด เพื่อให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการเรียนรู้ซึ่งจะมีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาการเรียนและจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องตามหลักสูตรและพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ

คำถามการวิจัย

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 พื้นที่เขตการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้หรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 พื้นที่เขตการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. หลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องเพศศึกษาแบบมีส่วนร่วมนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงในประเด็นต่อไปนี้มากน้อยเพียงใดและอย่างไร

1.1 ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

1.2 ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

1.3 พฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง ได้แก่

1.3.1 การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ การเข้าถึงปัจจัยและแหล่งที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ เช่น สื่อต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ สถานเริงรมย์ งานกลางคืน และเครื่องดื่มของมึนเมา

1.3.2 การหลีกเลี่ยงการสัมผัสร่างกายเพศตรงข้ามในเชิงชู้สาว และหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์

1.3.3 การสร้างเสริมสุขภาพในชีวิตประจำวัน ในเรื่องการเล่นกีฬา การออกกำลังกาย และงานอดิเรกที่สร้างสรรค์

1.4 ความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก

2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาแนวใหม่ในการให้นักเรียนมีส่วนร่วม ด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก
2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

2.2 ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

2.3 พฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง ได้แก่

2.3.1 การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์การเข้าถึงปัจจัย และแหล่งที่อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ เช่น สื่อต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์เพศ งานกลางคืน และเครื่องดื่มของมึนเมา

2.3.2 การหลีกเลี่ยงการสัมผัสร่างกายเพศตรงข้ามในเชิงชู้สาว และหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์

2.3.3 การสร้างเสริมสุขภาพในชีวิตประจำวัน ในเรื่องการเล่นกีฬา การออกกำลังกายและงานอดิเรกที่สร้างสรรค์

3. ความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก

ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ที่ปฏิบัติการพัฒนาการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ โรงเรียนสตรีศึกษา นักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 พื้นที่เขตการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีการศึกษาวิจัย

กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติการ

เป็นนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีศึกษา พื้นที่เขตการศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ลักษณะของกลุ่มปฏิบัติการ

ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 13-14 ปี ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ด เป็นห้องที่มีการเรียนระดับปานกลาง (ข้อมูลจากการประเมินคะแนนในระดับชั้น ในระดับโรงเรียนสตรีศึกษา) ส่วนใหญ่ชอบเที่ยวงานกลางคืน (งานมหรสพสมโภช) ส่วนใหญ่เคยมีหรือมีคนรักหรือมีแฟน เป็นกลุ่มที่กล้าแสดงออก มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ชอบพูดคุยร่าเริงเปิดเผย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นตัวของตัวเองมาก และมีความรับผิดชอบ ยินดีเข้าร่วมกิจกรรมในการวิจัยจนเสร็จสิ้น

รูปแบบงานวิจัย (Research Design)

เป็นการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) แบบหนึ่งกลุ่มเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ มีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนในโรงเรียน

การเรียนรู้ของเด็กวัยรุ่นในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาไม่ชัดเจน เนื้อหาที่เกี่ยวกับเพศศึกษาในสถานศึกษาได้กำหนดขอบข่ายสาระไว้กว้างๆ และยืดหยุ่นได้ ทำให้การเรียนเพศศึกษาไม่น่าสนใจ นักเรียนนิยมที่จะแสวงหาข่าวสารความรู้เรื่องเพศจากแหล่งความรู้อื่นๆ ซึ่งอาจจะให้ข้อมูลและความรู้ที่ไม่ถูกต้องไม่เป็นประโยชน์ จึงมีวัยรุ่นบางส่วนหาประสบการณ์ด้วยตนเอง มีการลองผิดลองถูกอันเป็นการเสี่ยงต่อสุขภาพและสวัสดิภาพของตนเอง

ดังนั้นการเรียนเพศศึกษาควรตระหนักและให้ความสำคัญ เพราะเรื่องเพศศึกษาเป็นเรื่องละเอียดอ่อน สาระการเรียนรู้บางส่วนเป็นเรื่องค่านิยม ความเชื่อที่ผู้สอนจำเป็นต้องมีทักษะการสอนที่เหมาะสม และมีทัศนคติที่ดีต่อการสอนเพศศึกษาเชื่อว่าเรื่องเพศเป็น

สิ่งจำเป็นในชีวิต ผู้วิจัยจึงใคร่ศึกษาพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ โดยสร้างแผนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ขึ้น สำหรับนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อใช้เป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเป็นประโยชน์ในการศึกษาเรื่องเพศสัมพันธ์ให้กับวัยรุ่นหญิงอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดแนวทางและการวางแผนการปฏิบัติ

2.1 หลักสูตรการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ

สรุปได้ว่า หลักสูตรการเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ หมายถึง แผนการเรียนแบบปฏิบัติการ นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ โดยมีแผนการสอนแบบปฏิบัติการจำนวน 5 แผนและ 3 กิจกรรม การเรียนรู้แต่ละกิจกรรม ประกอบด้วยวัตถุประสงค์การเรียนรู้ จำนวนเวลาสำหรับการจัดกิจกรรม อุปกรณ์ ขั้นตอนดำเนินการ และประโยชน์ที่จะได้รับภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการจนครบทุกครั้งแล้ว ผู้เรียนสามารถบรรลุผลตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ

2.2 วิธีการเรียนตามแผนการเรียนแบบปฏิบัติการ

2.2.1 กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) ประกอบด้วย การนำประสบการณ์เดิมของกลุ่มตัวอย่างมาพัฒนาองค์ความรู้ โดยการอภิปรายกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ และเกิดความคิดรวบยอด จากนั้นนำวิธีการที่ได้ไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ รวมทั้งจัดกิจกรรมพิเศษต่างๆ ในแต่ละสัปดาห์เพื่อจะได้เสริมข้อมูลเสริมทักษะที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง และประเมินผลการเรียนรู้

2.2.2 การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ใช้การอภิปรายกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยตามสถานการณ์สมมติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีผู้วิจัยและครูผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและกระตุ้นให้นักเรียนคิดประกอบด้วย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากปัญหา การระบุปัญหา การวิเคราะห์ประเด็นปัญหา และสถานการณ์

2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก

ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปและข้อมูลหมวดประสบการณ์ชีวิตของนักเรียน แบบวัดความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

2.3.1 ระหว่างการดำเนินงานวิจัย ใช้การสังเกตโดยตรงในการประชุมระดมสมอง การสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่ม การประชุมกลุ่ม สมุดบันทึกประจำสัปดาห์ ใช้สรุป หรือบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง

2.3.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ (Try out) โดยทดลองใช้กับนักเรียนหญิงซึ่งมีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างมากที่สุดจำนวน 40 คน วิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธี Cronbach's Alpha Coefficient และหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Power of Discrimination) โดยใช้ค่า Corrected Item Total Correlation รายข้อติดลบหรือมีค่าน้อยกว่า 0.2 จะตัดข้อคำถามนั้นออก พบว่า ค่าความเที่ยงของความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.75 ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.77 ในหมวดพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ได้ตรวจสอบความตรงในเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมข้อความให้มีความเหมาะสม ชัดเจนครอบคลุมในเนื้อหาเพื่อให้เข้าใจตรงกันตามข้อเสนอของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนด

ประยุกต์การดำเนินงานตามรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ได้เริ่มดำเนินการวิจัยเมื่อวันศุกร์ที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ.2549 สิ้นสุดการวิจัยเมื่อวันจันทร์ที่ 4 กันยายน พ.ศ.2549 และการเรียนรู้สัปดาห์ละ 2 ครั้งๆ ละ 3 คาบๆ ละ 50 นาทีรวมทั้งสิ้น 150 นาที (12.00 น.-15.00 น.) คือวันจันทร์ และวันศุกร์ รวมระยะเวลาการวิจัยทั้งสิ้น 3 เดือน ก่อนการเรียนรู้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประกอบด้วย การเรียนรู้ตามแผนปฏิบัติการต่อความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น แผนพัฒนาความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และแผนปฏิบัติการการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะข้อมูลทั่วไปใช้สถิติเชิงพรรณนา แจกแจง ความถี่เป็นร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยภายในกลุ่มปฏิบัติการระหว่างก่อนและหลังการทดลอง ด้วยสถิติ Paired Sample t-test ในเรื่องความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาแยกประเภทจัดหมวดหมู่ให้ง่ายในการวิเคราะห์ประกอบด้วย ปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์ บรรยากาศการทำงาน และผลของวิธีการวิเคราะห์ปัญหาที่ส่งผลต่อ

กลุ่มตัวอย่าง วิธีการวางแผนการดำเนินงาน การนำแผนไปปฏิบัติ ผลการปฏิบัติรวมทั้งปัญหาอุปสรรคที่พบและวิธีการในการหาแนวทางแก้ไข

ผลการวิจัยและการอภิปรายผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษา

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มปฏิบัติการ

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมี 40 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์หรือเคยมีประสบการณ์เสี่ยงเรื่องเพศมาก่อนจำนวน 24 คน และกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีจำนวน 16 คนโดยคิดเป็นร้อยละ 60.0 และร้อยละ 40.0 ตามลำดับ ฐานะทางเศรษฐกิจพบว่า กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54.0) มีฐานะดีหรือร่ำรวยในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีผู้มีฐานะดีหรือร่ำรวยเพียงร้อยละ 6.0 เท่านั้น ส่วนที่เหลือเป็นผู้มีฐานะพอมีพอกิน (ร้อยละ 88.0) ด้านภาวะครอบครัวพบว่า กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในสภาพที่บิดามารดาแยกกันอยู่หรือหย่าร้างหรือมีบิดาและหรือมารดาเสียชีวิตคิดเป็นร้อยละ 29.0 และร้อยละ 12.0 ตามลำดับ สำหรับพฤติกรรมทางเพศพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เกือบทั้งหมดไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ (ร้อยละ 92.0) และเคยมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 8.0 ในขณะกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ทุกคนไม่เคยมีเพศสัมพันธ์เลย

ดังนั้น ฐานะทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งอาจจะเป็นผลจากสภาพสังคมในปัจจุบันที่ทางครอบครัวบิดามารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้านทำให้ไม่มีเวลาดูแลลูกอย่างใกล้ชิด พ่อแม่จึงมักเลี้ยงลูกด้วยวัตถุหรือให้เงินมากเพียงพอที่จะใช้จ่ายทำให้อำนาจในการซื้อของหรือการเที่ยวสถานเริงรมย์ของวัยรุ่นมีมากขึ้น โดยมีปัจจัยเสริมที่สำคัญมากมาจากกลุ่มเพื่อนซึ่งจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก จึงทำให้วัยรุ่นมีโอกาสมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้สูง การศึกษาที่พบสอดคล้องกับการศึกษาของอรอุษา จันทรวิรุจ (2544 : 117) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า นักเรียนที่มีค่าใช้จ่ายที่ได้รับในการเรียนสูงมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเพิ่มมากขึ้นทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนอาจนำเงินที่ได้รับไปใช้ในทางฟุ่มเฟือยหรือมีการใช้จ่ายไปในทางที่ผิด เช่น การซื้อหนังกระตุ้นอารมณ์ทางเพศการดูวีดีทัศน์/ภาพยนตร์/อินเตอร์เน็ตหรือสถานบริการต่างๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีส่วนส่งเสริมให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ได้ง่าย

2. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

2.1 ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ก่อนการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 60.0 รองลงมาคือระดับต่ำร้อยละ 27.5 และระดับสูงร้อยละ 12.5 และหลังการเรียนรู้ในโปรแกรมที่จัดให้พบว่า นักเรียนมีระดับคะแนนความเข้าใจปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมากที่สุดคือร้อยละ 70.0 รองลงมาคือระดับปานกลางร้อยละ 27.5 และระดับต่ำเหลือเพียงร้อยละ 2.5 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความแตกต่างความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า หลังการเรียนรู้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.53 และ 12.40 ตามลำดับ

จากผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นที่ถูกต้องมากขึ้น ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพบว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) ผลการเปลี่ยนแปลงเกิดจากกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการดูวีดีทัศน์เรื่อง “วัยรุ่นวัยใส ใส่ใจสุขภาพ” และดูวีดีทัศน์สะท้อนชีวิตจริงจากรายการ “หลุมดำ” ตอน “ทำแท้ง” สังคมป่วย ศีลธรรมเสื่อมหรือภูมิคุ้มกันความดีบกพร่องและตอนกว่าจะรู้เดียงสา นักเรียนเกิดความเข้าใจ และนำความรู้ที่ได้รับมาบูรณาการเชื่อมโยงในชีวิตจริง ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดลง จากผลการศึกษาที่พบสอดคล้องกับการศึกษาของพิชัย ไทยอุดม (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประยุกต์แนวคิดทักษะชีวิตศึกษาในการสอนเพศศึกษาแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งกลุ่มทดลองจะได้รับการสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมประกอบกับการใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่มได้แก่ การแสดงบทบาทสมติ การระดมสมอง เกม และการอภิปรายกลุ่ม ซึ่งภายหลังการทดลอง พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องเพศศึกษา มากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001)

2.2 ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

ก่อนการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างมีระดับคะแนนความเชื่อในความสามารถของตนเองอยู่ในระดับต่ำร้อยละ 92.5 ระดับสูงร้อยละ 5.0 และระดับปานกลางร้อยละ 2.5 ตามลำดับ และหลังการเรียนรู้ในโปรแกรมที่จัดให้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อในความสามารถของตนเองอยู่ในระดับสูงร้อยละ 92.5 และระดับปานกลางร้อยละ 7.5 โดยไม่มีใครอยู่ในระดับต่ำเลย เมื่อทดสอบความแตกต่างความเชื่อในความสามารถของตนเองก่อนและหลังการเรียนรู้พบว่า หลังการเรียนรู้ตามโปรแกรมที่จัดให้นักเรียนมีความเชื่อในความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติ (p-value<0.001) โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.60 และ 60.45 ตามลำดับ

จากการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) ผลการเปลี่ยนแปลงเกิดจากกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการศึกษา โดยสำรวจความคิดเห็นของตนเอง และการเรียนรู้นอกห้องเรียนโดยการสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มีการอภิปรายกลุ่ม จัดลำดับของปัญหาและนำเสนอกลุ่มใหญ่ ทำให้เกิดการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายและเกิดประโยชน์กับนักเรียนในการหาวิธีแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การเรียนรู้ดังกล่าวนักเรียนได้คิด และทดลองปฏิบัติด้วยตนเองโดยการสาธิตการสวมและการถอดถุงยางอนามัยที่ถูกวิธีกับอวัยวะเทียม การเรียนรู้แบบนี้ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้จริงจากการฝึกปฏิบัติ เห็นของจริงและจากประสบการณ์ที่พบ นักเรียนได้รู้ว่าสิ่งที่เขารู้หรือเคยปฏิบัติมายังไม่ถูกต้องอาจส่งผลกระทบหรือเกิดปัญหาตามมาจากพฤติกรรมของตนเองได้ ส่งผลให้นักเรียนเห็นความสามารถของตนเอง นักเรียนทุกคนเกิดความมั่นใจในตนเองและมีผลดีต่อตัวเองคือนักเรียนมีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรม เสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของต้องจิตต์ กาญจโนทัย (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคร่วมกับทฤษฎีการสร้างพลังในการป้องกันโรคเอดส์ของหญิงตั้งครรภ์โรงพยาบาลแม่และเด็ก ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 1 โดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมในกลุ่มทดลองพบว่า ภายหลังได้รับโปรแกรมสุขศึกษากลุ่มทดลองมีความคาดหวังในความสามรถของตนเองและมีความคาดหวังในผลลัพธ์จากการมีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์มากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติ

2.3 ด้านพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

พบว่า ก่อนการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างมีระดับคะแนนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำร้อยละ 85.0 ระดับปานกลางร้อยละ 10.0 และระดับสูงร้อยละ 5.0 ตามลำดับและหลังการเรียนรู้ในโปรแกรมที่จัดให้พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดลงโดยอยู่ในระดับสูงร้อยละ 100.0 เมื่อทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนและหลังการเรียนรู้พบว่า หลังการเรียนรู้ตามโปรแกรมที่จัดให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดลง โดยลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเริ่มการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30.60 และ 11.80 ตามลำดับ

การศึกษาพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ลดลงโดยลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value<0.001) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เกิดจากนักเรียนเรียนรู้จาก

ประสบการณ์จริงของตนเองในเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ นำปัญหาที่พบมาวิเคราะห์ จัดลำดับของปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา และการลงมือปฏิบัติแก้ไขปัญหาด้วยตนเองโดยการจัดทำโครงการ นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างสามารถหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของศุภมาตร อิสระพันธุ์ (2534 : 120) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาเพื่อป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมการเรียนรู้จากปัญหาร่วมกับการอภิปรายกลุ่มและการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากเอกสารที่แจกให้ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีการระบายความต้องการทางเพศด้วย กิจกรรมอื่นที่เหมาะสมและหลีกเลี่ยงจากสิ่งยั่วยุให้เกิดความต้องการทางเพศเพิ่มมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมทั้งสามารถป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในนักเรียนนี้ได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

3. ผลการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

การเรียนรู้จากประสบการณ์ของนักเรียนโดยการนำประสบการณ์เดิม การปฏิบัติด้านพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนแต่ละคนมาพูดคุยในกลุ่มทั้งในขั้นตอนการวิเคราะห์การประเมินปัญหาและการสำรวจตัวเองทำให้นักเรียนรู้ปัญหาสาเหตุของตนเองชัดเจนขึ้น และทราบการปฏิบัติของนักเรียนคนอื่นๆ ทำให้รู้ว่าวิธีการปฏิบัติเหล่านั้นทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศจึงไม่นำไปปฏิบัติ และมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจน ส่งผลให้นักเรียนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

ดังนั้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสิ่งที่ต้องคำนึงคือ นักเรียนต้องกล้าแสดงออก และกล้าเสนอความคิดเห็นในการดึงและสรุปประเด็นที่จะให้เพื่อนๆ ในกลุ่มได้เรียนรู้ และในการศึกษาครั้งนี้พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้ดี นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นผ่านการอภิปราย โต้แย้ง คิดวิเคราะห์ปัญหา และรวบรวมความรู้ความคิดเห็นได้ผู้เรียนจะจำได้อย่างแม่นยำ และยอมรับเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของตนเองได้และเป็นสิ่งที่มีคุณค่าได้ ซึ่งข้อมูลที่หน้าเชื่อถือเป็นสิ่งที่เกิดจากตัวนักเรียน และนักเรียนเห็นความสำคัญของการเรียนเพศศึกษา

การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลัก โดยการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการดูวีดีทัศน์ และการศึกษาข้อมูลนอกห้องเรียน เช่น ข่าวจากหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ การแสดงความคิดเห็นแบบ “Brain-storming” การวิเคราะห์ปัญหาและการจัดลำดับความสำคัญของปัญหามุ่งเน้นความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหานั้น ทำให้นักเรียนมีแนวคิด

และมีวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งเห็นแนวทางในการนำความรู้และหลักการนั้นไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ทั่วไปได้ นักเรียนเข้าใจปัญหาที่ชัดเจน และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ บรูนเนอร์ ที่ว่าการสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยการค้นพบด้วยตนเองเป็นการเพิ่มสติปัญญาของนักเรียน เพราะผู้เรียนจะต้องหาทางแก้ปัญหาและค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้การเรียนรู้มีความหมายช่วยความจำได้ดี

สรุปได้ว่า กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์เป็นกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสุขภาพเชิงรุก โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ กิจกรรมที่จัดขึ้นส่วนใหญ่จะใช้กระบวนการกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยเป็นการรวมกลุ่มที่เป็นทางการและการรวมกลุ่มที่ไม่เป็นทางการซึ่งกลุ่มที่เกิดขึ้นจะมีลักษณะเฉพาะเป็นเอกเทศ นักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจและได้รู้จักเพื่อนในห้องมากขึ้นและประสบการณ์ใหม่ นอกจากนั้นนักเรียนตระหนักในคุณค่าตนเอง และรับรู้ความสามารถตนเอง มีการยอมรับซึ่งกันและกันเพราะมีปัญหาเหมือนกัน

4. กระบวนการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาแนวใหม่

การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยเฉพาะเรื่องเพศสัมพันธ์ มีความสำคัญยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและครูผู้สอนก็มีความสำคัญและควรมีทักษะการสอนที่เหมาะสม เพราะสาระสำคัญหรือแนวคิดหลักบางประการเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและมีทักษะเฉพาะกิจกรรม ครูที่สอนควรมีความสนใจ สอนด้วยท่าทีปกติไม่แสดงท่าทีว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องลามก เขินอายหรือเป็นเรื่องน่ากลัวและร้ายแรง สามารถอธิบายหรือให้คำปรึกษาด้วยรูปแบบวิธีการที่เหมาะสมกับบุคคลไม่แสดงอาการเบื่อหน่ายต่อการตอบคำถามของผู้เรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อการสอนเพศศึกษาเพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน การพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่สำคัญคือ ควรส่งเสริมให้ครูเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในด้านทักษะทางวิชาการ และควรจัดการเรียนเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน เพื่อลดภาระงานของครูและยังมีส่วนช่วยเหลือสถานศึกษาในการพัฒนารูปแบบการเรียนและครูที่เกี่ยวข้องในสาระการเรียนรู้กลุ่มอื่นๆ ต่อไป

5. บทสรุป

การพัฒนาหลักสูตรการเรียนในสถานศึกษา ต้องให้ระบบทางการศึกษาทราบและให้เห็นความสำคัญของเรื่องเพศสัมพันธ์ เพราะการดำเนินการสามารถประเมินผลได้เป็นรูปธรรมชัดเจนและสามารถนำรูปแบบการสอนนี้ไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่นได้ ฉะนั้นการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา การมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเองโดยอาศัยแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ในบ้าน ชุมชน และสังคมหากแหล่งการเรียนรู้เหล่านี้ ได้มีการประสานสัมพันธ์ให้การ

ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในลักษณะของเครือข่ายก็จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และการสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษากับบ้าน และชุมชนก็เป็นแหล่งการเรียนรู้เริ่มต้นของผู้เรียน ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวและชุมชนจึงเป็นสิ่งจำเป็น

ดังนั้น การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนเพศศึกษาในสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาควรใช้วิธีการสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย เพื่อหาวิธีการที่ใช้ได้ผลกับผู้เรียนและช่วยค้นหาวิธีการแก้ปัญหาโดยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร และเป็นแนวทางใหม่สำหรับการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของครู และการวิจัยของครูยังเป็นการมุ่งสร้างผลงานทางวิชาการเพื่อตนเอง และเป็นงานที่ผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาผู้เรียนคือ ครูทั้งโรงเรียนมาร่วมกันพัฒนาผู้เรียน ซึ่งการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนจึงเป็นการวิจัยที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมเพื่อมุ่งหาทางแก้ปัญหาในลักษณะองค์รวม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างการวิจัย

1.1 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้

1.1.1 สถานศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงเนื้อหาสาระของแต่ละวิชาที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงของนักเรียนให้มากขึ้น โดยนำรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อมุ่งเน้นเอาผลไปใช้ปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือเอาผลไปใช้อย่างทันที

1.2 ข้อเสนอแนะต่อวิธีการจัดการเรียนรู้

1.2.1 การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลักอาจมีการปรับเวลาให้สั้นขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้ต้องใช้เวลาในการดำเนินการ 2 คาบ โดยอาจจัดคาบเรียนวิชาสุขศึกษาและวิชาแนะแนวให้มีคาบเรียนติดกัน เพื่อสะดวกในการแลกเปลี่ยนคาบเรียนเมื่อต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และสถานศึกษาควรนำนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ได้สัมผัสกับแนวคิด เหตุการณ์ และสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ผู้เรียนจะเกิดความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมีการคิดและปฏิบัติร่วมกันทำให้ผู้เรียนตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้น และควรประยุกต์ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดการเรียนรู้ร่วมด้วยเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีการศึกษาค้นคว้า อภิปรายและประสานความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของกลุ่มนักเรียนด้วยกัน

1.2.3 สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้และมีแนวทางในการพัฒนาครูผู้สอนโดยให้ครูที่สอนเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาให้เห็นความสำคัญกับเรื่องของทักษะและ

กระบวนการเรียนรู้ และเพื่อการพัฒนาครูผู้สอนควรสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการทางด้านสุขศึกษาอย่างต่อเนื่องซึ่งการจัดอบรมครูก็จะเป็นประโยชน์และเป็นการขยายผลเชิงแนวคิดแก่ครูผู้สอนให้เข้าใจเรื่องเพศศึกษา

1.3 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อเนื่องของกลุ่มตัวอย่างวิจัย

สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วย เพราะผู้ปกครองมีผลมากต่อเรียนรู้และการเลี้ยงดูลูกให้มีประสิทธิภาพ และสถานศึกษาควรมีการให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องเพศกับผู้ปกครองในการประชุมผู้ปกครองทุกครั้ง โดยครูที่รับผิดชอบในการสอนเพศศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้กับโรงเรียนทั่วไป

2.1 สถานศึกษาทั่วไปควรนำหลักสูตรนี้ไปพัฒนาใช้ในการจัดการเรียนรู้ พร้อมกับประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องมาจัดศูนย์การเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ พัฒนานักเรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน และเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ไม่ค่อยมีหน่วยงานหรือศูนย์การเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาที่ถูกต้องในชุมชน

2.3 สถานศึกษาทั่วไปสามารถพัฒนาการเรียนรู้ โดยนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนไปจัดจัดการเรียนได้เพื่อลดภาระงานของครูและช่วยประหยัดเวลาในการเรียนการสอนการเรียนแบบนี้ทำให้ครูผู้สอนสามารถอธิบายผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ว่าเกิดจากสาเหตุหรือวิธีการเรียนแบบใดและครูเกิดการเรียนรู้ที่กว้างขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อเนื่อง

3.1 การศึกษารูปแบบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ในกลุ่มวัยรุ่นชายเน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการใช้ปัญหาและการเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) แก่วัยรุ่นเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่เอื้อต่อการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และให้วัยรุ่นได้เรียนรู้และเข้าใจความต้องการของตนเอง ลดพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และป้องกันไม่ให้ติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ด้วย

3.2 ควรใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหาเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงจะทำให้เกิดประสิทธิผลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น

3.3 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นชายและหญิงเพื่อให้ได้ข้อมูลในด้านลึกที่เป็นประโยชน์ในการติดตามแก้ไขปัญหาและการกำหนดมาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ต่อไป

ACTION RESEARCH FOR MODIFICATION OF SEXUAL HEAITH RISK BEHAVIOR OF FEMALE HIGH SCHOOL STUDENTS IN ROI - ET PROVINCE

KATKAEW SEANGPRAW 4737474 PHPH/M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN HEALTH EDUCATION AND BEHAVIORAL SCIENCES

THESIS ADVISORS: PRASIT LEERAPAN, Ph.D., THARADOL KENGGANPANICH, M.A., LAKKHANA TERMSIRIKULCHAI, Ph.D.

EXECUTIVE SUMMARY

Background and Significance of the Problem

One of the important problems of children and adolescents was the problem regarding sexual behavior, for example, early sexual intercourse, undesirable pregnancy, etc. These problems were partly caused by the lack of appropriate sexual knowledge and understanding and the incited environments influencing the formation of adolescents' values.

The data from the labor's registration section of Roi-et Hospital showed that in 2005 there were 452 non-marital-pregnant adolescents who visit the antenatal care clinic. These adolescents aged between 13-20 years. Among all delivered patients, there were 312 pregnant adolescents (69.0%) who came to deliver at this hospital. The lowest age of the delivered adolescents was 15 years. Among this group, 15 cases were school students (4.8%), 162 cases had complications during delivery and after delivery (51.9%). The problems that were mostly found were : inappropriate antenatal care (62.9%); premature birth (15.4%); low-birth weight infants (15.4); abnormal delivery (9.2%); and the most severe complication was postpartal hemorrhage (3.0%). The analysis of sexual related data of the educational institutions in Educational Region 1, Roi-et Province, through interviewing school teachers and students showed that the sexual health risk behavior particularly the sexual intercourse of female students has been highly severe, especially early sexual intercourse and undesirable pregnancy. It was also found that learning about sex education has been perceived as an embarrassment and can not be discussed openly; the learning process has not

emphasized on the modification of sexual health risk behavior and understanding the problems caused by students' misbehaviors; sex education subject has not been taught interestingly; sex education has been taught by using lecture and has been organized in the classroom with the limited opinion expression and questions; the contents of the sex education subject were academic-oriented; and students did not have a chance to participate in the activities so they could not access to the sources of information.

The aforementioned data revealed that most of the adolescents in Muang District, Roi-et Province have the tendency to practice premarital sex relationships and the increasing rate of premarital pregnancy therefore, the researcher was interested in carrying out the study with the early adolescent group who were in the school system. If this group of adolescents had premarital sexual intercourse it will lead to undesirable pregnancy and the consequences may be pregnancy and delivery complications. This adolescent group will lose their educational opportunity as well as getting sexual transmitted diseases and creating negative social impacts on adolescent mothers and their children. Thus, the researcher was interested in studying the grade 8 female students of the Educational Region 1, Muang District, Roi-et Province.

According to the above problems, the study was emphasized on the development of the curriculum by applying the concept of action research. The purpose of this study was to apply the research results for organizing the learning activities focusing on student-centered, students' participation in problem solving, and self-practicing. This model should help students participated in analyzing, conceptualizing, applying the new concepts. The support and encouragement of the researcher and the teachers have been provided in order to have students exchanged experiences, developed mutual learning goals which will affect on the effective modification of sexual health risk behavior and the educational institutions could be able to develop and organize learning activities relevantly with the curriculum and students' capability has been fully developed.

Research Questions

Will the participatory learning model emphasizing on problem-centered be effective in modifying sexual health risk behavior of 8th grade female students in the Educational Region 1, Muang District, Roi-et Province? If so, how?

Research Objectives

General Objective

To study the effectiveness of the participatory learning model emphasizing on problem-centered on the modification of sexual health risk behavior of 8th grade female students in the Educational Region 1, Muang District, Roi-et Province.

Specific Objectives

1. To study the changes occurred the students after having participated in the participatory sex education program as regards to:

1.1 Knowledge about adolescents' sex relationships

1.2 Perceived self-efficacy for avoiding sexual health risk behavior

1.3 Sexual health risk behavior of female students as regards to :

1.3.1 Avoidance of sexual health risk behavior and accessibility of the factors and sources leading to sexual intercourse, of example, various media that arouse sexual emotion, night entertainment places, night events, and alcoholic beverages.

1.3.2 Avoidance of petting and necking, and sexual intercourse.

1.3.3 Promoting health, for example, sports, physical exercise and creative hobby.

1.4 Students' satisfaction regarding the problem-based participatory learning model organized.

2. To present the new model of problem-based sex education learning emphasizing on students' participation.

Research Variables

1. Independent Variable: Problem-based participatory learning process.
2. Dependent Variables:

2.1 Knowledge about adolescents' sex relationships

2.1 Perceived self-efficacy for avoiding sexual health risk behavior

2.3 Sexual health risk behavior of female students:

2.3.1 Avoidance of sexual health risk behavior and accessibility of the factors and sources leading to sexual intercourse, of example, various media that arouse sexual emotion, night-entertainment places, night events, and alcoholic beverages.

2.3.2 Avoidance of petting and necking, and sexual intercourse.

2.3.3 Promoting health, for example, sports, physical exercise and creative hobby.

3. Students' satisfaction regarding the problem-based participatory learning model organized.

Scope of the Research

This study was an action research aiming to develop the problem-based participatory learning for modifying sexual health risk behavior of 8th grade female students in Satrisuksa School, the first semester of the academic year of 2006, the Educational Region 1, Muang District, Roi-et Province.

Research Methodology

Sample

The sample was composed of 8th grade female students of Satrisuksa School, the Educational Region 1, Muang District, Roi-et Province.

Characteristics of the Sampled Group

Most of the sampled group aged 13-14 years, resided in Muang District, and had moderate grade point average (according to the data from the class-level evaluation of Satrisuksa School). It was also found that: most of them liked to go out for the night-entertainment activities; most of them have ever had or have girl/boy friends; were eager to speak-out, had self-image, were joyful and open-minded, had self-confidence, were responsible, and were willing to participate in the whole process of the research.

Research Design

This study was an action research one-group design, aiming to modify sexual health risk behavior, with the following details of the implementation activities:

Stage 1: Analysis of the Problems Regarding Students' Sexual Intercourse

Junior secondary students hold uneseplicit knowledge regarding sex education from the learning processes that they have exposed. The general and flexible scope of sex education contents in the educational institutions has been set which caused the sex education subject an uninteresting subject. Most of the students favored to seek sex education knowledge from other sources which may provide inappropriate and unuseful information and may lead some adolescents to have their own direct experiences including trial-and error that were risky to their health and welfare.

Thus, the awareness and the significance of sex education learning should be established because sex education is an sensitive subject and some of the contents related to values. The teachers who are responsible for teaching sex education must hold appropriate teaching skills, have positive attitudes toward sex-education teaching, and believe that sex education is necessary for life. The researcher would like to study the development of sex education curriculum emphasizing on problem-based participatory learning model which was aimed to modify sexual health risk behavior of 8th grade female students. It was expected that this problem-based participatory learning model will be useful for teachers in organizing learning activities as well as for the female adolescents to study sex education effectively.

Stage 2: Deterring the Direction and Setting the Action Plan

2.1 Action–Learning Curriculum

It could be concluded that the sex education curriculum refers to the action-learning plan whereby student-centered and participatory problem solving were emphasized aiming to modify sexual health risk behavior. The curriculum was composed of 5 action plans and 3 learning activities. In each learning activity, it was composed of learning objectives, time duration, teaching materials, implementation steps, and expected outcomes after participating in the activities. It was found that after participating in all learning activities students could be able to learn accordingly with the learning objectives of the action plan implemented.

2.2 Learning Methods in Accordance with the Action Learning Plan

2.2.1 Participatory Learning. This learning method refers to the development of knowledge through the use of previous experiences of the sampled group. The activities were included group discussions aiming to exchange knowledge

and understanding and to form concepts. Then, the results from these activities were used and the guideline for solving various problems. Various special activities were also organized in each week with the aim to provide additional information and appropriate skills for the sample group. Evaluation of the learning activities has also been followed.

2.2.2 Problem-Based Teaching. This type of teaching method related to large and small group discussions in accordance with the simulation situation set by the researcher with the suggestion and encouragement provided by the researcher and teachers to help students think through self-directed learning, learning from the problems, identification of the problems, and analyzing the problems and the situation.

2.3 Method of Collection the Data from the Problem-based Participatory Learning

The data were collected by using the questionnaires regarding the general data and students' life experience, understanding about adolescents' sexual health problems, perceived self-efficacy for avoiding sexual health risk behavior, and sexual health risk behavior.

2.3.1 During the Implementation of the Research. The direct observation has been made during the brainstorming session, in-depth interview, focus-group discussion, group discussion, weekly diary for making the summary or recoding various events occurred during the participation of each activity.

2.3.2 Checking the Quality of the Instrument Used for Evaluation.

The try-out the instrument has been made with 40 students, the similar group of the sampled female students. The analysis of the reliability of the instrument was made by using the method of Cronbach's Alpha Coefficient and the Power of Discrimination was made by computing the Corrected Item Total Correlation. The item with the minus value or the value of less than 0.2 was deleted. It was found that the reliability value of the part on "Understanding about the problem of adolescents' sex relationship" was 0.75, and the value of the part on "Perceived self-efficiency for avoiding sexual health risk behavior" was 0.77. For the part on "Sexual health risk behavior", the content validity has been checked by the thesis advisors and the revision of this part has been made by the researcher as well as adding some statements in order to

make the questions be appropriate, clear and covered all the contents set, in order to make the questions being understood clearly in accordance with the thesis advisors' suggestions.

Stage 3: Implementation of the Action Plan

The action plan has been implemented in accordance with the action research design, with the aim to modify sexual health risk behavior. The program has started on Friday, July 14, 2006 and lasted on Monday, September 4, 2006. The teaching activities have been organized 2 times a week and 3 sessions a time. The time allotment for each session was 50 minutes, totally of 150 minutes, (12.00-15.00 hours), on Monday and Friday. The total of 3 months has been used for implementing the activities. Before the program, the data collection has been made. The action plan has been implemented, as regards to the plan for developing understanding about adolescents' sex relationships, the plan for developing perceived self-efficacy for avoiding sexual health risk behavior, and the plan for preventing sexual health risk behavior.

Stage 4: Data Analysis and Statistics Used

For the general data, the descriptive statistics have been used: percentage, arithmetic means and standard deviation. Paired Sample t-test was used for comparing the difference between the mean scores within the group of before and after the experimentation regarding understanding of the problem of adolescents' sex relationships, perceived self-efficacy for avoiding sexual health risk behavior, and sexual health risk behavior. For the qualitative data, the data were categorized into the following groups: the problems derived from the analysis; working atmosphere and the impacts of the problem analysis on the sampled group; methods for planning the action plan; implementation of the action plan; results of the program implementation; and the problems/obstacles occurred and solutions.

Research Results and Discussion

1. General Information of the Sampled Group

Totally, the sample was composed of 40 students and was divided into 2 groups: 24 students who had sexual health risk behavior or had some experiences regarding sexual health risk behavior and 16 students who did not have sexual health risk behavior, 60.0 percent and 40.0 percent respectively. Regarding the economic status, it

was found that more than half of the group who had sexual health risk behavior (54.0%) had good or higher level of economic status compared to 6.0 percent of the group who did not have sexual health risk behavior. The rest of the group (88.0%) had moderate economic status. Regarding the family status, 29.0 percent and 12.0 percent of the students who had and has not have sexual health risk behavior indicated that their parents were separated/divorced/dead, respectively. There were 92.0 percent of those who had sexual health risk behavior indicated that they have not ever had sexual intercourse while 8.0 percent mentioned that they have never had. It was found that all of those who did not have sexual health risk behavior have never had sexual intercourse.

Therefore, economic status is an important factor which may by due to the present social situation that parents have to work so they did not have enough time to take care of their children closely. Their children may receive a lot of materials/money therefore more opportunities have provided for the children to buy materials or to go out to the night entertainment places. Peer group also plays the import ant enable role the influenced adolescents' behavior including sexual health risk behavior. This finding was congruent with the study of On-usa Jantarawiruj (2001 : 117), who studied the factors affecting sexual health risk behavior of secondary school students in Smutpragarn Province. The result of the study showed that the students who received the high amount of money from their guardians had a higher tendency to practice sexual health risk behavior since they may spend their money inappropriately, for example, buying some ex-movies, watching VDV/movies or using internet or various services relating to stimulation of sexual emotion. These activities partly promoted sexual health risk behavior and sexual intercourse.

2. Modification of Sexual Health Risk Behavior

2.1 Knowledge About the Problem of Adolescents' Sex Relationships

Before participating in the learning process, 60.0 percent of the sampled group had "moderate" level of knowledge about the problem of adolescents' sex relationships while 27.5 percent and 12.5 percent had "low" and "high" level of knowledge respectively. After the program, it was found that 70.0 percent had "high" level of knowledge compared to 27.5 percent and 2.0 percent who had "moderate" and "low" level of knowledge respectively. The test of the difference of the knowledge score between before and after participating in the program showed that after the

program the knowledge score was increased significantly (p-value<0.001), the mean score of 9.53 compared to 12.40 respectively.

As the result of the research showed the significantly increased knowledge about adolescents' sex relationships among the sampled students after they have participated in the learning process, this positive change should be due to the process that promoted students participated in the activities, had a chance to learn by themselves through the presentation of video tape entitled "Wairun Waisai Saijai Sukhaparb" (Thai Version) – "Adolescents and Health Promotion" as well as the video tape about "Abortion" and "Too late to know" from the "Black Hole" program. These activities organized should help students understood the problems and integrated their knowledge gained with their real life which may lead to the decreased sexual health risk behavior. This finding was agreed with the study carried out by Pichai Thaiudom (1997 : Abstract), who studied the applications of the concept of life skills education into the teaching of sex education for grade 9 students in Prajcenbuir Province. The experimental group of this study exposed to the participatory learning and group process technique which included role-playing, brainstorming, educational games, and group discussion. After the experimentation, it was found that the knowledge mean score about sex education of the experimental group was significantly higher than the knowledge mean score of before the experimentation (p<.001).

2.2 Perceived Self-Efficacy for Avoiding Sexual Health Risk Behavior

It was found that before participating in the learning program, the perceived self-efficacy mean score of 92.5 percent of the sampled group was at the "low" level while 5.0 percent and 265 percent of them had "high" and "moderate" level of perceived self-efficacy respectively. After participating in the program, it was found that 92.5 percent of the sampled group had "high" level of perceived self-efficacy while 7.5 percent had "moderate" level of perceived self-efficacy and nobody had "low" level of perceived self-efficacy. The test of the difference between perceived self-efficacy mean scores between before and after the program showed that the perceived self-efficacy mean score of the sample group has increased significantly (p-value = 0.001), the mean score of 23.60 compared to 60.45 respectively.

As the research result showed the significantly increased perceived self-efficacy for avoiding sexual health risk behavior among the sampled students (p-value = 0.001), this finding should be due to the process that promoted students participated in the learning

process by having them assessed their own opinions and participated in the informal learning process through making the survey of the related present problems. Other activities included group discussion, setting the priority of the problems, and presentation in the large group. These activities have helped students expressed variety of opinions which were useful for the group to use those opinions for solving the problems. The students also had an opportunity to think and to try by themselves, for example, practicing the appropriate use and taking of the condom with the model. This activity helped students learned from the real experiences. They also realized that their previous knowledge or their previous practices were not correct which may affect or cause the negative consequences/problems from their own behavior. This situation affected the increased perceived self-efficacy of the sampled students as well as their self-confidence and self-efficacy for avoiding sexual health risk behavior effectively. This finding was agreed with the study carried out by Tongjit Karnjanomai (1997: Abstract), who studied the application of the protection motivation theory and empowerment theory for preventing HIV/AIDS of pregnant women in Maternal and Child Hospital, Health Promotion Center 1 by using participatory learning as the guideline for organizing the activities for the experimental group. After the experimentation it was found that the experimental group had significantly higher level of self-efficacy expectation and outcome expectation from practicing HIV/AIDS prevention behavior than the comparison group.

2.3 Sexual Health Risk Behavior

It was found that before the experimentation, 85.0 percent of the sampled group had “low” level of sexual health risk behavior score, 10.0 percent and 500 percent had “moderate” and “high” level of sexual health risk behavior score respectively. After the experimentation it was found that sexual health risk behavior of all sampled students has decreased whereby 100.0 percent had “high” level of sexual health risk behavior. The test of the difference between the sexual health risk behavior mean score of before and after the program showed the significant difference ($p<0.001$), the mean score of 30.60 measured before the program compared to the mean score of 11.80 measured after the program.

The significantly decreased mean score of students’ sexual health risk behavior ($p<0.001$) found should be due to the learning that the sampled students gained from their direct experiences as regards to sexual health risk behavior. The students have

also analyzed the problems, set the priority of the problems and looked for the solutions, and put the solutions into practice by organizing the project. All students have participated in implementing the activities. These activities affected on the ability of the sampled students to avoid sexual health risk behavior correctly and appropriately. This finding was congruent with the study of Supamatr Tssraputu (1991 : 120), who studied the effectiveness of the health education program for preventing HIV/AIDS of Matayomsuksa 4 students in Nakornsrithammarach Province by using participatory learning, problem-based learning, group discussion, and self-study for the printed materials distributed. The study showed that all of the sampled group indicated that they have released their sexual desires by practicing other appropriate activities and avoiding the sexual desire-arousal situations. More practices have been done significantly than before participating in this learning program and they were effective in preventing the spread of HIV/AIDS among this group of students coveragely.

3. The Effect of Participatory Learning of Students on the Modification of Sexual Health Risk Behavior

The learning through experiences of students by having them talked about their previous experiences and their sexual health risk behavior in the group, analyzed and assessed the problems, and performed self-assessment have helped students realized their own problems clearly including knowing other students' behavior. These activities have helped them understood that some behavior were sexual health risk behavior so they did not practice those behaviors. The students also understood the solutions clearly. This situation affected on the modification of sexual health risk behavior among the sampled students.

Therefore, the important things that need to be realized in organizing participatory learning process are: the students feeling free to express their opinions and present their summarized opinions in order to help the group's members learned. From this study it was found that most of the students have participated in the learning activities. They have also expressed their opinions through group discussion, debate, analysis of the problems, and collecting knowledge and opinions. Through this process students could be able to remember the contents precisely and adopt the suggestions as the guidelines and values for their practices. The students recognized

the information received as the credible information and they also recognized the importance of learning sex education.

4. The Effect of Problems-Based Learning on the Modification of Sexual Health Risk Behavior

The problem-based learning was organized by having students learned by them selves through watching vides tape and informal study, for example, news in the newspapers regarding sexual health risk behavior, brainstorming, analysis of the problems and setting the priority of the problems, emphasizing on the feasibility of problems' solutions. These activities have helped students develop concepts and solutions including recognizing the direction for applying knowledge and principles learned for solving the problems in other situations. Students understood the problems precisely and be able to solve the problems correctly. This finding was agreed with the learning theory developed by Brunner, which was indicated that the teaching method that helped students discovered by themselves is the method that also helped students be more intelligent because have to find their own way to solve the problem and discover the things that they need to learn which makes the learning be more meaningful and helps the learners' remembrance.

It can be concluded that participatory learning organized for students by applying problem-oriented concept for modifying sexual health risk behavior was a proactive health learning by emphasizing on student-centered. Most of the activities organized were large and small group processes, both formal and informal groups. The groups occurred hold separated characteristics whereby students were proud and have gotten to know more friends and new experiences. Besides, students had a high level of self-esteem and self-efficacy as well as holding mutual trust since they have the similar problems.

5. New Sex Education Learning Process

The organization of learning program in the educational institutions especially sex education program is very important for educational achievement. The teachers are also very important whereas they should hold appropriate teaching skills because the essential contents or some concepts of this subject are very sensitive and need specific skills for each teaching and learning activity. The teachers should be interested in teaching this subject with the normal teaching manners and without any misimpressions that sex-related contents and bad, embarrassed, threatened or severe. They should be able

to explain or provide counseling with appropriate methods, without any signs of boring for answering the students' questions. They should also hold positive attitudes toward teaching sex education which will help make the teaching continuously and sustained. The curriculum development in the educational institutions should place the important emphasis on promoting the teachers to learn and develop themselves regarding academic skills. Action teaching should be promoted in the classroom teaching in order to release the duty burdens of the teachers as well as helping the educational institutions to develop new learning models and teachers of other subjects.

Summary

In order to develop learning curriculum in educational institutions, the teachers who are responsible for the educational system of the institution must be informed and realized the importance of sex education. This teaching model could be implemented and evaluated concretely and precisely. The model can also be applied for teaching other subjects. Thus, the teaching model should be emphasized on promoting students to develop knowledge through their own thinking process with the support from learning resources at home, community, and society. If these learning resources can be integrated and be formed as the networking, they will be helpful in promoting students learn continuously. The establishment of the networking between the educational institutions, home and community is the first learning source of the learners. Therefore, the establishment of relationship between schools, family and community is very necessary.

Therefore, the professional development of sex education teachers in the educational institutions in the present educational reform era should be emphasized on promoting teachers organize learning activities through research process in order to look for the effective teaching learning methods as well as the solutions for various problems. The teachers could also improve/change the classroom environments that can help develop students accordingly with the curriculum's goals. This process will be the new direction for carrying out the research on teachers' learning development as well as their own academic works. All teachers of the educational institutions should also provide support for developing the learners. The research for development of learning and teaching in the type of research that needs the cooperation of all related people aiming to solve the problems wholisticly.

Recommendations

1. Recommendations for the Sampled School

1.1 Recommendations for Curriculum Development

1.1.1 The educational institution's curriculum should be developed by making the linkages between the essential contents of each subject that related to the real life of students by employing the action research in organizing learning activities. The results of this process will be useful for solving the problems or can be put into practice immediately.

1.2 Recommendation for the Learning Methods

1.2.1 The time allotment for problem-based participatory learning may be shortened, for example, 2 sessions may be organized whereby one session can be used in the "Health Education" subject and other session may be used in the "Guidance & Counseling" Subject. This method will be convenient for organizing participatory learning activities. The teaching should be emphasized on having students participated in the learning process and students-centered. The learning process that provided opportunities for students to exchange knowledge and exposed to the concepts, events and the real experiences will help students formed new knowledge relevantly with the real situation, used their thought and practiced at the same time. Through this situation, students will be aware of the problems occurred. Besides, group process, should be applied in order to promote students to further their study, explore, discuss, and establish the relationship among their groups' members.

1.2.2 The educational institutions should recognize the importance of organizing the learning process and set the direction for the development of the sex education teachers. The teachers should realize the significance of teaching skills and learning process. The teachers should be promoted continuously to participate in the seminars or workshops on health education. Teacher training will be useful and will also be helpful in expanding the concept of sex education to school teachers.

1.3 Recommendations for Continuing the Activities for the Sampled Group

The educational institution should have students' guardians participated in the learning process since the guardians influent largely on learning and effective child nurturing. The educational institution should provide students guardians sex-education

related information during each meeting organized for the guardians by the teachers who are responsible for sex education teaching.

2. Recommendations for General Schools

2.1 The general educational institutions should use this sex education learning model for their students and coordinate with other related organizations for organizing additional learning centers in order to promote learning, develop students accordingly with problem situation and students' needs, and the solve the problems occurred. Since the result of this research revealed that the appropriate organizations/learning centers on sex education are very rare in the community.

2.2 The general educational institutions can be able to develop learning by using action research in organizing learning activities in order to release the burden of teachers and to save the time for learning. This teaching and learning model will help teachers explain about the effective learning methods and be able to learn more.

3. Recommendations for Furthering Researches

3.1 The study regarding the model development for modifying sexual health risk behavior among male adolescents emphasizing participatory learning through problem-centered and empowerment aiming to modify adolescents' sexual health risk behavior that conducive for getting sexual transmitted diseases should be carried out. This type of this study will allow adolescents to and understand their own needs, decrease their sexual health risk behavior and prevent sexual transmitted diseases.

3.2 Participatory action research should be employed with the participation of teachers, students, and guardians in solving problems of sex relationships of female adolescents. This research design will be effective in preventing and solving the problems regarding sexual health risk behavior among adolescents.

3.3 Qualitative research regarding sex relationship of male and female adolescents should be carried out in order to get the in-depth information that will be useful for solving the problems and setting the effective measures for preventing and solving sexual health risk behavior.

บรรณานุกรม

กมล สุดประเสริฐ. เอกสารการวิจัยปฏิบัติการ. เอกสารอัดสำเนา. (ม.ป.พ.).

กองระบาดวิทยา. (2548). สถานการณ์ผู้ป่วยเอดส์และผู้ติดเชื้อเอดส์ที่มีอาการของประเทศไทย. ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2548.

กองสุขศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2542). แนวคิด ทฤษฎี และการนำไปใช้ในการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

การประชุมงานส่งเสริมกิจกรรมพิเศษงานการป้องกันโรคเอดส์ พื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด เขต 1 จังหวัดร้อยเอ็ด. 2549. เอกสารอัดสำเนา.

กลุ่มโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ สำนักโรคเอดส์ วัณโรค และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2547). คู่มือการให้การปรึกษาเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

_____. (2548). การสัมมนาระดับชาติเรื่องโรคเอดส์ ครั้งที่ 10 กำหนดการ ผลงานวิชาการ / บทคัดย่อ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

_____. (2548). สถานการณ์โรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ในประเทศไทย . (ตั้งแต่ ตุลาคม2547 ถึง สิงหาคม 2548). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

เกรียงศักดิ์ ไชยยา. (2534). การสอนสุขศึกษาโดยใช้วิธีการเรียนรู้จากปัญหาในการป้องกันโรคเอดส์ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคระนอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2544). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ.2545-2549. เอกสารอัดสำเนา.

จันท์ฑิตา พฤกษานานนท์. (2538). พฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น. สงขลานครินทร์เวชสาร, 12 (3) : 141-144.

เฉลิมพล ตันสกุล. (2543). การเรียนรู้กับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ. เอกสารอัดสำเนา.

ชะนวนทอง ธนสุกาญน์ และสุรีย์ จันทรโมลี. (2542). “ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม.” แนวคิดทฤษฎีและการนำไปใช้ในการดำเนินงานสุขศึกษาและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ. กองสุขศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.

ดวงหทัย นุ่มนวน. (2546). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ต้องจิตต์ กาญจโนทัย. (2540). การประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคร่วมกับทฤษฎีการสร้างพลังในการป้องกันโรคเอดส์ของหญิงตั้งครรภ์ โรงพยาบาลแม่และเด็ก ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต1. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ทองจันทร์ หงษ์รดารมภ์ และบุญนาท ลายสนิทเสรีกุล.(2538). การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก. การประชุมเชิงปฏิบัติการสาธารณสุขศาสตร์ ครั้งที่ 4 ณ คณะสาธารณสุข-ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล : กรุงเทพมหานคร.

ทองจันทร์ หงษ์รดารมภ์. (2538). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก.กรุงเทพมหานคร: หน่วยการแพทย์ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เอกสารอัดสำเนา.

นงลักษณ์ วิรัชชัย.(2543). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน:การวิจัยปฏิบัติการของครู. กรุงเทพมหานคร จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสเกษียณอายุราชการ.

นิกร ดุสิตสิน, วีระนิยม วรรณและไพลิน ศรีสุโข. (2545). คู่มือเพศศาสตรศึกษา ระดับมัธยม. ศูนย์วิจัยและพัฒนาเพศศาสตรศึกษา สถาบันวิจัยวิทยาศาสตรการแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิคม มูลเมือง. (2536). ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีใช้ปัญหาเป็นหลัก วิชาสาธารณสุขมูลฐาน สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

นิภา มนุญปิจุ. (2539). วิธีการสอนสุขศึกษาแบบมีส่วนร่วม. เอกสารการประชุมวิชาการพัฒนางานบริการสุขภาพในสถานศึกษา วันที่ 25-29 มีนาคม 2539. กรุงเทพมหานคร :โรงแรมเอสดีอเวนิว.

นิรมล เมืองโสม. (2543). วัฒนธรรมทางเพศ การรับรู้ความเสี่ยง และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นเขตเมือง : กรณีศึกษาจังหวัดหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาสังคมศาสตรการแพทย์และสาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.(2548). เพศศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (ฉบับร่าง). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

บุญยง เกี่ยวการค้า. (2527). วิธีการทางสุขศึกษา. เอกสารการสอนชุดวิชา สุขศึกษา หน่วยที่ 8 – 15 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพมหานคร : สำหนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 111 – 126.

_____. (2534). วิธีการทางสุขศึกษา. เอกสารการสอนชุดวิชาสุขศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 9, กรุงเทพมหานคร : สำหนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บุปผาสวรรค์ อุดมพืชน์. (2548). ประสิทธิผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษาแก่บิดาหรือมารดาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี.

วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). “การเรียนรู้” เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา สุขศึกษา หน่วยที่ 1-7 สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์.

ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร. (2530). พฤติกรรมทางเพศ. เอกสารอัดสำเนา.

ปวีณา สายสูง. (2541). พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดน่าน. การค้นคว้าแบบอิสระบัณฑิตวิทยาลัย การศึกษาตามหลักสูตรปริญญา, สาธารณสุขศาสตร-มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปราโมทย์ ประสาทกุล และคณะ. (2530). พฤติกรรมทางเพศก่อนแต่งงานของวัยรุ่นในเขตเมืองและเขตชนบท. ในการประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ. หน้า 283-299. กรุงเทพมหานคร: สมาคมนักประชากรศาสตร์.

พิชัย ไทยอุดม. (2540). การประยุกต์แนวคิดทักษะชีวิตศึกษา ในการสอนเพศศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

มาลี ซันศิริ. (2545). การประยุกต์ทักษะชีวิต เพื่อการป้องกันเชื้อเอดส์ทางเพศสัมพันธ์ของนักเรียนสหศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

เยาวลักษณ์ ตรีธัญญทรัพย์. (2542). ประสิทธิผลของโปรแกรมทันตสุขศึกษาในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านทันตสุขภาพโดยประยุกต์ทฤษฎีความสามารถของตนเองนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ระวิวรรณ แสงฉาย. (2538). การให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา แนวคิดสำหรับพ่อแม่ ครูผู้สอนในโรงเรียน บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : ที.พี.พริ้นท์.

เรณุมาศ มาอุ่นและวรวิทย์ อรรถโกวิทธาตรี. (2547). สุขศึกษา ม.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่2. พิมพ์ครั้งที่1.กรุงเทพมหานคร: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ(พว.)จำกัด.

วนิดา ชนินทยุทธวงศ์. (2541). คู่มือการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: บริษัทวงศ์โกมลโปรดักชั่น.

วสันต์ ศิลปสุวรรณ และพิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ. (2542). รายงานการวิจัย “คิดเป็น” ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล. เอกสารอัดสำเนา.

วารสารโรงพยาบาลร้อยเอ็ด โรงพยาบาลกาฬสินธุ์ โรงพยาบาลมหาสารคาม, ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม 2544, หน้า 9-17.

สมจิตต์ สุพรรณทัสน์. (2534). จิตวิทยาการศึกษา. คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2526). การปรับพฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร : พีระพัธนา.

_____. (2543). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร :

_____. (2539). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมพงษ์ สกุลอิสริยาภรณ์และคณะ. (2540). ความรู้และทัศนคติต่อโรคเอดส์ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับโรคเอดส์ในสถานศึกษาของนักเรียนเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์. วารสารการแพทย์ โรงพยาบาลศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์. หน้า 303-312.

สิปปนนท์ เกตุทัต.(2542). “การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้” การบรรยายพิเศษ วันที่ 13 กุมภาพันธ์ ณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุชา จันทร์เอม. (2528). วัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต.

สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม. (2521). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา.

สุชาติ โสมประยูร และ ววรรณี โสมประยูร.(2531). เพศศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.

สุภา เพ่งพิศ. (2536). ประสิทธิผลของการใช้กระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนางานสุขศึกษา ในหอผู้ป่วยหลังคลอด โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุปรียา ตันสกุล. (2544). กระบวนการเรียนรู้กับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ. ในการประชุมสัมมนา เวทีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับชาติ. วารสารการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ปีที่ 24 ฉบับที่ 4 ต.ค-ธ.ค 44 .

สุพร เกิดสว่าง. (2536). Adolescent Reproductive Health. ในการประชุมใหญ่ทางวิชาการแห่งศิริราชครั้งที่ 7. หน้า 274-285. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์.

สุรางรัตน์ โฆษิตธนสาร (2548.) ประสิทธิผลของโปรแกรมการสอนเพศศึกษาเพื่อป้องกันพฤติกรรมทางเพศที่ไม่พึงประสงค์ ในนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์), สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุรีย์ จันทรโมลี. (2527). วิธีการทางสุขศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงกมล.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2549). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 9. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด. (2548). รายงานการเกิดโรคที่สำคัญของจังหวัดร้อยเอ็ด. เอกสารอัดสำเนา

ศุภมาตร อิสระพันธุ์. (2534.) ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษา เพื่อป้องกันโรคเอดส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช.วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

องค์การแพธ (PATH) โครงการก้าวย่างอย่างเข้าใจ. (2547). คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้ “เพศศึกษา” สำหรับเยาวชนช่วงชั้น 2-4. กรุงเทพมหานคร : ณัฐรันต์การพิมพ์.

อภิชาต ศิวยาธร. (2531). โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์. สมาคมแพทย์ทางกามโรคแห่งประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.

อนุพงษ์ ชิตวรากร. (2542). Sexually Transmitted Diseases. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โฮลิสติก พับลิสซิ่ง จำกัด.

อรนันท์ หาญยุทธ.(2532). จิตวิทยาการเรียนรู้ เพื่อการสอนสุขภาพอนามัย :ในเอกสารการสอนชุดวิชาการเรียนการสอนสุขภาพอนามัย หน่วยที่ 1-7. (เล่มที่ 1 หน้า 117). นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อรพรรณ ทองแตง. (2536). เอกสารประกอบพฤติกรรมวัยรุ่น. เอกสารอัดสำเนา.

อรอุษา จันทรวิรุจ. (2544). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ.วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

อาภรณ์ เชื้อประไพศิลป์. (2534). “การวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาคุณภาพพยาบาล” บทความพิเศษ จดหมายข่าวสมาคมวิจัยเชิงคุณภาพ แห่งประเทศไทย. ปีที่ 5 ฉบับที่ 1-2 หน้า 3-10.

อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม. เพศศึกษาที่น่ารู้. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนกำกัดสไตล์, ม.ป.ท.

เอกสารประกอบ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 . (2545). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา.พิมพ์ครั้งที่ 1. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

ภาษาอังกฤษ

Anderson , J. R. (1977). The notion of schemata and the educational enterprise : general discussion of the Conference. In : Schooling and the acquisition of knowledge. Edited by R.C. Anderson, R.J. Spiro & W.E. Montage. Erlbaum Hillsdale.

Anderson , J. C. & Biddle W.B. (1975) . On asking people questions about what they are reading. In : The Psychology of Learning and Motivation. Edited by G.H. Bower. New York Academic Press.

Anderson , J. R. & Redder L.M. (1979). An elaborative processing explanation of Depth of processing. In : Levels of Processing in Human Memory. Edited by L.S. Cermak & F.I.M. Cralk Erlbaum, Hillsdale.

Bandura, A. (1997). Social Learning Theory. Englewood Cliffd, NJ : Prentice-Hall.

_____. (1983). Honoring The Self: The Psychology of Confidence and Respect. New York: Bantam Books.

_____. (1986). Social Foundation of Thought and Action. Englewood Cliffd, NJ : Prentice-Hall.

_____. (1993). Self - efficacy in cognitive development and functioning. Educational Psychologist. 28 (2), 177-148.

Berker Larry. (1991). Group in Process : An Introduction to Small Group communication .

Biklen, B. (1992). Qualitative Research for Education: An Introduction to Theory and Methods (2nd ed.). Allyn and Bacon, Boston, London.

Bloom,B.S.(Ed).(1965). Taxonomy of Education Objective : Handbook I: Cognitive domain. New York : David Mckey

Collins, A. & Spiegel, S. A. (n.d.). "So You Want to Do Action Research?" in http://www.enc.org/reform/journals/ENC2432/ 2432CH10.htm)

Dick, B.(2000). Beginner's guide to action research. Webpage : http://ousd.k 12.ca/Netday/links/Action_research/ begin_ guide_research. (27/11/2543).

Dusex, J.B. (1986). Adolescent Development and Behavioral. New York : College Press.

Donna J. Zimmerman and John S. Santelli. (1998) Popular Reports, Meeting the Needs of Young Adults, (October1998) : 11-15.

Eisenstaedt, R.S. (1990). Problem – Based learning Cognitive and Cohort traits of Randomly selected Participants and Decliners. Academic - medicine. 65 (September 1990) : 11-12.

Ferrier, R.M. (1990).Problem – Based learning : Dase it make a difference ? I Dental Education. 54 (September 1990) : 994-551.

Gagne, Robert M. (1970). The Condition of Learning. 2nd ed. New York : Holt, Runehart and Winston.

Green, L.W., et al., (1980). Health Education Planning : A Diagnostic Approach. California : (May) field Publisihing.

Henry, C. & Kemmis, S. (1985). A Point by Point: Guide to Action Research for Teachers. Smith, W. J(ed). Australian Administrator, School of Education, Deakin University, vol 6, no 4.

Hillgard, E.F. (1996:6). Introduction to Psychology. (3rd ed). New York : Harcourt Brace.

Hillgard ,R. & Bewer, H. (1966). Theories of Learning. Meridith Publishing Company.

Hopkins, D. (1993). A teacher's guide to classroom research (2nd ed.). Bristol, PA: Open University Press.

Hurlock, E.B. (1967). Adolescent development. New York : Mc Graw Hill.

IDCR. (1989). Human Sexuality. Cannada : Report of a workshop held at International Development Research. Center.

Johnson, B. (1993). Teacher–as–researcher. ERIC Clearinghouse on Teacher Education Washington DC.ED335205. Webpage : http://www.ed.gov/databases/ERIC_Digests/ed355205. (27/11/2543).

Kemmis, S. & McTaggart, R. (1988). The action research planner (3rd ed.). Victoria: Deakin University Press [1st ed., 1981].

Peper, R.J. & Mayer R.E . (1978). Note taking as a generative activity. Journal of Educational Psychology. (70) : 514-522.

Reder , R.J. & Mayer R.E. (1980). The role of elaboration in the compare hens ion and retention of prose : a critical review. Review of Educational Research. (5) : 5-53.

Rudduch, J . (1978). Learning through small group discussion. Research into Higher Education Monographs. Guildford.

Wittrock, M.C. (1974). Learning as a generative. Educational Psychologist. (11) : 87-95.

World Health Organization. The World Health Report 1998. Life in The 21 th Century A Vision for All.

Yong, W.R.,. (1993). Sex Information Line Training Manual : Master and Johnson Institute.

Zuber-Skerritt, O. (1992). Action research in higher education examples and reflection. Kogan page limited, London.

www.Clinicrak.com/messages/viewmessage.php?id = 1123&maintype =บทความเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2547. 20 April 2004

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตารางที่ 19 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ความเข้าใจถูกต้องในปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ก่อนและหลังการเรียนรู้ รายข้อคำถาม

ข้อความ	กลุ่มตัวอย่าง (n=40)	
	ก่อน	หลัง
	ร้อยละ	ร้อยละ
1. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ มีโอกาสเกิดขึ้นกับทุกคนถ้ามีเพศสัมพันธ์โดยไม่มีการป้องกันที่ถูกต้อง	80.0	90.0
2. การมีเพศสัมพันธ์ กับผู้เป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เพียงครั้งเดียวไม่อาจติดเชื้อได้	72.5	90.0
3. การมีเพศสัมพันธ์โดยสวมถุงยางอนามัยทำให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	75.0	92.5
4. โรคเอดส์เกิดจากเชื้อไวรัส	87.5	95.0
5. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นโรคที่เกิดจากการร่วมเพศเท่านั้น	72.5	77.5
6. การมีเพศสัมพันธ์เพียงครั้งเดียวก็สามารถตั้งครรภ์ได้	77.5	85.0
7. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ สามารถรักษาให้หายขาดได้	60.0	85.0
8. การเลือกซื้อถุงยางอนามัย ไม่จำเป็นต้องดูวันหมดอายุ	75.0	80.0
9. การนับวันเป็นวิธีคุมกำเนิดที่ปลอดภัยจากการตั้งครรภ์มากที่สุด	37.5	80.0
10. วิธีคุมกำเนิดที่ดีที่สุดคือ การใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดแบบฉุกเฉินเท่านั้น	30.0	75.0
11. การกินยาคุมแบบฉุกเฉิน ที่ใช้รับประทานหลังร่วมเพศสามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้ 100%	50.0	70.0
12. โรคซิฟิลิสหากเป็นในขณะตั้งครรภ์ ทารกในครรภ์สามารถติดโรคได้	50.0	82.5
13. โรคหนองในเป็นโรคที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัส	32.5	87.5
14. การไม่มีเพศสัมพันธ์เป็นวิธีป้องกันการตั้งครรภ์ที่ดีที่สุด	95.0	95.0
15. การหลั่งภายนอก ไม่สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้	22.5	90.0

ตารางที่ 20 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ จำแนกตามความรู้ความเข้าใจในปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ก่อนและหลังการเรียนรู้ รายข้อคำถาม

ข้อความ	กลุ่มตัวอย่าง (n=24)	
	ก่อน	หลัง
	ร้อยละ	ร้อยละ
1. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ มีโอกาสเกิดขึ้นกับทุกคนถ้ามีเพศสัมพันธ์โดยไม่มีการป้องกันที่ถูกต้อง	75.0	92.0
2. การมีเพศสัมพันธ์ กับผู้เป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เพียงครั้งเดียวไม่อาจติดเชื้อได้	79.0	87.5
3. การมีเพศสัมพันธ์โดยสวมถุงยางอนามัยทำให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	75.0	92.0
4. โรคเอดส์เกิดจากเชื้อไวรัส	83.0	100.0
5. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นโรคที่เกิดจากการร่วมเพศเท่านั้น	71.0	75.0
6. การมีเพศสัมพันธ์เพียงครั้งเดียวก็สามารถตั้งครรภ์ได้	71.0	79.0
7. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ สามารถรักษาให้หายขาดได้	67.0	79.0
8. การเลือกซื้อถุงยางอนามัย ไม่จำเป็นต้องดูวันหมดอายุ	79.0	79.0
9. การนับวันเป็นวิธีคุมกำเนิดที่ปลอดภัยจากการตั้งครรภ์มากที่สุด	46.0	75.0
10. วิธีคุมกำเนิดที่ดีที่สุดคือ การใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดแบบฉุกเฉินเท่านั้น	25.0	79.0
11. การกินยาคุมแบบฉุกเฉิน ที่ใช้รับประทานหลังร่วมเพศสามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้ 100%	54.0	62.5
12. โรคซิฟิลิสหากเป็นในขณะตั้งครรภ์ ทารกในครรภ์สามารถติดโรคได้	54.0	79.0
13. โรคหนองในเป็นโรคที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัส	37.5	92.0
14. การไม่มีเพศสัมพันธ์เป็นวิธีป้องกันการตั้งครรภ์ที่ดีที่สุด	100.0	100.0
15. การหลั่งภายนอก ไม่สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้	29.0	83.0

ตารางที่ 21 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ จำแนกตามความรู้ความเข้าใจในปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ก่อนและหลังการเรียนรู้ รายข้อคำถาม

ข้อความ	กลุ่มตัวอย่าง (n=16)	
	ก่อน	หลัง
	ร้อยละ	ร้อยละ
1. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ มีโอกาสเกิดขึ้นกับทุกคนถ้ามีเพศสัมพันธ์โดยไม่มีการป้องกันที่ถูกต้อง	87.5	87.5
2. การมีเพศสัมพันธ์ กับผู้เป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เพียงครั้งเดียวไม่อาจติดเชื้อได้	62.5	94.0
3. การมีเพศสัมพันธ์โดยสวมถุงยางอนามัยทำให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	75.0	94.0
4. โรคเอดส์เกิดจากเชื้อไวรัส	87.5	94.0
5. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นโรคที่เกิดจากการร่วมเพศเท่านั้น	75.0	81.0
6. การมีเพศสัมพันธ์เพียงครั้งเดียวก็สามารถตั้งครรภ์ได้	87.5	94.0
7. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ สามารถรักษาให้หายขาดได้	50.0	94.0
8. การเลือกซื้อถุงยางอนามัย ไม่จำเป็นต้องดูวันหมดอายุ	69.0	81.0
9. การนับวันเป็นวิธีคุมกำเนิดที่ปลอดภัยจากการตั้งครรภ์มากที่สุด	25.0	87.5
10. วิธีคุมกำเนิดที่ดีที่สุดคือ การใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดแบบฉุกเฉินเท่านั้น	37.5	69.0
11. การกินยาคุมแบบฉุกเฉิน ที่ใช้รับประทานหลังร่วมเพศสามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้ 100%	44.0	81.0
12. โรคซิฟิลิสหากเป็นในขณะตั้งครรภ์ ทารกในครรภ์สามารถติดโรคได้	44.0	87.5
13. โรคหนองในเป็นโรคที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัส	25.0	81.0
14. การไม่มีเพศสัมพันธ์เป็นวิธีป้องกันการตั้งครรภ์ที่ดีที่สุด	87.5	87.5
15. การหลั่งภายนอก ไม่สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้	87.5	100.0

ตารางที่ 22 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้

ข้อความ	คำตอบ	กลุ่มตัวอย่าง (n=40)	
		ก่อน	หลัง
		ร้อยละ	ร้อยละ
1. เมื่อคนรักของนักเรียนขอ หรือรบเร้าให้มีเพศสัมพันธ์ด้วย โดยไม่ฟังเหตุผล นักเรียนสามารถปฏิเสธ หรือหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ได้	ทุกครั้ง	2.5	87.5
	บ่อยครั้ง	5.0	10.0
	บางครั้ง	12.5	2.5
	ทำได้บ้าง	7.5	0.0
	ทำไม่ได้	72.5	0.0
2. นักเรียนสามารถหลีกเลี่ยงการอ่านหนังสือและนวนิยายที่ยั่วยุอารมณ์ทางเพศได้	ทุกครั้ง	5.0	55.0
	บ่อยครั้ง	5.0	30.0
	บางครั้ง	27.5	12.5
	ทำได้บ้าง	22.5	2.5
	ทำไม่ได้	40.0	0.0
3. เมื่อเพื่อนของนักเรียนชวนให้ดูวิดีทัศน์หรือภาพยนตร์โป๊ นักเรียนมั่นใจว่าจะไม่ทำตามคำชักชวนนั้น	ทุกครั้ง	5.0	70.0
	บ่อยครั้ง	5.0	20.0
	บางครั้ง	12.5	10.0
	ทำได้บ้าง	27.5	0.0
	ทำไม่ได้	50.0	0.0
4. เมื่อมีสถานการณ์ที่ทำให้นักเรียนต้องอยู่ตามลำพังสองต่อสองกับคนรัก นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถหลีกเลี่ยง หรือนำตัวเองออกมาจากสถานการณ์นั้นได้	ทุกครั้ง	2.5	50.0
	บ่อยครั้ง	5.0	37.5
	บางครั้ง	10.0	10.0
	ทำได้บ้าง	27.5	2.5
	ทำไม่ได้	55.0	0.0
5. เมื่อคนรักขอโอบกอดสัมผัสร่างกายภายนอก นักเรียนมั่นใจว่าจะไม่ทำตามคำร้องขอ	ทุกครั้ง	2.5	65.0
	บ่อยครั้ง	2.5	25.0
	บางครั้ง	17.5	10.0
	ทำได้บ้าง	27.5	0.0
	ทำไม่ได้	55.0	0.0

ตารางที่ 22 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้ (ต่อ)

	ข้อความ	คำตอบ	กลุ่มตัวอย่าง (n=40)	
			ก่อน	หลัง
			ร้อยละ	ร้อยละ
6.	เมื่อเพื่อนชักชวนให้ดื่มสุรา หรือของมึนเมาอื่นๆ นักเรียนคิดว่าสามารถปฏิเสธ และงดเว้นการดื่มได้	ทุกครั้ง	0.0	82.5
		บ่อยครั้ง	10.0	15.0
		บางครั้ง	5.0	2.5
		ทำได้บ้าง	27.5	0.0
		ทำไม่ได้	57.5	0.0
7.	นักเรียนสามารถหลีกเลี่ยงการไปเที่ยวสถานเริงรมย์หรือเที่ยวงานกลางคืนกับเพื่อนต่างเพศได้	ทุกครั้ง	2.5	72.5
		บ่อยครั้ง	5.0	17.5
		บางครั้ง	17.5	10.0
		ทำได้บ้าง	27.5	0.0
		ทำไม่ได้	47.5	0.0
8.	เมื่อเพื่อนสนิทของนักเรียนชวนไปเที่ยวค้างแรมแบบไปเป็นคู่ (ชาย-หญิง) นักเรียนกล้าที่จะบอกปฏิเสธ	ทุกครั้ง	0.0	77.5
		บ่อยครั้ง	5.0	20.0
		บางครั้ง	2.5	2.5
		ทำได้บ้าง	27.5	0.0
		ทำไม่ได้	65.0	0.0
9.	แม้มีสิ่งยั่วยุทางอารมณ์ ให้มีความต้องการทางเพศ นักเรียนสามารถที่จะปฏิเสธ หรือหลีกเลี่ยงไม่มีเพศสัมพันธ์ได้	ทุกครั้ง	0.0	77.5
		บ่อยครั้ง	2.5	20.0
		บางครั้ง	5.0	2.5
		ทำได้บ้าง	37.5	0.0
		ทำไม่ได้	55.0	0.0
10.	เมื่อคนรักของนักเรียนอ้อนวอนขอหอมแก้มและจุมพิต (จูบ) นักเรียนเชื่อว่าตนเองสามารถปฏิเสธคนรักได้	ทุกครั้ง	0.0	70.0
		บ่อยครั้ง	0.0	27.5
		บางครั้ง	12.5	0.0
		ทำได้บ้าง	30.0	2.5
		ทำไม่ได้	57.5	0.0

ตารางที่ 22 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้ (ต่อ)

ข้อความ	คำตอบ	กลุ่มตัวอย่าง (n=40)	
		ก่อน	หลัง
		ร้อยละ	ร้อยละ
11. เมื่อคนรักขอมีเพศสัมพันธ์ด้วย นักเรียนกล้าที่จะบอกกับคนรักว่านักเรียนยังไม่พร้อมและไม่สบายใจที่จะต้องมีอะไรกัน	ทุกครั้ง	0.0	87.5
	บ่อยครั้ง	2.5	7.5
	บางครั้ง	7.5	5.0
	ทำได้บ้าง	20.0	0.0
	ทำไม่ได้	70.0	0.0
12. การปฏิเสธที่จะอยู่กับคนรัก สองต่อสองเป็นเรื่องที่นักเรียนสามารถทำได้	ทุกครั้ง	7.5	65.0
	บ่อยครั้ง	5.0	30.0
	บางครั้ง	12.5	5.0
	ทำได้บ้าง	22.5	0.0
	ทำไม่ได้	52.5	0.0
13. เมื่อนักเรียนเกิดอารมณ์ทางเพศ นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถระบายอารมณ์เพศนั้นได้ด้วยการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การเล่นกีฬา การออกกำลังกาย และทำงานอดิเรกที่สร้างสรรค์	ทุกครั้ง	0.0	90.0
	บ่อยครั้ง	0.0	2.5
	บางครั้ง	7.5	5.0
	ทำได้บ้าง	22.5	0.0
	ทำไม่ได้	70.0	2.5

ตารางที่ 23 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ด้านความเชื่อในความสามารถของตนเองในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้

ข้อความ	คำตอบ	กลุ่มตัวอย่าง (n=24)	
		ก่อน	หลัง
		ร้อยละ	ร้อยละ
1. เมื่อคนรักของนักเรียนขอ หรือรบเร้าให้มีเพศสัมพันธ์ด้วย โดยไม่ฟังเหตุผล นักเรียนสามารถปฏิเสธ หรือหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ได้	ทุกครั้ง	8.0	79.0
	บ่อยครั้ง	4.0	17.0
	บางครั้ง	13.0	0.0
	ทำได้บ้าง	13.0	4.0
	ทำไม่ได้	62.0	0.0
2. นักเรียนสามารถหลีกเลี่ยงการอ่านหนังสือและนวนิยายที่ยั่วยุอารมณ์ทางเพศได้	ทุกครั้ง	13.0	50.0
	บ่อยครั้ง	13.0	37.0
	บางครั้ง	25.0	13.0
	ทำได้บ้าง	17.0	0.0
	ทำไม่ได้	33.0	0.0
3. เมื่อเพื่อนของนักเรียนชวนให้ดูวิดีทัศน์หรือภาพยนตร์โป๊ นักเรียนมั่นใจว่าจะไม่ทำตามคำชักชวนนั้น	ทุกครั้ง	13.0	67.0
	บ่อยครั้ง	8.0	25.0
	บางครั้ง	13.0	8.0
	ทำได้บ้าง	16.0	0.0
	ทำไม่ได้	50.0	0.0
4. เมื่อมีสถานการณ์ที่ทำให้นักเรียนต้องอยู่ตามลำพังสองต่อสองกับคนรัก นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถหลีกเลี่ยง หรือนำตัวเองออกมาจากสถานการณ์นั้นได้	ทุกครั้ง	8.0	46.0
	บ่อยครั้ง	8.0	46.0
	บางครั้ง	13.0	4.0
	ทำได้บ้าง	21.0	4.0
	ทำไม่ได้	50.0	0.0

ตารางที่ 23 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ด้านความเชื่อในความสามารถของตนเองในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้ (ต่อ)

	ข้อความ	คำตอบ	กลุ่มตัวอย่าง (n=24)	
			ก่อน	หลัง
			ร้อยละ	ร้อยละ
5.	เมื่อคนรักขอโอบกอดสัมผัสร่างกายภายนอก นักเรียนมั่นใจว่าจะไม่ทำตามคำร้องขอ	ทุกครั้ง	8.0	62.0
		บ่อยครั้ง	4.0	25.0
		บางครั้ง	25.0	13.0
		ทำได้บ้าง	21.0	0.0
		ทำไม่ได้	42.0	0.0
6.	เมื่อเพื่อนชักชวนให้ดื่มสุรา หรือของมึนเมาอื่นๆ นักเรียนคิดว่าสามารถปฏิเสธ และงดเว้นการดื่มได้	ทุกครั้ง	4.0	75.0
		บ่อยครั้ง	17.0	21.0
		บางครั้ง	8.0	4.0
		ทำได้บ้าง	21.0	0.0
		ทำไม่ได้	50.0	0.0
7.	นักเรียนสามารถหลีกเลี่ยงการไปเที่ยวสถานเริงรมย์หรือเที่ยวงานกลางคืนกับเพื่อนต่างเพศได้	ทุกครั้ง	8.0	58.0
		บ่อยครั้ง	8.0	25.0
		บางครั้ง	17.0	17.0
		ทำได้บ้าง	21.0	0.0
		ทำไม่ได้	46.0	0.0
8.	เมื่อเพื่อนสนิทของนักเรียนชวนไปเที่ยวค้างแรมแบบไปเป็นคู่ (ชาย-หญิง) นักเรียนกล้าที่จะบอกปฏิเสธ	ทุกครั้ง	4.0	71.0
		บ่อยครั้ง	13.0	25.0
		บางครั้ง	0.0	4.0
		ทำได้บ้าง	25.0	0.0
		ทำไม่ได้	58.0	0.0

ตารางที่ 23 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ด้านความเชื่อในความสามารถของตนเองในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้ (ต่อ)

	ข้อความ	คำตอบ	กลุ่มตัวอย่าง (n=24)	
			ก่อน	หลัง
			ร้อยละ	ร้อยละ
9.	แม้มีสิ่งยั่วยุทางอารมณ์ ให้มีความต้องการทางเพศนักเรียนสามารถที่จะปฏิเสธ หรือหลีกเลี่ยงไม่มีเพศสัมพันธ์ได้	ทุกครั้ง	4.0	71.0
		บ่อยครั้ง	4.0	25.0
		บางครั้ง	8.0	0.0
		ทำได้บ้าง	29.0	4.0
		ทำไม่ได้	55.0	0.0
10.	เมื่อคนรักของนักเรียนอ้อนวอนขอหอมแก้มและจุมพิต (จูบ) นักเรียนเชื่อว่าตนเองสามารถปฏิเสธคนรักได้	ทุกครั้ง	0.0	67.0
		บ่อยครั้ง	8.0	29.0
		บางครั้ง	13.0	0.0
		ทำได้บ้าง	29.0	4.0
		ทำไม่ได้	50.0	0.0
11.	เมื่อคนรักขอมีเพศสัมพันธ์ด้วย นักเรียนกล้าที่จะบอกกับคนรักว่านักเรียนยังไม่พร้อมและไม่สบายใจที่จะต้องมีอะไรกัน	ทุกครั้ง	8.0	92.0
		บ่อยครั้ง	0.0	8.0
		บางครั้ง	4.0	0.0
		ทำได้บ้าง	21.0	0.0
		ทำไม่ได้	67.0	0.0
12.	การปฏิเสธที่จะอยู่กับคนรักสองต่อสองเป็นเรื่องที่นักเรียนสามารถทำได้	ทุกครั้ง	21.0	67.0
		บ่อยครั้ง	4.0	25.0
		บางครั้ง	17.0	8.0
		ทำได้บ้าง	21.0	0.0
		ทำไม่ได้	37.0	0.0
13.	เมื่อนักเรียนเกิดอารมณ์ทางเพศ นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถระบายอารมณ์เพศนั้นได้ด้วยการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การเล่นกีฬา การออกกำลังกายและทำงานอดิเรกที่สร้างสรรค์	ทุกครั้ง	8.0	84.0
		บ่อยครั้ง	0.0	4.0
		บางครั้ง	4.0	8.0
		ทำได้บ้าง	26.0	0.0
		ทำไม่ได้	62.0	4.0

ตารางที่ 24 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ด้านความเชื่อในความสามารถของตนเองในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้

ข้อความ	คำตอบ	กลุ่มตัวอย่าง (n=16)	
		ก่อน	หลัง
		ร้อยละ	ร้อยละ
1. เมื่อคนรักของนักเรียนขอ หรือรบเร้าให้มีเพศสัมพันธ์ด้วย โดยไม่ฟังเหตุผล นักเรียนสามารถปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ได้	ทุกครั้ง	0.0	100.0
	บ่อยครั้ง	13.0	0.0
	บางครั้ง	12.0	0.0
	ทำได้บ้าง	0.0	0.0
	ทำไม่ได้	75.0	0.0
2. นักเรียนสามารถหลีกเลี่ยงการอ่านหนังสือและนวนิยายที่ยั่วยุอารมณ์ทางเพศได้	ทุกครั้ง	5.0	63.0
	บ่อยครั้ง	5.0	19.0
	บางครั้ง	27.5	12.0
	ทำได้บ้าง	22.5	6.0
	ทำไม่ได้	40.0	0.0
3. เมื่อเพื่อนของนักเรียนชวนให้ดูวิดีทัศน์ หรือภาพยนตร์โป๊ นักเรียนมั่นใจว่าจะไม่ทำตามคำชักชวนนั้น	ทุกครั้ง	5.0	75.0
	บ่อยครั้ง	5.0	12.0
	บางครั้ง	12.5	13.0
	ทำได้บ้าง	27.5	0.0
	ทำไม่ได้	50.0	0.0
4. เมื่อมีสถานการณ์ที่ทำให้นักเรียนต้องอยู่ตามลำพังสองต่อสองกับคนรัก นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถหลีกเลี่ยงหรือนำตัวเองออกมาจากสถานการณ์นั้นได้	ทุกครั้ง	2.5	56.0
	บ่อยครั้ง	5.0	25.0
	บางครั้ง	10.0	19.0
	ทำได้บ้าง	27.5	0.0
	ทำไม่ได้	55.0	0.0
5. เมื่อคนรักขอโอบกอดสัมผัสร่างกายภายนอก นักเรียนมั่นใจว่าจะไม่ทำตามคำร้องขอ	ทุกครั้ง	2.5	69.0
	บ่อยครั้ง	2.5	25.0
	บางครั้ง	17.5	6.0
	ทำได้บ้าง	27.5	0.0
	ทำไม่ได้	55.0	0.0

ตารางที่ 24 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ด้านความเชื่อในความสามารถของตนเองในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้ (ต่อ)

ข้อความ	คำตอบ	กลุ่มตัวอย่าง (n=16)	
		ก่อน	หลัง
		ร้อยละ	ร้อยละ
6. เมื่อเพื่อนชักชวนให้ดื่มสุรา หรือของมึนเมาอื่นๆ นักเรียนคิดว่าสามารถปฏิเสธและงดเว้นการดื่มได้	ทุกครั้ง	0.0	94.0
	บ่อยครั้ง	10.0	6.0
	บางครั้ง	5.0	0.0
	ทำได้บ้าง	27.5	0.0
	ทำไม่ได้	57.5	0.0
7. นักเรียนสามารถหลีกเลี่ยงการไปเที่ยวสถานเริงรมย์หรือเที่ยวงานกลางคืนกับเพื่อนต่างเพศได้	ทุกครั้ง	2.5	94.0
	บ่อยครั้ง	5.0	6.0
	บางครั้ง	17.5	0.0
	ทำได้บ้าง	27.5	0.0
	ทำไม่ได้	47.5	0.0
8. เมื่อเพื่อนสนิทของนักเรียนชวนไปเที่ยวค้างแรมแบบไปเป็นคู่ (ชาย-หญิง) นักเรียนกล้าที่จะบอกปฏิเสธ	ทุกครั้ง	0.0	88.0
	บ่อยครั้ง	5.0	12.0
	บางครั้ง	2.5	0.0
	ทำได้บ้าง	27.5	0.0
	ทำไม่ได้	65.0	0.0
9. แม้มีสิ่งยั่วยุทางอารมณ์ ให้มีความต้องการทางเพศ นักเรียนสามารถที่จะปฏิเสธ หรือหลีกเลี่ยงไม่มีเพศสัมพันธ์ได้	ทุกครั้ง	0.0	88.0
	บ่อยครั้ง	2.5	12.0
	บางครั้ง	5.0	0.0
	ทำได้บ้าง	37.5	0.0
	ทำไม่ได้	55.0	0.0
10. เมื่อคนรักของนักเรียนอ้อนวอนขอหอมแก้มและจุมพิต (จูบ) นักเรียนเชื่อว่าตนเองสามารถปฏิเสธคนรักได้	ทุกครั้ง	0.0	75.0
	บ่อยครั้ง	0.0	25.0
	บางครั้ง	12.5	0.0
	ทำได้บ้าง	30.0	0.0
	ทำไม่ได้	57.5	0.0

ตารางที่ 24 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ด้านความเชื่อในความสามารถของตนเองในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้ (ต่อ)

ข้อความ	คำตอบ	กลุ่มตัวอย่าง (n=16)	
		ก่อน	หลัง
		ร้อยละ	ร้อยละ
11. เมื่อคนรักขอมีเพศสัมพันธ์ด้วย นักเรียนกล้าที่จะบอกกับคนรักว่านักเรียนยังไม่พร้อมและไม่สบายใจที่จะต้องมีอะไรกัน	ทุกครั้ง	0.0	81.0
	บ่อยครั้ง	2.5	6.0
	บางครั้ง	7.5	13.0
	ทำได้บ้าง	20.0	0.0
	ทำไม่ได้	70.0	0.0
12. การปฏิเสธที่จะอยู่กับคนรัก สองต่อสองเป็นเรื่องที่นักเรียนสามารถทำได้	ทุกครั้ง	7.5	62.0
	บ่อยครั้ง	5.0	38.0
	บางครั้ง	12.5	0.0
	ทำได้บ้าง	22.5	0.0
	ทำไม่ได้	52.5	0.0
13. เมื่อนักเรียนเกิดอารมณ์ทางเพศ นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถระบายอารมณ์เพศนั้นได้ด้วยการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การเล่นกีฬา การออกกำลังกาย และทำงานอดิเรกที่สร้างสรรค์	ทุกครั้ง	0.0	100.0
	บ่อยครั้ง	0.0	0.0
	บางครั้ง	7.5	0.0
	ทำได้บ้าง	22.5	0.0
	ทำไม่ได้	70.0	0.0

ตารางที่ 25 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้

ข้อมูล	กลุ่มตัวอย่าง (n=40)	
	ก่อน	หลัง
	ร้อยละ	ร้อยละ
1. ดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มของมึนเมา		
ดื่ม	17.5	2.5
ไม่ดื่ม	82.5	97.5
รวม	100.0	100.0
1.1 บุคคลที่ดื่มด้วย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เพื่อน	71.0	100.0
คนรัก	28.5	0.0
บิดา/มารดา/บุคคลในครอบครัว	28.5	0.0
อื่นๆ	0.0	0.0
1.2 สถานที่ดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มของมึนเมา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
บ้าน	28.5	0.0
สถานบันเทิงกลางคืน	57.0	100.0
ห้างสรรพสินค้า	14.0	0.0
หอพัก / บ้านเช่า	0.0	0.0
อื่นๆ	0.0	0.0
1.3 ความถี่ของการดื่ม		
ดื่มทุกวัน	0.0	0.0
ดื่มสัปดาห์ละครั้ง	0.0	0.0
ดื่มเดือนละ ครั้ง	14.0	0.0
2-3 เดือน ดื่ม 1 ครั้ง	86.0	0.0
อื่นๆ	0.0	100.0
รวม	100.0	100.0

ตารางที่ 25 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้ (ต่อ)

ข้อมูล	กลุ่มตัวอย่าง (n=40)	
	ก่อน	หลัง
	ร้อยละ	ร้อยละ
1.4 ชนิดของเครื่องดื่ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เบียร์		
ครั้งละขวดใหญ่	57.0	2.5
ครั้งละขวดเล็ก	0.0	0.0
ครั้งกระป๋อง	0.0	2.5
ไวน์	71.0	0.0
เครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์	14.0	0.0
เหล้า	28.5	2.5
อื่นๆ	0.0	0.0
1.5 สาเหตุที่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มของมึนเมา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เพื่อนชักชวน	10.0	0.0
อยากหาประสบการณ์	12.5	100.0
ระบายความเครียด / ไม่สบายใจ	0.0	0.0
อื่นๆ	0.0	0.0
1.6.1 ไปเที่ยวต่อ		
เคย	86.0	0.0
ไม่เคย	14.0	0.0
รวม	100.0	0.0
1.6.2 มีเพศสัมพันธ์		
เคย	28.5	0.0
ไม่เคย	71.5	0.0
รวม	100.0	0.0

ตารางที่ 25 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้ (ต่อ)

ข้อมูล	กลุ่มตัวอย่าง (n=40)	
	ก่อน	หลัง
	ร้อยละ	ร้อยละ
1.6.3 ใช้สารเสพติด		
เคย	28.5	0.0
ไม่เคย	71.5	0.0
รวม	100.0	0.0
1.6.4 อื่นๆ	0.0	0.0
รวม	0.0	0.0
2. เที่ยวสถานเริงรมย์ หรืองานกลางคืน (เช่น มหรสพสมโภช)		
เที่ยว	60.0	5.0
ไม่เที่ยว	40.0	95.0
รวม	100.0	100.0
2.1 บุคคลที่เที่ยวด้วย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เพื่อน	25.0	2.5
คนรัก	20.8	0.0
บิดา/มารดา/บุคคลในครอบครัว	58.0	0.0
อื่นๆ	0.0	2.5
2.2 ความถี่การเที่ยว		
ทุกวัน	0.0	0.0
สัปดาห์ละครั้ง	4.0	0.0
เดือนละครั้ง	46.0	0.0
2-3 เดือนครั้ง	50.0	0.0
อื่นๆ	0.0	100.0
รวม	100.0	100.0

ตารางที่ 25 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้ (ต่อ)

ข้อมูล	กลุ่มตัวอย่าง (n=40)	
	ก่อน	หลัง
	ร้อยละ	ร้อยละ
2.3 สาเหตุที่เที่ยวสถานเริงรมย์หรืองานกลางคืน (เช่น มหรสพสมโภช) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เพื่อนชักชวน	25.0	0.0
อยากหาประสบการณ์	42.0	0.0
ความสนุกสนาน	79.0	100.0
อื่นๆ	0.0	0.0
2.4.1 เที่ยวสถานเริงรมย์หรืองานกลางคืน (เช่น มหรสพสมโภช) แล้วมีเพศสัมพันธ์		
เคย	12.5	0.0
ไม่เคย	87.5	100.0
รวม	100.0	100.0
2.4.2 เที่ยวสถานเริงรมย์หรืองานกลางคืน แล้ว(เช่น มหรสพสมโภช) แล้วใช้สารเสพติด		
เคย	4.0	0.0
ไม่เคย	96.0	100.0
รวม	100.0	100.0
2.4.3 อื่นๆ	0.0	0.0
รวม	0.0	0.0
3. การดูวีดีโอโป๊ / วีดีทัศน์ R,X		
เคยดู	27.5	2.5
ไม่เคยดู	72.5	97.5
รวม	100.0	100.0
3.1 บุคคลที่ดูด้วย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เพื่อน	91.0	100.0
คนรัก	18.0	0.0
รุ่นพี่	27.0	0.0
ตามลำพัง	0.0	0.0
อื่นๆ	0.0	100.0

ตารางที่ 25 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้ (ต่อ)

ข้อมูล	กลุ่มตัวอย่าง (n=40)	
	ก่อน	หลัง
	ร้อยละ	ร้อยละ
3.2 ความถี่การดูวีดีโอโป๊ / วีดีทัศน์ R,X		
ทุกวัน	0.0	0.0
สัปดาห์ละครั้ง	0.0	0.0
เดือนละครั้ง	9.0	0.0
2-3 เดือนครั้ง	91.0	0.0
อื่นๆ	0.0	100.0
รวม	100.0	100.0
3.3 สถานที่ดูวีดีโอโป๊ / วีดีทัศน์ R,X (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
บ้านนักเรียน	18.0	0.0
บ้านเช่า / หอพักเพื่อน	73.0	0.0
ห้างสรรพสินค้า	0.0	0.0
อื่นๆ	0.0	100.0
3.4 สาเหตุที่ดูวีดีโอโป๊/วีดีทัศน์ R,X (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เพื่อนชักชวน	73.0	0.0
อยากหาประสบการณ์	73.0	0.0
ระบายความเครียด	0.0	0.0
อื่นๆ	0.0	100.0
3.5.1 ดูวีดีโอโป๊ / วีดีทัศน์ R,X แล้วมีเพศสัมพันธ์		
เคย	18.0	0.0
ไม่เคย	82.0	100.0
รวม	100.0	100.0
3.5.2 ดูวีดีโอโป๊ / วีดีทัศน์ R,X แล้วใช้สารเสพติด		
เคย	9.0	0.0
ไม่เคย	91.0	100.0
รวม	100.0	100.0

ตารางที่ 25 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้ (ต่อ)

ข้อมูล	กลุ่มตัวอย่าง (n=40)	
	ก่อน	หลัง
	ร้อยละ	ร้อยละ
3.5.3 อื่นๆ	0.0	0.0
รวม	0.0	0.0
4. การดู / อ่านหนังสือต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ		
เคยดู / อ่าน	17.5	0.0
ไม่เคยดู / อ่าน	82.5	100.0
รวม	100.0	100.0
4.1 บุคคลที่ดู / อ่านด้วย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เพื่อน	71.0	0.0
คนรัก	43.0	0.0
รุ่นพี่	43.0	0.0
ตามลำพัง	14.0	0.0
อื่นๆ	0.0	0.0
4.2 ความถี่ของการดู / อ่านหนังสือต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ		
ทุกวัน	0.0	0.0
สัปดาห์ละครั้ง	0.0	0.0
เดือนละครั้ง	0.0	0.0
2-3 เดือนครั้ง	100.0	0.0
อื่นๆ	0.0	0.0
รวม	100.0	0.0
4.3 สถานที่ดู / อ่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
บ้านนักเรียน	29.0	0.0
บ้านเช่า / หอพักเพื่อน	57.0	0.0
ห้างสรรพสินค้า	14.0	0.0
อื่นๆ	0.0	0.0

ตารางที่ 25 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้ (ต่อ)

ข้อมูล	กลุ่มตัวอย่าง (n=40)	
	ก่อน	หลัง
	ร้อยละ	ร้อยละ
4.4 สาเหตุที่ดู / อ่านหนังสือต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เพื่อนชักชวน	57.0	0.0
อยากหาประสบการณ์	57.0	0.0
ระบายความเครียด	0.0	0.0
อื่นๆ	0.0	0.0
4.5.1 การดู / อ่านหนังสือต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศแล้วมีเพศสัมพันธ์		
เคย	0.0	0.0
ไม่เคย	100.0	0.0
รวม	100.0	0.0
4.5.2 การดู/อ่านหนังสือต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศแล้วใช้สารเสพติด		
เคย	0.0	0.0
ไม่เคย	100.0	0.0
รวม	100.0	0.0
4.5.3 อื่นๆ	0.0	0.0
รวม	0.0	0.0
5. การแตะเนื้อต้องตัวเชิงชู้สาว (โอบ กอด จูบ) กับเพศตรงข้ามในที่ลับตา		
มี	27.5	7.5
ไม่มี	70.0	92.5
ไม่ตอบ	2.5	0.0
รวม	100.0	100.0
5.1 การแตะเนื้อต้องตัวเชิงชู้สาว (โอบ กอด จูบ) กับเพศตรงข้ามในที่ลับตาคนกับใคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
คนรัก	100.0	0.0
รุ่นพี่	10.0	0.0
อื่นๆ	100.0	100.0

ตารางที่ 25 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้ (ต่อ)

ข้อมูล	กลุ่มตัวอย่าง (n=40)	
	ก่อน	หลัง
	ร้อยละ	ร้อยละ
5.2 ความถี่การแตะเนื้อต้องตัวเชิงชู้สาว (โอบ กอด จูบ) กับเพศตรงข้ามในที่ลับตาคน		
ทุกวัน	0.0	0.0
สัปดาห์ละครั้ง	45.0	0.0
เดือนละครั้ง	10.0	0.0
2-3 เดือนครั้ง	45.0	33.0
อื่นๆ	0.0	67.0
รวม	100.0	100.0
5.3 สาเหตุที่มีการแตะเนื้อต้องตัวเชิงชู้สาว (โอบ กอด จูบ) กับเพศตรงข้ามในที่ลับตาคน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เป็นความต้องการของนักเรียน	18.0	0.0
ความต้องการของฝ่ายตรงข้าม	100.0	100.0
อื่นๆ	0.0	67.0
5.4 จากการแตะเนื้อต้องตัวเชิงชู้สาว (โอบ กอด จูบ) กับเพศตรงข้ามได้เลยเถิดไปถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์กัน		
มีทุกครั้ง	0.0	0.0
มีบางครั้ง	27.0	0.0
ไม่มี	73.0	100.0
อื่นๆ	0.0	0.0
รวม	100.0	100.0
6. อายุการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก		
13	0.0	0.0
14	100.0	0.0
รวม	100.0	0.0

ตารางที่ 25 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ก่อนและหลังการเรียนรู้ (ต่อ)

ข้อมูล	กลุ่มตัวอย่าง (n=40)	
	ก่อน	หลัง
	ร้อยละ	ร้อยละ
7. วิธีคุมกำเนิดเมื่อมีเพศสัมพันธ์		
ใช้	67.0	0.0
ไม่ใช้	33.0	0.0
อื่นๆ	0.0	0.0
รวม	100.0	0.0
8. การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์		
ใช้ทุกครั้ง	67.0	0.0
ไม่ใช้	0.0	0.0
ใช้ เป็นบางครั้ง	33.0	0.0
อื่นๆ	0.0	0.0
รวม	100.0	0.0
9.สถานที่ ที่มีเพศสัมพันธ์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
บ้านของนักเรียนเอง	0.0	0.0
บ้านเช่า / หอพักเพื่อน	0.0	0.0
บ้านของคนรัก	100.0	0.0
อื่นๆ	0.0	0.0

ภาคผนวก ข

เลขที่แบบสอบถาม.....
เก็บข้อมูลครั้งที่.....

แบบสอบถาม

ส่วนที่ 1

คำชี้แจง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1.1 ข้อมูลทั่วไป

1. อายุ ……. ปี

2. ฐานะเศรษฐกิจของผู้ปกครองนักเรียนอยู่ในระดับใด

☐ ยากจนขัดสน ☐ พอมีพอกิน
☐ ฐานะดี ☐ ร่ำรวย
☐ ไม่ทราบ ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) ……..

3. เงินที่นักเรียนได้รับเป็นค่าใช้จ่ายประจำวัน เพียงพอหรือไม่

☐ เพียงพอ ☐ ไม่เพียงพอ

หากไม่เพียงพอ นักเรียนทำอย่างไร.....……..

4. ภาวะครอบครัวของนักเรียนเป็นอย่างไร

☐ บิดา มารดา อยู่ด้วยกัน ☐ บิดาหรือมารดา แยกกันอยู่ / หย่าร้าง
☐ บิดา และหรือมารดาเสียชีวิต ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) ……

5. ขณะที่เรียนหนังสือ นักเรียนพักอยู่กับใคร

☐ พักอยู่กับบิดาและมารดา ☐ พักอยู่กับบิดา หรือ มารดา
☐ พักอยู่กับญาติ ☐ พักอยู่บ้านเช่า ระบุอยู่กับใคร
☐ พักอยู่คนเดียว ☐ อยู่กับเพื่อนผู้หญิง……คน
☐ อยู่กับเพื่อนผู้ชาย ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....…….

1.2 ข้อมูลหมวดประสบการณ์ชีวิตด้านสังคมของนักเรียน

1. ปัจจุบันนักเรียนมีเพื่อนที่สนิทหรือไม่

☐ มี จำนวน.....คน ☐ ไม่มี

2. ลักษณะเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นเพื่อนประเภทไหน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เพื่อนเรียน ☐ เพื่อนเที่ยว

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. เพื่อนสนิทของนักเรียนชอบเที่ยวสถานเริงรมย์ หรือเที่ยวงานกลางคืน หรือไม่

☐ ชอบ ☐ ไม่ชอบ

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

4. เพื่อนสนิทของนักเรียนดื่มเครื่องดื่มของมึนเมาหรือไม่

☐ ดื่ม ☐ ไม่ดื่ม

5. เพื่อนสนิทของนักเรียนเคยกระทำดังต่อไปนี้หรือไม่

	เคย	**ไม่เคย**
5.1 ชวนไปเที่ยวสถานเริงรมย์ หรือ เที่ยวงานกลางคืน	☐	☐
5.2 ชวนไปดื่ม เครื่องดื่มของมึนเมา	☐	☐
5.3 ชวนไปดูวีดีโอโป๊	☐	☐
5.4 ให้ดูหนังสือปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศ	☐	☐
5.5 อื่นๆ (โปรดระบุ).....	☐	☐

6. กรณีที่นักเรียนมีปัญหา นักเรียนเคยไปปรึกษาหารือกับเพื่อนสนิท ในเรื่องต่อไปนี้หรือไม่

	เคยเป็นประจำ	**เคยเป็นบางครั้ง**	**ไม่เคย**
6.1 เรื่องการเรียน	☐	☐	☐
6.2 เรื่องการเงิน	☐	☐	☐
6.3 เรื่องคนรัก	☐	☐	☐
6.4 ปัญหาภายในครอบครัว	☐	☐	☐
6.5 อื่นๆ (โปรดระบุ).....	☐	☐	☐

7. นักเรียนเคยมีความรู้สึกทางเพศ / ความต้องการทางเพศ หรือไม่

☐ เคย ☐ ไม่เคย (ข้ามไปตอบข้อ 9)

8. กรณีที่เคย นักเรียนได้ทำกิจกรรมในเรื่องต่อไปนี้หรือไม่

	เคยทำ	**ไม่เคยทำ**
- เล่นกีฬา หรือการออกกำลังกาย	☐	☐
- เล่นดนตรี	☐	☐
- ฟังเพลง ร้องเพลง	☐	☐
- อ่านหนังสือ	☐	☐
- ดูทีวี	☐	☐
- ทำงานอดิเรกที่สร้างสรรค์	☐	☐
- สำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง	☐	☐
- มีเพศสัมพันธ์		
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....		

9. นักเรียนเคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์จากแหล่งใดบ้าง

	เคย	**ไม่เคย**
- รายการทางโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ	☐	☐
- ป้ายนิทรรศการเกี่ยวกับเรื่องเพศ	☐	☐
- หนังสือเรียนที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ	☐	☐
- คอลัมน์ตอบปัญหาเรื่องเพศในหนังสือพิมพ์	☐	☐
- คอลัมน์ตอบปัญหาเรื่องเพศในนิตยสาร / วารสาร	☐	☐
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....	☐	☐

10. นักเรียนเคยซื้อ หรือมีไว้ครอบครองหรือไม่

	เคย	**ไม่เคย**	**มี**	**ไม่มี**
- หนังสือโป๊	☐	☐	☐	☐
- วีดีโอโป๊	☐	☐	☐	☐
- หนังสือการ์ตูนที่ยั่วยุอารมณ์ทางเพศ	☐	☐	☐	☐
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....	☐	☐	☐	☐

ส่วนที่ 2 แบบสอบถาม ความเข้าใจปัญหา เรื่องเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

คำชี้แจง : กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ถูกต้องที่สุดและตรงตามความคิดเห็นของนักเรียนอย่างแท้จริงแม้ว่าคำถามบางข้อจะถามถึงเรื่องที่นักเรียนไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน ก้อขอให้พิจารณาในแง่ของเหตุการณ์สมมติ

ข้อความ	ถูก	ผิด	ไม่ทราบ
1. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ มีโอกาสเกิดขึ้นกับทุกคนถ้ามีเพศสัมพันธ์ โดยไม่มีการป้องกันที่ถูกต้อง			
2. การมีเพศสัมพันธ์ กับผู้เป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เพียงครั้งเดียวไม่อาจติดเชื้อได้			
3. การมีเพศสัมพันธ์โดยสวมถุงยางอนามัยทำให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์			
4. โรคเอดส์เกิดจากเชื้อไวรัส			
5. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นโรคที่เกิดจากการร่วมเพศเท่านั้น			
6. การมีเพศสัมพันธ์เพียงครั้งเดียวก็สามารถตั้งครรภ์ได้			
7. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ สามารถรักษาให้หายขาดได้			
8. การเลือกซื้อถุงยางอนามัย ไม่จำเป็นต้องดูวันหมดอายุ			
9. การนับวันเป็นวิธีคุมกำเนิดที่ปลอดภัยจากการตั้งครรภ์มากที่สุด			
10. วิธีคุมกำเนิดที่ดีที่สุดคือ การใช้ยาเม็ดคุมกำเนิดแบบฉุกเฉิน เท่านั้น			
11. การกินยาคุมแบบฉุกเฉิน ที่ใช้รับประทานหลังร่วมเพศสามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้ 100%			
12. โรคซิฟิลิสหากเป็นในขณะตั้งครรภ์ ทารกในครรภ์สามารถติดโรคได้			
13. โรคหนองในเป็นโรคที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัส			
14. การไม่มีเพศสัมพันธ์เป็นวิธีป้องกันการตั้งครรภ์ที่ดีที่สุด			
15. การหลั่งภายนอก ไม่สามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้			

ส่วนที่ 3 ความเชื่อในความสามารถของตนเองในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง เรื่องเพศสัมพันธ์

คำชี้แจง : ในสถานการณ์ต่อไปนี้ นักเรียนเชื่อว่านักเรียนจะสามารถปฏิบัติได้หรือไม่ กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของนักเรียน โดยพิจารณาอย่างรอบคอบถึงความเป็นไปได้ว่านักเรียนจะมีความสามารถ หรือมีทักษะ ที่จะปฏิบัติได้จริงหรือไม่แม้ว่าคำถามบางข้อจะถามถึงเรื่องที่นักเรียนไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน ก็ขอให้พิจารณาในแง่ของเหตุการณ์สมมติ

ข้อความ	ทำได้ทุกครั้ง	ทำได้บ่อยครั้ง	ทำได้บางครั้ง	ทำได้บ้าง	ทำไม่ได้เลย
1. เมื่อคนรักของนักเรียนขอ หรือรบเร้าให้มีเพศสัมพันธ์ด้วย โดยไม่ฟังเหตุผล นักเรียนสามารถปฏิเสธ หรือหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ได้					
2. นักเรียนสามารถหลีกเลี่ยงการอ่านหนังสือ และนวนิยายที่ยั่วยุอารมณ์ทางเพศได้					
3. เมื่อเพื่อนของนักเรียนชวนให้ดูวิดีทัศน์ หรือภาพยนตร์โป๊ นักเรียนมั่นใจว่าจะไม่ทำตามคำชักชวนนั้น					
4. เมื่อมีสถานการณ์ที่ทำให้นักเรียนต้องอยู่ตามลำพังสองต่อสองกับคนรัก นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถหลีกเลี่ยง หรือนำตัวเองออกมาจากสถานการณ์นั้นได้					
5. เมื่อคนรักขอโอบกอดสัมผัสร่างกายภายนอก นักเรียนมั่นใจว่าจะไม่ทำตามคำร้องขอ					
6. เมื่อเพื่อนชักชวนให้ดื่มสุรา หรือของมึนเมาอื่นๆ นักเรียนคิดว่าสามารถปฏิเสธ และงดเว้นการดื่มได้					
7. นักเรียนสามารถหลีกเลี่ยงการไปเที่ยวสถานเริงรมย์ หรือเที่ยวงานกลางคืนกับเพื่อนต่างเพศได้					
8. เมื่อเพื่อนสนิทของนักเรียนชวนไปเที่ยวค้างแรม แบบไปเป็นคู่ (ชาย-หญิง) นักเรียนกล้าที่จะบอกปฏิเสธ					
9. แม้มีสิ่งยั่วยุทางอารมณ์ ให้มีความต้องการทางเพศนักเรียนสามารถที่จะปฏิเสธ หรือหลีกเลี่ยงไม่มีเพศสัมพันธ์ได้					
10. เมื่อคนรักของนักเรียนอ้อนวอนขอหอมแก้มและจุมพิต(จูบ)นักเรียน เชื่อว่าตนเองสามารถปฏิเสธคนรักได้					
11. เมื่อคนรักขอมีเพศสัมพันธ์ด้วย นักเรียนกล้าที่จะบอกกับคนรักว่านักเรียนยังไม่พร้อมและไม่สบายใจที่จะต้องมีอะไรกัน					
12. การปฏิเสธที่จะอยู่กับคนรัก สองต่อสองเป็นเรื่องที่นักเรียนสามารถทำได้					
13. เมื่อนักเรียนเกิดอารมณ์ทางเพศ นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถระบายอารมณ์เพศนั้นได้ด้วยการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การเล่นกีฬา การออกกำลังกาย และทำงานอดิเรกที่สร้างสรรค์					

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

คำชี้แจง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ลงใน ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มของมึนเมา หรือไม่

☐ ดื่ม ☐ ไม่ดื่ม **(ให้ข้ามไปข้อ 2)**

1.1 ถ้าดื่ม นักเรียนดื่มกับใคร **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

☐ กับเพื่อน ☐ กับคนรัก

☐ บิดา มารดา และบุคคลในครอบครัว ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

1.2 สถานที่ ที่นักเรียนดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มของมึนเมา **(ตอบได้มากกว่า1ข้อ)**

☐ ที่บ้าน ☐ ร้านอาหาร/ร้านขายเหล้า/คาราโอเกะ

☐ สถานบันเทิงกลางคืน ☐ ห้างสรรพสินค้า

☐ หอพัก / บ้านเช่า ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

1.3 ความถี่ของการดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มของมึนเมา เป็นอย่างไร

☐ ดื่มทุกวัน ☐ ดื่มเดือนละครั้ง

☐ ดื่มสัปดาห์ละ ครั้ง ☐ 2-3 เดือน ดื่ม 1 ครั้ง

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

1.4 ชนิดของการดื่ม หรือเครื่องดื่มของมึนเมา และปริมาณต่อครั้งที่นักเรียนดื่มคือ

(กรุณาประมาณว่านักเรียนดื่มคนเดียวมีปริมาณเท่าไรต่อครั้ง) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เบียร์ ดื่มครั้งละ ขวดใหญ่……..ขวด

ขวดเล็ก……ขวด

กระป๋อง…….. กระป๋อง

☐ ไวน์ (เช่น SPY , COOLER CLUB ,ไวน์ผลไม้ เป็นต้น)

ดื่มครั้งละ……ขวด

☐ เครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ (เช่น คอคเทล , บาคาดี้ เป็นต้น)

ดื่มครั้งละ…….....แก้ว

☐ เหล้า และสุรา ดื่มครั้งละ……ขวดกลม

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) …….ดื่มครั้งละ……ขวด

1.5 สาเหตุที่นักเรียนดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มของมึนเมาเพราะอะไร **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

☐ เพื่อนชักชวน ☐ อยากหาประสบการณ์

☐ ระบายความเครียด / ไม่สบายใจ ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

1.6 หลังจากดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มของมึนเมาแล้วนักเรียนเคยทำกิจกรรมต่อไปนี้หรือไม่

	เคย	**ไม่เคย**
- ไปเที่ยวต่อ	☐	☐
- มีเพศสัมพันธ์	☐	☐
- ใช้สารเสพติดชนิดอื่น	☐	☐
- ทำกิจกรรมอื่นๆ (โปรดระบุ).....		

2. ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนเที่ยวสถานเริงรมย์ หรืองานกลางคืน (เช่น มหรสพสมโภช) หรือไม่

☐ เที่ยว ☐ ไม่เที่ยว **(ให้ข้ามไปข้อ 3)**

2.1 ถ้าเที่ยว นักเรียนเที่ยวกับใคร **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

☐ กับเพื่อน ☐ กับคนรัก

☐ บิดา มารดา และบุคคลในครอบครัว ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.2 ถ้าเที่ยว เที่ยวบ่อยแค่ไหน

☐ เที่ยวทุกวัน ☐ เที่ยวเดือนละครั้ง

☐ เที่ยวสัปดาห์ละ ครั้ง ☐ 2-3 เดือน เที่ยว 1 ครั้ง

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.3 สาเหตุที่นักเรียนเที่ยวสถานเริงรมย์หรืองานกลางคืน (เช่น มหรสพสมโภช) เพราะอะไร **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

☐ เพื่อนชักชวน ☐ อยากหาประสบการณ์

☐ เพื่อความสนุกสนาน ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.4 ในการเที่ยวสถานเริงรมย์ หรืองานกลางคืนนั้น (เช่น มหรสพสมโภช) นักเรียนเคยทำกิจกรรมต่อไปนี้หรือไม่

	เคย	**ไม่เคย**
- มีเพศสัมพันธ์	☐	☐
- ใช้สารเสพติดชนิดอื่น	☐	☐
- ทำกิจกรรมอื่นๆ (โปรดระบุ).....	☐	☐

3. ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนดู วีดีโอโป๊ / วีดีทัศน์ R,X หรือไม่

☐ ดู ☐ ไม่ได้ดู **(ให้ข้ามไปข้อ 4)**

3.1 ถ้าดู วีดีโอโป๊ / วีดีทัศน์ R,X นักเรียนดูกับใคร **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

☐ กับเพื่อน ☐ กับคนรัก

☐ รุ่นพี่ ☐ ตามลำพัง

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.2 ถ้าดู ดูบ่อยแค่ไหน

☐ ดูทุกวัน ☐ ดูเดือนละครั้ง

☐ ดูสัปดาห์ละ ครั้ง ☐ 2-3 เดือน ดู 1 ครั้ง

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.3 นักเรียนดูวีดีโอโป๊ / วีดีทัศน์ R,X ที่ไหน **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

☐ บ้านนักเรียนเอง ☐ บ้านเช่า / หอพักเพื่อน

☐ ห้างสรรพสินค้า ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.4 สาเหตุที่นักเรียนดูวีดีโอโป๊ / วีดีทัศน์ R,X **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

☐ เพื่อนชักชวน ☐ อยากหาประสบการณ์

☐ ระบายความเครียด ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3.5 หลังจากที่ดูวีดีโอโป๊ / วีดีทัศน์ R,X ไปแล้ว นักเรียนเคยทำกิจกรรมต่อไปนี้หรือไม่

	เคย	**ไม่เคย**
- มีเพศสัมพันธ์	☐	☐
- ใช้สารเสพติดชนิดอื่น	☐	☐
- ทำกิจกรรมอื่นๆ (โปรดระบุ).....	☐	☐

4. ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนดู / อ่านหนังสือต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ เช่น การอ่านหนังสือโป๊ หรือหนังสือที่มีภาพการร่วมเพศ หรือไม่

☐ ดู ☐ ไม่ได้ดู **(ให้ข้ามไปข้อ 5)**

4.1 ถ้าดู / อ่านหนังสือต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ เช่น การอ่านหนังสือโป๊ หรือหนังสือที่มีภาพการร่วมเพศ นักเรียนดู / อ่านกับใคร **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

☐ กับเพื่อน ☐ กับคนรัก

☐ รุ่นพี่ ☐ ตามลำพัง

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.2 ถ้าดู / อ่าน หนังสือต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ เช่น การอ่านหนังสือโป๊ หรือ หนังสือที่มีภาพการร่วมเพศ ดู / อ่าน บ่อยแค่ไหน

☐ ดูทุกวัน ☐ ดูเดือนละครั้ง

☐ ดูสัปดาห์ละ ครั้ง ☐ 2-3 เดือน ดู 1 ครั้ง

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.3 นักเรียนดู / อ่านหนังสือต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ เช่น การอ่านหนังสือโป๊ หรือหนังสือที่มีภาพการร่วมเพศ ที่ไหน **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

☐ บ้านนักเรียนเอง ☐ บ้านเช่า / หอพักเพื่อน

☐ ห้างสรรพสินค้า ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.4 สาเหตุที่นักเรียนดู / อ่าน หนังสือต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ เช่น การอ่านหนังสือโป๊ หรือหนังสือที่มีภาพการร่วมเพศ **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

☐ เพื่อนชักชวน ☐ อยากหาประสบการณ์

☐ ระบายความเครียด ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4.5 หลังจากที่ดู / อ่าน หนังสือต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ เช่น การอ่านหนังสือโป๊ หรือหนังสือที่มีภาพการร่วมเพศแล้ว นักเรียนเคยทำกิจกรรมต่อไปนี้หรือไม่

	เคย	**ไม่เคย**
- มีเพศสัมพันธ์	☐	☐
- ใช้สารเสพติดชนิดอื่น	☐	☐
- ทำกิจกรรมอื่นๆ (โปรดระบุ).....	☐	☐

5. ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา นักเรียนมีการแตะเนื้อต้องตัวเชิงชู้สาว (โอบ กอด จูบ) กับเพศตรงข้ามในที่ลับตาคนหรือไม่

☐ มี ☐ ไม่มี **(ให้ข้ามไปข้อ 6)**

5.1 ถ้ามี นักเรียนมีการแตะเนื้อต้องตัวเชิงชู้สาว (โอบ กอด จูบ) กับใคร **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

☐ คนรัก ☐ รุ่นพี่

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.2 ถ้ามี มีบ่อยแค่ไหน

☐ มีทุกวัน ☐ มีเดือนละครั้ง

☐ มีสัปดาห์ละ ครั้ง ☐ 2-3 เดือน มี 1 ครั้ง

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.3 สาเหตุที่มีการแตะเนื้อต้องตัวเชิงชู้สาว (โอบ กอด จูบ) กับเพศตรงข้ามมาจากอะไร **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

☐ เป็นความต้องการของนักเรียน ☐ เป็นความต้องการของฝ่ายตรงข้าม

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5.4 จากการแตะเนื้อต้องตัวเชิงชู้สาว (โอบ กอด จูบ) กับเพศตรงข้ามได้เลยเถิดไปถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์กันหรือไม่

☐ มีทุกครั้ง ☐ มีบางครั้ง

☐ ไม่มี ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. นักเรียนเคยมีการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศสัมพันธ์ โดยการสร้างเสริมสุขภาพในชีวิตประจำวัน มากน้อยเพียงใด

	ไม่เคยปฏิบัติ	**ปฏิบัติเป็นส่วนน้อย**	**ปฏิบัติเป็นส่วนมาก**	**ปฏิบัติทุกครั้ง**
6.1 การเล่นกีฬา	☐	☐	☐	☐
6.2 การออกกำลังกาย	☐	☐	☐	☐
6.3 เล่นดนตรี	☐	☐	☐	☐
6.4 ทำงานอดิเรกที่สร้างสรรค์	☐	☐	☐	☐

6.5 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

7. นักเรียนเคยมีเพศสัมพันธ์หรือไม่

☐ เคย ☐ ไม่เคย

<u>ถ้าไม่เคยมีเพศสัมพันธ์สิ้นสุดการตอบคำถาม</u>

8. นักเรียนเคยมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุ.....ปี

9. เมื่อมีเพศสัมพันธ์ นักเรียนได้ใช้วิธีการคุมกำเนิดหรือไม่

☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้

***ถ้าตอบใช้นักเรียนได้ใช้วิธีการคุมกำเนิดแบบไหนโปรดระบุ.....

10. เมื่อมีเพศสัมพันธ์ นักเรียนได้ใช้ถุงยางอนามัยหรือไม่

☐ ใช้ทุกครั้ง ☐ ไม่ใช้

☐ ใช้เป็นบางครั้ง ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

11. นักเรียนมีเพศสัมพันธ์ที่ไหนบ้าง **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

☐ บ้านของนักเรียนเอง ☐ บ้านเช่า / หอพักเพื่อน

☐ บ้านของคนรัก ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

เลขที่แบบสอบถาม.....

แบบประเมินความความพึงพอใจและการมีส่วนร่วม
ด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

คำชี้แจง : กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ให้ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

ข้อความ	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย
1. วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในทำงาน			
2. วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนเกิดความอยากเรียนมากขึ้น			
3. วิธีการเรียนการสอนแบบนี้กระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัวในการเรียนมากขึ้น			
4. วิธีการเรียนการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนฝึกการทำงานเป็นทีมได้มาก			
5. วิธีการเรียนการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนน้อย			
6. วิธีการเรียนการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนเกิดความสามัคคีกันมาก			
7. วิธีการเรียนการเรียนการสอนแบบนี้ช่วยให้เกิดการผสมผสานความรู้ได้น้อย			
8. วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ไม่เกิดความสนุกสนานในการเรียน			
9. วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ สร้างเสริมวิธีการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองน้อย			
10. วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้เกิดความขัดแย้ง			

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

โครงสร้างแนวทางการสัมภาษณ์นักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์

ชื่อกลุ่ม..... จำนวนสมาชิก.....คน

1. แนวคำถามในประเด็นความสัมพันธ์ในครอบครัวของนักเรียน

- นักเรียนอยู่อำเภออะไร? ขณะที่กำลังเรียนหนังสือนักเรียนพักอยู่กับใคร?ที่ไหน?นานเท่าไร?
- พ่อแม่ยังอยู่ด้วยกันหรือไม่? ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่เป็นอย่างไร?
- โดยทั่วไปแล้วเงินที่ได้รับเป็นค่าใช้จ่ายประจำวันเพียงพอหรือไหม? และระหว่างที่เรียนหนังสืออยู่ถ้ามีปัญหาเดือดร้อนเรื่องเงินนักเรียนทำอย่างไร?
- ถ้ามีเรื่องไม่สบายใจ / มีปัญหาต่างๆ นักเรียนคุยหรือปรึกษาใคร?
- ขณะเรียนหนังสืออยู่ที่นี่ มีปัญหาเรื่องเรียนบ้างไหม? ถ้า มี ทำอย่างไร และผลการเรียนที่ผ่านมาเป็นอย่างไรบ้าง?

2. แนวคำถามในประเด็นความสัมพันธ์กับเพื่อน

- มีเพื่อนสนิทที่คบกันกี่คน และทำอะไรอยู่?ลักษณะเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นเพื่อนแบบไหน?
- ปกติจากหลังเลิกเรียนตอนเย็นแล้วนักเรียนทำอะไรบ้าง? ช่วยเล่าให้ฟังได้ไหมว่าทำเหมือนกันทุกวันหรือเปล่า?
- งานอดิเรกที่ชอบทำในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ คืออะไร, ชอบเล่นกีฬาหรือไม่เพราะอะไร?
- ได้ทำกิจกรรมพิเศษ (กิจกรรมนอกหลักสูตร) อะไรบ้างไหม ถ้า “ทำ” ทำกิจกรรมอะไร?
- นักเรียนชอบไปเดินตามห้างสรรพสินค้าบ้างไหม? เดือนหนึ่งไปเดินกี่ครั้ง และไปเดินกับใคร? ที่ไหน? เวลาไปเดินห้างสรรพสินค้าซื้ออะไรบ้าง?และซื้อทุกครั้งหรือไม่
- นักเรียนไปเที่ยว?(ดูหนัง ร้องคาราโอเกะ งานกลางคืน เช่น งานมหรสพสมโภช งานกาชาด เป็นต้น) กับเพื่อนหรือไม่? ถ้าไปเที่ยวชอบไปเที่ยวช่วงไหน? (วันหยุดเสาร์–อาทิตย์หรือแล้วแต่โอกาส)
- ไปดูหนังเดือนละกี่ครั้ง เสียค่าใช้จ่ายครั้งละเท่าไร ไปที่ไหนบ้าง กับใคร?
- ไปร้องคาราโอเกะบ่อยไหมถ้าไปไปกับใครเสียค่าใช้จ่ายครั้งละเท่าไรชอบไปที่ไหน?
- ไปเที่ยวงานกลางคืนบ่อยไหม ถ้าไป ไปกับใคร เสียค่าใช้จ่ายครั้งละเท่าไรชอบไปที่ไหน?
- ถ้าไปเที่ยวงานกลางคืนไปโดยวิธีใด ตั้งแต่กี่โมงถึงกี่โมง?

- ดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือไม่? ถ้า “ดื่ม” เนื่องในโอกาสใดบ้าง ?
- เสพยาเสพติดหรือไม่? ถ้าเสพ เป็นแบบใด ? (ชนิดฉีด กิน ฯลฯ)
- สูบบุหรี่หรือไม่? ถ้าสูบทำไหมจึงสูบ?ประเภทของบุหรี่ที่สูบเป็นแบบใด? (ธรรมดาหรือยัดไส้)
- ชีวิตช่วงที่เป็นวัยรุ่นนี้ คิดว่าเพื่อนมีความสำคัญกับชีวิตนักเรียนมากกว่าใครอื่นใช่หรือไม่ ?

3. แนวคำถามในประเด็นทัศนคติเกี่ยวกับความรักและเรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น

- วัยรุ่นควรปฏิบัติตัวอย่างไรในการคบเพื่อนต่างเพศในช่วงที่เรียนหนังสือ ?
- การมีแฟน / เพื่อนชาย ตอนเรียนหนังสือดีกว่าไม่มีแฟน ใช่หรือไม่ เพราะอะไร ?
- หากผู้หญิงที่มีแฟนหลานคนในขณะเดียวกัน คนทั่วไปคิดอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องนี้ และตัวนักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร?
- ตามความคิดของนักเรียน “ความรัก” คืออะไร? ช่วยบอกความหมายของ “ความรัก” ในรูปแบบต่อไปนี้เช่นความรักของเพื่อน? ความรักของแฟน? และความรักในวัยหนุ่มสาวมั่นคงหรือไม่ เพราะอะไร
- เมื่อไรที่ผู้หญิงและผู้ชายควรจะแต่งงาน (และมีความสัมพันธ์ทางเพศ)
- นักเรียนเคยจีบผู้ชายบ้างไหม ถ้าเคย สำเร็จหรือไม่?
- วัยรุ่นหญิงที่จีบเพื่อนชาย หรือรุ่นพี่ผู้ชาย นักเรียนมีความเห็นอย่างไร?
- ผู้หญิงสาวที่เสียความบริสุทธิ์ให้กับผู้ชายคนแรก คิดว่าผู้หญิงส่วนใหญ่รู้สึกอย่างไร?
- นักเรียนวัยรุ่นหญิงมองเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ในขณะที่กำลังเรียนเป็นอย่างไรบ้าง?
- นักเรียนคิดว่าวัยรุ่นหญิงชายที่รักกันแล้วจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ทางเพศหรือไม่?ทำไหม?
- นักเรียนตีกรอบตัวเองในการคบเพื่อนต่างเพศ ไว้แค่ไหน? อย่างไร?
- หากเพื่อนชาย / คนรัก ของนักเรียนชักชวนให้นักเรียนมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเขา สิ่งแรกที่นักเรียนคำนึงถึง คือเรื่องไร?
- ก่อนที่นักเรียนจะยอมเป็นของเขา (ครั้งแรก) นักเรียนเคยพูดคุยเรื่องเพศและผลที่จะตามมากับเพื่อนชาย / คนรัก ของนักเรียนหรือไม่?

4. แนวคำถามประเด็นในเชิงสุขภาพเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

- นักเรียนคิดว่า “วัยรุ่นหญิงมีพฤติกรรมเสี่ยง” อะไรที่ทำให้มีโอกาสเจ็บป่วย หรือไม่สบายได้บ้าง? (ช่วยยกตัวอย่างมาสัก 1-2 ตัวอย่าง)

- นักเรียนคิดว่าวัยรุ่นหญิงกับวันรุ่นชายใครมีโอกาสป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้มากกว่ากัน? เพราะอะไร?
- นักเรียนวัยรุ่นหญิงที่มีคู่นอนหลายคนจะมีโอกาสติดเชื้อหรือเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ไหม? เพราะอะไร?
- นักเรียนคิดว่าตนเองพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์หรือไม่? เพราะอะไร?
- ถ้านักเรียนคิดว่าตนเอง "เสี่ยง" นักเรียนคิดว่ามีความเสี่ยงมากน้อยแค่ไหน? (เสี่ยงมาก เสี่ยงปานกลาง เสี่ยงน้อย ไม่เสี่ยงเลย)
- หญิงวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนชาย / คนรัก เพียงครั้งเดียวอาจติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ ใช่หรือไม่?
- โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เกิดจากสาเหตุอะไรบ้าง? ช่วยอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่นักเรียนรู้จัก

4.1. แนวคำถามเกี่ยวกับผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น

- วัยรุ่นชายหญิง เมื่อมีความสัมพันธ์ทางเพศเกิดขึ้น ใครควรรับผิดชอบในการป้องกันการตั้งครรภ์ และการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

4.2. นักเรียนรู้ไหมว่าผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนเป็นอย่างไรบ้าง?

5. แนวคำถามในประเด็นพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนในเรื่องเพศสัมพันธ์

- ในชีวิตของนักเรียนมีแฟนหรือคนรักกี่คน เพื่อนชายที่คบกับนักเรียนขณะนี้เป็นแฟนคนแรกของนักเรียนหรือไม่? ถ้าไม่ใช่ แฟนคนแรกเป็นแฟนคนที่เท่าไรของนักเรียน?
- ในช่วงที่ผ่านมานักเรียนมีเพื่อนชาย หรือคนรักที่คบกันแบบแฟน และมีความสัมพันธ์ทางเพศด้วยกี่คน ?
- นักเรียนรู้จักเพื่อนชาย / คนรักคนนี้ได้อย่างไร คบกันมานานเท่าไร ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนชาย / คนรักคนนี้เป็นอย่างไร ใช้เวลาส่วนใหญ่ด้วยกันทำอะไรบ้าง (ช่วยเล่าให้ฟังหน่อย)
- ถ้านักเรียนคิดจะเพศสัมพันธ์กับเพื่อนชาย / คนรัก ของนักเรียนได้มีการพูดคุยกับคนรักเกี่ยวกับการป้องกันการตั้งครรภ์หรือไม่?
- การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของนักเรียน เกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุอะไร? ที่ไหน? นักเรียนเต็มใจ (สมัครใจ) หรือไม่ได้ และมีการป้องกันทางเพศสัมพันธ์หรือไม่? ถ้า "มี" นักเรียนป้องกันอย่างไร? (ให้เพื่อนชาย / คนรัก ใช้ถุงยางอนามัย ฯลฯ)

- ในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งอื่นๆ มีการป้องกันทางเพศ (การป้องกันการตั้งครรภ์ หรือ การป้องกันการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ฯลฯ) หรือไม่? ส่วนใหญ่ตัวนักเรียนหรือคนรักเป็นผู้ป้องกัน? ทำไหม?
- วิธีการป้องกันทางเพศสัมพันธ์ที่ตัวนักเรียนใช้เป็นประจำเมื่อมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพื่อนชาย / คนรัก คือวิธีการใด? เหตุผลที่เลือกใช้วิธีนี้เพราะอะไร?
- นักเรียนเคยปฏิเสธเพื่อนชาย / คนรัก หรือไม่? กรณีที่นักเรียนไม่ต้องการมีเพศสัมพันธ์ผลเป็นอย่างไร?

6. แนวคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนในการใช้วิธีการคุมกำเนิด

- นักเรียนรู้จักวิธีคุมกำเนิดไหม? มีวิธีใดบ้างที่วัยรุ่นหญิงใช้ในการคุมกำเนิด? และมีวิธีใดบ้างที่ผู้ชายนิยมใช้ในการคุมกำเนิด?
- การคุมกำเนิดที่วัยรุ่นหญิงมักนิยมใช้มากที่สุด คือวิธีใด? เหตุผลอะไรที่ทำให้การคุมกำเนิดวิธีนี้เป็นที่นิยมมาก?
- นักเรียนเคยเสนอหรือขอร้องให้เพื่อนชาย / คนรัก ใช้ถุงยางอนามัยกับนักเรียนหรือไม่? ทำไหม? และเขายอมทำตามที่นักเรียนขอร้องหรือไม่? เพราะอะไร?
- หากนักเรียนบอกให้เพื่อนชาย / คนรัก ใช้ถุงยางอนามัย นักเรียนกลัวไหมว่าเขาจะคิดว่านักเรียนเคยมีประสบการณ์ทางเพศ หรือเคยผ่านผู้ชายมาแล้วหรือไม่? เพราะอะไร? (กรณีมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก)
- นักเรียนเคยเห็นถุงยางอนามัยหรือไม่? และคิดว่าถุงยางอนามัยมีข้อดีอย่างไรบ้าง?
- ช่วยบอกวิธีใช้ถุงยางอนามัยที่ถูกต้อง ว่าทำอย่างอย่างไรบ้างเท่าที่นักเรียนทราบและรู้จัก?
- หากเพื่อนชาย / คนรัก ใช้ถุงยางอนามัยเวลามีเพศสัมพันธ์กับนักเรียน นักเรียนคิดอย่างไร?

กิจกรรมที่ 1

กิจกรรมพิเศษ : การสร้างความสัมพันธ์

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อให้นักเรียนและคณะผู้วิจัยทำความรู้จักและคุ้นเคยกันเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

2. เพื่อให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ กำหนดการ ข้อตกลงของกลุ่ม บทบาทหน้าที่ของนักเรียนในแต่ละกิจกรรม รวมทั้งให้นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ร่วมกัน มีความเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง และทราบถึงประโยชน์ที่ได้รับ ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ของนักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษา

อุปกรณ์ : 1. ป้ายชื่อสำหรับนักเรียนกลุ่มปฏิบัติการ

ระยะเวลา : 20 นาที

ขั้นตอนการปฏิบัติการ

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และทีม เพื่อให้นักเรียนได้ทราบ ชื่อ-สกุล ของผู้วิจัย และทีมแต่ละคน ทำความรู้จักกันระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน เพื่อให้ผู้วิจัยและนักเรียนเกิดความคุ้นเคย ไว้วางใจซึ่งกันและกัน นำไปสู่การดำเนินกิจกรรมขั้นตอนต่างๆ ได้สะดวกและรวดเร็ว

2. ผู้วิจัยแจกป้ายชื่อ ให้กับนักเรียนทุกคน เพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมด้วยการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ตลอดการวิจัย โดยให้คล้องคอทุกครั้งเมื่อเข้าร่วมกิจกรรม

3. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ด้วยการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ ซึ่งประกอบด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้แบบกลุ่ม และรูปแบบของการดำเนินกิจกรรม โดยทำความตกลงในเรื่องบทบาทของนักเรียนในแต่ละกิจกรรม และประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับ ภายหลังเข้าร่วมแผนการจัดกิจกรรม

4. รูปแบบของการดำเนินกิจกรรม ได้ประยุกต์มาจากรูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ซึ่งมีกิจกรรมเสริมพิเศษจำนวน 3 ครั้งและแผนการสอนแบบปฏิบัติการ จำนวน 5 ครั้งๆ ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที (100 นาที) โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก โดยการใช้คำถาม การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง การดูวีดีทัศน์ การเล่นเกม และการสาธิต

- บทบาทของนักเรียนในแต่ละกิจกรรม ให้นักเรียนร่วมมือโดยปฏิบัติตามรูปแบบของกิจกรรมแต่ละครั้งให้เต็มที่ ให้กล้าแสดงออกเมื่อบทบาทเป็นของนักเรียนคนใดคนหนึ่ง ต้องเข้ากลุ่มให้ครบทุกครั้ง เพราะแต่ละครั้งผู้วิจัยจะให้การเรียนรู้ และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน

- ประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับ ภายหลังจากการเข้าร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ด้วยการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ นักเรียนมีความเข้าใจเรื่องเพศสัมพันธ์มากขึ้น มีความเชื่อในความสามารถของตนเองในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และการปฏิบัติการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ในทางที่ถูกต้อง รวมทั้งมีศักยภาพที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตของตนเองได้

การประเมินผล :

1. สังเกตการมีส่วนร่วมของสมาชิก

กิจกรรมที่ 2

กิจกรรมพิเศษ : “สะท้อนความรู้สึกจากข่าว”

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เรียนมีข้อมูลและทักษะในการหาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาและแสวงหาความช่วยเหลือจากผู้อื่น เมื่อเกิดปัญหาจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ป้องกันและเรียนรู้วิธีการที่จะเผชิญปัญหา

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ภายหลังจบกิจกรรมแล้ว ผู้เรียนสามารถ

1. รู้ว่าเมื่อมีปัญหาสามารถหาข้อมูลจากเพื่อน ผู้ใหญ่ และแหล่งข่าวสารต่างๆ เพื่อดูว่ามีหนทางใดที่จะนำมาแก้ปัญหาได้บ้าง

2. เสนอแนะทางออกที่จะหลีกเลี่ยงและรับมือกับแรงกดดันจากสิ่งแวดล้อม

สาระสำคัญ

วัยรุ่นในปัจจุบันรับรู้เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเพศสัมพันธ์หลายช่องทาง อย่างไรก็ดี ในกระบวนการรับรู้เหล่านั้น อาจไม่ได้ทำให้วัยรุ่นเกิดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของตนเอง กิจกรรมในบทเรียนนี้ มุ่งให้วัยรุ่นได้ประมวลสิ่งที่ตนเองเคยได้ยินหรือรับรู้ในเรื่องเพศสัมพันธ์ และฝึกวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จากภาพเหตุการณ์จากข่าวหนังสือพิมพ์ เพื่อฝึกให้นักเรียนคิดหาทางออก รวมทั้งเรียนรู้การรับมือกับแรงกดดันจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ

อุปกรณ์ :

1. กระดาษเปล่า A4
2. กระดาษฟลิปชาร์ท
3. ปากกาสีเมจิก
4. ใบงาน

ระยะเวลา : 20 นาที

ขั้นตอนการปฏิบัติการ

1. ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน โดยสนทนาเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

2. แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 6-7 คนจากนั้นให้แต่ละกลุ่มอภิปรายตามประเด็นในใบงานที่ 2 เรื่องเล่าจากข่าว

3. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอ เมื่อนำเสนอจบทุกกลุ่ม ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสรุปประเด็นที่สำคัญ

4. หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มนำผลงานมาติดไว้ที่บอร์ดตามที่ผู้วิจัยจัดไว้ ให้โดยจัดมุม “เรื่องเล่าจากข่าว” เพื่อแสดงผลงานของแต่ละกลุ่ม

การประเมินผล

- การมีส่วนร่วมของสมาชิก
- จากการตอบคำถาม
- สังเกตความสนใจ และการแสดงความคิดเห็นขณะอภิปรายกลุ่มย่อย และในชั้นเรียน
- จากใบสรุปผลงานกลุ่ม

แผนการสอนแบบปฏิบัติการ : เรื่อง เล่าจากข่าว

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมตามประเด็นที่ได้รับมอบหมาย เพื่อนำเสนอในครั้งต่อไป โดยให้นักเรียนแต่ละคนไปค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับข่าวหรือภาพเหตุการณ์จาก หนังสือพิมพ์ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่น เช่น ข่าวปัญหาการทำแท้ง ปัญหาการข่มขืน ฯลฯ โดยผู้วิจัยเสริมแหล่งข้อมูล และให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ข่าวในประเด็นต่อไปนี้

1. นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อข่าวที่เห็น และเพราะอะไรจึงเกิดปัญหาขึ้น

2. ถ้าสมมติว่าเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นกับตัวเอง นักเรียนจะทำอย่างไรเพราะเหตุใดจึงเลือกที่จะทำเช่นนั้น

3. ให้แต่ละกลุ่มรวบรวมข่าว เพื่อนำเสนอในกลุ่มใหญ่

ประเด็น	แนวคิดที่ควรได้
1. นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อข่าวที่เห็น	สงสารและเห็นใจความทุกข์ของคนอื่น เพราะพฤติกรรมต่างๆ ล้วนมีที่มาตามเงื่อนไขชีวิตของแต่ละบุคคลดังนั้นการตัดสินการกระทำของบุคคลอื่นที่ไม่ได้ทำตัวสอดคล้องกับที่เราคิดว่า “เหมาะสม” โดยไม่ได้รู้เข้าใจสาเหตุไม่ได้ช่วยให้เรามีความเข้าใจเห็นอกเห็นใจหรือช่วยเหลือกันตามที่เราควรจะทำ
2. เพราะอะไรจึงเกิดปัญหาขึ้น	ส่วนใหญ่เมื่อเราบอกว่าการกระทำแบบนี้ไม่สมควร เรามักใช้ค่านิยมของเราเป็นเกณฑ์ตัดสิน และเป็นข้อเท็จจริงว่าแม้จะอยู่ในวัยเดียวกัน สังคมเดียวกัน แต่เรายังมีรายละเอียดของค่านิยมที่แตกต่างกัน การทำความเข้าใจเหตุผลของแต่ละคนที่ใช้ตัดสินว่าเรื่องใดเหมาะสม/ไม่เหมาะสม จึงเป็นการศึกษาค่านิยมของแต่ละบุคคลยึดถือนั่นเอง นอกจากนี้พฤติกรรมที่ “เหมาะสม” ที่แต่ละสังคมกำหนดขึ้นนั้นยังเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจการเมือง ศาสนา อายุ ครอบครัว สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ดังนั้นเราจึงเห็นว่าการตัดสินว่าอะไรถูกอะไรผิดมักมีความแตกต่างกันอยู่เสมอในคนต่างกลุ่มต่างวัย หรือต่างวัฒนธรรม
3. ถ้าสมมติว่าเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นกับตัวเอง นักเรียนจะทำอย่างไรเพราะเหตุใดจึงเลือกที่จะทำเช่นนั้น	ต้องรู้จักวิธีป้องกันตนเอง รู้จักวิธีปฏิเสธ หลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ครั้งต่อไป และปรึกษาพ่อแม่ หรือครูที่ไว้วางใจ ดังนั้นบทเรียนนี้ต้องการให้เราเรียนรู้ที่จะรับฟังอย่างตั้งใจเพื่อทำความเข้าใจผู้อื่น ไม่ด่วนตัดสินว่าคนที่คิดต่างจากเรานั้นผิด และเพื่อให้เราเรียนรู้ที่จะกล้าเป็นตัวของตัวเองในการเสนอความคิดของตัวเอง แม้ว่าจะเป็นความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากกลุ่ม

กิจกรรมที่ 3

กิจกรรมเสริม: “จุดเริ่มต้น อยู่ที่ใคร”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนหญิงเห็นความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงที่เริ่มต้นที่ตัวเราเอง

2. เพื่อเป็นแนวทางในการอภิปรายหาจุดเริ่มต้นของสิ่งที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมต่อไป

ระยะเวลา : 10 นาที

ขั้นตอนการปฏิบัติการ

1. ผู้วิจัยเปิดประเด็นต่างๆ ว่าปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ใครควรเป็นผู้เริ่มต้นในการแก้ปัญหา และให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย

2. จากนั้นให้นักเรียนทุกคนจับมือเป็นวงกลมแล้วเอามือลง

3. ให้นักเรียนทุกคนหันหน้าไปทางเดียวกัน และทุกคนชี้มือไปที่เพื่อนของตนแล้วถามว่า “จุดเริ่มต้นอยู่ที่ใคร”

4. ให้ทุกคนชี้มือไปที่เพื่อน แล้วสังเกตนิ้วของตนเองว่าเป็นอย่างไร จะพบว่านิ้วที่ชี้จากตัวไปยังเพื่อน 2 นิ้ว คือ นิ้วชี้ กับนิ้วหัวแม่มือ ส่วนอีก 3 นิ้ว คือ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย งอกลับเข้าสู่ตนเอง ถามนักเรียนหญิงว่า ได้ข้อคิดอะไรจากการสังเกตนี้บ้าง

5. ผู้วิจัยกล่าวสรุปว่า ตัวเราเองจะเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น นักเรียนหญิงทุกคนจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ เช่น โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ ปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ เป็นต้น ที่เกิดจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของตัวเราเอง และเป็นผู้ริเริ่มที่จะนำความรู้ต่างๆ ที่ได้รับนำไปใช้ในครอบครัว เพื่อน ชุมชน และถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่นๆ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ รวมทั้งป้องกันปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ เป็นต้น และเมื่อเป็นเช่นนี้แล้วปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นก็จะอยู่ห่างไกลจากตัวนักเรียน

ประเมินผล

- การมีส่วนร่วมของสมาชิก

แผนการสอนแบบปฏิบัติการที่ 1
เรื่อง สำรวจความคิด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจปัญหาเรื่องเพศที่พบในโรงเรียน และสำรวจพฤติกรรมทางเพศที่พบในโรงเรียน

2. เพื่อสำรวจความคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศของตนเอง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการเรียนรู้เรื่องเพศ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ภายหลังจบกิจกรรมแล้ว ผู้เรียนสามารถ

1. บอกถึงโอกาสที่วัยรุ่นอาจเกิดความสัมพันธ์ทางเพศ

2. พูดคุย หรือซักถามเรื่องเพศกับผู้อื่นได้

สาระสำคัญ

ระบบปฏิกิริยาการตอบสนองทางเพศของมนุษย์เป็นการทำหน้าที่ของระบบสืบพันธุ์ที่นำมาซึ่งความสุขทางเพศ อวัยวะของร่างกายในระบบสืบพันธุ์สามารถสร้างความสุขได้เช่นเดียวกับความสามารถในการสืบพันธุ์ ขนาดและรูปร่างของอวัยวะเพศชายและหน้าอกของผู้หญิงไม่มีผลต่อความสามารถในการสืบพันธุ์หรือความสามารถในการตอบสนองทางเพศ แต่อาจส่งผลต่อความรู้สึกของผู้อื่นและรวมถึงปฏิกิริยาที่คนอื่น ๆ มีต่อผู้นั้น ดังนั้นผู้เรียนควรเข้าใจลักษณะของวัยรุ่นและการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์ความรู้สึกในแต่ละช่วงวัย

อุปกรณ์ :

1. กระดาษเปล่า A4
2. กระดาษฟลิปชาร์ท
3. ปากกาสีเมจิก
4. ใบงาน
5. วีซีดี “วัยรุ่นวัยใส ใส่ใจสุขภาพ”

ระยะเวลา : 50 นาที

ขั้นตอนการปฏิบัติการ

1. นำเข้าสู่บทเรียนโดยสนทนาเกี่ยวกับพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น	5 นาที
2. นำเข้าสู่กิจกรรมโดยให้นักเรียนชมวิดีทัศน์	30 นาที
3. อภิปรายกลุ่มตามใบงาน	10 นาที
4. สรุปแนวคิดที่ได้	5 นาที

วิธีการจัดกิจกรรม

1. ผู้สอนแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ และบทบาทของนักเรียนในกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

2. นำเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยผู้สอนสนทนากับนักเรียนหญิงในเรื่องเพศ และเมื่อพูดคำว่า “วัยรุ่น” เรานึกถึงอะไร เขียนคำตอบที่ได้ไว้บนกระดาษ หลังจากนั้นผู้สอนสุ่มถามนักเรียน 2-3 คน ผู้สอนสรุปประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับเรื่องเพศ และวัยรุ่น

3. แบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 6-7 คน แจกใบงานอภิปรายตามประเด็นในใบงานที่ 1เรื่องสำรวจความคิด

4. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอ เมื่อนำเสนอจบทุกกลุ่ม ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสรุปประเด็นที่สำคัญ จากนั้นให้ให้กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้ด้วยตนเองจากการดูวีซีดีเรื่อง วัยรุ่นวัยใส ใส่ใจสุขภาพ ประมาณ 30 นาที หลังจากการดูวีซีดีให้กลุ่มตัวอย่างช่วยกันวิเคราะห์อภิปรายกลุ่ม และนำเสนอผลงานกลุ่ม

5. ผู้สอนแนะนำกิจกรรมครั้งต่อไป พร้อมทั้งมอบหมายงานให้นักเรียนในครั้งต่อไป เพื่อให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมแล้วนำมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยให้ใบงานที่ 2 กับนักเรียนในแต่ละกลุ่ม

การประเมินผล

- สังเกตความสนใจในการซักถาม
- สังเกตการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
- สังเกตการแสดงความคิดเห็นขณะอภิปรายกลุ่มย่อย และในชั้นเรียน
- จากใบสรุปผลงานกลุ่ม

ใบงานที่ 2

แผนการสอนแบบปฏิบัติการ : เรื่อง สำรวจความคิด

1. ให้นักเรียนแต่ละเป็นกลุ่ม ร่วมกันทำกิจกรรม และอภิปราย ในประเด็น
   1.1 เมื่อพูดเรื่องเพศศึกษา ทำให้นึกถึงอะไร
   1.2 ปัญหาเรื่องเพศในโรงเรียน ที่มักพบมีอะไรบ้าง
   1.3 พฤติกรรมทางเพศที่มักพบบ่อยในโรงเรียนมีอะไรบ้าง
   1.4 การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน เกิดปัญหาอะไรบ้าง
   1.5 สิ่งที่เป็นอุปสรรคในการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษามีอะไรบ้าง
   1.6 สิ่งที่ฉันอยากเรียนรู้เกี่ยวเรื่องเพศศึกษามีอะไรบ้าง

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการอภิปรายดังนี้
   กลุ่มที่ 1 อภิปราย ในประเด็นที่ 1.1 และประเด็นที่ 1.2
   กลุ่มที่ 2 อภิปราย ในประเด็นที่ 1.3 และประเด็นที่ 1.4
   กลุ่มที่ 3 อภิปราย ในประเด็นที่ 1.5 และประเด็นที่ 1.6

3. ให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มแสดงความคิดเห็น แล้วสรุปออกมาเป็นความคิดเห็นของกลุ่ม ตามประเด็นที่กำหนดให้ข้างต้น ภายในระยะเวลา 10 นาที

4. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลงานในกลุ่มใหญ่ ตามหัวข้อที่กำหนด กลุ่มละ 2 นาที

5. ในระหว่างการดำเนินกิจกรรมแต่ละกิจกรรม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจดบันทึกสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ เพื่อนำส่งในครั้งต่อไป

ประเด็น	แนวคิดที่ควรได้
1. เมื่อพูดเรื่องเพศศึกษา ทำให้นึกถึงอะไร	การเรียนรู้เรื่องเพศอย่างถูกต้องจะทำให้เราเข้าใจว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงของร่างกายในวัยต่างๆ ตั้งแต่วัยเด็ก วัยเจริญพันธ์ วัยสูงอายุ ฯลฯ ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษานั้น เป็นความรู้ที่ครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของร่างกาย และระบบการเจริญพันธุ์ทั้งชายและหญิงที่สัมพันธ์กับระดับฮอร์โมนเพศในร่างกาย อารมณ์เพศ ความรัก และกามารมณ์ของชายหญิง การครองชีวิตคู่ การวางแผนครอบครัว การคุมกำเนิด การตั้งครรภ์และการมีบุตร การดูแลสุขอนามัยของอวัยวะเพศและส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้เหมาะสมกับวัย รวมทั้งความเข้าใจผิดและความเชื่อผิดๆ เกี่ยวกับเรื่องเพศนั้นเกิดขึ้นเพราะเรามองว่าเรื่องเพศนั้นเป็นเรื่องน่าอาย ต้องปกปิดข่าวลือต่างๆ จึงออกมามาก การได้ความรู้เรื่องเพศที่ถูกต้องจะแก้ไขความกังวลใจเกี่ยวกับเรื่องเพศไปได้
2. ปัญหาเรื่องเพศในโรงเรียนที่มักพบมีอะไรบ้าง	ปัญหาการทำแท้ง ปัญหาการข่มขืนปัญหาอกหัก ปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ปัญหาโรคเอดส์ และปัญหาค่านิยมทัศนคติ และความเชื่อที่ผิดๆ
3. พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่มักพบบ่อยในโรงเรียนมีอะไรบ้าง	การเที่ยวสถานเริงรมย์ และ เทศกาลงานกลางคืน เช่น มหรสพสมโภช เป็นต้น การดื่มสุราและของมึนเมา การดูหรืออ่านสิ่งที่ปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศ การแตะต้องสัมผัสในเชิงชู้สาวเป็นต้น
4. การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน เกิดปัญหาอะไรบ้าง	ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองทำให้เกิดความวิตกกังวลคับแค้นใจ เกิดความความละอาย ส่งผลกระทบต่อการเรียน สูญเสียอนาคตทางการศึกษา กลัวการตั้งครรภ์ กลัวติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์

	ปัญหาที่เกิดกับครอบครัว ครอบครัวไม่ยอมรับทำให้ครอบครัวรู้สึกอับอาย เสียชื่อเสียง และวิตกกังวลว่าเพื่อนบ้านจะทราบ ปัญหาทางด้านสังคม ถ้าครอบครัวไม่ยอมรับลูกทีอยู่ในท้องผู้หญิงอาจไปทำแท้ง หรือไปคลอดบุตรทิ้งไว้ตามโรงพยาบาล ซึ่งจะเป็นภาระในการเลี้ยงดูของประเทศต่อไป
5. สิ่งที่เป็นอุปสรรคในการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษามีอะไรบ้าง	เวลาเรียนน้อย ครูมักขาดประสบการณ์ อุปกรณ์และสื่อการสอนมีน้อย ครูผู้สอนหัวโบราณตามไม่ทันเด็กยุคใหม่ ทำให้การสอนน่าเบื่อ เข้าใจยาก ใช้ศัพท์วิชาการมากเกินไป เป็นต้น
6. สิ่งที่ฉันอยากเรียนรู้เกี่ยวเรื่องเพศศึกษามีอะไรบ้าง	เช่น การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์และการทำแท้งว่ามีผลอย่างไร อารมณ์และการจัดการ เช่น อารมณ์ทางเพศ การช่วยเหลือตัวเอง การดูแลอวัยวะเพศ ทักษะการสื่อเรื่องเพศกับผู้ใหญ่และเพื่อนเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

แผนการสอนแบบปฏิบัติการที่ 2
เรื่องไม่รู้ตัว

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดถึงโอกาสที่อาจจะเกิดเพศสัมพันธ์ที่ไม่รู้ตัว รู้จักสาเหตุ เงื่อนไขที่ทำให้เกิดและผลที่ตามมา รวมทั้งรู้ถึงวิธีป้องกัน

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ภายหลังจบกิจกรรมแล้ว ผู้เรียนสามารถ

1. วิเคราะห์โอกาสหรือเหตุการณ์ที่จะทำให้เกิดมีเพศสัมพันธ์โดยไม่รู้ตัวได้รวมทั้งผลที่เกิดตามมา

2. ระบุสาเหตุและการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่รู้ตัวได้

สาระสำคัญ

การใช้ชีวิตนอกบ้านและการอยู่รวมกลุ่มของวัยรุ่นอาจเป็นเงื่อนไขให้เกิดมีเพศสัมพันธ์โดยไม่รู้ตัวได้ กิจกรรมนี้ให้ผู้เรียนประเมินโอกาสที่จะเกิดเหตุนี้กับตัวเองและใช้กลุ่มย่อยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงผลที่อาจจะเกิดขึ้นหลังจากนั้นรวมทั้งวิธีการป้องกัน

อุปกรณ์ :

1. กระดาษเปล่า A4
2. กระดาษฟลิปชาร์ท
3. ปากกาสีเมจิก
4. ใบงาน

ระยะเวลา : 40 นาที

ขั้นตอนการปฏิบัติการ

1. นำเข้าสู่บทเรียน “โอกาสที่วัยรุ่นหญิงจะมีเพศสัมพันธ์มาจากสาเหตุใดบ้าง” 10 นาที
2. อภิปรายกลุ่มตามใบงาน 20 นาที
3. สรุปแนวคิดที่ได้ 10 นาที

วิธีการจัดกิจกรรม

1. นำเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยผู้สอนสนทนากับนักเรียนหญิงในประเด็น “โอกาสที่วัยรุ่นหญิงจะมีเพศสัมพันธ์มาจากสาเหตุใดบ้าง” ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนคำตอบไว้บนกระดาษ หลังจากนั้นผู้สอนสุ่มถามนักเรียน 2-3 คน หลังจากนั้นผู้สอนสรุปประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับ“โอกาสที่วัยรุ่นหญิงจะมีเพศสัมพันธ์มาจากสาเหตุใดบ้าง”

2. ถามนักเรียนว่า คิดว่าตัวเองมีโอกาสมากหรือน้อยที่จะมีเพศสัมพันธ์แบบไม่รู้ตัว ให้ออกมายืนตรงจุดคำตอบ แบ่งคำตอบออกเป็น

- มีโอกาสมาก
- มีโอกาสน้อย
- ไม่มีโอกาสเลย

3. ให้นักเรียนจัดกลุ่มตามคำตอบ แล้วให้พูดคุยกันว่า มีเพศสัมพันธ์แบบไม่รู้ตัว เกิดได้อย่างไร แล้วจะมีผลอย่างไร จากนั้นให้ส่งตัวแทนนำเสนอ

4. สรุปประเด็นที่กลุ่มนำเสนอเป็นหมวดหมู่แล้วแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 6-7 คนแจกใบงานอภิปรายตามประเด็น ในใบงานที่ 3 เรื่องไม่รู้ตัว

5. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอ เมื่อนำเสนอจบทุกกลุ่ม ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสรุปประเด็นที่สำคัญ

การประเมินผล

- จากการตอบคำถาม
- การมีส่วนร่วมของสมาชิก
- สังเกตความสนใจ และการแสดงความคิดเห็นขณะอภิปรายกลุ่มย่อย และในชั้นเรียน
- จากใบสรุปผลงานกลุ่ม

ข้อควรระวัง

ในการตอบคำถามนำเข้าสู่บทเรียนเรื่องโอกาสมากหรือน้อย อาจไม่มีใครเลยที่ตอบว่ามีโอกาสมาก ปล่อยให้ตอบตามที่คิด แล้วชวนคุยตามคำถามชวนคิดว่าเพราะอะไรจึงคิดเช่นนั้น

ใบงานที่ 3
เรื่องไม่รู้ตัว

1. อะไร คือ สาเหตุที่สำคัญที่สุดหรือเป็นไปได้มากที่สุด ที่จะทำให้เกิดมีเพศสัมพันธ์โดยไม่รู้ตัว
2. เพราะอะไรจึงคิดว่าเรามีโอกาส (มากหรือโอกาสน้อย) ต่อการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่รู้ตัว
3. เมื่อเปรียบเทียบสาเหตุจากกลุ่มที่คิดว่ามีโอกาสเกิดน้อยหรือไม่มีเลย กับกลุ่มที่คิดว่ามีโอกาสเกิดมาก คำตอบมีอะไรที่เหมือนกัน อะไรที่ต่างกัน ถามผู้เรียนว่าเพราะอะไรจึงเป็นเช่นนั้น
4. ถ้าเพื่อนมาปรึกษา จะให้คำแนะนำว่าอะไร
5. จะป้องกันไม่ให้เกิดเรื่องทำนองนี้กับตัวเองอย่างไร

ประเด็น	แนวคิดที่ควรได้
* **โอกาสที่วัยรุ่นหญิงจะมีเพศสัมพันธ์มาจากสาเหตุใดบ้าง**	วัยรุ่นหญิงส่วนใหญ่มีโอกาสเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์เนื่องจากโอกาสเสี่ยงของนักเรียนหญิงนั้นมักจะเกิดจากตัวเองมีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์เองและเกิดจากการถูกชักชวนจากเพื่อนหรือคนใกล้ชิด
1. อะไร คือสาเหตุที่สำคัญที่สุด หรือเป็นไปเพศสัมพันธ์โดยไม่รู้ตัวได้มากที่จะทำให้มี	การมีเพศสัมพันธ์แบบที่ไม่รู้ตัวเกิดได้เมื่ออยู่ ในสภาพมึนเมา หลับสนิท หมดสติ และสิ่งมึนเมาแอลกอฮอล์ รวมถึงยาบางชนิดมีผลอย่างมากต่อสภาพเช่นนั้น
2. เพราะอะไรจึงคิดว่าเรามีโอกาส(มากหรือโอกาสน้อย)ต่อการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่รู้ตัว	ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มักไม่ได้คาดคิดว่าสิ่งที่ทำอยู่นั้นจะพาไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ เช่น ดื่มเหล้าใช้ยาหรือสารเสพติด การอยู่ลำพังสองต่อสองกับเพศตรงข้ามในที่ลับตาคน การแตะเนื้อต้องตัวเชิงชู้สาว เป็นต้น
3. เมื่อเปรียบเทียบสาเหตุจากกลุ่มที่คิดว่ามีโอกาสเกิดน้อยหรือไม่มีเลย กับกลุ่มที่คิดว่ามีโอกาสเกิดมาก คำตอบมีอะไรที่เหมือนกัน อะไรที่ต่างกันและเพราะอะไรจึงเป็นเช่นนั้น	ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว ไม่ได้ตั้งใจจัดเป็นเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้ป้องกัน ทำให้มีความวิตกเรื่องการตั้งครรภ์และการติดโรครวมถึงความกลัวว่าคนอื่นจะรู้ และรู้สึกว่าตนเองหมดคุณค่า
4. ถ้าเพื่อนมาปรึกษา จะให้คำแนะนำว่าอะไร	เรื่องการวางตัวต่อเพศตรงข้าม การรู้จักปฏิเสธ ไม่ใจอ่อนกับคำพูดของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และการรู้จักควบคุมหรือเหนี่ยวรั้งแรงผลักดันทางเพศ หรือกามารมณ์จนกว่าจะถึงเวลาหรือโอกาสอันควร
5. จะป้องกันไม่ให้เกิดเรื่องทำนองนี้กับตัวเองอย่างไร	ลด ละ เลิกเที่ยวสถานเริงรมย์ และเทศกาลงานกลางคืน ยึดมั่นในเพศสัมพันธ์ที่มีความรับผิดชอบภูมิใจในคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเอง

แผนการสอนแบบปฏิบัติการที่ 3
เรื่อง "การสะท้อนความรู้สึกจากภาพ"

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้คิดพิจารณาถึงเหตุการณ์ และผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร
2. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงปัญหา และความรุนแรงของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ
3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการมองปัญหาหลายๆ มุมมอง

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ภายหลังจบกิจกรรมแล้ว ผู้เรียนสามารถ

1. ระบุผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรต่อตนเอง ครอบครัว สังคมได้
2. ระบุถึงพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร
3. ตระหนักว่าตนเองเป็นกลุ่มที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

สาระสำคัญ

การจะมีหรือไม่มีเพศสัมพันธ์ หรือมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยเป็นสิ่งที่เลือกได้ เพราะการจะมีเพศสัมพันธ์หรือไม่ต้องเป็นการตัดสินใจของทั้งสองคนร่วมกัน ไม่จำเป็นที่คนที่เคยมีประสบการณ์ทางเพศจะต้องมีเพศสัมพันธ์อีก หรือมีได้ง่ายขึ้น บางคนมีเพศสัมพันธ์ด้วยเงื่อนไขความรัก บางคนมีเพศสัมพันธ์ได้โดยไม่เกี่ยวกับความรัก เช่น กรณีที่ใช้ยาเสพติด หรือมึนเมา และบางคนอาจใช้ความรักมาต่อรองให้อีกฝ่ายมีเพศสัมพันธ์ด้วย ดังนั้นสิ่งที่ควรพิจารณาในการที่จะมี/ไม่มีเพศสัมพันธ์ คือ ทุกคนมีสิทธิที่จะเลือก การข่มขู่บังคับหรือใช้ของมึนเมาให้อีกฝ่ายความยินยอม ถือเป็นการล่วงละเมิดทางเพศที่มีความผิดตามกฎหมายและการเลือกไม่มีเพศสัมพันธ์เป็นวิธีการที่ป้องกันการตั้งครรภ์ได้ และต้องอาศัยการสร้างกติกาความสัมพันธ์ที่จะทำให้ทางเลือกนี้สามารถปฏิบัติได้จริง ดังนั้นการบอกความตั้งใจและการเคารพความคิดเห็นของกันและกัน การพูดคุยเพื่อจัดการกับเงื่อนไขและอารมณ์ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับผู้ที่ไม่ต้องการมีความสัมพันธ์ทางเพศ

อุปกรณ์ :

1. กระดาษเปล่า A4
2. กระดาษฟลิปชาร์ท
3. ปากกาสีเมจิก
4. ใบงาน
5. วีดีทัศน์ จากรายการ “หลุมดำ” ตอนกว่าจะรู้เดียงสา และ ตอน “ทำแท้ง” สังคมป่วย ศีลธรรมเสื่อม หรือภูมิคุ้มกันความดีบกพร่อง

ระยะเวลา : 50 นาที

ขั้นตอนการปฏิบัติการ

ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มให้นักเรียนตามที่ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการ Pre-test พฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และกลุ่มที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ เนื่องจากนักเรียนกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์มีจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงแบ่งเป็นกลุ่มย่อยอีก 2 กลุ่ม เพื่อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ รวมทั้งร่วมกันวิเคราะห์สรุปปัญหาพฤติกรรมทางเพศที่เกิดขึ้นและร่วมประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง โดยให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และเลขานุการการกลุ่มอย่างละ 1 คน มอบหมายงาน โดยให้เลขานุการการกลุ่มรับใบคำสั่ง และเอกสารประกอบการเรียน

1. นำเข้าสู่บทเรียนโดยการถาม-ตอบ	10 นาที
2. นำเข้าสู่กิจกรรมโดยให้นักเรียนชมวิดีทัศน์	30 นาที
2. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปแนวคิดที่ได้จากการดูวิดีทัศน์	5 นาที
3. อภิปรายกลุ่มตามใบงาน	10 นาที
4. สรุปแนวคิดที่ได้จากการเรียนรู้	5 นาที

วิธีการจัดกิจกรรม

1. นำเข้าสู่การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยการถาม-ตอบ เกี่ยวกับพฤติกรรมของวัยรุ่นในยุคปัจจุบันว่า“พฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์มีอะไรบ้าง” หลังจากนั้นสุ่มถามนักเรียน 2-3 คน

2. ผู้สอนสรุปประเด็นสั้นๆ ที่สำคัญเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น

3. ดูวีดีทัศน์ ตอน “กว่าจะรู้เดียงสา” และ ตอน “ทำแท้ง” สังคมป่วย ศีลธรรมเสื่อม หรือ ภูมิคุ้มกันความดีบกพร่อง ความยาว 30 นาที

4. แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มตามที่ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการ Pre-test พฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และแจกใบงานที่ 4 ให้แต่ละกลุ่มอภิปราย

5. ให้ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนกลุ่มละ 3 นาที

6. สรุปโดยผู้สอนนำอภิปรายในทีละประเด็น เพื่อให้นักเรียนช่วยกันสรุป

การประเมินผล

- จากการตอบคำถาม
- การมีส่วนร่วมของสมาชิก
- สังเกตความสนใจ และการแสดงความคิดเห็นขณะอภิปรายกลุ่มย่อย และในชั้นเรียน
- จากใบสรุปผลงานกลุ่ม

เรื่องการสะท้อนความรู้สึกจากภาพ
ใบงานที่ 4

1. ให้นักเรียนแต่ละเป็นกลุ่ม ร่วมกันทำกิจกรรม และอภิปราย ในประเด็น

1.1 หลังจากที่ได้ชมเรื่องราวชีวิตจริงจากวิดีทัศน์ทั้งสองเรื่องแล้ว นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้าง

1.2 ตัวละครที่ดำเนินชีวิตผิดพลาดมีสาเหตุมาจากอะไร และได้รับผลเสียอย่างไรบ้าง

1.3 ถ้ามีเหตุการณ์แบบนี้เกิดขึ้นกับนักเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร

1.4 นักเรียนจะมีวิธีแก้ไขหรือป้องกันอย่างไรรวมทั้งผลกระทบที่ได้รับจะเป็นอย่างไร

1.5 ให้นักเรียนแต่ละคนคิดวิธีแก้ปัญหาของตนเองหลัง จากนั้นให้ทุกคนนำเสนอแนวคิดภายในกลุ่ม

ประเด็น	แนวคิดที่ควรได้
* **พฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์มีอะไรบ้าง**	วัยรุ่นเริ่มมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนมากขึ้นเนื่องจากการมีพฤติกรรมล่อแหลมที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์หรือสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ที่ไม่เหมาะสมอันได้แก่ การอยู่ลำพังสองต่อสองกับเพศตรงข้ามในที่ลับตาคน การแตะเนื้อต้องตัวกับเพศตรงข้ามในเชิงชู้สาว การดื่มของมึนเมาจนไม่ได้สติ การดูหรืออ่านสิ่งที่ปลุกเร้าอารมณ์เพศ เป็นต้น
1. **หลังจากที่ได้ชมเรื่องราวชีวิตจริงจากวีดีทัศน์ ทั้งสองเรื่องแล้วนักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้าง**	ทุกคนควรใจกว้าง และยอมรับว่าคนเรามีโอกาสผิดพลาด เมื่อผิดพลาดทุกคนต่างต้องการความ เข้าใจ กำลังใจ และโอกาสที่จะเริ่มต้นใหม่
2. **ตัวละครที่ดำเนินชีวิตผิดพลาดมีสาเหตุมาจากอะไรและได้รับผลเสียอย่างไรบ้าง**	จากการตัดสินใจผิด เนื่องมาจากความรู้สึกวูบวาบต่อเพศตรงข้ามที่เกิดขึ้นชั่วครู่ชั่วยามของวัยรุ่น และความอยากรู้อยากลองในเรื่องเพศของนักเรียนได้เลยเถิด ไปไกล อย่างชนิดที่เรียกได้ว่าสายเกินแก้ กว่าจะเริ่ม รู้เดียงสาก็ถูกปิดตายด้วยการกระทำของตัวเธอเองและลงเอยด้วยการ “ทำแท้ง” การมีเพศสัมพันธ์โดยขาดการป้องกันมีผลทำให้ตั้งครรภ์ในวัยเรียน ทำให้เกิดปัญหาต่อเนื่องตามมา เช่น การตั้งครรภ์ที่ไม่ได้ตั้งใจ การทำแท้งซึ่งการทำแท้งอาจเป็นอันตรายถึงชีวิตได้ หรือเสียอนาคตทางการศึกษาเลิกรากัน ฯลฯ พ่อแม่และคนใกล้ชิดเป็นห่วงและไม่สบายใจ และอาจทำให้ครอบครัวอับอาย เสียชื่อเสียงได้ ฉะนั้น เหตุการณ์ที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ มีโอกาสเกิดขึ้นได้กับวิถีชีวิตของคนเราเสมอ และมีพฤติกรรมหลายอย่างที่อาจเป็นพฤติกรรมชักนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นโดยไม่ป้องกัน เช่น ดื่มสุรา การรวมกลุ่มไปเที่ยวสถานเริงรมย์ เป็นต้น

	แม้ว่าจะคิดถึงการป้องกันตัวเองแต่ในโอกาสเช่นนั้น วัยรุ่นอาจปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ได้ยากด้วยแรงกดดันของกลุ่มและบรรยากาศ
3. ถ้ามีเหตุการณ์แบบนี้เกิดขึ้นกับนักเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร	ปัญหาที่เกี่ยวกับเพศนี้ ถ้าหากเราสามารถปรึกษากับบุคคลรอบข้าง (พ่อ แม่ ครู ผู้ปกครอง) ได้เหมือนกับปัญหาอื่นๆ ก็จะทำให้เราสามารถเผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง และหาทางออกในการจัดการปัญหานั้นได้ แต่ถ้าเราไม่พร้อมที่จะคุยเรื่องเหล่านี้กับบุคคลใกล้ชิดไม่ว่าจะเหตุผลใดก็ตาม ยังมีแหล่งข้อมูลในการให้บริการความช่วยเหลือวัยรุ่นที่ประสบปัญหาทางเพศ ในการจัดการปัญหาที่เหมาะสมและปลอดภัย จึงเป็นเรื่องสำคัญที่เราควรรู้จักแหล่งบริการ เหล่านี้ทั้งของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่ใกล้เคียงชุมชนของเรา
4. นักเรียนจะมีวิธีแก้ไขหรือป้องกันอย่างไรรวมทั้งผลกระทบที่ได้รับจะเป็นอย่างไร	หลีกเลี่ยงอย่าอยู่กับเพื่อนชายหรือคนรักสองต่อสองในที่ลับตาคน คิดถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นเมื่อมีเพศสัมพันธ์ เช่น การติดเชื้อโรคเอดส์ หรือการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่นๆ การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ พ่อแม่ไม่ยอมรับและเสียใจ มีปัญหาเรื่องการเรียน และอนาคตของตัวเอง ดังนั้น จึงควรปฏิเสธที่จะมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนชายให้คิดถึงปัญหาที่จะเกิดตามมาด้วย และยังมีเวลาอีกมากที่จะศึกษากันและคบกันต่อไปอย่างในขอบเขตที่เหมาะสม
5. ให้นักเรียนแต่ละคนคิดวิธีแก้ปัญหาของตนเอง	เมื่อมีปัญหาในชีวิต การแก้ปัญหาไม่ใช่เรื่องง่าย ทุกคนต้องตระหนักถึงความไม่ประมาทในการทำกิจกรรมต่างๆ ถ้าหากเลือกได้ เราควรป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดนี้ขึ้น โดยหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางเพศหรือเสี่ยงต่อการล่วงเกินทางเพศ หรือในกรณีที่มีเพศสัมพันธ์ควรมี

เพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย มีการป้องกันการตั้งครรภ์ เช่นการใช้ถุงยางอนามัย การใช้วิธีคุมกำเนิด เป็นต้น หรือเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเพศควรรีบปรึกษาหารือผู้ใหญ่พึงระลึกอยู่เสมอว่าผู้ใหญ่ เช่น พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ครูอาจารย์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข สามารถให้คำแนะนำปรึกษา และให้ความช่วยเหลือได้ดีที่สุด ฉะนั้นการมีเพศสัมพันธ์ เมื่อถึงเวลาอันควรและด้วยความพร้อมของทั้งสองฝ่ายเป็นสิ่งที่สวยงาม และทำให้เกิดชีวิตครอบครัวที่สมบูรณ์มั่นคง สถาบันครอบครัวที่สมบูรณ์มั่นคงนำมาซึ่งความเป็นปึกแผ่นของส่วนรวมและประเทศชาติ

แผนการสอนแบบปฏิบัติการที่ 4
เรื่อง “เพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น”

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เรียนได้สำรวจความคิดของตัวเองและแลกเปลี่ยนความคิดกับผู้อื่นเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น รู้ถึงผลกระทบและวิธีการป้องกันผลทางลบจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ภายหลังจบกิจกรรมแล้ว ผู้เรียนสามารถ

1.ระบุปัญหาและผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่พร้อม

2. บอกแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพทางเพศที่อาจเกิดขึ้น

สาระสำคัญ

การมีเพศสัมพันธ์อาจมีผลในด้านบวก หากมีเมื่อพร้อมและเป็นเรื่องที่ทั้งสองฝ่ายยินยอมเตรียมตัว รวมทั้งวางแผนที่จะรับผิดชอบหรือจัดการสิ่งที่จะตามมา เช่น การตั้งครรภ์ ความปลอดภัยจากการติดเชื้อโรค ขณะเดียวกันการมีเพศสัมพันธ์ในช่วงวัยรุ่นหรือวัยเรียน โดยไม่มีความพร้อมที่จะรับผิดชอบสิ่งที่อาจเกิดขึ้น และไม่ได้คิดหรือเตรียมตัวอย่างรอบคอบอาจนำมาซึ่งปัญหาและความยุ่งยากหลายด้านทั้งในด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต อันเกิดความเครียดวิตกกังวลตลอดจนผลกระทบในระยะยาว เช่น หากตั้งครรภ์ จะสามารถเลี้ยงดูลูกได้อย่างไร จะกระทบเป้าหมายชีวิต เช่น การเรียนให้จบ อย่างไร เป็นต้น

อุปกรณ์ :

1. กระดาษเปล่า A4
2. กระดาษฟลิปชาร์ทและกระดาษกาว
3. ปากกาสีเมจิก
4. ใบงาน
5. ตัวอย่างยาเม็ดคุมกำเนิด
6. โมเดลอวัยวะเพศชาย และถุงยางอนามัย

ระยะเวลา : เวลาที่ใช้ 50 นาที

ขั้นตอนการปฏิบัติการ

1. นำเข้าสู่กิจกรรมโดยการถามความรู้สึก	5 นาที
2. ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายกลุ่มตามใบงาน	20 นาที
3. สรุปแนวคิดที่ได้จากการเรียนรู้	5 นาที
4. กิจกรรมเพิ่มทักษะโดยสาธิตการใช้ถุงยางอนามัย	20 นาที

วิธีการจัดกิจกรรม

1. นำเข้าสู่การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยตั้งคำถามว่า “การมีความรักในวัยเรียนดี หรือไม่อย่างไร ” และแล้วสุ่มถามนักเรียน 5-6 คน และสรุปภาพรวมของคำตอบ

2. แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มตามที่ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการ Pre- test พฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ และประชุมกลุ่มระดมสมองเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ในใบชี้แจง พร้อมทั้งแจกใบงานที่ 5 ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย

3. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอ หน้าชั้นเรียน เมื่อนำเสนอจบทุกกลุ่ม ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสรุปประเด็นที่สำคัญ

4. ผู้วิจัยสรุปประเด็นที่เกี่ยวกับ การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมทั้ง การป้องกันการตั้งครรภ์ โดยใช้ถุงยางอนามัย โดยสอบถามถึงวิธีการเลือกซื้อและการตรวจสอบก่อนใช้งาน

5. ผู้วิจัยนำตัวอย่างยาเม็ดคุมกำเนิด มาให้สมาชิกดู และอธิบายถึงวิธีการใช้, ข้อพึงระวังและอาการข้างเคียงของยาเม็ดคุมกำเนิด

6. ผู้วิจัยสาธิตการใช้ถุงยางอนามัยกับโมเดลอวัยวะเพศชาย

7. ให้สมาชิกแต่ละกลุ่ม มาลองแสดงวิธีเลือกซื้อ และตรวจสอบถุงยางอนามัยก่อนใช้งานและทดลองใส่ถุงยางอนามัยกับโมเดลอวัยวะเพศชาย

8. ผู้วิจัยสรุปความปลอดภัยจากการมีเพศสัมพันธ์ ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจ และวิธีการเลือกปฏิบัติของเรา ความปลอดภัยมากที่สุดก็คือ ตัดทางที่จะนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ในกรณีที่เลือกไม่ได้จริงๆ การใช้อุปกรณ์ป้องกันที่เรียนรู้ในวันนี้ จะช่วยให้นักเรียนปลอดภัยจากการมีเพศสัมพันธ์ได้

การประเมินผล

- สังเกตความสนใจในการซักถาม
- สังเกตการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
- สังเกตการแสดงความคิดเห็นขณะอภิปรายกลุ่มย่อย และในชั้นเรียน
- จากใบสรุปผลงานกลุ่ม

ใบงานที่ 5

เรื่อง "เพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น"

1. ให้นักเรียนแต่ละเป็นกลุ่ม ร่วมกันทำกิจกรรม และอภิปราย ในประเด็น
   1.1 วัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ รู้ว่าจะมีอะไรตามมาบ้างจากการมีเพศสัมพันธ์หรือไม่ อย่างไร
   1.2 ผลที่ตามมาจากการมีเพศสัมพันธ์ในช่วงวัยรุ่น เป็นเรื่องที่ใครต้องรับผิดชอบบ้าง
   1.3 การตัดสินใจว่าจะมีหรือไม่มีเพศสัมพันธ์ เป็นเรื่องของชายหรือหญิง หรือเป็นเรื่องฝ่ายใด
   1.4 การมีเพศสัมพันธ์แบบที่ฝ่ายหนึ่งอยากมีแต่อีกฝ่ายหนึ่งไม่อยากมีเป็นไปได้หรือไม่อย่างไร
   1.5 ถ้าเป็นเรื่อง ฝ่ายหนึ่งอยากมี แต่อีกฝ่ายไม่อยากมี คิดว่าเรื่องจะลงเอยอย่างไรได้บ้าง
   1.6 เราจะมีวิธีการป้องกันผลที่ตามมาจากการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ปลอดภัย เช่นการท้องและการติด เชื้อเอชไอวีอย่างไรบ้าง
   1.7 สิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมวันนี้ และคิดว่าถ้าตัวเองจะมีเพศสัมพันธ์เรื่องสำคัญที่สุดคืออะไร (ให้ผู้เรียนเขียนลงโปสการ์ด และจ่าหน้าถึงตัวเอง และส่งให้ผู้ดำเนินการ)

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำการอภิปรายดังนี้

   กลุ่มที่ 1 อภิปราย ในประเด็นที่ 1.1 และประเด็นที่ 1.2
   กลุ่มที่ 2 อภิปราย ในประเด็นที่ 1.3 และประเด็นที่ 1.4
   กลุ่มที่ 3 อภิปราย ในประเด็นที่ 1.5 และประเด็นที่ 1.6

3. ให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นในข้อ 1.7 ทุกคน แล้วสรุปออกมาเป็นความคิดเห็นของกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดให้ข้างต้น

4. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลงานในกลุ่มใหญ่ ตามหัวข้อที่กำหนด และในระหว่างการดำเนินกิจกรรมแต่ละกิจกรรม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจดบันทึกสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ เพื่อนำส่งในครั้งต่อไปจากนั้นผู้วิจัยชี้ให้เห็นว่า จากกิจกรรมนี้ผู้เรียนทุกคนสามารถบอกได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นบ้างถ้าวัยรุ่นในวัยเดียวกันกับผู้เรียนตัดสินใจจะมีเพศสัมพันธ์กัน

ประเด็น	แนวคิดที่ควรได้
* **การมีความรักในวัยเรียนดีหรือไม่อย่างไร**	การมี หรือไม่มีคู่รักและแฟนไม่ใช่เรื่องสำคัญในช่วงวัยเรียน วัยรุ่นควรจะศึกษาหาความรู้เพื่อความก้าวหน้าในอนาคต ถ้ามีความรักในวัยเรียนควรมีลักษณะเป็นเพื่อนที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องการเรียนและเรื่องอื่นๆ มากกว่าการแสดงความต้องการทางเพศกับฝ่ายตรงข้าม
1. วัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์รู้ว่าจะมีอะไรตามมาบ้างจากการมีเพศสัมพันธ์หรือไม่ อย่างไร	การมีเพศสัมพันธ์ อาจมีผลในด้านบวก หากมีเมื่อพร้อม และเป็นเรื่องที่ทั้งสองฝ่ายยินยอม เตรียมตัวรวมทั้งวางแผนที่จะรับผิดชอบ หรือจัดการสิ่งที่จะตามมา เช่นการตั้งครรภ์ ความปลอดภัยจากการติดเชื้อโรค ในขณะเดียวกัน การมีเพศสัมพันธ์ในช่วงวัยรุ่น หรือวัยเรียน โดยไม่มีความพร้อมที่จะรับผิดชอบสิ่งที่อาจเกิดขึ้น และไม่ได้คิดหรือเตรียมตัวป้องกันอย่างรอบคอบ อาจนำมาซึ่งปัญหาและความยุ่งยากหลายด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพกาย อาจทำให้เกิดการตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์ติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ติดเชื้อเอดส์ เป็นต้น ด้านจิตใจ ทำให้เกิดการวิตกกังวล เช่น กลัวคนอื่นรู้ กังวลกับความสัมพันธ์ในอนาคต ซึ่งอาจนำไปสู่ความรู้สึกเครียด ไม่สบายใจ เรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง เป็นต้น ผลกระทบในระยะยาว เช่น หากเกิดการตั้งครรภ์ จะตัดสินใจอย่างไร จะเรียนต่อหรือไม่ จะบอกพ่อแม่อย่างไร จะสามารถเลี้ยงดูลูกได้อย่างไร การหางานทำเพื่อมีรายได้ในการเลี้ยงดูลูก ฯลฯ

2. ผลที่ตามมาจากการมีเพศสัมพันธ์ในช่วงวัยรุ่นเป็นเรื่องที่ใครต้องรับผิดชอบบ้าง	สิ่งที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ ควรเป็นสิ่งที่ทั้งสองฝ่ายรับผิดชอบร่วมกัน และต้องแสดงความรับผิดชอบต่อกัน อย่างไรก็ดี ผลในด้านบวก เป็นผลที่ทั้งสองฝ่ายยินดีที่จะได้รับร่วมกัน หากแต่ผลในด้านลบที่ตามมาจากการมีเพศสัมพันธ์บางเรื่อง เป็นเรื่องที่ไม่อาจรับผลแทนกันได้ แม้จะร่วมรับผิดชอบกันได้ เช่น การตั้งท้องผู้หญิงจะเป็นคนท้อง การติดโรคทางเพศสัมพันธ์เป็นโรคที่เกิดกับตัวเราเอง ถ้าพ่อแม่รู้ ก็เป็นพ่อแม่ของเราที่เสียใจกว่าคนอื่นๆ ดังนั้น การรับผิดชอบต่อตัวเองจึงเป็นเรื่องสำคัญเท่าๆ กับการรับผิดชอบคนอื่นที่เกี่ยวข้องกับเราในความสัมพันธ์
3. การตัดสินใจว่าจะมีหรือไม่มีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องของชายหรือหญิง	“โอกาส” การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องที่มีได้ แต่การมีโอกาสไม่ได้หมายความว่าทุกคู่จะมีความสัมพันธ์ทางเพศเรื่องนี้ขึ้นกับการคิดตัดสินใจของแต่ละคนและขึ้นกับการตัดสินใจร่วมกันของคนทั้งคู่ การมีเพศสัมพันธ์เป็นสิทธิในร่างกายของแต่ละบุคคลที่แม้แต่คู่รักก็ไม่ควรละเมิดถ้าอีกฝ่ายไม่ยินยอม
4. การมีเพศสัมพันธ์แบบที่ฝ่ายหนึ่งอยากมีแต่อีกฝ่ายหนึ่งไม่อยากมีเป็นไปได้หรือไม่อย่างไร	ทุกๆ ครั้งของเพศสัมพันธ์ ที่เกิดขึ้น เรามีสิทธิที่จะตัดสินใจว่าจะมีหรือไม่ การเคยมีประสบการณ์ทางเพศไม่ใช่เหตุผลและไม่ได้หมายความว่า จะต้องมีเพศสัมพันธ์ครั้งต่อไปโดยไม่มีเงื่อนไข สิ่งสำคัญคือการคิดถึงผลที่ตามมา และความพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อสิ่งนั้นของตัวเราเอง และของคนที่เรามีความสัมพันธ์ด้วย เรื่องที่เกิดขึ้นไปแล้วอาจไม่สามารถกลับไปแก้ไขได้ แต่เราสามารถเตรียมตัว วางแผน และจัดการสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้นให้เป็นไปตามสิ่งที่เราอยากให้เป็นได้

5. ถ้าเป็นเรื่องฝ่ายหนึ่งอยากมีแต่อีกฝ่ายไม่อยากมีคิดว่าเรื่องจะลงเอยอย่างไรได้บ้าง	ตัวเองต้องรู้ว่าอะไรคือสิ่งที่ตัวเองต้องการและไม่ต้องการให้เกิดขึ้น ผู้เรียนก็สามารถใช้เป็นเหตุผลในการประกอบการตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำเรื่องดังกล่าว เพราะผู้ที่ได้รับผลที่เกิดขึ้นคือตัวเราเองไม่ใช่คนอื่น
6. เราจะมีวิธีการป้องกันผลที่ตามมาจากการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ปลอดภัย เช่น การตั้งครรภ์และการติดเชื้อเอชไอวีอย่างไรบ้าง	ผลกระทบหลายอย่างเป็นเรื่องที่เราก็อาจจะคาดไม่ถึง ถ้าต้องการข้อมูล ข้อแนะนำหรือคำปรึกษาควรหาผู้ที่ไว้วางใจหรือแหล่งที่ให้ความช่วยเหลือวัยรุ่นเพื่อหาข้อมูลหรือข้อคิดเพิ่มเติม แทนที่จะเก็บไว้กับตัวเองและแก้ไขโดยลำพัง วัยรุ่นสามารถหลีกเลี่ยงและป้องกันการตั้งครรภ์และการติดเชื้อเอดส์รวมทั้งผลกระทบ อื่นๆ ที่ตามมาได้ วิธีที่ได้ผลแน่นอนที่สุด คือ “การไม่มีเพศสัมพันธ์” หากมีเพศสัมพันธ์วิธีที่ดีที่สุดที่ช่วยป้องกันทั้งการตั้งครรภ์และการติดเชื้อเอดส์ คือ “การใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์”

ข้อควรระวัง

- ผู้ดำเนินการควรระวังการใช้ทัศนะตัดสิน หรือให้คุณค่าผิดถูก ในการพูดถึงการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น เพราะไม่อาจคาดได้ว่าผู้เรียนมีประสบการณ์มาก่อนในแง่มุมใด
- วัตถุประสงค์ของกิจกรรม คือ การพูดถึง ผลที่ตามมาจากการมีเพศสัมพันธ์ เพื่อให้เห็นและให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นองค์ประกอบในการคิดและตัดสินใจ

แผนการสอนแบบปฏิบัติการที่ 5
เรื่อง การแก้ไขปัญหา

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนสามารถเขียนแผนงาน และหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง และความต้องการในการพัฒนาตนเองแล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญของปัญหา โดยมุ่งเน้นความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหา และคิดว่าตนเองสามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ภายหลังจบกิจกรรมแล้ว นักเรียนสามารถ

1. อธิบายถึงแนวทางในการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง และความต้องการในการพัฒนาตนเองได้

สาระสำคัญ

ในชีวิตประจำวันของทุกคน ต้องประสบกับปัญหาต่างๆ อยู่เสมอ แต่ละบุคคลจะต้องมีวิธีแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง เพราะทุกปัญหามีทางแก้ไขได้ ซึ่งวิธีแก้ปัญหามีหลายวิธีที่แตกต่างกันไป

การเขียนแผนงาน หรือโครงการเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม และฝึกทักษะการคิด วิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ รวมทั้งฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น นอกจากนี้ยังปลูกฝังความรับผิดชอบของตนเองด้วย ดังนั้นการฝึกทักษะในการเขียนแผนงาน / โครงการนั้นเป็นการบูรณาการเรียนเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิธีชีวิตของนักเรียน

อุปกรณ์ :

1. กระดาษเปล่า A4 และกระดาษกาว
2. กระดาษฟลิปชาร์ทหรือกระดาษฟลิบชาร์ทตัดครึ่ง
3. ปากกาสีเมจิก
4. ใบงาน

ระยะเวลา : 50 นาที

ขั้นตอนการปฏิบัติการ

1. นำเข้าสู่กิจกรรมโดยการถามความรู้สึก	10 นาที
2. ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายกลุ่มตามใบงาน	15 นาที
3. สรุปแนวคิดที่ได้จากการเรียนรู้	5 นาที
4. ให้แต่ละกลุ่มเขียนแผนงาน / โครงการ	20 นาที
5. ให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดขึ้น	

วิธีการจัดกิจกรรม

1. นำเข้าสู่การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยเล่าเรื่อง สถานการณ์สมมติ

2. ให้นักเรียนจับคู่ วิเคราะห์จากเรื่องเล่าในประเด็นต่อไปนี้

- นักเรียนมีความรู้สึกเช่นไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นักเรียนเห็นปัญหาอะไรบ้าง และปัญหาเหล่านั้นมีสาเหตุมาจากอะไร
- ถ้าสถานการณ์อย่างนี้เกิดขึ้นกับนักเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร เพื่อไม่ให้เหตุการณ์เหมือนกับเรื่องเล่า

3. ผู้วิจัยสุ่มถาม 2-3 คู่ นำอภิปรายและสรุปว่า พลอยขาดทักษะการปฏิเสธ หลังจากนั้นผู้วิจัยแจกใบความรู้เรื่องการปฏิเสธ

4. หลังจากนั้นแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มตามที่ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการ Pre-test พฤติกรรมเสี่ยงเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ และประชุมกลุ่มระดมสมองเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ในใบงานที่ 6 ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปราย

5. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน เมื่อนำเสนอจบทุกกลุ่ม ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสรุปประเด็นที่สำคัญ

6. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนดขึ้น โดยมีผู้วิจัย และครูประจำชั้นเป็นที่ปรึกษา และร่วมปฏิบัติการในกิจกรรม เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม

การประเมินผล

- สังเกตความสนใจในการซักถาม
- สังเกตการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
- สังเกตการแสดงความคิดเห็นขณะอภิปรายกลุ่มย่อย และในชั้นเรียน
- จากใบสรุปผลงานกลุ่ม

ใบงานที่ 6

เรื่อง “การแก้ไขปัญหา”

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนแผนงาน / โครงงาน โดยเขียนลำดับขั้นตอนในการดำเนินงาน พร้อมทั้งร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค ปัจจัยต่างๆ โดยตอบคำถามต่อไปนี้

- ทำอะไร (ชื่อโครงการ / กิจกรรม)
- ทำไมจึงทำ (หลักการเหตุผล / สาเหตุที่ต้องทำ)
- ทำแล้วได้อะไร (ผลที่คาดว่าจะได้รับ)
- ทำอย่างไร (วิธีดำเนินงาน)
- ผู้รับผิดชอบ ใครช่วยทำ
- งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์อะไรบ้าง
- ทำที่ไหน (สถานที่ดำเนินโครงการ)
- วิธีประเมินผล

2. หลังจากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันปฏิบัติงานตามแผนงานที่กำหนดขึ้น

ใบความรู้ที่ 1
เรื่องหลักการปฏิเสธ

การปฏิเสธเป็นสิทธิส่วนบุคคลที่ทุกคนควรเคารพและยอมรับ การปฏิเสธที่ใช้ได้ผลมักเป็นการปฏิเสธในสถานการณ์ที่ถูกชวนไปทำในสิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์ หรือเกิดผลกระทบในแง่ลบตามมา การปฏิเสธที่ดีจะต้องปฏิเสธอย่างจริงจังทั้งท่าทาง คำพูด และน้ำเสียง เพื่อแสดงความตั้งใจอย่างชัดเจนที่จะขอปฏิเสธ

ขั้นตอนการปฏิเสธมี 3 ขั้นตอนคือ

1. ใช้ความรู้สึกเป็นข้ออ้างแสดงเหตุผล เพราะการใช้เหตุผลอย่างเดียวมักถูกโต้แย้งด้วยเหตุผลอื่น การบอกความรู้สึกร่วมด้วยจะทำให้โต้แย้งได้ยากขึ้น เช่น “ฉันกลัวคุณพ่อคุณแม่จะเป็นห่วงถ้ากลับบ้านช้า”

2. การขอปฏิเสธ เป็นการบอกปฏิเสธให้ชัดเจนเป็นคำพูด เช่น “ขอไม่ไปนะเพื่อน”

3. การขอความเห็นชอบ เพื่อรักษาน้ำใจของผู้ชวน และควรกล่าวขอบคุณ เมื่อผู้ชวนยอมรับ เช่น “เธอคงไม่ว่าอะไรใช่ไหม ขอบคุณเธอมากเลย”

การหาทางออกเมื่อถูกเซ้าซี้หรือสบประมาท

เมื่อปฏิเสธไปแล้วบางครั้งผู้ชวนพูดเซ้าซี้ต่อ เพื่อชวนให้สำเร็จผู้ถูกชวนไม่ควรหวั่นไหวไปกับคำพูดอันไพเราะ จะทำให้ขาดสมาธิในการหาทางออก ควรยืนยันการปฏิเสธด้วยท่าทีที่มั่นคง และหาทางออกด้วยวิธีต่อไปนี้

1. ปฏิเสธ โดยไม่ต้องใช้ข้ออ้าง พร้อมทั้งบอกลาแล้วเลี่ยงไปจากเหตุการณ์ทันที เช่น “ไม่ไปดีกว่า เราขอกลับบ้านก่อนนะ (เดินออกจากเหตุการณ์)”

2. การต่อรอง โดยการชวนไปทำกิจกรรมที่ดีกว่าทดแทน เช่น “เอาอย่างนี้ดีไหม เธอไปดูหนังที่บ้านเราก็แล้วกัน”

3. การผัดผ่อน โดยการขอยืดระยะเวลาออกไป เพื่อให้ผู้ชวนเปลี่ยนความตั้งใจ เช่น “ฉันต้องไปแล้ว ไว้วันหลังก็แล้วกันนะ”

ในสถานการณ์จริง ไม่ควรใช้อารมณ์ในการตอบ ควรใช้ถ้อยคำที่สุภาพ การควบคุมตนเองทั้งอารมณ์ ความรู้สึกในการยืนยันความตั้งใจของตน จะทำให้สัมพันธภาพที่มีกับเพื่อนไม่เสียไป

ใบความรู้ที่ 2
สำหรับนักเรียน

1. ชื่อโครงการ ต้องเป็นชื่อที่เหมาะสม ชัดเจน ดึงดูดความสนใจ และเฉพาะเจาะจงว่าจะทำอะไร
2. หลักการและเหตุผล เป็นการแสดงถึงปัญหาความจำเป็น ผู้เขียนโครงการต้องพยายามหาเหตุผลต่างๆเพื่อแสดงให้ผู้พิจารณาโครงการเห็นความจำเป็น และความสำคัญของโครงการ เพื่อที่จะสนับสนุนต่อไป
3. วัตถุประสงค์/เป้าหมาย เป็นการแสดงถึงความต้องการที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งการเขียนวัตถุประสงค์ต้องเขียนให้ตรงกับปัญหาว่าระบุไว้เพื่อแสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายที่จะแก้ปัญหานั้นๆและต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในสิ่งที่เป็นไปได้ สามารถวัดได้
4. วิธีดำเนินการ แสดงขั้นตอนภารกิจที่จะต้องทำให้การดำเนินงานตามโครงการและระยะเวลาในการปฏิบัติแต่ละขั้นตอนเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการ
5. ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ เป็นการระบุเวลาที่เริ่มต้นและสิ้นสุดโครงการและสถานที่ที่จะทำโครงการเพื่อสะดวกในการพิจารณาและติดตามผลของโครงการ
6. งบประมาณ แสดงยอดรวมงบประมาณทั้งหมดที่ใช้ในการดำเนินโครงการแหล่งที่มาและแยกรายละเอียดค่าใช้จ่ายที่ชัดเจนว่าเป็นค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง
7. ผู้รับผิดชอบโครงการ ต้องระบุชื่อผู้ที่ทำโครงการ
8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ เป็นการระบุประโยชน์ที่คิดว่าจะได้จากความสำเร็จเมื่อสิ้นสุดโครงการ เป็นการระบุว่าใครจะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบหรือมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องอะไรทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณและต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
9. การประเมินผลโครงการ เป็นการระบุว่าหากได้มีการดำเนินโครงการแล้ว จะมีการติดตามดูผลได้อย่างไร เมื่อใด

ภาคผนวก ค

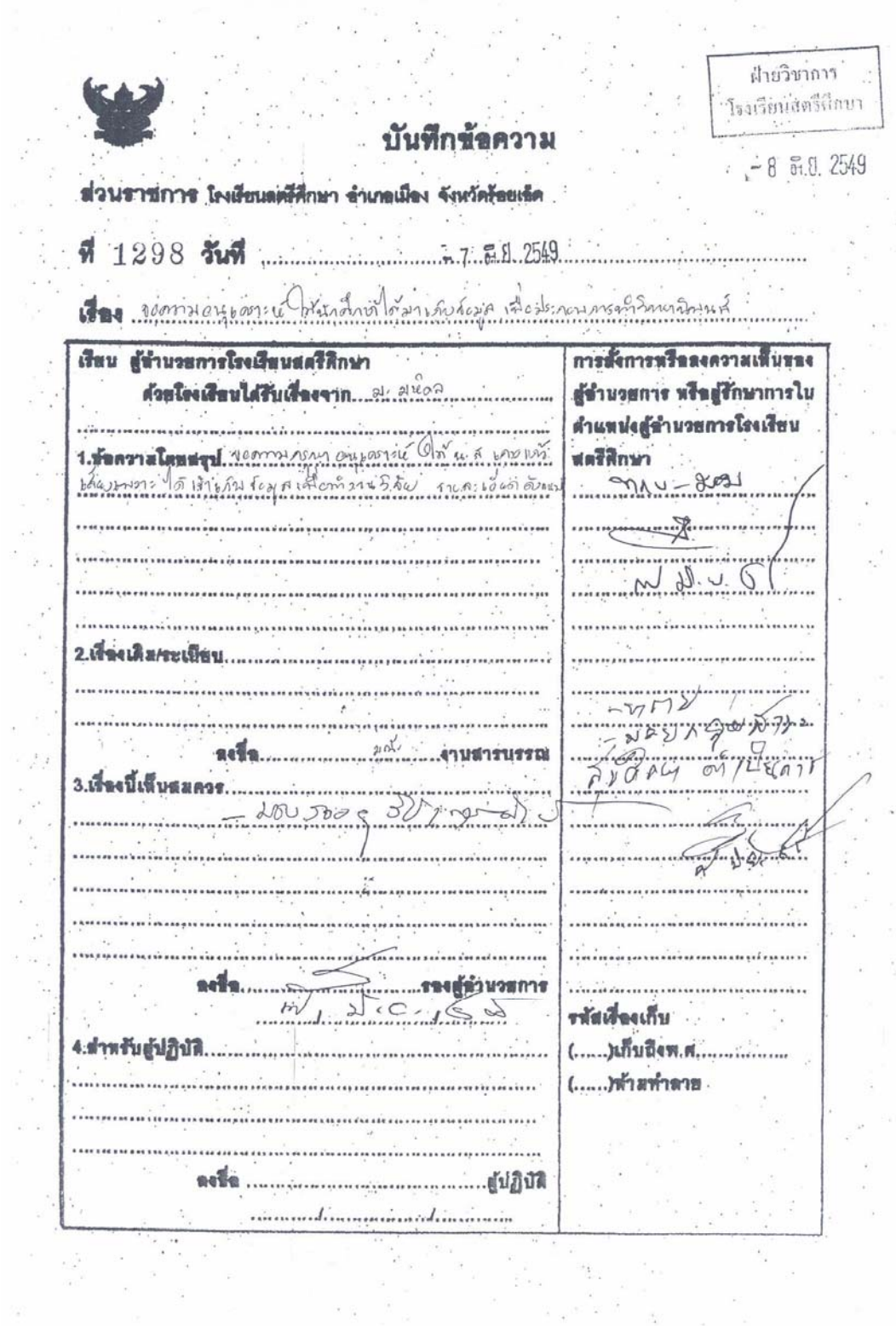

ฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนสตรีศึกษา
- 8 มิ.ย. 2549

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ โรงเรียนสตรีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ที่ 1298 **วันที่** 7 มิ.ย. 2549

เรื่อง ขออนุญาตนำนักศึกษาไปเก็บข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีศึกษา	การสั่งการหรือลงความเห็นของผู้อำนวยการ หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีศึกษา
ด้วยโรงเรียนได้รับเรื่องจาก ม. มหาสารคาม	
1.ข้อความโดยสรุป ขออนุญาตนำนักศึกษาไปเก็บข้อมูล เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์	
2.เรื่องเดิม/ระเบียบ	
ลงชื่อ ..... จ่าสารบรรณ	
3.เรื่องนี้เห็นสมควร	
ลงชื่อ ..... รองผู้อำนวยการ	
4.สำหรับผู้ปฏิบัติ	รหัสเรื่องเก็บ (.....)เก็บถึง พ.ศ. ..... (.....)ทำลาย
ลงชื่อ ..... ผู้ปฏิบัติ ...../...../.....	

ที่ ศธ ๐๕๑๗.๑๔๑๑ / ๑๖๒

ภาควิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
๔๒๐/๑ ถนนราชวิถี เขตราชเทวี
กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐

๒ พฤษภาคม ๒๕๔๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สื่อวิดีทัศน์

เรียน ผู้อำนวยการ บริษัท ทีวีบูรพา จำกัด

ด้วย **นางสาวเกษแก้ว เสียงเพราะ** นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กำลังทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษา : การวิจัยปฏิบัติการในโรงเรียน จังหวัดร้อยเอ็ด" วัตถุประสงค์ของการทำวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนักเรียนด้วยการใช้ปัญหาเป็นหลัก เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด

ในการนี้จึงขอความอนุเคราะห์สื่อวิดีทัศน์รายการหลุมดำ ตอน **"กว่าจะรู้เดียงสา"** และตอน **"ทำแท้ง"** สังคมป่วย ศีลธรรมเสื่อม หรือภูมิคุ้มกันความดีบกพร่อง อย่างละ ๑ ชุด เพื่อนำไปประกอบการทำกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงเรื่องเพศสัมพันธ์ในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุปรียา ตันสกุล)
หัวหน้าภาควิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์

โทรศัพท์ ๐-๒๓๕๔-๘๕๕๓
โทรสาร ๐-๒๖๔๔-๘๖๖๖

No. MU 2006-107

Documentary Proof of Ethical Clearance
The Committee on Human Rights Related to
Human Experimentation
Mahidol University, Bangkok

Title of Project. Changing of Risk Sex Behavior of High School Female Student: A Case Action Research at Roi-Et Province
(Thesis for Master Degree)

Principle Investigator. Miss Katekaew Scangpraw

Name of Institution. Faculty of Public Health

Approved by the Committee on Human Rights Related to Human Experimentation

Signature of Chairman. .....
(Professor Dr.Srisin Khusmith)

Signature of Head of the Institute. For S. Ruk .....
(Professor Dr.Pornchai Matangkasombut)

Date of Approval. 27 JUN 2006

Date of Expiration. 26 JUN 2007

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ/ นามสกุล นางสาวเกษแก้ว เสียงเพราะ

วันเดือนปีเกิด 7 สิงหาคม 2521

สถานที่เกิด จังหวัดร้อยเอ็ด

การศึกษา วิทยาศาสตรบัณฑิต สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (2546)
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)
สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล (2547 – 2550)

ที่อยู่ 9/1 หมู่ 3 คลองสามประเวศ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
25150 โทรศัพท์ 081- 9128708
Email :k_seangpro@hotmail.com